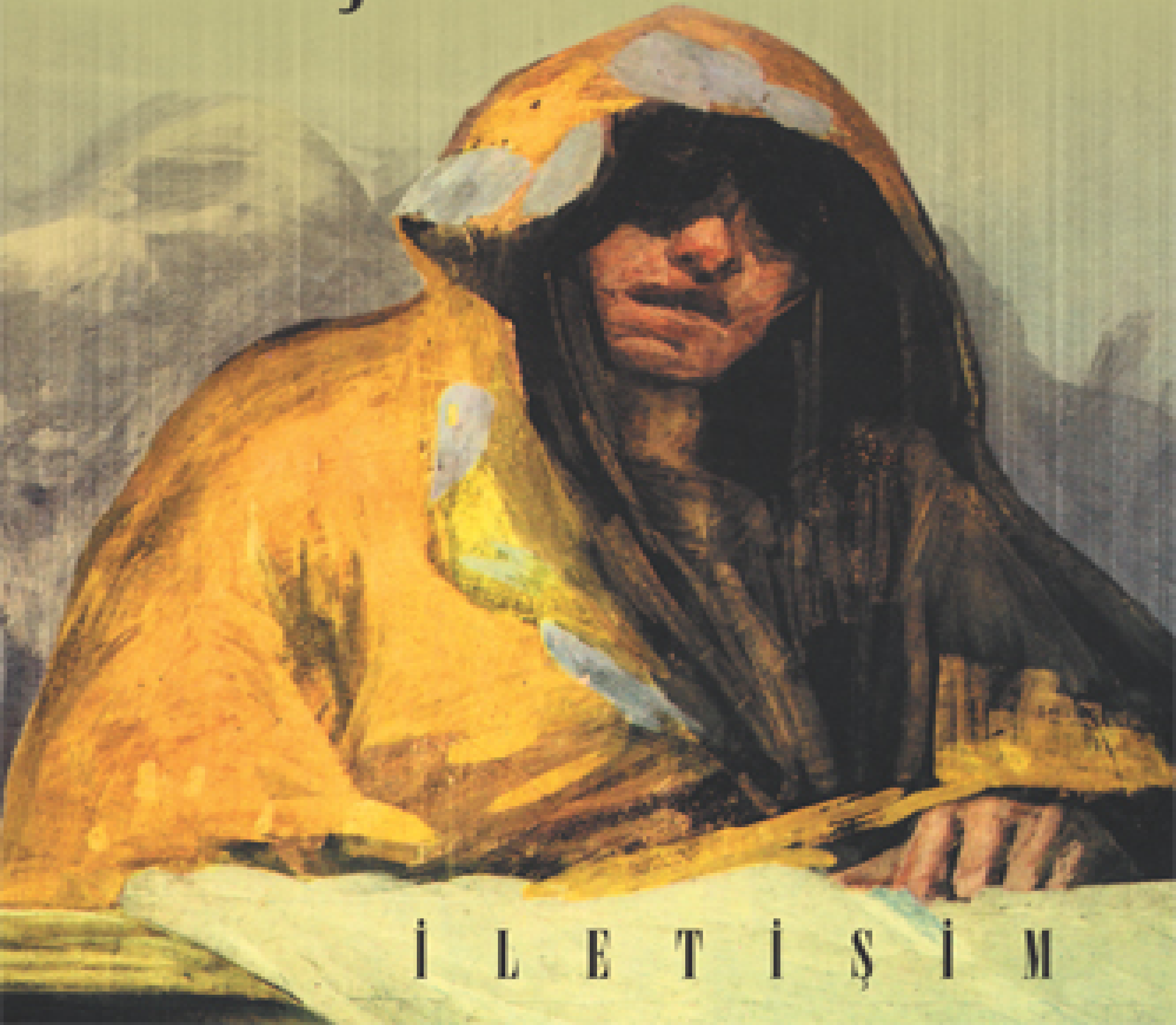
Arkası Karanlık Ağaçlar

Nihat Genç

İletişim

Maviş

Üniversite yıllarında etliye sütlüye karışmayan, siyasal, aktüel konularda hiç konuşmayan, sis gibi, uzak beyaz bir arkadaşımız vardı. Kül saçlı, mum yüzlü… Sessizliği derin bir ıstırabın iniltisi mi, yoksa beli bükülmüş zavallı, sarp bir yoksulluğun karlı beyaz resmi mi... Ruh gibi, hayalet gibiydi Macit! Ya da uzak uzak yerlere gelin gitmiş gibi. Bizim gibi, Âdem ve Havva'nın soyundan gelmediğinden eminim. Hanım hanımcık bir çocuk. Teolojik bir yanlışlık sonucu melekler katından doğrudan aramıza katılmış olmalı. Birbirinden zarif, ıssız yıldızların bir yerinden, bu çirkin hayatımızın ortasına tepetaklak düşmüş olmalı. Geceleri, yurtta kaldığı odasının yağlı perdeleri, hiç silinmemiş kara bir kirle kapanmış penceresinden hep karanlığa diker gözlerini, gündüzleri, başı bir yana eğik hep yere bakar!

Sessiz, unutulmuş, kireçten bir dağ! Rüzgârda hiç kımıldamayan karnı çürük kabarcıklarıyla kararmış eski bir ağaç gibi. Suyunu sürüklemeye hali kalmamış, önü kesilmiş nehirler gibi.

Onun, kötü, ölüm gibi duruşunu hep bir şeylere benzetirim. Fısıltısız soluk yüzü, tatlı uzak derelerin kıyısından mı geldi. Yoksa, derin vadilerin bir köşesinde bir kaya parçasının dibinde kafası hüzünle koparılmış bir zambak mıydı? Ya da yarası iyileşene kadar bu ölümcül sürünün seslerine katılmak istemeyen bir dolu yalnızlık. Yakından bakarsanız, gözleri, incecik ay ışıklarının gizli sesiyle konuşuyor gibi. Gökten yerlere serpilen ve sadece bu gözlerin gördüğü, beyaz bir meşalede yıkanan, saf bir ruh taşıyor gibi. Her gün öğrenci cenazelerinin kalktığı, boğaz boğaza bu kanlı cehennemin içinde, gece yarılarının dalgalan gibi, en uzak denizlerin şarkıları gibi. Diğer çocukların gözünde ise, solmuş bir ot parçası, kopya kâğıdından yapılmış, biraz sonra buruşturulup atılacak boş yazılara benziyordu. En ileri görüşlümüz, "kız gibi çocuk" derdi.

Tek bir dostu, arkadaşı olmayan, kantinde otururken mum alevi gibi titreyen Macit'ten solcu çocuklar ürkerdi. Paylaşılmaz bir kederi mi vardı. Macit istemese de, Macit'e çay ısmarlar önüne koyarlardı. Her defasında Macit,

mezar dikeni gibi bakar o çaya. Her defasında çay buz gibi soğuyup, içilmeden kalırdı.

Sağcı çocuklar da ürkerdi ondan, "gardaş, bu oğlan ajan mı?" diye birbirlerine sorarlardı. Ağzını aramak için masasına oturur. "Gardaş memleket neresi?" diye yoklama çekerler. Macit, durgun sularda yıldız sessizliğiyle, sanki bir kelime etse, temiz ruhu uçup gidecekmiş gibi. Gerçekte, bu yakınlaşmalardan Macit ürkerdi. Vazosunda solmayı bekleyen beyaz bir gül gibi Macit, bir gün beni de şaşırttı: "Göçmenim!" dedi "nerelisen gardaş!" diyen çocuğa. Sağcı çocuk hemen muhabbete girdi: "Bak gardaş, burası Türk'ün son kalesi!"... Başka bir sağcı oğlan masadaki arkadaşının kulağına fısıltıyla: "Oturmayın lan o polisin masasında!". Macit'in ağzından tek kelime alamayan sağcı çocuk: "Ne polisi oğlum, ne emmeye gelir, ne gömmeye!". Polis, ajan diye işkilleniyorlardı ama bir akıl hastası gibi davranıyorlardı.

Oysa, Macit'in soluk kederli yüzüne, sağcı-solcu olmadan, ürkmeden, kuşkulanmadan bir bakabilsek, bizim cinsimize ait olmayan, öpmesi, sevmesi, dokunması, susuşu bize benzemeyen başka diyarların büyüsüyle var olduğunu görürüz. "Göçmenim" dediğinde, "Bulgar, Boşnak!" değil, çulluk kuşları gibi, bıldırcın kuşları gibi, yağmurun tokatlarıyla sert dağların yamaçlarına çakılmış, ağaç gölgelerine sığınmış bir göçmenlik olduğunu anladım, bu susuşuyla kanatlarını kurutup, başka bir ülkeye kaçacak, bir göçmen!

Soğuk kış sabahları Ankara, piskopos götüne benzer! Seher vakti vardım okula. Yüzlerce öğrenci, ambulansa ölü bir öğrenciyi taşıyorlar, çığlıklar, sloganlarla. Her köşe başını polis tutmuş. Okula girmem imkânsız. Ölü çocuğun sabit bakışları buzdan çivi gibi beynime saplandı, bakkala, elektrik direklerine tekme-tokat bağırıp çağırıyorum. Zihnime kötü bir fotoğraf girdiğinde, beynimi bardak gibi dolduran bu zehirden acilen kurtulmam için, mutlaka birilerini öldürmek fikri saplanıyor, şartlanma gün geçtikçe sabitleşiyordu. Zihnim, "öldürürsen, kurtulursun!" emriyle beynimdeki iktidarı elimden almıştı. Yoldan geçen yaşlı bir adam, mahalle arasında, külden, dumandan bir kahveye soktu beni. Kâbus tapınağı gibi, bir yeraltı mezarlığı. Benim gibi birkaç öğrenci olaylardan korkup buraya gizlenmiş, ölüm kölesi gibi. Birbirimize suçlu gibi bakıyoruz. Kahvenin dumanlı

boşluğunda, kapısı kırık ve ağzına kadar sidik dolu helanın tam önündeki masaya kapanmış uyuyan Macit'i gördüm. Akşam birileri önünü kesip dövmüş, korkudan eve gidememiş, pantolonu boydan boya yırtık, yırtığın bir parçası paçavra olmuş yerde sürünüyor, bu soğukta bu pantolon nasıl dikilecek, helanın yanında bu yırtılmış yerinden görünen bacağının çelimsiz çaresizliği, biraz önce gördüğüm vurulmuş öğrenciden daha çok etkiledi beni. Yanına gittim, "şışşt, Macit!". Zehir gibi gözlerle baktı bana: "Benimle Elmadağı'na gelir misin?" dedi.

Tüm gece bu rüyayı mı görmüş, Elmadağı Ankara'ya yamaçlarını vermiş, en yüksek tepesi, sekiz ay karla kaplı, şimdi anten dolu, nasıl gidilir bilmem. Elleri soğuktan çatlamış mermer taşları gibi: "Ne var Elmadağı'nda?"... Usulca, eski zamanlarda duvarlara yazılmış kabartma taştan harfler gibi, "hiiiççç, sessizlik!"...

Sessizlik kelimesi, beklediğim o büyük güçtü. Kulaklarımda çınladı. Hiç çiğnenmemiş karların üzerinde yürümek, tepinmek, belki kuş da görürüz. Sessizlik kelimesi o kadar yüce o kadar saftı ki, ruhumu ve bedenimi orada, bu kelimeyle, Macit'e teslim ettim.

"Bu pantolonla mı?", "hallederim" dedi ve soğuğa çıktık, manavdaki kasaların iplerinden koparttık parça parça, ayakkabı bağcığı kadar iri teller. Sigarasıyla pantolonun yırtık yerlerini bağcık delikleri gibi oyuk oyuk yaktı, ipi deliklerden çapraz geçirerek, tüm bu işlemleri sokağın ortasında, 12 Eylül denince bu şaline gelir aklıma.

İçtenlikli bir sakinlikle, "önce, iki ekmek!" dedi, koltuğumuzun altına gün boyu yiyeceğimiz ekmekleri alıverdik, yürüme Bend Deresi, otobüs saatini bekleme, yarım saat otobüsle, Mamak Çöplüğü'nü geçtik, bomboş ve hafif kar serpiştiren bir arazinin ortasında kalıverdik.

Bir insan, yaşadığı şehrin en yüksek tepesine, canı en çok yandığı zaman mı çıkar? Geldik, sanıyordum iki-üç saat yürüyeceğiz, yüreğimin derinliklerinden gelen sımsıcak bir neşeyle, saatlerce hiçbir arabanın geçmediği yollardan yürüdük, sabahın dokuzunda başlayan yolculuk, öğle sonrası ikide, kayak giysisi giymiş yüzlerce çocuk ve kayakçıların teleferik koltuklarıyla yukarı çıkışlarını seyrettiğimiz tepenin üstünde, yine, bitti sanmışım.

Aşağıda kayak öğrenmeye çalışan, renkli giysiler içinde eğlenen yüzlerce insanı seyretmek, burada, başka bir dünya varmış. Yol arkadaşım, yol gösteren bir otorite değil artık, bir caniye dönmüştü, "hadi daha var" diye çekiştiriyor, bu manzarayla ilgilendiği yok. Macit'ten kurtulmak istedim, çok yorgundum, bu dinginlik bana yeter. Büyük bir sır açıklayacakmış gibi, kamçılayıcı sözlerle, gizemli bir kâşif gibi ve çelik bir cesaretle tepeye doğru tırmanıyor. Yani alaylı bir şekilde şunu demek istiyor: "Sen daha çocuksun, senin gücün buraya kadar, ya da, sen orada eğlenen insanlara aitsin..." Bu ıssız, kardan, beyazdan başka bir şey olmayan, hiçbir ses duyulmayan yerleri de o biliyor, karşı dağların eteklerinden köpek sesleri, bize doğru mu koşuyorlar.

Yol üstünde oturabilecek bir kaya parçası buldum, uzaktan bu kaya, ölmüş bir askerin sırtına benziyordu ve yakınlaşana kadar ürkmüştüm ondan. Macit, tepelere doğru devam etti, ben orada kaldım. Pırıl pırıl bir ıssızlık, nefesim, hırıltım, fırtına gibi ses çıkarıyor. Ateşin kıvılcımları gibi, sessizliğin de tınıları var, uçuşuyorlar, kulak zarındaki o tek sinircik hepsini yakalıyor, bitmeyen çın çın'lar ülkesi, ıssızlığın görünmez yaramaz çiçekleri gibi. Ruhum köpürdü. Anladım ki tabiatın en şık elbisesi bu bembeyaz kar!

Ruhum eczanenin tam ortasına düştü. Zihnimde karmakarışık buruşturulmuş bir sürü müsvedde kâğıt, temize çekildi. Aşağılarda bizi üşüten kar, burada tabiatın en kutsal hazinesi, yepyeni ve bambaşka bir güçle doldum. Yalnızlığın, sessizliğin yakıcı arzusuyla başım döndü. Çılgınca bir hırsla durmaksızın bağırmaya başladım, herkese her şeye, ağzıma ne gelirse. Anladım ki, burada soğuk, her zaman soğuk davranmıyor bize. Ruhum, gözlerim, debdebeli bir şatoya zafer sonrası girmiş bir kahraman gibi. Karla kaplı her yamaç soylu bir müzik. Soylu bir fikir. Dağlar, soylu, heybetli, hiç ölmeyen öte dünyanın yaşlı insanları gibi görünüyor gözüme. Bu ıssızlığın incecik tınılarını yanıma alıp, bütün savaş alanlarının kanlı mızraklarını temizleyebilirim.

İçimi ferahlatan bir Uzakdoğu ayini. Diz çöktüm karların üstünde! O yaşıma dek görmediğim bu sınırsız güzellik karşısında, içimden kaynağını hâlâ bilmediğim bir dolu sevinçle delice ağlamaya başladım.

Üslubumun bu denli taşkın olmasını anlayamadım, ama o taşkın lirizm yazarlık üslubum oldu ve hâlâ ağlatır beni bu kelimeler! Ülkemin ıssız

dağlarıyla bu ilk karşılaşma, ince ince yıllarca işledi içime!

Zihnimdeki bu taşkınlığı dikkatlice inceledim. Artık her şey basit ve sade görünüyordu, mesela zihnimde "kuru üzüm", sadece kuru üzümdü, tabloda yalnız bir tek kuru üzüm vardı, keşfedilmemiş bir duruluk içinde tüm nesneleri bu denli yalın, ilk halleriyle görebiliyordum, anne, baba, ayakkabı, kaşkol, kitap, bir dilim ekmek. Anladım ki tek başına yakalarsam zihnimde bir nesneyi, ancak o zaman manevi bir bağ kurabiliyorum onunla. Anladım ki orada, zihnimdeki eşyalar, dünya böyle, tek tek, sahici, oldukları gibi yansıdığı sürece korunabilirim. Bu kirli, ideolojik savaş, bu düşünce savaşı, bu birbirinin boğazına girmiş imgeler, simgeler, siluetler, fenomenler içinde, her şey bir didişme, itişme, kargaşa cehennemi ve zihnimi de aynı gözü dönmüş katil dünyasına çekiveriyor. Orada anladım ki, bu ıssız dağ tepeleri bir mikroskop!.. Belki de bundandır bunalıma giren Batılı sanatçıların, işadamlarının Himalaya, Tibet dağlarına sürüklenişi.

Mesela, orada, çepeçevre bir sarhoşluk içinde, cümbüş gibi bir coşkunun ortasında, birkaç hafta önce hastalanıp ölmüş komşumuzun tavuğu düştü zihnime. Tavuğun bir kanadının altında yüzlerce kurtçuk, solucan, kıvıl kıvıl... Akşam karanlığında kadınlar apartman önüne bir leğen çıkartıp, tavuğun hasta kanat altındaki kurtçukları elleriyle silip, temizleyip, deri parçalarını kopartıp ve sonra şampuanla yıkayışlarını hatırladım. Tavuğun kanadı bir çaputla sarılıp, yazıklamalar içinde dut ağacının altına bırakıldı. Bir-iki gün hiç kımıldamaksızın dut ağacının altında sessizce oluverdi. Dut ağacının altında sarih, sabit bakışlarıyla tavuğun bekleyişi, yavaş yavaş can çekişir hali, etrafına cıvıl cıvıl kuşlar konsa dahi oralı olmayışı. Can çekişen tavuğun karşısına mahalleli çocukların geçip sırıtmaları, üstüne çöp fırlatmaları. İşte bu "çöp" atan çocukları öldürebilirdim ve bu fikrimden kurtulamıyordum. Zihnimdeki bu hikâye, sabah Macit'in manavın önünde yırtık pantolonunu dikmeye çalıştığı sahneyi hatırlatıyor ve etraftan olup bitene göz atan kalabalığı da öldürebilirdim.

Şimdi, bu çepeçevre beyazlık içinde anladım ki, zihnime batmış kıymık parçalarını, ancak başka görüntülere benzeterek, zehirden kıymığı, tereyağından kıl çeker gibi, kurtulabilirim. Yaşadığım hayatın beynimi bardak dolusu zehirle taşıran görüntülerinin her birini başka bir şeye

benzeterek, yani normal insanlar gibi dönmeye başladı zihnimdeki değirmen.

Zihnim yüzyıllık bir sıçrama yaptı, bembeyaz ıssız dağlardan bir dilekte bulundum, sınırsız gururlu, can çekişen, çaresiz hastalarla dolu etrafımdaki hikâyeler için, "duruluk", "sadelik" gücünden istedim, zihnim, normal yoluna girsin. Ahlâkların ahlâkı, yüksek bir sesti, bu sesleri, hep başka seslere benzeterek, uydurarak, yaşayabilirdim artık...

Orada, o gün hiç üşümedim. Ağzıma nereden geldiğini bilmediğim bir dilim ekmek, bir de avuç dolusu kuru üzüm, doldurdum...

* * *

Öyle bir güç topladım ki, Macit'in yanma tepeye, sıkı bir depar attım. Macit, elinde naylon torbalar içinde hatıra defteri gibi bir defter, hep bu tepede duruyormuş, tüm sayfalarım çevirip çevirip okuyor. O tepede yapayalnız ziyaretçilerini bekleyen defterde neler yok ki, "bir orman gibi" Nazım'dan, "görüşmecim yeşil soğan getirmiş" gibi Ahmet Arif'ten şiirler, tam sayfa, "Bağımsız Türkiye" sloganları, ya da, "Biz geldik", imza: Meltem-Cemil, "çok mutluyuz, burası çok güzel, bir daha geleceğiz", imza: Ali-Emel gibi şirin şirinsi yazılar. Gülmekten beni bayıltan yazı ise: "Arkadaşlar mümkünse küçük harflerle yazalım, yer kalsın!"...

Bu "MÜMKÜNSE" kızlarını, ilkokul ünite kitaplarından beri tanırım, çalışma grubumuzda mutlaka biri çıkar: "Arkadaşlar MÜMKÜNSE kalemtıraşlarını çöpe atalım". Bunlar büyüdü, panel, dernek, toplantılarda hemen yanımızda bitmeye başladılar: "Arkadaşlar MÜMKÜNSE sigaralarımızı dışarıda içelim". Sonunda bu MÜMKÜNSE kızları ÖDP çatısı altında toplandı, ne zaman gitseniz, MÜMKÜNSE kızlarından biri yanınıza gelir: "Arkadaşlar MÜMKÜNSE alçak sesle konuşalım!"... Elmadağı'nın tepesini de işgal ettiklerine göre, MÜMKÜNSE kızlarından bu ülkenin kurtulması mümkün değil. Yazarlığımın ilk yılları MÜMKÜNSE'lerden çok mektup alırdım, "çok güzel yazıyorsunuz, MÜMKÜNSE biraz az küfreder misiniz?"...

Defterdeki en gizemli yazı, kuşkusuz Macit'e ait, dünyaca ünlü şair Halil Cibranvari, sade, büyülü, masalsı cümlelerle: "Ey yolcu, benim burada oluş sebebim, seni buraya çağıran sebeptir!" Böyle bir şey, tam hatırlamıyorum,

yıllar sonra "Özlem" imzalı bir kız cevap vermiş: "Ey yolcu, benim geliş sebebim, senin burada bekleyiş sebebindir"

(O yıllarda internet olmadığı için, bazıları e-mail'lerini yürüyerek Elmadağı'nın tepesine çıkıp, bırakıyordu.) Notu okuyan Macit'in yüzüne huzur geldi. Yüreği muhteşem bir zaferin mutluluğuyla doldu. Dünyada en güzel görünen çiçek şimdi onun yüzüydü. Aradığı, o gizemli yabancının sesini orada bulmuştu. Sanki Elmadağı'nın tepesindeki bu kitaba "vahiy" düşmüş gibi. Tüm umutsuzluğu dağıldı. Notun olduğu sayfayı kalbine bastı. Ah Tanrım, o gün o yoksul çocuk, bu şaka mı, alay mı belli olmayan bu cümleyle ne büyük ilahi bir şeref kazandı!

Arkamızdan bir el aşağılara doğru itmeye başladı bizi. Ne zaman biraz daha duralım desek, arkamızdan iten elin gücünü yenemiyoruz. Bu bembeyaz tepeler, ite kaka, götümüze tekme vura vura, yamaçlardan yuvarlaya yuvarlaya, indirdi bizi aşağı. Macit, "bu kız, o kız" dedi. Hangi kız? Notu yazan kızın, okulda gizlice sevdiği Özlem adındaki kız olduğunu söyledi. Kızı hatırladım. Hoppa, çıngar bir kız. Sağcı çocuklar adını "şinanay" koymuştu. Bu soylu çocuğun ince ruhuna yakıştıramıyordum. Tepelerde değil ama, Macit'in yüreğindeki karlar erimişti: "O kız, bu notu yazan kız!"... Buralarda hiç kuş uçmuyordu, ama Macit, tepelerden uçarak iniyordu: "O kız, o kız, o kız" diye bağırarak.

Dönüş yolunun ilk etabı, nasıl bu edepsiz kıza âşık olur şaşkınlığıyla, ikinci etabı bu inanılmaz güzel gün bozulmasın, bu yüreği hep kederle dolmuş çocuğu üzmeye hakkım yok, diyerek, üçüncü etabı bütünüyle Macit ele geçirdi, "bu kızla nasıl konuşurum"un planlarıyla. Yılların zindanından kurtulmuş gibi sevinçli. "Yarın kesin konuşacağım" diyen sesi beyaz ipek bir elbise giymişti sanki. Arada bir gözlerini "thank you" deyip göğe çeviriyordu, büyük uykudan uyanmıştı, yarın kesin konuşacaktı, eminim.

Ertesi gün ve haftalarca, sağcı-solcu çocuklara gerginliklerini giderecek eğlence çıkmıştı, Macit'in adı, Maviş, olmuştu. Kantinde herkes, "Maviş, haaa!..." "Maviş'ten mi geliyon?", "Bizi de Maviş'e götürsene, güzel çocuk!", "Vay, ne yere bakan can yakanmışsın?" gibi etrafını sarıp, kabaca, daşşaklar. Macit kantine düşmesin, kara yağlı küfürler, açık-saçık alaylarla aylarca süren makara!

Macit, ertesi gün Özlem'i, Cebeci'deki Maviş Pastanesi'ne davet etmiş, kız da dalgasını geçip önüne gelen her çakala anlatmış.

Kızın yaptığı eşi benzeri olmayan bu karaktersizlik artık çok moda. Bir kız, kendisine teklif edilen gizli bir aşkı, ağızlarıyla her dakika düzüşen itin ibnenin ağzına verir mi? Kalbimize girmek isteyen bir insan, onurumuz, gururumuz, ebedi sırrımızdır! Artık düzüşmeye doymayan genç danalar gibi genç kızlar. Artık en soylu, en gizemli en yumuşak duyguları şebekler gibi ifşa etmekten zevk duyan bir nesil. Kendisine yönelen en masum bakışı, her türlü iğrenç zevkin peşinde koşan hovardalar, sapıklar gibi suçluyorlar. Kendisinin hoşlandığı erkeklerde ise, ayağı kadar büyük, sertleşmiş bulamayınca ancak bu şekilde hayal kırıklığına kapılan başka tür bir cinsiyet! Gaddar, kötü niyetli, yarışmacı, tehlikeli bu kızları iyileştirmenin de imkânı kalmadı, ilkokuldan beri değiştirmeli alfabeyi, Ali Oya'yı seviyor değil "Oya, Ali ince bir çocuktur onun aşkını kimseye söyleme" gibi... Macit, okuldan ayrıldı, bir daha gelmedi. Alaycı çocuklarla okula birlikte girip çıktığım için benimle de selamı sabahı kesti. O kantinde, öyle sert bir grupçuluk vardı ki, Macit'i alaylı saldırılardan kurtaracak gücüm yoktu... Macit aklıma geldikçe, iğrenirim suratımdan!

* * *

Selamımı almasa da, bir derin suçlulukla ben selam vermeye devam ettim Macit'e, sonunda bu selamlarım kâbus gibi çöktü üstüme. Macit, artık yıkanmıyor, yaz-kış aynı pardösüyü giyiyor. Biz mezun olduktan sonra afla girmiş okula. Uzun, simsiyah saçlı, kudretten sürmeli, alışmadığımız kadar baş döndürücü parlaklıkta yakıcı güzellikte bir İranlı kız öğrenciye âşık olmuş. Kıza musallat oldu. Kız, polis korumasıyla girdi-çıktı okula, sonunda baş edemeyip, İran'a geri döndü.

Macit, her gün yolumu kesti, "senin gazeteci arkadaşların vardır, İran Başkonsolosluğundan bu kızın adresini bul bana!" İşte bu cümleyi, sadece bu cümleyi, yıllarca, bazen her gün, bazen haftada bir, önümü kesti, saatlerce yalvararak söyledi. Ne yalanlar, filmler, oyalamalar, bahaneler, ne yolumu değiştirmeler, ne yapacağımı şaşırdım.

Yıllar sonra daireye girdiğimde, yerimi öğrenip, her gün gelmeye başladı, daire başkanıyla sıkı-fıkı samimi konuştuğumu görünce, "Bu önemli bir

adam, mutlak hükümetten birilerini tanır, onlar da İran Başkonsolosluğundan kızın adresini bulur". Bu fikir kafasında, ama hep bu kelimelerle, defalarca daireye geldi... Telefonumu öğrendi, gece yanları, ne zaman ahizeyi kaldırsam, Macit: "Nihat ne olur kapatma, dinle, senden hayatımda tek bir şey istedim, bütün bunları başıma getiren sensin, yıllardır atlatıyorsun bir çocuk gibi, ne olur daire başkanına söyle, o önemli bir bürokrat, İran Başkonsolosluğundan bir tanıdığı çıkar!"...

79'lu yıllardan 85'li yıllara kadar İran Başkonsolosluğundan kızın adresini alacak teoriler, fikirler, hayallerle kapımı çaldı, durdu.

Gökten inmiş bir şarkı kadar güzeldi Macit. Bir zamanların bu mağrur, kederli çocuğunu bu denli tuhaf haller içinde görünce, ay ışığına, yıldızlara karşı mahcup hissediyorum kendimi. Şimdi, insan canına kastetmiş bir eziyete dönüşmüş sözleri, kendisi. Kaybolsun, kurtulalım bu mahlûktan diyor içimdeki ses. Bir insan evladı bu üzüntüye dayanabilir mi?

1988, yoksa 1989 mu, İstanbul Beyazıt'ta, nargile de içilen Erenler Kahvesi'ne sıkça gidiyorum. Macit'i gördüm, kısa boylu, çirkin, bol giyimli zenciler içinde. Yanıma geldi: "Pazar sabahı kalkıyor gemi!" dedi.

Liberya, Panama bandıralı gemilere kaçak binecek, miçoluk yapacak, kafaya koymuş. Korkumdan konuşamıyor, "güle güle Macit, güle güle" deyip geçiştiriyorum. Bir yandan da, Allah kahretsin, İstanbul'da da yerimi buldu diyorum. Yine bir heyecanla zenci arkadaşlarından ayrılıp yanıma koşuyor: "Kesin, bu pazar gidiyor gemi!"...

O gemi, bu limandan yüzlerce kez yola çıktı. Macit, yüzlerce kez veda etti. Sultanahmet'in yeraltı piyasasını iyi bilen bir çocuk: "Ağbi eroin işi yapıyor bunlar, nereden tanıyorsun?"...

Macit'in eroin işi yapacağına inanmıyorum, kullanıyorlardı!', miço olmak için, o geminin, bu geminin adamlarına el-ayak oluyor...

Çok geç kaldım söylemekte, Macit'i tanıdığım günden beri, Okyanus'taki o ıssız adalardan birine gitme hayallerini anlatıp duruyordu, Macit'in adı içimde, "en uzak denizlerin mavişiydi"...

İşte yine, Elmadağı'na kar düştü, dün akşam... Bilmiyorum Macit nerede? Onu alıp dünyanın en küçük mercandan Okyanus saraylarına götürecek bir

insan, bir yol bulabildi mi?

Aklıma geldikçe, yanı başımda delirmiş bu çocuk, kendimi öldüresim geliyor. Biliyorum zihnimin bana neler yapacağını. Vaktiyle, Elmadağı'nda bir tedbir almıştık. Geldikçe aklıma, zihnime, Okyanus'a dair hayaller kuruyorum. Güya ben, altmış yaşına gelmiş, dünya turuna çıkıyorum, geçerken o ıssız adanın yanından, Macit'e el sallıyorum. Tedbir dediğim şimdilik, bu kadarcık bir hayal...

Türkan

Yumuşacık solucanlar, sert kayaların altında yaşar ve zıplayamazlar!

Karmakarışık sandalyeler, dumandan boğulmuş sıkışık masalar, kış günü, tıka basa dolu bu kahveye akşama doğru simitçiler, çörekçiler, gözlemeciler akın akm gelmeye başlar, itişe kakışa kahvenin ağzı dolana kadar. Elinde tablası, sepeti, sinisi, seyyar satıcılar kahve sahibiyle, garsonla iyi geçinmek zorunda. Usulca tablasını bir kenara koyup, boş bardak toplayıp, güya küllükleri temizleyerek göze girmeye çalışırlar. Bir iki saat içinde on-on beş kahve gezerler ve yıllarca aynı güzergâhtan ekmek paralarını çıkarırlar. Soğuk Azrailleştiğinde de durum fark etmez. Kahveye girer girmez ellerini hohlayıp sobanın yanına sokulurlar, müşteriyi rahatsız etmemek, çay dağıtan garsonun yolunu kesmemek için tedbirlidirler. Asla yüksek sesle konuşmazlar, para alışverişini mümkün olabilecek bir sessizlikte yapar, hır çıkmasın, tartışına olmasın, garsonun kafasının tası atmasın diye, elli-yüz bin lira gibi küçük paralarla çalıştıkları halde, telaşla "üstü kalsın", "canın sağ olsun", "yarın alırım ağbi" diyerek hızla, üstünkörü işlerini görürler. Kahve sahibi ya da garsonun gözüne battıklarında, iş kapısı kapanmış, felaket demek.

Soğuk bir aralık günü olmalıydı. Kahvenin boğucu pis dumanından daralıp nefeslenmek için kapıya çıktım. Üç-dört kat başörtüsü, başını örtmek için değil, kafasından ağır yaralıymış gibi, sargı bezi gibi sarılmış, palto, pardösü yok, birkaç kirli hırkayı üst üste giymiş, elleri soğuktan patlıcan gibi mosmor ve yarılmış pürtük pürtük, yerleri süpüren kirli siyah eteği altında bir etek daha ve sokağın tüm çamuru dizlerine kadar sızmış, sepetinin içinde gözlemeleri soğumasın diye, kalınca havluyla bastırarak örtmüş. Yaklaşmaya cesaret edemedim, seyyar satıcılıkta çok acemi olduğu her halinden belli. Acı çeken bir utangaçlıkla ve usulca, sadece kendi duyabileceği bir sesle; "sıcacık gözlemelerim var, almaz mısınız?". Sepetin içinden havluyu kaldırdığında, sıcacık duman yüzüne dolanıyor, dört-beş gözleme çıkartıp dürüm yapıp, iki eliyle tutup, kahveye girmek istiyor. Her defasında kovulup atılıyor! Kapıda sessizce iki elinde gözleme dürümleri, kahveye rahatlıkla giren simitçi, poğaçacılara imrenerek bakıyor, garson

kapıya çıktığında yalvararak: "Bir girip çıkacağım". Garson: "Patron kızıyor, hadi, hadi, hadi!"...

Özal dönemi yeni bitti, yeni gelen liderler her gün ekranlarda Avrupa Birliği'ni konuşuyor. Her şeyimizi kaybettik. Zehirden bir ilaç gibi hepimiz her gün ahlâkın ne kadar bozulduğunu konuşuyoruz. Bu ne ağır cümle, bir savaş sonrası gibi ceset dağlarına bakıp; her şeyimizi kaybettik. Küçükken ıslıkla çaldığımız müziği bile hayat öyle düğümledi ki... Dedelerimizin anlattığı patates kabuğu yedikleri yoksulluğa hazırlıksız yakalandık. Gözlemeci ablanın şu kat kat giydiği paçavralar, yoksulluğun savaş üniforması gibi. Kadının soğukta çaresiz bekleyişi. Kimsenin duymayacağı fısıltıyla "gözlemelerim var, sıcacık gözlemelerim" deyişi, kalbime inen balta gibi. "Abla bir gözleme versene!" dedim. Eli ayağına dolaştı, yavaşçacık itinayla dürüm yapıp ve o kadar sakin hareketlerle kâğıda sardı ki, sanki evine misafir gitmişim, zarafetle ikramda bulunuyor. "Abla sen bu yavaşlıkla bu işi yapamazsın!" dedim. "Kahveye alsalar, yarısını bitiririm" dedi, iddiayla. "Niye almıyorlar", "boyları devrilsin, biz de çocuk büyütüyoruz!"... Ciğerimi yırtan bu sert havayı dağıtmak için, şakayla: "Belki gözlemelerin güzel değil, onun için almıyorlar!" dedim!

İçimden bir ses, bu kahvede bomboş oturuyorsun, şu sevmediğin politikacılar bile her gün yüzlerce seçmenin işini görüyor, şu kadını kahveye sokmak nedir, garsonla, kahve sahibiyle konuş, beş-on dakika müsaade etsinler. Ertesi gün garson Kemal ağbinin ağzını aradım "niye almıyorsun o kadını!", "Hangi kadın ağbi, herkes giriyor ağbi..." dedi, bir müddet sonra, "sen bu konuyu patronla konuş, patron kızıyor!" dedi. Odacı, kapıcı, garsonlar, güçsüz insanlar "alık" görünmeyi pek severler, alıklığın onları siyasi ve sosyal sorumluluktan kurtardığına inanırlar. Patrona bir pundunu bulup sokuldum, uzun bir tavla maçı yaptık, maçın ortasında lafı dolaştırıp, "Gözlemeci kadını neden içeri almıyorsunuz!"... "Yaaa, iki saat masaları işgal ediyor, (gözlemeyi sardığı kâğıtları göstererek) yağlı kâğıtlar yerlerde, bir gözleme satacak, iki saat para üstüne uğraşıyor!"... Sonra, yerden bir yağlı kâğıt bularak üstünde tepinmeye başladı: ".mına koduğumun yerinden ekmek yiyoruz!", sonra kâğıdı eline aldı, yırttı, bir deli gibi ağzına tıktı, "kahveyi bok götürüyor, uğraşamıyoruz kardeşim!" diyerek bağırmaya başladı. Bu hareketleri de tanıyorum, delileri masum sayacağımız için, deli taklidi yaparak, yoksulluğunu ya da işgüzarlığını

masum göstermeye çalışıyor. Anladım ki, kadın olduğu için, masalardaki boş bardak, küllüklerin toplanmasına yardımcı olamıyor, hızla hareket edemiyor... "Ekmek parası be ağbi, bırak girsin!" dedim, yine delilenerek, halli halli; "Girsin, girsin, ben bir şey demiyorum, bir şey mi dedim, bir şey demiyorum, girsin, girsin..."

Ertesi akşam gözlemeleriyle geldi, müjde verir gibi, "abla kahveciyle konuştum, gir içeri" dedim, peşinden tembih ederek: "Aman çabuk ol abla, işini çabuk gör, gözleme kâğıtlarını topla, masaları tıkamadan elini çabucak tut!" Avrupa'nın, Viyana'nın, sarayların kapısı açılmış gibi çılgın bir sevincin iştahıyla işe koyuldu, beş-altı gözlemesini dürüm yapıp, dürümleri bir düzen içinde sıraya dizip, masa masa dolaşmaya başladı... Hepsini sattı. Aman aman aman çocuklar gibi neşeyle dışarı fırladı. Nasıl keyifli! Bir insan bu kadar mutlu olur. Havlusunu kaldırıp kaldırıp elinde kalan gözlemelerini saymaya başladı, sonra bir parmağım dudağına götürüp, zihninden paraları sayıp, hesap etmeye başladı. "Bir kere daha girsem, bunları da bitiririm!". Omuz silkerek, "Ama, işte.!..."

"Şu yukarıdaki kahveleri biliyor musun, bir tur da orada at!"... Ve sonra bir gözleme istedim, yaptığım kıyağın karşılığı, para istemedi, olur mu abla deyip zorla verdim. Artık ne zaman gelse, önce beni arıyor, kahvede bir hırlık çıkarsa yardımcı olayım diye. Ve ben de ilk günlerde açılış yapmak için, önce ben bir gözleme alıyor, sonra zoraki arkadaşlarıma ısmarlıyorum. Günler geçiyor. Öğleden başlayarak arkadaşlarıma, "gözlemeci abla gelse de gözleme yesek" diye gaz vermeye başlıyorum, "Nasıl, güzel mi?" "Olağanüstü, iştahım kaçmasın diye hiçbir şey yemiyorum"...

Adını söyledim mi, Gönül abla, akşam olmasın, sepeti kolunda bir topaç gibi döne döne gelir, fısıltıyla değil artık, bağırarak, sıcacık gözlemelerim var, sokağın gürültüsüne karışır. Kahvenin önünde gövdesi yumrulaşmış ağacın altına sepetini koyup... ki, ağacın altını yeni bir yuva yapmak gibi eşeliye eşeliye yer ediniyor, eşelediği yeri sahipleniyor, başka seyyar satıcıların tablasını oraya koymasına kızıp, kızgınlıkla fırlatıyor. Bebeğin başını yumuşacık mindere yaslar gibi, sepetini ağacın yumuşacık toprağına yerleştirmesi dakikalar alıyor! Gözleme sepetini yerleştirişi, insana öyle bir keder veriyor ki. Herkes şeyhinin liderinin mezarına yerde gökte yer beğenemiyor, bir ağaç kovuğu, üç karışlık bu ağacın toprağında eşeleniyor

halkımız, o kadar seviyor ki o yeri, şarkı söyler gibi coşkun bir kuvvetle. Sonra, gözlemeleri eline alıp kahveye girerken, biri kaçırır diye, gözü arkada, "ağbi, şuna bakar mısın?" O kahveye giriyor, ben gözleme sepetine bakıyorum. Bakıyorum, içimde biri çığırarak deliriyor, bakıyorum, sepet beni kendine çekiyor, üç tekbir bir selamlı cenaze namazı gibi önünde duruyorum, Gönül abla dönüyor, "soran oldu mu?", "olmadı abla!" diyorum. Zabıtalar geliyor, hızla kaldırıyor sepetini. Süpürge bıyıklı, keser suratlı zabıta: "Buraya koyma bir daha!", "Koymuyorum, ne zaman koydum ki!", "Koymuşsun işte!" Biz de yurttaşlık kavramı ıslah olmak anlamına geldiği için, polise, zabıtaya karşı peşin peşin yumuşak bir itaatkârlıkla konuşmaya başlarız! "Valla koymadım ağbi!", "Koydun işte be kadın", bak buraları temizlemişsin!..", "Nesini?", "Bak, toprağı tertemiz, çöp yok!", "Allah'ın çöpü, yere atılmış kaldırdım!" Artık deliler tuluatı konuşmalar. Telsiz tuttuğu elini de Gönül ablanın başına vuracakmış gibi hazır havada tutuyor... Bu kadar cop, bu kadar ağır yasalar, herhalde normal insanlar için değil, hepimiz deli olduğumuz varsayımıyla geliştirildi. Batıda çok eski ve bizde hâlâ akıl hastanelerinde delileri tıbben değil, korkuyla düzene, uyuma sokma anlayışı siyasetimizin ötesinde, kemiklerimizin felsefesi! "Kaybol buradan, niye o ağacın altında çöp var da burada yok, çocuk mu kandırıyorsun, buraya koyuyorsun işte sepeti!"... Gönül abla fazla inatlaşamıyor, korkudan mı, çaresizlikten mi, ağlamaya başlıyor, "valla koymuyorum ağbi!"...

Hintliler ve Kahireliler gibi yoksulluğun ebediyen süreceğine inancımız tam olsaydı, sorun olmazdı. Aslında Mustafa Kemal gelmeseydi, büyük bir kısmımız Hintli, Kahireli gibi yoksulluğu kanıksayıp, kaderleştirip mutlu bir miskinlikle yaşamaya devam edecektik. Mustafa Kemal, toplama-çıkarmayı öğretti, her toplama-çıkarmada "hırs" vardır. Toplama, çıkarma, bölme gibi kelimelerin öz Türkçesini bulup, kazandıran da Mustafa Kemal. Şimdi ne oldu, yine yoksuluz, fazladan hasetle, hırsla, mutsuz yoksullarız. Yapılacak tek şey, eskiden olduğu gibi kaderci miskinliğimize geri dönmek. Ahlakımızı, insanlığımızı hiç bozmadan orada durabiliriz. "Yeter Gönül abla, her şeye ağlama, şimdi gider zabıta, öğren artık bunları!"

Eski-püskü elbiselerini çıkartsak, etli kalın dudakları, iri gözleri, eti, dişi bir sertlikte coşuyor. Bütün yoksulluğun kökünü kazıyan bir koşuşturma, masalarda fır dönmesi, gözü dönmüş gibi koşarak çalışması, nefes nefese

para üstü alıp vermesi, herhalde dünyanın bütün ülkelerinde güzeldir. Ama bu her zabıtayla karşılaşmasında "ağlaması", korkunç, katil bir adam yapıyor beni. Oysa sokağın kafatasına, yaka-paça, vura vura çalışan bu kadınların ekmeğini nasıl olsa taşları yırtarak çıkartırım diyen kör inançlarında tatlı ve sonsuz bir şehvet gizli, işte bu halkın derinindeki bu güce âşığım. Becerikli, yorgun, otuz beşini çoktan" geçmiş kabarmış elleri, kocası olsaydım, herhalde on beş doktora bedeldi. Bu koloninin kadınlarında şakakları zonklayana, damarları fırlayana kadar, her türlü tekmenin, kopartmanın, serbest olduğu pankreas güreşçisi gibi çalışmalarına hayranım.

Kocanız ne iş yapıyor, dedim, küçük bir çocuğu şefkatle seviyormuş ve ona açıyormuş gibi, "şeftir, o!", "Memur mu?", "... dairesinde şef!" "Ne maaş alıyor?", "Onun aldığından ne olur, birasına yetmiyor!"... Sonra: "Bilmiyor çalıştığımı, komşumuzla ortak yapıyoruz, duyarsa öldürür, boşar, kovar beni!"...

Günler geçiyor neler öğreniyorum. Beyi, on bire kadar Sakarya birahanelerinde içiyor, 17'sinde kızı, koluna girip eve götürüyor. "Kızım, bu sene üniversiteye gidecek, anne, arkadaşlarım seni böyle görürse, intihar ederim" diye tehdit ediyor. Akşamın dokuz buçuğuna kadar sattı, sattı, satamadı zararına eve dönüp, yemeği hazırlamak zorunda. Sokakta tanınmasın diye, eski püskü hırkalar, entariler giyip, eşarbı yüzüne düşürüp kapatıyor!

"Kızma söyle utanmasın, benim annem de, sabunluk (lif), çocuk patiği dokuyup mağazalara satıyordu, biz de böyle büyüdük", "Ahh, bir konuşsan onla, bunları anlatsam..."

Cezaevinden birkaç sene önce çıkmış, ağırbaşlı ve gözü kara bir garsondu Kemal ağbi. Yaşını başını almış, oturaklı bir adam olduğunu hiç konuşmadığından anlardınız, hayatta iki adam sevdi, biri Yılmaz Güney, diğeri gençken kodesten kurtardığı için Bülent Ecevit. Küpeli, saçlı çocukları sevmez, katlanırdı onlara. Sarhoş müşterilere dayanamaz kovar, bozukluk yapanları affetmez, öylesine delirerek döverdi ki, adamın kafatasını beton yere çarpa çarpa bayıltır, sonra tekmeleyerek çöp tenekesinin yanına bırakıverir. Çıldırdığı zaman kimse onun elinden bıçağı alamaz. Böyle anlarda, kumar masalarındaki adamlar bile, sırtlarını duvara

verip korkuyla beklerdi. "Ne yapıyorsun Kemal ağbi" deyip, elindeki bıçağa uzanırdım. Bıçağı elinden alsam ne, yüzü, kara saplı bir bıçaktan daha sivri, daha sertti. Beni sevmesinin sebebi, bu kahvede en çok misafir benim olurdu ve yiyecek bir döner-ekmeğim olmadığını bilirdi, "delikanlı çocuksun, sen" deyip, sigara, döner-ekmek ısmarlar, beni sahiplenirdi. Benim için kavga ettiği de oldu, ama bir gün, kitaplarımı koydum kasaya, "Kemal ağbi şunlara göz-kulak ol! diye, "bana bunu yapma!" deyip, kitapları elime verdi. Yasak yayın oluşlarından, polisten korkuyordu, kitap konusunda hiç güvenmiyordu. Basit, birkaç ucuz romanı kasaya koyduğumda söylediği, "Bana bunu yapma!" deyişini hiçbir zaman unutmadım... Sopalarla deliler akıl hastanelerinde nasıl dövülüyorsa, yürekten sevdiğimiz bıçkın ağbilerimiz bile birkaç kitap okuduğumuz için, böyle dövdü bizi! Bizim de kahveye gidiş sebebimiz zaten, yumuşak başlı ve itaatkâr akıl hastaları olduğumuzu kabul ettiğimiz içindi!

Birkaç yıl kahveye yolum düşmedi, eve giderken mutlak önünden geçiyorum, bir bakarım içeri. Kemal ağbi, Gönül ablaya kol kanat açtı, akşama kadar tek bir seyyar satıcı almıyor, Gönül abla gelince, kapı ağzında boş masa bırakıyor, oradan servis yaptırıyor, bir nevi dükkânı oluvermişti, gözlerine ışık yerleşmişti, saçlarını eşarbının önünden iki tutam göğüslerinin üstüne düşürüyordu. Tuhaf şeyler oluyordu. Soğuk, tekme tokat sokakları boşalttığı halde, Gönül abla, çoktan kapanmış dükkânların, apartmanların küçük karanlık aralığında, ayakta üşüyerek saatlerce bekliyor. Neyi bekliyor, niye eve gitmiyor, bu deli soğukta beklemesini bir gün giysilerini yırtıp, çırılçıplak sokağa fırlayacağını düşündüm. Gözle görmediklerim mi var, hayatın herkesi delirttiği bir fikri mutlak var. Bu yüzden korunmak için, içimizden bazıları çok yüksek bir yerde sığınak arar. Hem suyun içinde, hem 600 voltluk elektrikle vuran "Çarpan Balık'lar gibi, bu soğukta insan kalbi de böyle bir şey mi? Parmakları gibi kalbi de soğuktan morarmış mı, biri yüreğini yırtmış mı? Kemal ağbilerin depo olarak kullandığı ve ara sıra demlendikleri küçük bir oda var teras katında. Ancak, kahvede işlerin yavaşlaması, on buçuğu buluyor, Kemal ağbinin boş zaman sıkıntısı var!

Yaratılmış efsaneler, Âdem ile Havva arasında bir aşktan söz etmez. Elma var, yılan var, cennetten kovulma var, aşkın kalıntıları yok. Bu yüzden sadece aşk, "şeytansız" tek hikâyemizdir! Düşüverme içine. Tanrı'nın

selamına bile aldırmaz insan. Süleymancılık tarikatını kuran Süleyman Hilmi Tunahan, eski İstanbul vaizlerinden, müritlerini gizlice, kapalı yerlerde yetiştiriyor, "akla, zekâya karşıyız" der. Süleymancılar bu yüzden okumamış, cahil, dangalak insanlar olmuşlardır, hocalarının vaazını yanlış mı yorumladılar, bilmiyorum. Süleyman hoca: "Çocuğunuzun evin yolunu bulacak kadar aklı olsun, kâfi!" der. Bu modern aklımızla kavrayamayacağımız cümleyi, insan aşka düşünce anlıyor... Bu kadarcık aklı bile reddeder, evin yolunu şaşırırız! Gönül ablanın aşkını tahayyül edebiliyorum. Eve gelirken, kucağında karpuz, kapıyı açıp, "getirin bıçak, karpuz kesek!" diye neşeyle nara atan bir erkek. Bu aşkın tadından bu karpuz yenir mi? Kıpkırmızı alev topu gibi suyu, lav gibi içimize akıveren. Aşk, safkan deliler yapıverir bizi. Kalbimizi enerji merkezi, elmastan saray yapıverir. Kış boyu, şubat, mart, bu delirmiş soğukta gözlemelerini satıp bitirdiği halde, kaç kez bekledi Kemal ağbiyi, apartmanların karanlık ağızlarında!

İşte yine, soğuktan korkup, kaçarak eve koşuyorum, köşede Gönül ablayı görüyorum, zıplayarak bekliyor. Ruh öyle yüksek bir yere çıkıyor ki, aşağıda üşüyen bedeni görmüyor mu? Yalnız çavdar ekmeği yiyip, savaşa giden dedelerimizin kumaşına benzeyen bir sabır. Bu soğuğun içinde düşününce hayatı, insanın yüzü asit, beyni asit, elleri asit dökülmüş gibi delik delik köpürerek kabarıp yarılıyor. Utanarak gözleme sattığı o ilk günden şimdi, kocası on bir olup eve dönmeden, sevgilisini, insanı tenekeleştiren bu soğukta bekleyişine kadar geçen zamanı düşündüm, belki de ilk günden niyeti ekmek parası, kocasının sümük maaşına katkı değil, "dışarıya zıplamaktı"... Belki de hayatında ilk defa, apartmanın karanlık ağzında, ellerini hohlayıp, kendi beyni, kendi kalbiyle işte ilk defa, saatlerdir zıplıyor! Savaşların bu en güzelinde, soğuktan donmamak için, zıplıyor Gönül abla!

Bir akşam geç vakit, Kemal ağbi işi bitirmek için acele ediyor, bir gözü dışarıda. Elinde tespih, kuzu yutmuş göbekli patronu, sırtına vurup: "Bekletme günahtır, git, soğut şu kadını!"... Kemâl ağbi önlüğü fırlatıp dışarı çıktı. "Soğut" lafı, ilişkiden soğumak için duyduğum en tiksindirici cümleydi, üstelik içinde saklı cinsel merhamet, kendim düzülüyormuşum gibi kudurttu beni. Yarım saat sonra gelip yeniden garson gömleğini giyerken, patronu sırıtarak masadan usulca laf attı: "Ne o Kemal, emdin

geldin mi?" Ağzıma fare tıkıştırmışlar gibi iğreniyorum bu dilden. Hepsini gaz bombasıyla öldürmek istiyorum, kırk yıl sabah akşam kadın kudurmuşluğuyla, ağızlarını şapırdatıp yalanarak kadın ararlar, nihayet bir kadın, yedi kat korkusu, yedi kat yalnızlığını azaplar içinde terk edip yanlarına vardığında, ettikleri laf. Kahve lanetli bir mekân, gerçek bir bataklık, karpuzun içini birileri bok doldurmuş, hiç mi ay ışığı vurmadı yüzünüze, hiç mi toprakta yürümediniz, hiç mi bebek sevmediniz, hiç mi on beşinde kızınız olmadı...

Önümdeki masada, uzun, parlak, siyah saçlı gencecik bir kız hıçkırarak ağlıyor, elinde mendille gözyaşlarını siliyor, sonra, mendili hırsla ısırıyor, paramparça ediyor, tekrar mendil çıkartıp tekrar siliyor, tekrar ısırıyor mendili, bu ne güzellik, “al hançeri vur kadınım, ben öleyim, kapınızda kul olayım” diyen türkü gibi kendimden geçiyorum. Saç telinin her bir tanesi parlak hançerden işte, balta vursan kesmez, olacak şey değil, kız önde ağlıyor, biz arkada saçlarını seyrediyoruz, gidip gelen arkadaşlarıma gösteriyorum, zincirlerinden boşalmış, dizginsiz bir atın yeleleri gibi omzunda saçlar. Ertesi gün oluyor, kız tekrar geliyor, tekrar mendil çıkarıp ağlıyor, bizim ne mendile, ne ağlamasına aldırdığımız yok! Bahçede ansızın bir gecede açılmış kırmızı güller gibi. Her bir teli fışkırarak bükülmüş bu kapkara saçların parlaklığına dalınca insan kuyuya düşmüş gibi oluyor, bir ceset gibi çaresizleşiyor, gözlerimiz ezik bir garibanlıkla sessizleşiyor. Bir masal meyvesi! Stilize edilerek resimlenmiş çocuk masal kitaplarında, prensesin saçı tüm sayfayı dolaşıp resme süslü bir çerçeve yapar gibi, kızın saçları, tüm yüzünü, masayı, omuzlarını, dirseklerine kadar coşturarak, çerçeveleyerek süslüyor. Taşların neden taş olduğunu anlıyor insan, bu sonsuz doyumsuz güzellik karşısında insan kilitlenip, ebediyen susuverir. Karda kışta, rüzgârda, çakala karşı bekleyen kalın gövdeli ağaçlar, baharda her bir dalında açıp bin bir çiçeğin yanaklarını başını bir kez kaldırıp öpüp, dokunamadığı gibi, sadece, uzaktan övgüler düzüyorsun. İnsanı Tanrı’yla sırdaş eden, börtü böcekle seviştiren simsiyah bir parlaklık. Camı açıp bir bahar günü, kuşu, bulutu, uçuşunu, yaprağın düşüşünü, çiçeklerin kokusunu bir defada ve ilk defa duymak gibi. Tekrar toprağına, suyuna dönmeden bu naçiz beden, aç kartallar gibi seyretsin. Dalgalara da, uçan kuşların kanatlarına da yazıyor bu güzellik, ne çok bakakaldım, tüy gibi başını dönüp, düşüp toprağa. Biraz daha bakakalsam, kapkaranlık bir zindanın

zincirli aşkında köle buluvereceğim kendimi. Eskilerin, neden gözü kara adam öldürdükleri, bir aşk için diyar diyar yurtlarını terk ettiklerini böyle anlarda anlıyor insan. Varsın dünyada cahillik, ahlâksızlık, kötülük kol gezsin, varsın bombalar milyonlarca insanı öldürsün, hiç beklemediğin bir yerden gürül gürül bir güzellik, nehirler gibi kıvrım kıvrım dolanır boynuna, sadece seyredip gördüğün için coşkulu bir kahraman yapıverir seni...

Kemal ağbinin kulağına eğilip, "ağbi, bu kız günlerdir burada elinde mendil ağlıyor, ne iş" diyecektim ki, Kemal ağbi kendisinden beklemediğim bir espri yaptı "büyük kapatma" dedi. "Bu kız Gönül'üıı annesine sokağı, kahveyi kapattı, burada nöbet tutuyor, kanlı bıçaklı olmuş annesiyle, gözleme satmasını istemiyor!"

Eskiden halkımız güzel kızlarını saraya satar, saray kapısından geçinir, kurtulurdu, şimdi güzellik, bela! Adı Türkan, Büro Yönetimi gibi iki yıllık bir okulda okuyor. Uzun, incecik, su kadar berrak bir çocukla yıllardır bu kahveye sarılarak gelip, sarılarak çıkıyorlar. Çocuğun düzgün yüz çizgileri, yumuşak ifadesi, hali vakti yerinde bir aileden geldiğini anlatıyor, her gün, duygu bombasına dönmüş Türkan'ı teskin ediyor. Çocuklardan dinliyorum, her ikisi de küçük işlerde çalışıp, okul biter bitmez evlenme hesabı yapıyor, divane âşıklar herkesin dilinde. Oğlan sarsak bir şeye benziyor, bu ilişkide kız daha becerikli, hem de zafer sarhoşu gibi, her günü bayram gibi, çocuğu emirlerle yönetiyor, koşturuyor, bir şeyler aldırtıyor, peşinden sürüklüyor. Oğlan, bu aileye damat olacak, yani iş dönüşü, bıçak getirin, karpuz kesek diye naralar atacak, akşamları iki yalnız kadının hayatını tutuşturacak cinsten değil! Kıza sarılıp, masaya otururken uzun kolları ve bacaklarının daracık yerlerde zahmetlice eklemlerinin bükülmesi, uzaktan portakal sıkma makinesine benziyor! Türkan'ın sevgilisiyle kol kola narin tatlılığını gördükçe, içimden şarkılar mırıldanıyorum, Gönül ablanın yorgun yaralı, pürtüklü yüzünden kızda eser yok.

Neşeli türküler söyleyerek kahveye geldiğim bir gün, başımdan kezzap dökülür gibi, hayal kırıklığından zınk diye kalakaldım. Türkan saçlarını kökünden kesip kuaföre satmış. İçimdeki allı turnalı türkülerin hepsi sustu. Kimseye şeker, kaymak söyleyecek halim kalmadı. Saçlarını kestirince, cırtlak, buji gibi küçülmüş yüzü, güneş yanığı rengi, kuru üzüm gibi bir şey

oluverdi. Meşale gibi saçlarının yerinde, onuru kırılmış, çekiç vurularak desenlenen bakır bir sahan kaldı. Be deli kız, hayat sana ne dedi ki kökünden vurdun baltayı! Kızı gördükçe sinir nöbeti sardı, sonra yavaş yavaş ve uzun boylu Gönül abla'yı düşünüp, "kıza para yetiştiremiyorum" deyişini düşündüm, Türkan'ı azizlik mertebesine çıkardım. Kışkırtıcı soylu güzelliği gitti, yerinde karakalem çiziktirilmiş soluk bir desen kaldı.

Türkan, sevgilisiyle, yıllarca bıkıp usanmadan, her gün ayrı bir kapı çalarak, her gün birine sorarak, her gün gazetelere bakarak, her gün yürüme semt semt gezerek, bakanlıklarda bir torpil, yakın arayarak iş baktılar. Umutsuz, çirkin bir yorgunlukla akşama doğru kahveye dönüp, simide ve çaya sarıldılar. Moralleri bozuk geldikleri her gün yüreğimden cımbızla bir parça kopartıldı. Her kapıdan boş döndükleri günler çoğaldı, söz verenler sözünde durmadı, çaldıkları kapılarda aylarca oyalandılar, cımbız, göz saydamından her iki sevgilinin kopartmaya başladı. Uzun işsizlik yılları hayata karşı direnişlerini tuzla buz etti.

Demokrasilerde her şeye çare var, bir işsizliğe yok. Bir gün Gönül ablayı gördüm, yüzünün manzarası değişmiş, ağzının tabanı görünürcesine kahkahalar atıyor, yürümüyor, kuğu gibi süzülüyor. Hayrola Gönül abla? "Türkan iş buldu, bir demir döküm fabrikasında, muhasebeye girdi!" der demez, sevinçten ağlamaya başladı, mağazaya, alışverişe gidiyormuş, hızla yanımdan ayrıldı, birden dönüp; "İşe yeni aldılar hemen atmazlar, değil mi?", "Atmazlar, Gönül abla!"... Nasıl bilmem, yoksullar için hayat, doğunca değil, işe girince başlar, şimdi biliyorum, gidip kundağa sarar gibi, en pahalısından giydirecek Türkan'ı.

Çocukluğumda yosunlu kayaların karanlık diplerinde yengeçlerle oynadığım günler kadar mutlu oldum. Birkaç yıl da böyle geçti, oğlan, akşama kadar kahvede bomboş Türkan'ın işten çıkıp gelmesini bekledi. Kafatasını paramparça eden bir zonklama gün geçtikçe büyüdü, etraftakilerle sebepsiz kavgaya, sebepsiz küfürlere başladı, akşama kadar başını ellerinin arasına alıp, çaresizlikle karanlık bir hastalığın pençelerine düşmüş gibi sinir nöbetlerine tutuldu. Bakışları dikleşip, kararıp, zehirleşti.

Anne-kızın yüzlerinde, yumru gibi irinleşmiş sert yumruk yumuşamış, artık kol kola zıplaya zıplaya yürüyorlar. Bir masal tiyatrosu gibi her şey rüya

gibi gelişip tam evlenecekleri günü beklerken, Türkan'ın oğlandan ayrıldığı haberi geldi.

Artık gözümde yücelmiş, kutsanmış, Gönül ablaya "Hayırdır abla, yıllardır delice seviyorlardı birbirlerini!" dedim, Gönül abla, direktifler yağdıran bir genel müdür edasıyla: "İşsiz-güçsüz çocuğu ne yapayım, tek maaşla ne yaparlar!".

İnsan sokakta, bir küçük muhabere kazanınca, hemen gözünü kan bürümüş dövüşken kanlı bir savaşçı mı oluveriyor? Oğlan ortalıklarda hiç görünmedi. Türkan, bazı akşamlar iş çıkışı annesinin tezgâhına gelip, müşterilere gözleme dürüm yapıyor. Bir zaman sonra, işten çıkar çıkmaz, tezgâhın başına gelip, annesini eve gönderiyor!

Hiç oralı olduğum yok, selamlaştığım da! Bazen, geceleri, evde yalnız kaldığımda, aklıma Türkan'ın saçları gelip, "bir daha yeniden büyür, eski halini alır mı?" diye düşündüğüm oluyor! Dalgalara, rüzgâra, göklere, çimenlere bakıp, fazla da bir soru sormaya korkuyorum hayata. Gördüğüm Türkan'ın yüzü, gün geçtikçe cılızlaşıp, sivrileşip, kavruluyor. Anne-kızın etrafında bomboş bir sessizlik büyüyor. Gönül ablanın eski gürül gürül neşesi kayboluyor. Yaşlandıkça, ilk günkü utangaçlığına dönüyor gibi, "sıcacık gözlemelerim var!' dediğinde sanki alnından terler fışkırıyor. Üşüyen parmaklarını hohlayıp kızını bekliyor, iş dönüşü. Türkan geliyor, "anne, ayran da satalım, şuraya koyarız" diyor, annesi: "Neresine koyacaksın şu sepetin, başıma iş çıkartma!" deyip, fazlasıyla yorgun, kızı geldiğinde, dikilmiyor, hemen eve kaçıyor. Türkan, saat dokuza, bilemedin dokuz buçuğa kadar, sepetin önünde nöbet tutuyor. Bazen, hava öyle soğuk oluyor ki, koşarak, uçarak eve gidiyorum. Bu soğukta insanlar nasıl durur diye düşünüyorum. Türkan'ı görüyorum, iş bitmiş, gözlemeleri satmış, ama o, apartmanın karanlık arasında, saat, on, on buçuğu geçiyor, kimi bekliyor böyle zıplayarak, ellerini hohlayarak!..

Bir gün, Türkan'la hiç konuşmam olmadı, ayaz mı ayaz, ortalıkta kimsecikler görünmüyor, şöyle yanaşıp, Gönül ablayı sorayım ayaküstü, dedim... Apartmanın karanlık ağzına yanaştım, arkamdan bir ses, "Niyaat, Niyaaat!" döndüm Kemal ağbi içmiş, zom olmuş, yüzü kara saplı bir bıçak gibi parlıyor, bağırdı: "Yanaşma o kıza!", "Gönül ablayı soracaktım..." "Kalbini deşerim senin, yanaşma kıza, dokunma...", "Ağbi, vallahi Gönül

ablayı soracaktım, ".iktir git ibne, kahvede kıza nasıl yalandığınızı bilmiyor muyum lan!"... Geri geri çıktım, sorun çıkmasın, alkollü, alttan aldım, uzaklaştım... Türkan, Kemal ağbinin yanıma geldi, hiç konuşmadan karanlık sokağa uzunlamasına daldılar, ay ışığı tam karşılarında... Karanlık iki böcek kadar küçüldüler, gözlerim seçemez oldu. Gözlerim sarımsak suyu gibi yaşlandı, nesini yazayım bu hikâyenin. Yumuşacık solucanlar, sert kayaların altında yaşar ve hiç zıplayamadan ölürler... Bari, depoya girdiklerinde içi kıpkırmızı bir karpuz kesseler de ben de mutlu olsam...

("Bizi tanımayanlar bu son şarkımızdı sanıyorlar" diyen Karanlıkta Dans filminin bu son cümlesiyle seslendim hayata. Umutsuzluğu öğrendikçe delice umudu aradım. O gün, bu gün bu siyasi kavganın ayaklarına bu yüzden nal gibi çakıldım.)

Sığ

İçimden bir ses, ayaklarımı aldı götürdü, on beş yıl önce çalıştığım hastanenin arka kapısına. Tüm gizli deliklerini biliyorum, sessizce arka koridorlara attım kendimi. Yine sarımsak gibi hemşirelerin suratları, hastabakıcıların gözleri yine ezilmiş böcek gibi. Doktorlar yine, ağzında bok varmış gibi bakıyor etrafa. Sidik sarısı, batakhane kapısı gibi hasta odalarının kapısından göz atıyorum, ayak parmaklarını ovalayan hastalar, karyola bacaklarında uçuşan sinekler, saçları dağılmış, kolları halsiz iki yana sarkmış hastanın ağzından tiksintiyle atılan pırasa hamuru alt çenesine düşüyor. Küçük naylon tabak içinde zeytin çekirdekleri, peynir parçaları öyle garip bekleşiyor. Çorapları ters giydirilmiş hastanın gözü tavana asılı, refakatçisi makas tutar gibi pırasa dolu kaşığı ağzının içine tıkıştırıyor, yine bilmeksizin tıslayan bir su sesi.

Yarım açık hemşire, idareci odalarından içeri bakıyorum, deli gömleği gibi odalar, pencere içine dizili üç-dört saksı, saksının içine nereden gelmiş ızgara maşası, gıdasız, sıtmalı çiçekler, tanıyorum o bir tanesini: Aşk merdiveni. Ne pis bir isim, aşk merdiveni, ruhumuzdaki perişan kavganın bozukluğunu çok güzel anlatıyor. Yıpranmış, köhne büyük dolapların üstüne de poliklinik kuyruğu gibi dizilmiş plastik saksılar, ilaç kokusu gibi, frengili hastalar gibi, karantina gibi, tırnaklarını kemiren fareler gibi yaprakları. Hayvanlar gibi biz de ruhumuzda tehlike sezince, terli parmaklarımız soğuk karıncalarına başlayınca, işte bu kırık biçimsiz saksıları avuçluyoruz. Örümcek ağı gibi kuşkular içimizde büyüdükçe, bu hareketsiz, çirkin çiçekleri hayat malzemeleri defterimize kaydediyoruz.

Acı acı gülümseyen meraklarla odalardan içeri baktığınızda, uğursuz kuşların tüyleri gibi önce bu çiçeklerin monoton gün boyu sümkürüşlerini duyuyorsunuz, kusmuk içinde fasulye ezmesi gibi salya sarısı çiçekler!

Artık hangi sahilde göğsünüzü rüzgâra açsanız, peşinizden gelir işkenceci polisler gibi bu saksılar! Kurtulmak için saksıların sessizliğinden, bir sigara

tıkıştırmak istersiniz ağzınıza... Sigaranın pamuğu hela sabunu gibi, biliyorum, artık bu sigara sonu olmayan bir yol, kaçmalıyım buradan.

Dün gibi hatırlıyorum. Gecenin dibinde. Çiş sesini üç koridor öteden duyduğum Şermin hemşire, elinde şarabı, lastiği parçalanıp tahtası çıkmış, artık takunyalaşmış terlikleri, sanki ayağıyla çekiç, çivi çakıyormuş gibi yaklaşıyor odama...

Şişmiş gözlü, kaim dudaklı, kaykılarak gömülüyor koltuğa, yorgun bir vahşi hayvan gibi. Şişeyi kaptığı gibi ağzına götürdü, başıma gelecekleri biliyorum, yine güzel güzel verdiği çocukları anlatacak, ağzını şapırdatarak. Hangi yattığı çocuğu anlatsa, bok suyu içmiş gibi oluyorum. Ağlayıp zırlasa da onu dinlemiyorum, yay gibi gerilip, daktilomun tuşlarına gömülüyorum. Dışarı, koridor zindan gibi karanlık, sızıp kalmasını bekliyorum, nafile, içtikçe kuduruyor, floresan ışığı gözlerini yoruyor, ışıklardan birini söndürüyor, "burada yazı yazıyorum, aç şu ışığı" diye bağırıyorum.

Şermin sonsuz bir boşlukta uçuyor gibi, "o berbat herif müteahhitmiş, bir yuva kuracağım, evleneceğim onunla!"... Zorla elinden şişeyi almak istiyorum, bebek gibi gülümsüyor: "Nişanlandım biliyor musun?"... Evleneceğim dediği adamların suratları aklıma geldikçe tüylerim diken diken oluyor. Göğüslerini suratımın içine sokar gibi, "bak sana bir oyun oynayacağım", memelerini okey taşları gibi elleriyle bir güzel yoğurup, karıştırıyor, "hadi, bul karayı, al parayı!"...

En sinirli anımda bir orospu oyunuyla güldürdü beni, aman bir gürültü olacak diye canım çıkıyor!

Bu, fazla rahat .öte parmak muhabbetimiz sizi yanıltmasın, Şermin'le sadece arkadaşız. Onu tanıdığım gün bir tutam saçı kalmamıştı, duvarlara tırmanıp, cinnetsi çığlıklar atıp, yolmaktan. Bir gün önce ağbisi bıçaklamıştı, o günün akşamı ikinci kattan kendini atıp intihar etmek istedi. Herkes neye uğradığını şaşırdı, Şermin'e kutsal bir saygı, zarafetle davrandı, sonra o kadar çok atladı ki, "bugün Şermin atlamadı!" dendiğinde alayla gülerdik, bazıları da yüzüne tükürür: "Yine mi atladın kız, tüh sana!".

İlk geldiği günü hatırlıyorum, ilk iş günü, yere bakarak yürürdü, kimle konuşsa utanır, ne söylese mahcup! Kazandığı parayı tümüyle yoksul ailesine veriyor, ama her aybaşı, kapılardan sığmayan geniş suratlı çakal

ağbisi gelip, hastane içinde tekme tokat dövüp, dudaklarını patlatıp elinden alıyor, gözleri büyük bir su damlasına dönüşüyor, usulca 'ağbi hastaneye rezil oluyoruz', ağbisi ne dese yapıyor!

Şermin'i korumak için ağbisini hastaneye almamaya başladık, mümkün değil, koyu paltosu, kömür vagonu gibi suratı, lojmanın altına gelip ıslık çalıyor, sonra taş atıyor, sonra kapıcılarla boğuşarak içeri sızıyor. Sonra, bu sahici öküz Şermin'i buluyor, canhıraş feryatlar koridorun bir ucunda, bize düşen, Şermin'i düştüğü yerden kaldırmak. Ertesi gün yine ağbisi hey hey bayraklarını takıp geliyor, hepimiz bahar serinliğiyle kurumuş yaprakları seyrederken, Şermin'in sırtında alelacele kalkmış yatağından, şeffaf bir gecelik, saatlerce bir köşede didişerek bir şeyler konuşurlar, sonra, Şermin'i saçlarından sürükleyip betona fırlatır!

Şermin'i ilk gördüğümde, aile problemleri olan, ağbisinden dayak yiyip intiharlara kalkışan bu kızdı işte. Uzun ve bitmeyen geceler herkese döktüğü teselli gözyaşlarını içip içip duta dönüp unutmayı yeni öğreniyordu, içinden atamadığı boşluk duygusuyla hüngür hüngür ağladığı günlerdi, ona ulaşabilecek bir yol bilmiyordum, çay içmekten başka. Herkes nasihat etti, herkes konuştu onunla, bir zaman sonra garip sessizliği bozuldu. Her akşam hastane kapısında onu beklemeye, yüzüne çatal batırılmış, sigarası ağzında, eli arkasında, kalın paltolu, at suratlı adamlar görmeye başladık. Çoktan sevgililerine şiirler yazıp bana göstermeye başlamıştı: “Balgatlım, dün akşam seni beklerken...'”, diye başlıyor, “Balgatlım” gibi ilk cümleyi hatırlıyorum, diğerlerini şimdi uyduruyorum. Her semtten bir çocuk ve semt adlarıyla başlayan şiirlerini unutmam mümkün değil. Diğer şiiri şöyle: “Keçiörenlim, dün yağmurda yürüdüm”, diğeri: “Akderelim, söz verdin, gelmedin... “... “Yenimahallelim, bir telefon sesini çok gördün... “... Onunla bununla karmakarışık düşüp kalkmaları herkesin diline düştü, nasıl oldu ben de bilmiyorum, Şermin'in telesekreteri gibi oldum, “Şermin, dün senin Akdereli aradı”, “Şermin, dün senin Balgath geldi!” gibi. Aklını alan boşluk duygusunu bilmesem Şermin'in; kerhane kapısında müşteri bekleyen kovboy şapkalı pezevenkler gibi, Akdereli'nin yolunu ben de gözlemem.

Üstüne devrilmiş hayatın altından sevgililerin bu trafiği çıkartıyordu onu. Kocaman ve kemik suratlı, budala mı budala o heriflere her defasında âşık

oluyor, ertesi gün fiyasko, ertesi hafta, yine tüm hayatını dolduracak-durduracak kadar derinden âşık oluyor, ertesi hafta, yine fiyasko. Akşamları kusarak, küfrederek bana anlattıklarına bakarsam, aşk, erkek, cinsellik konusunda görüşlerinin özeti şu: “Hepsi bok oğlu bok herifler!”. Ama birkaç dakika sonra, sevgililerini ağzını ballandırarak anlatışı var ki, içimdeki dağ, taş yerinden oynuyor. Bütün erkekler güzeldi, Tanrı'ya inancı, sırf erkekleri yarattığı için yeniden geri gelmişti. Bazen de, gözleri sonsuzluğa açılan iki boş pencere gibi takılıp kalıyor, oradan kurtulmak için olmalı, “Akdereli bugün beni aramadı mı?” deyince, yüzüne sessiz ve derin bir neşe sarılıyordu, denizin dibinde geziyor gibi.

Şermin için aşk, kuyuya düşen taşın kendisiydi. Taş, suda daire daire yayılarak uzaklaşan dalgalarına âşıktı. Ama daireler o düştüğünde hemen uzaklaşıyor, taş da suyun dibine, karanlığa gömülüyordu. Kuyunun dibindeki taşın katılığını gördüğünde, tekrar kalkıp suya atıyor kendini, bir an, daire daire yayılan o aşk dalgalarını görebilmek için.

İşte, her defasında kuyunun dibinde yalnızlaşan bu taşın kalbi hâlâ küt küt atıyor, iyi dalgıç arkadaşlar, görmeyi bilenler için o taş, pırıl pırıl bir yıldız gibi yanıyor...

Bir zaman sonra, Şermin aşk bozgunlarını da umursamaz olmuştu, ancak, telefonu en çok çalman, en çok aranan, kapıda en çok beklenen oydu, bir erkekler, çakallar ordusuyla kuşatılmıştı. Ve sabah simitçiye dolar uzatacak, ağbisinin kavgada kırılmış dişlerini altınla kaplatacak kadar umurunda değildi para...

Kurduğu hayallerin hepsi boş çıktı, bu yoksulluk enkazı altında canı çıktı, henüz 23 yaşında üç kocadan dul kalmış gibi ihtiyarladı yüzü. Hayatı azarlamak için olmalı, çok sertleşti dili. Odada otururken, elini birden eteğinin altına sokup çorabını, külotunu düzeltecek kadar kabalaştı elleri. Kelimeleri çok pis ve açık saçık söyleyebilmek ona tartışmasız bir üstünlük verdi, bu çaresiz hayatı ayakta tutabilmek için tam da aradığı küfürlerdi bunlar.

Yaşlı bir hasta yakını, tuvalete kirli donunu bırakıp çıkınca, koridorun ortasında: “Seni ananın .mma geri sokarım, git çıkar şunu heladan!”... Küstah bir terbiyesizliğe sürüklenmişti, bir gün, kolunda iki yavrusu,

karnında üçüncü burnuna dayanmış bir genç anne: “Hemşire hanım kaç numarayı çevirmem lazım!” diye telefona yanaştı, “kocanın altına nasıl yatıyorsan onu da becerirsin, git başımdan!”...

Bazen de eğlenceli olurdu, yanından burnu havada giden bir doktor hanımın kıçına bakıp: “İnsanın böyle kıçı olursa, hayatta tüm işleri düzgün gider!”... Erkek organına “odun” derdi. Serviste pür dikkat etrafı kolaçan ederken, genç bir hasta yakınını pijamayla görür, önce suların fısıltısı gibi bir sesle kendi kendine: “Ulan oğlana bak, odunu salmış, tüm hastaneyi .ikecek...”, sonra ayağa fırlayıp bağırır: “Gir içeri bakiyim", ve panikle koridora fırlayıp odalara anons eder: “Bir daha benim nöbetimde hiç kimse pijamayla, eşofmanla koridora çıkmayacak...” Sinirlerini toplamasının tek yolu yanındaki herkesi kovalamaktı, bana dönüp: “Sen ne duruyorsun burada, s. ktir git işinin başına!”...

Bir gün cıva gibi, Yunan heykeli gibi bir çocuk geçti önümüzden, bakışlarının bin hayalle daldığını gördüm, “nasıl, yakışıklı of lan, değil mi?” dedim, “hade be, erkek dediğin eşek ölüsü gibi çıkmalı üstüne, çarşafı sırtına tutkal gibi yapıştırmalı, bu yumuşacık heriflerle piyano mu çalacağım!” Cinsel azgınlığını saklamayı beceremezdi, bazen de uzun boylu, kıllı, kapkara bir oğlan gördü mü kendi kendine: “Ne tepişir bu oğlan!” der, hemşire arkadaşları gülmekten yerlere yıkılır ve adı çok geçmeden, Deli Hemşire, Deli Şermin'e çıkar!

Bir gün çok hoşuma gitti, hayal gücümü emsalsiz genişleten, bal, şeker yalar gibi ağzından çıkan müstehcen küfürlerden birini, oracıkta hemen yazıverdim. Yasadışı bir iş yapıyormuşum, sapıkmışım gibi bakıverdi bana, sinirle: “Görmüyor musun, adam hastaneye bir hasta getiriyor, karşılığında beş sağlam .ikmek istiyor!” Sözünü sakınmadan, “bu hastanede on beş yaşında kızlar da var, senin kız kardeşin olsa, aynı şeyi düşünmez misin?”

Cinsellik ne acayip, gönç bir erkekten kudurganlığıyla olur olmaz adreslerde ne çok şaşırtıp utandırıyor sizi, işte hayâsızca bu konuşmaların ortasında yuvarlanırken, kışkırtıcı bir kızgınlıkla ateş rengine bürünmüş sizdeki odun da patavatsızlığa başlıyor, titizlikle örtbas edip gizlesen de, Şermin fark eder, rezil olurum korkusuyla, suçluluk hissediyorum. Gençliğimin bu tür cinsel sarhoşluk nöbetleri Şermin'le bir kaçamağa çoktan razı etmişti beni. Ancak, benimle alay eder korkusu ödümü

kopartıyor, bu yüzden önlemimi almış, karşısında kırık bir sandalye bacağı sakat bir masadan farksız davranmıyordum. Ve Şermin gittikten sonra, ardından çekici bacaklarını, şarabın bir noktasında bebekleşen, melekleşen yüzünü, her tarafını meyveleştiren o sere serpe rahatlığını, mıh yutmuş tutukluğuma rağmen, baş döndürücü sürtünüşlerini, boş lakırdılar içinde çırılçıplak uçuveren dudak uçlarını, boynunu, dönüp dönüp kelimelerle öpmeye başlarım.

Ağzımı bıçak açmadan, kımıltısız, koruyucu ahlâk Tanrı'sına bin yemin edip, gözlerim yere çakılı fırtınayı geçiştirmeye çalışırım, azgınlığımı kelimelerden çıkartırdım.

Şermin, bollukla götünü başını açıp beni baştan çıkaramayacağını anladı, çok da umurunda değildim, uzun, on günlük bayram tatillerinde, sevgilileri ya memlekete gider, ya bayramı ailelerinin yanında, işte o zaman, ne var bu çocukta diye öylesine aranır, hepsi bu... Uzun sıkıntılı dakikalardan sonra, aklımı yediğim kitapları, kelimeleri merak eder, bir elinde şarap, "ne buluyorsun bunlarda?" der.

Şermin, bu minnacık kelimeler de, benim hayatta tek zevk aldığım yerlerdir, cismi yok ama ruhu var bu kelimelerin! Bak, buraya dudak yazdım, buradaki dudak, gerçeğinden değerlidir, bir zaman sonra, bu dünyada ne senin, ne benim dudağım kalacak, ama bu kelimeler yaşayacak.

Anlasın anlamasın, ben Tanrı'ya inandığım gibi inandığım kelimeleri kavurucu rüzgâr gibi terden sırılsıklam anlatıyorum ona, onun dilinde, onun anlayacağı şekilde. Bak Şermin, bu kelimeler önce benim hayatımı değiştirecek, sonra hepimizin, çok hoşuna giden bir camii düşün, insanlar yüzyıllar sonra benim bir öykümü, o camii gibi canlı mı canlı düşünecek, etkilenecek, çağların üzerinde milyonlarca insanın beyninden diğerlerine sıçrayacak, onlardan güzel bir deniz, onlardan güzel bir kadın yok...

Gaza gelip yazdıklarımdan üç satır okur, hemen sıkılır ve bana dönüp: "Sanki bir gün seni anladığımda çok mutlu olacağım gibi bir his var içimde!"... İşte bu cümlelerle kıvama geldiğini anlayıp, bir daha bastırırım, "Yani Şermin, dünyanın en güzel sevişmesi bu kelimenin yanında hiçbir şeydir!", Şermin: "Odunu çürümüş ihtiyarlar gibi konuşma, ateş parçası gibi çocuksun, yazık etme gençliğine!"

Ve şimdi Akdereli'yle olmak varken, bu tuhaf çocukla bu odada ne arıyorum diyen bir pişmanlıkla gözlerini ovuşturur, saygıyla, tetikte dinlemeye çalışır, nafile, sızıp kalır! Konuşmalarını pışpış gibi gelir ona, ölüm boyası giymiş gibi yığılır yere, unun şimdi, şuradaki sere serpe dişiliği tekrar kudurtur beni, suçlu gibi kireç beyazına dönüşür yüzüm. Çünkü saatlerce anlattığım şeylerin yalan olduğunu, sırf benimle 'alay eder' korkusuyla ona asla yaklaşamayacak, hasta bir lunapark maymunu olduğumu gizlemek için, kelimeleri süsleyip söyleyivermiştim. Tenindeki dişiliği daha da kanatlandıran şu yatışına bakın, uyurken bile, senli-benli şu uykusuna bakın, ne diyeyim deli kız sana: “Yüksek eyvanlarda yatmış uyumuş / Evvel küçük imiş, şimdi büyümüş...”

Bir öğle vakti, hastane karnaval yerine döndü, ağır misafirler, yü sek bakanlarca teftiş ediliyor gibi, tüm doktorlar, hemşireler aşağı indi. Çok-çok torpilli bir hasta, lüks araba konvoylarıyla gelmişti. Varlıklı bir ailenin biricik on dokuz yaşında kolejli çocuğu. Suya atlarken denizde, kafası kayalıklara çakılıp, boyundan kırılıyor, eller, parmaklarda hafif kımıltı var, o kadar, ayaklar, beden hiç tutmuyor. Tıp dilinde bunun yaygın adı: “Ölseymiş, daha iyiydi.” Hasta için acilen özel odalar hazırlandı, süslendi. Başhekim, hayatında ilk defa odanın süslenmesine elleriyle yardımcı oldu, nöbet bekledi. Tekerlekli sandalyeyle gelen çocuk tüm doktorlar, hemşireler tarafından okşandı, daha kapıdan girerken, “futbol”, “cimbom” konuşuldu onunla. Diğer servislerdeki yoksul hastalar fareler gibi deliklerinden başlarını çıkartıp olup biteni usulca izlemeye koyuldu. Hasta çocuğun halaları, teyzeleri, hükümet gibi kadınlar. Parlak kahverengi elbiseler, boyunlarda pırlanta, elmas taşlı kolyeler, iri iri yüzükler. Kadınların götüne hastanede hiçbir koltuk sığmıyor. Akşam çocuğun yanında kalanlar kakaoları tüm servise dağıtıyor, ağır misafirlere likör şerbetleri sunuluyor. Hemşirelere börekler, dolmalar, ikram bir kişiye dahi eksik kalsa, telefonla pastaneden büyük karton kutular içinde sini gibi büyük yaş pastalar. Hastabakıcılara Marlboro kartonları! Hastaneye değil, Viyana'ya tatil seferi. Her gün hemşirelerden birine şık hediyeler: “Asla almam”, “olmaz canım”, “aa kabul edemem!” deyip, kibarlıkla geri çevirmeler, “ben başhemşireye söylerim, ne var buncağızda canım”lar. İşte bu etraftakileri hediyelere boğan zenginlik sarhoşluğu çıldırtıyor beni, aklım başımdan gidiyor. Yan odada, sefil dilenciler gibi, hastanın yatak ucunda zavallı bir bozkurt reçeli,

loplaşıp cıvıklaşmış kibrit kutusu kadar peynire bakıp deliriyorum. Odaya televizyonlar getirildi, halılar serildi, özel hat telefon kuruldu.

Kolejli çocuk, yumuşacık, nazik tenli, onlarca öğrenci arkadaşının akınına uğradı. Hepsi kibar. Hepsinde soylu bir duyarlılık. Hepsinde modaya uygun elbiseler. Hepsi prenses gibi güzel. Annesinin kuzusu kolejli çocuk, yüzüne bakan herkesi ağlatacak kadar eşsiz bir güzellikte. Böyle yakışıklı çocuk olamaz hayranlıklarıyla, gören diğerlerine anlatıyor. Porselen gibi, pürüzsüz, parlak bir yüz. Ve ailesine hiç benzemeyen bir erkek gururu eksilmiyor yüzünden.

Hastanemiz bir günde mükemmel bir şatoya, hasta çocuk da şatonun prensine dönmüştü. Artık, devletin, milletin, hepimizin tüm imkânları, bu seferberlik onun için azdı bile. Hasta sahipleri servislerdeki tüm çiçekleri yenilemeyi otomatiğe bağladı. Birtakım küçük çocuklar herkesten önce hastaneye geliyor, dünkü çiçekleri çıkartıp yerine yenilerini itinayla yerleştiriyor.

Hasta sahipleri zamanla hastanenin haline acıyıp, diğer hasta odalarına da törenle bir-iki televizyon hediye etti.

Çocuğun annesi, çok hoş, çok sağlıklı, çok kibar, çok soylu bir kadın. Gün boyu ortalıklarda gülücükler dağıtarak hastaneye bağımsızlık bayrağını dikiverdi!

Çocuk sandalyesinde ne kımıldayabiliyor, ne başını çevirebiliyor, bazen birine bir şey söylüyor, tüm koridor, annesi, hemşireler ayağa fırlıyor: “Sesini öpeyim senin! Sesine kurban olayım senin!”…

İşle Şermin beni hayretlere düşürüyor, bu kadının götünden ayrılmıyor! Mesaisi bitse, kendini hemen çocuğun yanma atar, iki hastabakıcının yatağından kaldırıp sandalyeye yerleştirdiği çocuğu Şermin kucaklayıp yatırıyor, ya da kaldırıyor. Şermin santrale, bana, kapıcılara sıkıca tembih etti, kim ararsa yokum, dışarıyla ilişkisini kesti! Hastanenin delisi o problemli kız gitmiş, sus-pus, yumuşacık, süs bitkisi gibi bir kız oluvermişti! Aylar geçiyor, Şermin, çocuğu alıp koridorları hızla geçmekten, çocuğu kapıya, bahçeye çıkartmaktan bıkmıyor, biri tekerlekli sandalyede, diğeri arkada iki kelebek gibiler, herkesle iyiler, herkes onları

seviyor, fısıltılarla gün boyu konuşuyor, doymuyorlar, karanlık koridorun dibinde sabahlara kadar kıkırdıyorlar.

Belki iyi çocuktur, sırf torpilli diye, yanlarından geçerken yılan gibi, zehir gibi, kanlı bir bıçak gibi bakıyorum suratlarına, pundunu getirip Şermin'e birkaç laf edeceğim, ettim de, “orada yoksul hastalara, seni ananın .nıına sokarım diyorsun, ama, cici hastalarla maşallah melekler gibi uçuyorsunuz!”, Şermin, bakışlarımdan daha önceden ne söyleyeceğimi biliyormuş gibi hazırlıklı bir cümle söyledi, gülerek: “Ne o kıskanıyor musun, çocuk senin kelimelerine benziyor işte, cismi yok, ruhu var!”...

O gün sinirden deli oldum, sonra, masum çocuğun ne suçu var diye yumuşatıp kendimi, yanlarına yaklaşmaya, konuşmaya başladım. Çocuğun yanında ağzımdan açık saçık kelimeler çıksa, Şermin, kaş-göz işaretleriyle “ne olursun yapma” diye ikaz ediyor. Konuşmaların arasında, ağzımdan şöyle bir cümle çıktı sanırım: “Karadeniz sığdır, bir adım attığınızda boyunuza gelir deniz!”, “Ağbi sığ, ne demek?” dedi. Çocuğa baktım, “sığ, derin olmayan demek!”, Çocuk: “Ben, denize atlarken oradan bağırdılar, orası sığ... orası sığ... diye, ben yine atladım, sığ ne demek bilmiyordum...”

Şermin'le göz göze geldik, çocuk sığ kelimesini bilseymiş, bu feci kazayı yaşamayacakmışız, bir an sanki, Şermin kelimelerle düşüp kalkan benim itibarımı bana verir gibi baktı, işte bir kelime, bir hayat gibi... Sonra çocuğun bu anıyı anlatırken ağladığını gördü, hemen lafa girip: “Bak sana cümle içinde kullanayım sığ kelimesini, bu herif sığ adamın tekidir, ayrıca sığırdır, nerede, ne zaman kiminle ne konuşulacağını bilmez!” diyen bir şakayla, tekerlekli sandalyeyi çevirip uzaklaştılar!

Çocuğa gösterdiği sevgiyle Şermin, içimde dokunulmaz, kutsal bir yer edindi, hani neredeyse seccadeyi ona doğru çevirip dua edecektim. Ta ki, o güne kadar...

Önce iyi haber, 7-8 ay sonra çocuk kolunu havaya kaldırmayı, eliyle de kaşık tutmayı başardı, ama hepsi bu. Şerefine jimnazyum salonunda bir büyük parti verildi, eğlencenin ortasında, felçlilerin milli şarkısı “titrerim mücrim gibi” topluca söylendi! Birden Şermin, çocuğun ağzının içine doğru: “Sana insan değil ağlar melekler” şarkısını söyledi, ağladı Şermin,

ben de ağladım, “bana sensiz cihanda can ne lazım!” deyince, sanki tüm salon ağladık!

Ertesi gün, kıyamet kopmuştu, kulaktan kulağa kavga konuşuluyordu, servisin önünde çocuk, kendinden hiç kimsenin beklemediği ve herkesin hâlâ şaşırdığı iğrençlikte küfürlerle Şermin'e bağırmıştı: “Yalatırken iyiydi değil mi, .ötüne soktuğumun kızı...”

Şermin yanmıştı, kovuluyordu, başhemşireler Şermin'e sahip çıktı, başhekime bin ricayla, başka servise alınmasını sağladılar, ama annesi oğluna toz kondurtmuyordu, “o deli kız oğluma haplar içirip kendisi gibi delirtti onu” deyip, PKK dağlarına sürülmesini istiyordu. Ortalık yangın yerine döndü. Herkes bir şey söylüyordu. Psikologlar, ömür boyu cinselliği hiç olmayacak bu çocuğun ağzını bozmasının Şermin'le alakası olmadığını iddia etti.

Ancak birkaç hafta sonra, çocuk yemeden içmeden kesilince, başhekim, bakanlığa yazılar yazdı, Şermin'i çok seven başhemşireler başhekimi yakın takibe aldı, başhekimin özel odacısına: “gün boyu izle, yüzü ne zaman yumuşarsa, bize haber ver!”, Başhekimin yüzü yumuşamadı, Şermin palas pandıras kapı önüne kondu, mum gibi sarardı. İnanılmaz bir uyuma hastalığına tutuldu, üç gün uyuyor, dört gün uyuyor, hastanenin bir yarısı Şermin'e: “Aşağılık karı” diye hücum ederken diğer yarısı “bu sefer kesin atlar!” diye iddiaya girmeye başladılar...

Bir ay sonra, gecenin üçü, başım düştü düşecek, uykudan ölüyorum. Bir telefon, Şermin. Yalvarıyor, “arka kapının anahtarları sende, gecenin ikisinde açarsın, kimse bilmez, görmem lazım çocuğu, ne olur”…

Kısık, boğuk, ağlayan sesinde kemiklerimi sızlatan bir insanlık çığlığı, her yer karanlığa gömülmüş, servis koridor, dışarısı! Bir Şermin'in sesi kır evlerinin bahçeleri gibi, bir Şermin'in yakarışlarında, ihtilalci şarkılar var, bir Şermin'in sesinde, yoksulların bağış bekleyen, af dileyen, için için yanarak küfürler savuran ateşten yüreği coşuyor.

Düzenli bir şekilde, her haftanın üç günü, hastanenin arka kapısını, gecenin ikisinde açıp Şermin'i gizlice arka koridora aldım, sonra, annesinin yanından çocuğu sırtlayıp sandalyesine, usulca Şermin'in yanına götürdüm...

Daha ayrılmadan koridorun karanlığından, sessizlik içinde, dudakların birbirini öperken çıkarttıkları tüm sesleri, sanki tüm hastane duyacakmış gibi ödüm koparak, sabahı bekledim...

Gün ışırken, bir yumruğumu gol atan futbolcular gibi havaya fırlatıp, yaşasın Tanrım, yaşasın, yaşasın... Hıçkırıklara boğulup, Şermin'in kollarından çocuğu alıp, usulca tekrar odasına götürmeye başladım. Sandalyeden kaldırıp yatağına uzatırken çok yoruluyordu kollarım, kelimelerim gibi ağırdı çocuk.

Tünel

Trabzon'da halkın en çok küfrettiği aile Ulusoy'lar, yine kızları için düğün yapmışlar, İstanbul havai fişek yağmuruna tutuldu, şatafatın sonu gelmiyor. Tüm Trabzon: "Yediler memleketi, beş kuruşluk yatırım yapmadılar" diye Ulusoylar'ı sevmiyor. Ancak, Ulusoy otobüslerinin anonsları mizah tarihine çoktan girdi.

"Sayin yolcularimiz Terme Toğanay (Doğanay) Tesislerine gelmiş bulunmaktayız. Şirketimiz yarim saat ihtiyaç ve yemek molasi vermiştir, aha da geçtik orayi..."

Başka bir anons: "Sayin yolcularimiz Susurluk Tağ (Dağ) Tesislerine gelmiş bulunmaktayız. Şirketimiz yarim saat ihtiyaç ve yemek molasi vermiştir, aha da ezdik köpeği..."

Bir başkası: "Sayin yolcularimiz Terme Toğanay Tesislerine gelmiş bulunmaktayız, çaylar şirketimizin bir küçük ikramudur, lütfen kabul buyurunuz, İsmail, ula, yoksa önce benzin mi alsaydık!"

Bir fıkra gibi... Aile büyüklerimizle ailemizin soyu-sopu üzerine konuşuyoruz, ben babamdan duyduğum şekilde, Kırım'dan önce İstanbul'a, 1850'lerde de İstanbul'dan bu topraklara geldiğimizi iddia ediyorum. Bir aile büyüğümüz: "Yanlış duymuşsun, toğrisini anlatayım, biz aslında Orta Asya'dan gelmişiz...". "Nasıl?" dedim, "dinle, şimdi, Orta Asya'da iç denuzler kuridi... Kuriyinca, kalktuk düştük bu tarafa..."

Bir fıkra da benden, Murat Demirel soygunundan sonra Süleyman Demirel'in doktoru açıklama yaptı: "Beyefendi çok sıhhatli, maşallahı var, çok rahat, akşamları kafasını yastığa koydu mu, deliksiz uykusunu alıyor!"

Aynı günlerde, Hıncal Uluç da bir yazı yazdı, banka soygununa karışan gazete patronları için. Köşesinde patronunu bir güzel savunduktan sonra, "yani benim vicdanım rahat, akşam kafamı yastığa koyunca mışıl mışıl

uyuyorum!"... Kendi kendime: ".mma koduğum memlekette, bir uyuyamayan biz kaldık!"

Bir fıkra da Eşber Yağmurdnreli'den, güvenlik kameraları bankanın sabahın dördüne kadar aralıksız soyulduğunu tüm Türkiye'ye gösterince, Eşber ağbi: "Sabahın dördüne kadar insan soymaktan yorulur. Ben olsaydım, gecenin ikisinde, hadi arkadaşlar bir işkembe çorbası içelim, sonra devam ederiz!"

Bunları sizin için değil, kendi acımı hafifletmek için kendime yazıyorum. Hayatımın en acı iki haftasını yaşadım. Trabzon-Ankara karayolunda git-gel. Hasta yatağında yavaş yavaş ölmekte olan ağbim. Girenler, çıkanlar, dualar, hocalar, doktorlar, çaresizlik. Teyzeler, yengeler, halalar, bir oda dolusu kadınla günlerdir ağlıyoruz. Üç ay içinde seksen kiloluk adam, otuz kiloya düşmüş, Habeşliler gibi, ne doğrulabiliyor, ne yutkunabiliyor. Yüreğim delik-deşik, ıstırap kıvrım kıvrım. Ağbimin elini tutuyorum, o kadar, gözlerinin içine bakamıyorum. Morfinli haplar veriliyor, uykuya girsin diye dualar ediliyor. Ağbimin gözlerine bakamıyorum, uykuya girince, yan odalara kaçıp ağlaşıyoruz. Herkes dua okuyor, gelen-giden, geçmiş olsunlar. Ağbimin boynu bükük, mahzun duruşu, acı çekmesin diye tekrar, bitmeyen dualar okunuyor, artık, ölsün kurtulsun, diye dualar ediliyor!

Nereye atsam kendimi, ağbim uykudayken kaçıp gitsem buradan, nereye baksam ağbimden hatıralar, önce ağbimin arkadaşlarını ziyaret ediyorum, artık hep ağlıyorum... Bir gün, iki gün, üç gün, ne yapacağımı şaşırdım. Ağbim uykuya girince, uyanın-caya kadar beş-altı saat, kendimi başka bir yere atmalıyım...

Sahile gidip denize bakıyorum, onun bana yüzme öğrettiği günler geliyor aklıma, dayanamıyorum... Ardımdaki dağlara baktım. Çocukluğumda babamla gittiğim uzak dağ köyleri geldi aklıma. Hemen bir taksi durdurdum, “yirmi milyonunu alırım” dedi, hiç düşünmeksizin “atla!” dedim. Yarım saat düz yol. Şoför dalgın dalgın denize baktığımı gördü “abi, sargan suyudur bu... (Zargana balığı, kılıç gibi ince, uzun balığın adı) deniz durgun, çarşaf gibi olunca, sargan çok sever bu suyu...” Sonra dağa vurduk, dünyanın en güzel ormanları işte bunlar, çam ormanları. Dağın yamacını portakal kesimi döne döne çıktık. Dağın yamacına serpilmiş üç-dört köy var, hepsini ezbere biliyorum. Taksiyi gönderdim, yamaçtan aşağı

yürüyerek inerim, gezmiş de olurum, köpeklerden de korkuyorum, burada beni kimse tanımaz, bir şey olur mu diye de korkuyorum.

Ormanların içinde gezdikçe içim ferahladı, çağlayarak akan derelerin yanı başında yüzümü yıkadıkça serinledim, bir başka dünyaya girmiş gibi, nihayet unutur gibi oldum ağbimin gözlerini.

İyi ki gelmişim, hayal meyal hatırladığım köy evleri, burada bir patika olacaktı, şöyle yan yan yürüyecektim, tüm köy evleri ya harabe, ya kapılarına kilit vurulmuş, burada her kapıda bilmek olurdu, çok uzaklardan bile bir çıngırak sesi gelmiyor. Şimdi dergiden arkadaşlara buraları anlatsam, inanmazlar, kafayı yerler. İniş yolunu iyice karıştırdım, dönüp dönüp bir uçurumun yanıma geliyorum. Korkumu unutturmak için hayaller kuruyorum, kitaplarım çok baskı yapacak, bu terk edilmiş araziyi satın alacağım, ihtiyarlığım işte bu topraklarda, yüz bin yıl arayıp da bulamadığım bu ormanların kıyısında geçecek!

Eski bir mezarlığın önünden geçerken, benim yaşlarda üç-dört adam gördüm. Selamlaştık, mezarı hatırlamak istemiyorum, uzak durdum önce, belki tanırlar, tanışıklık verdim: “Ben şoför Sabri'nin oğluyum, çocukluğum buralarda geçti, şöyle bir gezmeye geldim, iniş yolunu şaşırdım!”... Biraz yakınlaşınca neye uğradığımı şaşırdım. Adamlar bir mezarı oymuşlar, mezarın başında bir adam, beyaz şeker torbasından çuvalı tutuyor, mezarın içinden adam çamurlu, tahtalı, çürümüş iskeletleri çıkartıp içine koyuyor, diğer adam sürekli dua okuyor. Bir eliyle bana, “bekle, bekle” işareti yaptı. Çaresiz bekledim, beklemesem, kuşkulanırlar, hırsız mıyım, katil miyim… Torbayı bir güzel bağladılar. Yanındaki adam torbayı tutacak olana sıkı sıkı tembih etti. “Eline alsan, bacaklarından aşağı gelir, belden aşağı düşmesin günahtır, sırtına alsan arkana gelir günahtır, en iyisi torbayı boynuna bağlayalım!” dedi... Torbayı boynuna bağlayan düştü yola, geldi yanıma. “Ben de Maçka'ya iniyorum!” dedi, “birlikte yürürüz!”.

Ben mezardan, ölüden kaçıyorum, düştüm içine. Adama bakamıyorum, boynundan aşağı iskelet dolu bir torba asılı, lafı karıştırmaya başladım. “Yukarıdan aşağı üç köyü döne döne indim. Bir tek kişiye rastlamadım, eskiden hiç değilse bir iki kocakarı otururdu evlerin önünde, onlar da yok!” dedim.

Adanı bir derin “of” çekip, “Sorma gardaşım, her şey yirmi sene içinde oldu” dedi. Bu köyün adı “Zagira” değil miydi? “O eski adı, yeni adı, Erişte” dedi. “Şu bildiğimiz erişte...”, “Evet o. Erişte!”...

“Sen kimin oğlusun?” dedim, “Ben değnek İsiyin'in oğluyum”, “şu bildiğimiz değnek mi?”, “O bildiğimiz değnek, şu boynumdaki torbada kemikleri!”. "Nereye götürüyorsun kemiklerini?"

“Uzun hikâye gadaşım, uzatmadan anlatayım...” (gadaşım: Trabzon dilinde, kardeşim, anlamında.) Vurduk yola, lafı mezara, kemiklere getirsin de istemiyorum, konuyu değiştirmek için, hemen: “Buralarda tek bir tarla kalmamış, hepsi yoncaya, yeşilliğe dönmüş...”

Sorma gadaşım, hepsi son yirmi senede oldu. Böyle ıssızlığına bakma, bizim köyün namını gazetelerden duymuşsundur, yirmi beş sene evvel köy kahvesinde tüp patladı doksan kişi yaralandı diye haberi çıkmıştı, o kadar çoktuk, bugün tek kişi kalmadı...

Ormanların içinde ormanlar, dünyanın en güzel tablosundan daha güzel çayırlıklar, gözümü alamıyorum, lafını kesip, “bu kadar güzellik olur mu?” dedim, “gadaşım hatırlatma oraları, bir kere dönüp bakamıyorum, kalbim sıkışıyor, ölecek gibi oluyorum, köyüme; ayakkabılarıma bakarak gelirim, adımlarımdan gözlerimi ayırmadan çıkarım, baba vatanı orası, eğlenme benimle, hatırlatma bana...” Birden ağlamaya başladı, boynundaki torbaya: “Ahh değnek İsiyin, tırnaklarımla toprağını kazıp, eşeleyip mi çıkartacaktım seni, dede toprağından!”...

Lafı değiştirmek için, tekrar, burada eskiden çok kurt olurdu... “Bizim kurtlar intikamcı, eğlencecidir, hayvanlarımızı parçalar bırakır, bir kere malımızı yediğini görmedik... Bak şu tepeyi görüyor musun, yayladan koyunun içine girip sürükler, şu uçuruma kadar getirdi bir defasında... Koyun akılsız yaratıktır. Bir tanesi atladı mı yardan, peşinden hepsi atlar, o sene, üç yüz koyun atladı, hepsi parçalandılar. Koşup koyunun yanma vardık, bir tanesine diş bile geçirmedi kurt...”

“Niçin yemedi koyunu?” “Ne olacak gadaşım, kurt her yerde karnını doyurur, eğlenceci, intikamcı...”

“Çakal da çok olurdu!”, “Çakal her yerde olur, çakalı da hayvandan sayma...”. “Ama bir zamanlar burada eşşek kadar büyük köpekler olurdu, yolumuza çıkar mı?", "Korkma gadaşım çıkmaz, tabii bir insan bilmese korkar! Bir saat yolumuz var daha, uzatmadan anlatayım sana!"...

“Evren'in ihtilali olduğunda köyümüzde elektrik yoktu. Özal'ın adamları erkek adam çıktı, verdikleri sözü tuttu, o seneye elektriği getirdiler köye. Tepeye kadar taksiyle çıktın, o zaman nerede bu yollar, ey gidi?”

“Elektrik geldi, lakin evlere kim çekecek, tesisatı kim yapacak. Muhtarımız Kangal Dayı...” Şu bizim kangal, köpek kangalın kangalı!

“Dur gadaşım, uzatmadan anlatayım... Kangal Dayı, köyün tesisatını ihaleye verdi, o zamanın parasıyla dört yüz bin lira. Üç elektrikçi şehirden gelip ihaleye girdi. En düşük veren üç yüz elli bin diyor, aşağı inmiyor. Bütün kasabaya rezil olduk, köye elektrik geldi lakin evlere çekemiyoruz. Hiç değilse Kangal Dayının evine çekelim dedik. Köylü kısmında para ne arar”

“Bir zaman sonra, Hızır Süleyman adında otuzunda bir oğlan geldi köye!”, “Hızır nedir sorma, her bir işimize koştururdu, köylü adına Hızır, dedi...”

“Ben dedi, tüm evlerin tesisatını fişini, prizine kadar otuz bin liraya yaparım. Bir hafta içinde on-on beş adamıyla köydeki evlere dağıldılar, üç-dört gün içinde her bir hanenin lambasını, fişini prizini tamam ettiler...”

Hızır Süleyman o gün, Kangal Dayının evine bir de elektrik ızgarası “borç sayma, nasılsa ödersin” diyerek hediye etti. Dedi ki, artık yemeklerini odun ateşinde değil, burada pişireceksiniz. Bazı evlerde tüp gaz vardı, koca dağın yamacında sırtınıza tüp gazı vurup çıkartmayacaksınız. Bir haftaya kalmadı, Kangal Dayının evinde elektrik ızgarasını gören köylünün her biri bir ızgara siparişi verdi. Hızır Süleyman her eve bir ızgara sattı. Köylü parasını nerden versin. Yukarıdan aşağı gelirken görmüşsündür, her evin önünde dededen kalma ceviz ağaçlarını. Cevizleri topladığınızda verirsiniz, dedi... Ormancıların da hoşuna gitti, artık gizlice ağaç kesmek yok...

"Uzatmayayım gadaşım, Hızır Süleyman, ertesi ay kucağında bir televizyonla geldi. Televizyonu köyün meydanına kurdu. Tüm köylüyü

topladı. Nasıl açılır, nasıl kapanır öğretmeye başladı. Önce çağırdı Gammaz Dayıyı...

“Şu bildiğimiz gammazlık mı?”, “O gammazlık... Sonra televizyonu bedavadan Gammaz Dayıya hediye etti”, “borç sayma, nasılsa ödersin” dedi...

Ertesi gün Gammaz Dayının evinde televizyonu gören köylü, Gammaz amcada var, bizde niye yok diye yarışa girdiler. Allah razı olsun, Hızır Süleyman çok cömert, çok merhametli adamdı, köylünün halinden anlardı. Her eve bir televizyon kurdu. Köylü parayı nereden verecek. Her hanenin en az dört malı (ineği) vardı, on beş ineği olan haneler bilirim, sadece bizim köyden yaylaya 150’nin üstünde mal çıkardı. Köylü malını çok sever, Hızır Süleyman “malınızı satın demiyorum, ama gelecek seneye enikleyecek (yavrulayacak) malınız benimdir, enikler yine sizde kalsın, büyüyünce satarım, ya size, ya başkasına” köylü razı geldi...

“Uzatmayayım gadaşım, bizim köylünün bankalık, kredilik işi olmazdı. Hızır Süleyman bir zaman sonra köyün meydanına çamaşır makinesini getirip kurdu. Kürek Halayı çağırdı yanına...

“Şu bildiğimiz kürek mi?”, “O kürek gadaşım!.. Çamaşırları doldurdu makineye, köylü seyretti, sonra koca makineyi herkesin gözü önünde Kürek Halaya hediye etti “borç sayma, nasılsa ödersin” dedi. Bir haftaya kalmadı, köylü gitti, geldi, Kürek Halanın çamaşır makinesini film gibi seyretti. Köylü, gündüzleri toplaşıp Kürek Halanın çamaşır makinesini seyrediyor, akşamları televizyon yayını başlardı, o zaman iyi çekmezdi, çizgiler, noktalar anlaşılmazdı, çamaşır makinesi daha eğlenceliydi. Köyün uşakları karşısına geçip, bu dönen Halil Dayı'nın donudur, bu dönen Seher yengenin şalvarıdır, diye gülmekten ölürlerdi.

“Uzatmayayım gadaşım, bizim köyde öteden beri her bir hanenin halı tezgâhı vardı, kızlar üçer beşer oturur başına, üç aya kalmaz beş metrekare halı çıkartır. Tarladan dönen tezgâhın başına otururdu. Eskiden senin benim yoktu, yonca tarlası ortaktı, iki hafta biçer yetiştiremezdik, odunu beraber keser, tarlaya birlikte giderdik. Çam ağaçları kesmek yasaktı, pelitleri, kavakları kes, yine doymaz, seneye kalmadan eski boyundan daha büyük atardı. Her evin kümesinde otuz-kırk tavuk mutlak olurdu, her hafta kasaba

pazarına birer-ikişer satılır, öteberi alınır, ne bileyim, patatesimiz, bostanımız, ayvamız, elmamız, soğanımız, mısırımız, tütünümüz azdı ama, bize güreydi, mısır ekmeği yer, akşamlan tütün kıyar içerdik, köy yerine ne lazım dışarıdan, biraz tuz, biraz mum, biraz da gaz, biraz da basma pazen, bilmedin çamaşır sodası, sonra hazır gübreler moda oldu...

"Uzatmayayım gadaşım, her bir hane, çamaşır makinesi Kürek Hala'da var da bizde niye yok diye yarışa başladı. Köylünün parası nereden olsun. Bizim köyün yaylası Sümela Manastırı'nın üstünde, herkes bilir orayı, Ermeni yaylası. Hızır Süleyman, senede iki ay çıkıyorsunuz, zaten elinizde yaylaya çıkartacak çok malınız yok, ben yayladaki yerlerinizin tapusunu da istemiyorum, ancak, çok güzel yayladır, turistler de gelir, buraya bir tesis yaparız belki, hem benim de elimde vardır kırkın üstünde mal... Hızır Süleyman iyi adamdı, köyde en çok mal onda vardı, üç yıla varmadı, köylü dedi ki, yayla ortaksa, Hızır Süleyman da ortak, bu kadar iyiliğin arkasında kalınır mı?...

"Hızır Süleyman ha bu devletin başına geçseydi, inan gadaşım hiçbir derdimiz kalmazdı... Bir gün Miyav Teyzenin...

"Şu bizim miyav mı?", "hah o miyav... Teşbih adında kızının düğünü vardı?"

"Şu bizim teşbih?" Hah o teşbih... Köyün kadınları toplaşıp iki kazan erişte doğramışlar, bakır kazanlarda pişirildi. Gazetelerin hepsi yazdı, mutlak duymuşsundur, düğün yemeğinde iki yüz köylü zehirlendi diye...

"Köy yeri, dağ başı, Hızır Süleyman, Hızır gibi yetişti, kamyonlara doldurdu köylüyü, şehirdeki hastaneler doldu. Hızır Süleyman köylünün başından ayrılmadı, büyük hükümet adamları koştu, geldi. Uzatmayayım gadaşım, üç gün sonra toplaşıp köye döndük, Hızır Süleyman iç içe giren tencere takımları getirdi, çiçekli çiçekli, bakır sahanlara yasak koydu, bu cahillikle tüm büyük adamlara rezil olduk dedi, her bir eve tencerelerden ikişer, üçer takım sattı, "borç saymayın, nasılsa ödersiniz" dedi...

"Uzatmayayım gadaşım, benim çaydanlığım hâlâ Hızır Süleyman'ın çaydanlığıdır, parası da verilmemiştir, Allah razı olsun, melake gibi adamdı... Bilirdi köylü kısmı senedi-sepeti sevmez, korkar mühür basmaktan, Hızır Süleyman köylüyü topladı, şakadan senetler yapmaya

başladı. Köylüye dedi ki, bak “Ahmet Şeref oğlu, senin adını Gammaz Amca diye yazıyorum, şimdi ben mahkemeye gitsem beş kuruş alamam, kanun, devlet, sizden para alamaz, bak, dedi Seher Hala, senin adım da Miyav Teyze yazıyorum, kimse bu senetlere inanmaz... Köylü dedi ki, ama köyün isminden bulurlar bizi, Hızır Süleyman dedi ki, bizim köy, düğün yemeğindeki erişteden şöhret oldu, senetlere köyün adını da "Erişte" diye yazıyorum, kimse inanmaz bunlara...

“Uzatmayayım gadaşım, köylünün iyiliği için her kurnazlığı yapardı Hızır Süleyman. Bizim köyün tek derdi heyelandır, görüysin köy yamaç üzerine kurulu, heyelan belasından kurtulamadık. Heyelan bir gecede olmaz, toprak, tarla, ormanlık yer, beş senede, on senede bir metre, iki metre aşağıya yürür. Diyelim komşunun ağaçları yürüdü, girdi senin tarlana. Şimdi köylü der ki, ağaçlarını al buradan, ben tarlamı süreceğim, ağacın sahibi de der ki, ağacımı niye keseyim. Araya hasımlık girer, dünyada hiçbir hâkim hiçbir kaymakam bu derdi çözemez. Bu yüzden tetikte olmak lazım, hırlık çıkmasın diye, bütün köylü birleşir önce taş kırarız, sonra, dolgu taşları kayaların üstünden taşır, set yapar, önleriz. Uzatmayayım gadaşım, bizim köyde hasımlık, namus, kadun davasına değil, sınırı geçen ağaçlar, tarlalar yüzünden çıkar... Hızır Süleyman araya girer, ağacı olana ağacın, tarlası olana tarlanın parasını öder, kan davası başlamadan biter, böyle erkek bir adamdı...

“Gadaşım, yolumuz daha var, benim küçük abdestim geldi, bir su dökeyim, dee nasıl yapacum...” Aman bana vermesin korkusuyla: “Şöyle, çimenlerin üzerine koyuver torbayı!”, “Çok cahilsun gadaşım, yere koyilir mi?... Sen, ha buni boynumdan çıkart... Lakin belinden aşağı gelmesin, sırtına da yük gibi vurma, dur gadaşım, sen abdestsuzsun olmaz, abdest al önce...”

Ayaklarım titreyerek indim derenin kenarına, hava kararmakta. Yapraklar, ağaçların hışırtılarından başka tür gözler bitti. Küçük koyulukların dibinden başka tür sesler çıktı. Baudelaire'in Ölüler Dansı şiirinden bir mısra düştü aklıma: “Kim kucaklamadı bir iskeleti, kim öpmedi!” Diğer mısra nasıldı?... “Kim gıdasını almadı mezar şeylerinden!” Yıkadığım ayağım çamurlanmasın diye tek ayak üstü çorabımı çıkartıp, tek ayak üstü sol ayağımı da yıkayıp... Mırıldanarak, dualar okuyarak torbayı bir törenle

boynundan çıkartıp, boynuma geçirdi. “Korkma gadaşım, gözü yok, burnu yok bunun!”... Korku da değil duyduğum, daha öte bir şey.

ı |i izlerim çukurlaştı, saçlarım bembeyaz oldu, daha derinden başka bir koku, sakallarımın her teli solucan gibi göğsüme kadar uzadı. Farenin dili gibi karanlık dökülüyor her yandan. Boynuma kalınca tahtalaşmış çürümüş kefen parçaları, çamurla karışık iskelet parçaları, ciyak ciyak kapkara tenha bir kuyunun içine duşlum. Ah ölüler, ah mezarlıklar, siz mi çağırdınız beni otuz yıl önce çocukluğumu gezdirdiğim bu köy mezarlığına! Çimenler üstünde şırıl şırıl çiş sesini duyuyorum, boynumda başsız kadavra, boğuluyorum, gözlerimi kapattım zifiri karanlık, beynim alevle doldu, boynumda... Boğuluyorum.

Kurtulabilmem için yelkenli, direkli, meyveli düşler, hayaller mi kurmam lazım. Adamın yolda anlattıklarını düşünsün diye zorladım zihnimi. Şu yazarlık, meslek hastalığı, aklına hiç olmayacak kelimeler getirir, boynumda asılı torbaya: “Ulan değnek İsiyin, tam değneklik adammışsın!” diye bir cümle geçiverdi, utandım, ama sonra...

Beni mezara gömen bu karanlığın içinden boynumdaki lanetli zincirden kurtulur gibi oldum. Uçsuz bucaksız denizin yüzü gibi. Tuval gibi göründü iskeletin yüzü. İçimde durgun, sargan suyu. Bir güç geldi kollarıma. Şimdi tüm dünyayı kaldırabilirim. Biraz önce bataklığa gömülmüş gibi kımıldayamıyordu ayaklarım, şimdi, büyülenmiş, hafiflemiş başka dünyanın sırlarını çözmüş gibi, zıplayarak koşuverdim. Çişi bitince, boynumdan torbayı çıkartmaya yeltendim.

“Dur gadaşım, bir abdest de ben alayım...” Zihnimden sonsuza uzayıp geçen şeylerin neresini anlatayım, yorgunluk mu, korkudan mı, dizlerimin bağı çözüldü, bütün hayatımda ne varsa hepsi boynumda, bir uçuruma atlar gibi, gözlerimi kapadım, yeniden, bilinmez o şeylerin en dibinde Hint işi bir kandil yanıverdi içimde. Annemin, babamın çoktan toprak olmuş gözlerinin derinliğinde... Ah akşamlar, hep kararsan da, ah mürekkepler hep kara yazsan da, içimde tüm geçmiş zamanlardan sıcacık bir emanet var, ne kadar okşamışsa annemin elleri, hepsi şimdi birden yüreğime doluştu, artık dönüp bakabilirim ağbimin gözlerine.

Küçükken, ağbimin arkadaşı tabelacı Hayati’yle, şimdi ressamlık da yapıyor, Sülüklü Mezarlığı’nda yağlıboyayla, demir levhalara mezarbaşları için tabela yazardılar, ben de mezar aralarında bağıra bağıra müşteri toplardım: “Ruhunuza Fatiha yazılır amcalar, Ruhunuza Fatiha yazılır amcalar!"

İçimden geçenleri okumuş gibi, abdestini bitirip, “hadi gadaşım, bir Fatiha daha okuyalım”, yine bir merasim inceliği ve resmiyetiyle boynumdan torbayı çıkartıverdi, ama ben başka bir insan oldum, artık şehre dönmesem de olur. İçimde kokuşmuş, çürük, zehirden ne kadar pislik varsa, boynumda asılı torbayla, sonsuzluğun banyosuyla yıkanıverdi! Nereden bilebilirdim kadavra parçalarının ateşiyle ısıtılacaktı içim. Büyük adamlar gibi oldum. Yüreğim, gözlerim büyüdü, adımlarım, şimdi bir adım atıyorum, sanki öbür dağın yamacına ulaşıyor, bir daha atıyorum, sanki o dağın arkasındaki dağa ulaşıyorum, öyle kolay ki yürümek artık. Şimdi soruyorum kendime, hiç hesapta olmadan, beni bu akşam vakti bu köye kimin sesi çağırdı, kim çağırdı, buraya neden geldim, çok sert, çok tartışmalı bir toplantıya anında yetişmiş ve tüm sorunlarımı çözmüş gibi...

Sanki mola verip çayırdan, ağaçtan, dereden, abdestten, torbadan bir insanlık neşesi toplamışız gibi, uygun adım, marş marş vurduk yola... “Eee sonra...” demeden...

“Uzatmayayım gadaşım bizim köyü batırdıysa Tofaş sevdası batırdı, bir de bizim köyün her bir şeyi vardı diye bütün köylerin gözü bizdeydi, nazar alduk. Tarlalar mallar (inekler) elimizden çıkınca başladı işsizluk. Yine yetişti Hızır, dedi ki, şehirde inşaatımda çalışın, önce babam değnek İsiyin gitti, dedi ki çok uzak orasi, Hızır dedi ki, kapma Tofaş'tan bir Şahin koyacağım, yevmiyenin yarisini keseceğim, bir de yaparsunuz haftada beş kilo yağ, Hızır'ın kasabada yağ dükkânı vardı, her hafta taksit gibi getirirsiniz, beşer kilo yağ... Köylü dedi ki, işsizlik çünkü, bir yerlere gidip gelemiyruk, kalduk burada, Değnek İsiyin Şahin almış, biz de alırız.”

“Uzatmayayım gadaşım, üç aya varmadı herkes kapışma çekti bir Şahin, arkamızda dağ gibi, Hızır gibi Süleyman, “borç saymayın, nasılsa ödersiniz”, bilirsin gadaşım köylünün borcu namustur, ödemezse kafayı yer, vurur kendini. Geldi bir kara haber, Hızır Süleyman uçmuş dereye, öldü... Köylü bir hafta ağladı, dövündü, öbür hafta çok sevindi, gitti, silindi borçlar

diye... Daha babasının kırkı çıkmadan, vardı onun Doğan adında 19 yaşında bıyığı terlememiş kabadayı bir oğlu. Çktı geldi köye, dedi ki, herkes borcunu getirsin, köylü dedi ki, Hızır bizim ağa gibi sahibimizdi, o borç kabul etmezdi, biz yağ verirdik, inşaat işçiliğinden, amelelik yapıp yevmiyelerimizi verirdik, üstelik senetlerin hepsi şakadandır, hiç olur mu, Miyav Teyze...”

“Uzatmayayım gadaşım, Doğan delisi ertesi hafta aldi yanina on tane adam, boyları ha burdan yukari, geldi köye, bastilar mermiyi, vermeyen olursa, o kadar, diye... Ne yapacağumuzu şaşurduk, köylü kısmında para ne arar...

“Uzatmayayım gadaşum, Doğan delisi hakti parayi alamayacak, gitti kesti elektiriği... Koştuk jandarmaya, öbür hafta bir daim kesti, bir daha koştuk jandarmaya, Doğan delisiyle Türkiye uğraşamay, biz nasul baş edelim. Uç ay, dört ay elektrik yok, gündüz yapacak iş yok, tezgâhlara ip alamayruk, tarla çimene döndü. İşsizluk, sıkıntı, bir de her yer karanluk, hepimiz yiyeceğuz kafayi. Geldi köye kaymakam, gençten bir uşak, dedi ki: “Yüz bin yıldır elektriksiz ışıksız yaşadınız üç aya dayanamiy misiniz?”, “Doğri der, ama, eskiden Doğan korkusu yokti... “Do-ğan'un adamlari her gece kapilara mermi sikay!” “Bu böyle bir yil devam etti, ne kasabaya indik, ne kapiya çıktık, gizli gizli inşaatta çaluşanlarimiz kumanya, erzakcuk getirdi, yeduk...

“Uzatmayayurn gadaşum, hepimize sardi korkidan bir hal... Kürek Hala diy ki, geceleri oliyrim kürek, ineyrim tarlaya, başimi kürek gibi sokayrim toprağa... Kızı Teşbih diy ki, her gece oliyrim teşbih tanesi gibi, şık, şık, şık, sesler gibi düşiy üstüm üstüme, gönderdiler doktora... Allah inandırsın gazeteler yazdi, "Miyav Teyze her gece miyavlay"... Gammaz Amcayı sorma, seksen yaşina geldi, gidiy her gün belediye başkanina, kaymakama anlatiy, anlatiy ki kafayi yersin. Sekiz yaşındayken Halil'in çalduğu cevizleri yetmiş sene sonra kaymakama gammazlay... Bir de Tencere yengemiz vardi, her gece ııyanip tencerelere oturiy... Bi köy olduk deli...

“Uzatmayayim gadaşum, kimsenin çikip uğraştuğu yok, köyümüzü de aldi bir hal, aha yukardan aşağıı ine ine gördün, heyelan sardi her tarafi, sanki erişte hamuru gibi toprak kıyılıp kıyılıp aşağı iniyor.

“Uzatmayayum gadaşum, arabanin borci kötüdür ama, kendi iyidir, araba yol öğretir insana, arabasina binen çikti köyden, önce inşaatlarda naylon çadurlar beş-alti ay yatıp, kalkup, borç harç şehir yerinde evimizi kurduk... Bir laf dolandi, aşağıki köye baraj yapılacak diye, bizim köyden de tünel geçecekmiş... Sorduk kaymakama, dedi ki, barajın 15 yılı daha vardur, ama tünel diye bir şey yoktur. Hızır Süleyman, rahmetli, Allah gani gani rahmet otsun, gün gelecek buralara baraj yapılacak, memleket o zaman kalkunur derdi, yaylaya ha burdan tünel yapulsa yol iki saat kısalar derdi. Bugün değilse, hu tünel bir gün mutlak yapulur... Lakün düştü içime bir korku. Babam, rahmetli Değnek İsiyin, her gece rüyamda tünelin içinde kemikleri değnek olmuş dövüp dövüp kovalar beni. Sonunda sordum, soruşturdum, alayim oni da şehir mezarluğuna, dedim. Yüz milyona mezar yeri buldum, bakarsun o parayi bir daha bulamam, kaluruk o tünelin içinde... O tünedi rüyalardan kaç yıldır ne çektiğumu bana hiç sorma...”

“Uzatma, uzatma ben de kafayı yiycem... Dur gadaşım”, dedim, “çok uzattın hikâyeyi. Masal mı, gerçek mi, beni mi kandırıyorsun?”

Neyse, ben de uzatmayayım hikâyeyi. Maçka'ya indik. Şimdi taksiye bir on milyon para versem, annemin kemikleri mezarda sinirden döner, dolmuşunu sordum, dört yüz bin lira... Kendi yasımı, acımı unuttum, bu hikâyeyle zihnim dağıldı...

Şoför gencecik çocuk, teypte Müslüm Gürses, dinlediğim hikâye bin bir gece masalı gibi, adam beni bir yol eğlencesi mi bulup, dalgasını geçti, yanaştım şoföre... “Buraların yabancısıyım, Zagira köyüne baktım, bomboş...”

Şoför: “O köyü sorma ahi, o köyün ekdiği patatesdi, yediği mısırdı, onların .ötü kalktı, burada dükkânları var, rahmetli bir toptancı Süleyman vardı, ne gelirse mağazaya yalan-yanlış senetlerle alıp götürdüler evlerine, hepsi oldu mahkemelik. Allah seni inandırsın abi, her bir hanenin önüne acentadan çıkmış sıfır kilometre Tofaşlar çektiler!”

Bir tarafından bin bir gece masalı gibi, bir tarafından şu son yirmi seneyi geçirince gözümüzün önünden nesine inanmayayım bu hikâyenin...

Yarım saat yolumuz var, gözlerimde uyku, minibüsün karanlık camlarına dalıp dalıp çıkıyor. İrkilerek elimi göğsüme atıyorum. Torba hâlâ orada asılı

mı? Asılı. Artık torba hep boynumda...

Şecerecilik

Geçtiğimiz hafta Kanal 7'de “Sabetaycılık” ve “Dönmelik” tartışılıyor, ekranda M. Şevki Eygi ve karşısında Abdi İpekçi’nin kızı Nükhet İpekçi. Aile şeceresinden dolayı itham ediliyor, suçlanıyor Nükhet İpekçi, vicdan azabıyla sarsıldım.

Sayısız ideolojik savaş yaşadığımız yıllardı. Tarihin kanlı süpürgesi bir bir arkadaşlarımızı alıyordu. Her gün bir yenisi kalkan tabutlardan birine girmek için sıra bekliyorduk. Bir kan çorbasıydı Türkiye, hepimiz kana kana içiyorduk. Bu küçük, zayıf çocuk, şimdi huzurlarınıza yazar olup mu gelmiş, otobiyografisi hangi deliklerden geçmiş.

Adı konulmamış gizli bir örgüt gibi bir şeydik. Üstadım hiçbir kitabında adını söylemedi, ben de söylemeyeyim, gökteki yıldızlar gibi severdim onu, dünyada ondan çok çalışan, çırpınan yoktu. Sır saklama konusunda yetiştirilmiştik. Soğuk Ankara evlerinde, en şiddetli ideolojiler kanımızı donmuş kuyruk yağı gibi katılaştırırdı. Ebediyen gizlilikle çalışacak, Yahudileri, masonları ülkemizden kovacaktık.

Üstadımın nefis, maceralı bir hikâyesi vardı, ailesi, Orta Asya'dan Özbekistan'dan gelmeydi. Ahmet Yesevi'yi çağrıştırsın diye, tüm kitaplarında adını: Yesevizade koydu, bu isimle şöhret oldu. Masonluk, Sebataycılık üzerine onlarca kitap. Bu ülkede artık kim masonlukla ilgili kitap yazsa, onun kitaplarını kullanır, aşırır. Harun Yahya (Adnan Hoca) imzalı Masonluk ve Yahudilik kitabı bütünüyle onun kitaplarından alınmış, hırsızlıktı. Oysa üstadım, soğuktan kemikleri sızladığı günlerde pişmanlığın zerresini duymadan, açlığa, yoksulluğa boyun eğmeden, masonluk araştırmalarına hayatını adamıştı. Taştan yapılmış bir adam gibiydi, parası hiç ama hiç yoktu, daktilosu, kütüphanesi ve sır gibi sakladığı belgelerden başka bir şey düşünmezdi. Altın bir kalbi, hiçbir zaman kurumayacak bir öfkesi vardı. Bir de dur durak bilmeyen teorileri. Cebeci'de Askerlik Şubesi'nden yukarı giden sokağın sonunda bir çatı katında yıllarca kapanıp,

kitaplarına çalıştı, basılmamış, fotokopiyle çoğaltılan kitaplarının sayısı ellinin üstünde. Bazen üç, bazen altı ay evinden hiç çıkmazdı. Üstadım gibi bir arşivci ömrümde hiç görmedim. Bir fotokopi delisiydi. Ele geçirdiği gizli belgeleri hızla çoğaltır, evine gidip gelen yardımcılarına tomar tomar teslim ederdi. Onun için bu dünyada paranın anlamı, fotokopi parası demekti!

Evine gidip gelen çok insan vardı, kimseyi ısıracak gücü kalmamış yaşlı İslamcılardan, ateş gibi gencecik taşralı öğrencilere kadar, onlara, masonluk ve gizli teşkilatlar üzerine bir dizi seminerler verir, seminerler üstadımın yıpranmış çoraplarını çıkartıp abdest almaya başlamasına kadar sürer, namazdan sonra, tekrar. Üstadımın acı ve zehirli sözleri darmadağınık ederdi bizi. Yahudilerin oyunları kadar bizi kışkırtan, gözümüzü karartan bir şey yoktu. Üstadım, korkusuzca, açık yürekli, içten, davasına tutkulu ve gösterişli sözlerle bizi yetiştiriyordu. Kendinden sonra tüm bu bilgilere sahip birçok insan büyümeliydik, alçaklara karşı.

Üstadımı bu dünyada en çok üzen şey, Müslümanların tembelliğiydi, Müslümanlar arşivci değildi. Üstadım, bir basketçi kadar uzun boylu, kemik yüzlü, beyaz tenli, çekik gözlü, simsiyah saçlı ve durmaksızın konuşan ve tek zevki "Yahudilerin ipliğini pazara çıkarmak" olan bir eski zaman adamıydı. Her bulduğu belge bir zaferdi onun için. Eğer ahlâk diye bir şey varsa, o işte üstadımdı. Evinde her şey düzenliydi, kâğıtlar, kitaplar, klasörler, kafasında her şey düzenliydi, Kur'an, İslâm, Müslümanlar, Batı, masonlar, Yahudiler.

Genç araştırmacılar hayranlıkla üstadımı kıskanırdı, ama üstadımın hiç parası yoktu. Üstadım her kitap bittiğinde zafer kazanmış gururlu bir komutan gibi, en güvendiği çırağı benim yanıma gelir, çoğaltılması ve ciltlenmesinde katkıda bulunurdum. Ve otobüs ve minibüslerle, çoğunlukla saatlerce yürüyerek arkadaşların evlerine, bürolarına bizatihi giderek kitabı teslim ederdi. İşte en büyük zevki buydu, hakikati araştırmış, bulmuş ve et haşlamasına benzeyen uyuşuk İslamcılara kitabını ulaştırmıştı. Hakikat araştırmaları İslamcı çevrelerde çok sevilirdi, çünkü üstadım, "ekonomi neden kötü", çünkü Yahudilerin elinde, "siyaset neden kötü", çünkü Yahudilerin elinde, gerçeğini açığa çıkartmış, Müslümanların sınırlı uyuşuk beyinlerine huzur kazandırmıştı!

Üstadım kitaplarında sadece araştırdığı konuyu düz bir şekilde değil, kendi fikir serüvenini, kafasını bunaltan konular, canını sıkan adamlar, fotokopi parasını kimden aldığı, bir sonraki kitapta nelerden bahsedeceği gibi konuları da, metnin arasında alakasızca uzun uzun anlatırdı. Üstadımın bir de küçük kitaplar gibi, mahrem mektupları olurdu, kitap yazamadığı zamanlar bu mektupları döşenir, çok özel dava arkadaşlarına gönderirdi. Her gün yanma gittiğim halde bana dahi bu mektupları atar. Bu mektuplarda, dün gece, ondan önceki gece geçirdiği buhranları, sarsıldığı düşünceleri, yine hangi Batılı yazarın Müslümanlara yaptığı alçakça saldırıları, beynindeki büyük infilakları sıralardı. Mücadeleyi asla bırakmaz, karşı fikirleri kurşuna dizilecek askerler gibi zihnindeki duvara yaslar, karşısına geçerdi. Masonların gizlice dünyayı yönettiklerinin deşifre olması ideolojinin merkeziydi, ama üstadımın kafasını İslâmî hareket ve Kur'an'a dair meseleler ve modern çağın İslâm'a sorduğu sorular dolduruyordu. Mesela Darvincilik tezi, üstadımın on senesini aldı, güçten düştü, zayıfladı, bir zamanlar umutsuzluğa düştü. Kur'an'ı, tefsirleri yeni baştan okudu, yetmedi, yurtdışından yabancı kitaplar getirtti, yetmedi, Arapça dilbilimcilere giderek ayetlerin yan anlamlarını yıllarca araştırdı. Ve bir gün büyük bir müjdeyle geldi, ayetlerin erişilmez kapalı anlamları vardı, bu anlamları çözmüştü ve yanına bir yığın kendi mucidi kelimeler, fikirler geliştirerek kitabını yazdı. Üstadım büyük fikir hamleleri bulunduğu yılların sonunda, boş kalır, aktüel meselelere de eğilirdi. Demirel'in masonluğuna dair kitabını o yazdı. (Üstadımın bugün Müslümanların gazetesinde Kemal Ilıcak'ın karısının yazdığını, İslamcı partiden milletvekili olduğunu görüp, neler düşündüğünü ben de merak ediyorum.)

Üstadımın her gün evine gidip el pençe divan oturanlar, onun müritleri gibiydi, o mürit gibi şeyleri kabullenmez, o, tembelleştirilmiş Müslüman Anadolu çocuklarına “araştırmacılık” ruhu vermek istiyordu. Üstadımdan seminer alanlar bir gizli teşkilat gibi, iz bırakmadan, kimseye fark ettirmeden gidip gelmelerine dikkat ediyordu. Üstadım bir dönem talebelerinin sayısına güvenip, teşkilat kurmayı denedi. Önce, beş-altı yıl sürecek eğitim planlarının çizelgesini çıkardı. Arapça, Farsça, Fransızca öğrenilecek, dini konularda köklü dersler alınacak, tam teşekküllü bir Müslüman olunduktan sonra yola çıkılacaktı.

Üstadım yalnız kitap yazıp, kapalı devre gizli seminerler vermez, en çok arzuladığı şey, (müritlerinin) ekibinin yanında, burnu büyümüş âlimlerle, caka satan akademisyenlerle sert ve bitmeyen tartışmalara girmekti. Üstadım önce, münazara (tartışma) ahlâkına uygun olarak karşı tarafı dinler, bu yarım saat tutar. Sonra üstadımın sorulara cevap verme zamanı gelirdi ki, bu şehvet anı salonda herkesin soluğunu keserdi, bu süre en az altı saat, üstadımı dinlesinler-dinlemesinler 12-14 saat aralıksız, açık bir televizyon gibi konuşabilirdi.

Üstadım hiç evden çıkmasa da her gün özenle tıraşını olur, ceketleri, gömlekleri, pantolonları her zaman temiz, ütülü ve sadeydi. Üstadım, sık sık bunalıma düşerdi, haşa Allah'tan, Kur'an'dan şüpheye düşer, işte o günler acayip bir yaratık olurdu.

Bunalım dönemlerinde üstadım her gün Kuğulu Park'a gidip oturur, hiçbir çalışma yapmaz. Bunalım dönemlerinde heyecanı kaybolur, başı düşer, etrafına soğuk soğuk bakar. Anlardım ki üstadımın, sırtından, beyninden bir türlü çıkaramadığı şüphenin okuyla fırtınalı bir acı çekerdi. Bir kitabının arkasına Kuğulu Park'ta çekilmiş bir resmini koymuştu, "bunalım döneminden bir enstantane" diye. Bunalım dönemlerinde üstadımın yanma varılmaz, yolda sizi görse de görmez, bir defasında aylarca bıkıp usanmadan gittiği Kuğulu Park'ta buldum onu, "kuğulardan söz açtım", "hangi kuğular" dedi? İnsan bu denli derine dalınca çok sıkı hesaplamalar-projelerle ancak su üstüne çıkabilir. Ve üstadım bir zaman sonra, tüm şüphelerin gülünç, boş şeyler olduğunu yüzündeki mahzunluğu fırlatıp ve daha da keskinleşmiş zekâsıyla herkese dalga dalga anlatarak kendini dışarıya atardı mağarasından.

Üstadım, bir "hakikat" delisiydi, tüm hayatının araştırmalarının adını: "Hakikat Arayışları" koymuştu. "Bu hakikat deli edecek seni üstadım" derdim. Allah yolunda deliliği tasavvufi ve çok kuvvetli bir makam bildiği için, "estağfurullah, ne haddimize!" derdi. Bir gün yine, "Üstadım, şimdi biz bu hakikati bulamadan ölürsek, cehenneme mi gideceğiz? Allah bize bu kötülüğü neden yapsın, bu hakikati kaç kişi bulmuş, bulamayanların hepsi cehenneme mi? Yanlış yapıyoruz, şöyle diyelim, bizim için hakikat, hakikatin kendisi değil, onu bıkmadan usanmadan aramaktır, yani

hakikatimiz, arayıştır!” Çok hoşuna gitti, kitabının ithaf bölümüne bu sözlerimi yazdı!

Üstadım akla hayale sığmayacak bir devrimci genç iken, okumaya Fransa'ya gider, 60'ların sonu. Orada, tesadüfen ırkçı lider Le Pen'in yayınlarıyla-sözleriyle karşılaşır. Kulak verir, tam da aradığını bulmuştur, çünkü Le Pen, Yahudiler’in II. Dünya Savaşı’ndaki ballandırarak-abartarak anlattıkları soykırımın çoğunun, büyük ölçekte uydurma olduğunu, rakamların gerçek olmadığını söyler. Üstadım, bu yayınların üstüne atıldı, tüm dünyada Yahudiler önce karşı çıktı ama çok sonra, elli milyon gibi rakamları, beş milyon gibi mütevazı sınırlara çekmeye başladılar. Ayrıca üstadım, tüm dünyanın sanatçı, yazar, işadamı, yayıncı, Yahudi isimlerini, ülkelerini, nasıl yükseldiklerini bulmaya, kaydetmeye, dosyalar içinde istiflemeye başlar.

Bir Fransız'la evlenir, bir de kızı olur, Türkiye'ye dönüp daktilosuna kapanır, Müslüman olan eşi, kızını alıp bir daha gelmemek üzere Fransa'ya döner, kızı bugün 30 yaşlarında olmalı, yıllar sonra, geceler boyu üstadımı sıkıştırarak, kızı ve hanımının düzenli kiliseye giden Hıristiyanlar olduğunu öğrendim.

Üstadımın çalışmaları zirvedeyken, on hareketli döneminde beş sene kadar yanındaydım, sekreteri gibiydim, birçok kitabını ben daktilo ettim, ama üstadım, benim de kendisi gibi parasız olduğumu bildiği için, daktilo işini bana az da olsa para vermek için bir bahaneyle yaptırırdı. Üstadım, Kur'an'da Yahudilerin geçtiği tüm ayetleri çoktan çıkarmıştı, o kadar çoktular ki, bu dünyada iki millet yaşıyordu. Müslümanlar ve düşmanı Yahudiler. Üstadım, Yahudiler-masonlar olduğu müddetçe kölelikten asla kurtulamayacağımızı beyinlerimize işliyordu.

Üstadınım çok çalışmasının altında, konu edindiği Yahudi bilim, sanat adamlarının çok çalışkan olduğunun ezikliğini, kendisi fırsat buldukça söylerdi. Ve Yahudilerin bu çalışkanlığına üstadım gün geçtikçe duygusal bir yakınlık duymaya başladı, sanki dünya Müslümanlar-Yahudiler diye ikiye ayrılmıyor, tembeller, miskinler çalışanlar, mücadele edenler diye ayrılıyordu.

Üstadım sık sık İstanbul'a seyahat eder, Yahudi mezarlıklarım gezip yüzlerce ismi kayıt eder. Üstadımın çalışma prensibi: Kupürcülüktü. Otuz-elli yıllık büyük gazetelerin arşivleri taranır, tüm ölüm ilanları-düğün törenleri kesilir, sonra resimler, ölüm ilanlarındaki aile fertlerinin isimleri takip edilerek, Yahudi ve mason ailelerin soy-sopları üslenirdi. Değil otuz yıl, sadece beş yıl, gazetelerdeki ölüm ilanlarını takip edin, gizli gibi görünen tüm örgütlerin aşikâr olduğunu görecek, aralarındaki akrabalıkları, iş, meslek ortaklıklarım hemen fark edeceksiniz. Posta kutularım ele geçirmek, mason, Rotary derneklerinin sokak çöplerini ayıklamak gibi ilkel işler de yapardık, hiç ummadığımız arıda sürpriz belgeler çıkabilirdi.

Üstadımın kız kardeşi, sonra vali olan çok çok ünlü bir emniyet müdürüyle evlendi, üstelik kuzenlerinden biri ünlü MİT ajanı Enver Altaylı idi. Üstadım İslamcı aydınlar ve hareket içinde öncü bir isim olabilirdi, oluyordu da. Ancak bu isimler ona hep kuşkuyla bakılmasına sebep oldu, yüzüne karşı söylenmezdi, ama ailesi hakkında herkes bir tuhaf ajanlı dedikodu uydururdu. Oysa üstadım öyle yoksul, öyle tek başına, öyle pırıl pırıl öyle samimi bir gayret içindeydi ki, onun o bunalım dönemlerinde bir ceset gibi halsizleşen gözlerini, ellerini, görmeyenler buna inanmaz. Ve eski fikirlerini eleştirip, yıktığında pişman olmuş bir katil gibi, “hakikat öyle değilmiş, aklanmışız” gibi kendine acı gerçeği itiraf edişini bilmeyenler, onun derviş temizliğini anlayamaz.

Üstadım kimseye sezdirmedi, ama yoksulluk canına tak dedi, oysa hakikat araştırmaları tüm dünya Müslümanlarını birleştirecek, tüm Yahudi lobilerini yıkacak, Müslümanlara yeniden asrı saadet mutluluğu getirecek bir davanın peşindeydi. Ancak, fikirlerine projelerine destek çıkacak bir tek hami bulmadı. Bir gün Suudi Arabistan Dostluk Derneği'nden bir isimle sık sık görüştüğünü gördüm. Görüşmeleri ayrıntılarıyla gelir, rapor ederdi. Bu isim, Uğur Mumcu'nun kitaplarında Rabıta örgütüyle birlikte çok geçer. Kıbrıs'ta Suudların desteğiyle büyük bir İslâm akademisi kurulacaktı. (Suudlar şimdi bu projelerini Bosna'da yapıyor, kendi çirkin mimarilerini dolar basarak Bosna'ya dolduruyorlar.) Üstadımın büyük hayal kurduğu bu proje, Suudlu prenslerle yaptığı ilk görüşmede, yıkıldı. Çünkü otelin koridorunda prensin kız kardeşleri, cariyeleri, ağır makyajlı, pek şatafatlı elbiselerle geçerken, koskoca otelde, aman görmesin diye bir tek üstadımı

otel odasına kilitlediler, oysa kadınları otelde, sokakta, herkes görüyordu. Üstadım, “bu riyakârlarla asla iş yapılmaz” deyip, projeden vazgeçti.

Üstadımın yanında yetişmiş, sonra İslamcı partilerde, şirketlerde çok yol almış, zengin matbaacı dostları da vardı, üstadım onlara çok güveniyordu. Hazreti Osman'ın servetiyle Hazreti Peygamber'e yardımı gibi, onlardan bu kutsal davanın yolunu açacak yardımlar bekliyordu. Tüm bu görüşmeleri uzun uzun anlatsam roman olur, sonunda üstadım, beş parasız, yoksul soğuk odasında, fotokopi kâğıtları, karbon kâğıtları, tozlu daktilosuyla ortada kaldı, gün geçtikçe gücü, dermanı bitiyor, zayıflıktan kuruyup bir kemik yığınına dönüyordu.

Üstadım bir büyük bunalıma daha girdi, bu sefer, Allah'tan, Kur'an'dan değil, tembel, basiretsiz, sözüne güvenilmez, yalancı, hilekâr, kurnaz Müslümanlardan şüpheye düşmüştü. Üstadımı yine Kuğulu Park'ta yalnız bulup yanına oturdum, kucaklaşıp ağlaştık, “pes etmeyeceğiz üstadım!” dedim, “böyle öğrettin, pes etmeyeceğiz!”, üstadım her zamanki ikazıyla “bir kaydı şartla, hakikat bize ne söylerse, hakikat bizi nereye savurursa!”... Üstadım, tüm bu yorucu düşüncelerin altından da kalkmayı bildi, çünkü “tüm Müslümanların kalbinin kendiyle attığını” biliyordu, İslamcı aydınların, İslamcı cemaatin onun tezlerine bir şaka gibi, bir oyun gibi baktığına asla inanmıyordu, şu anda tüm okuyucularının onun Allah'ın namlusuna sürdüğü son düşüncelerini bekliyordu. Üstadım, öyle beyefendi adamdı ki, efendilik onun için bir şeref meselesiydi, en zor anında bile ağzından küfür çıkmaz, terbiyesini asla bozmazdı, bir kaydı şartla, Yahudilere, masonlara kitaplardaki hücumları dışında. O kadar parasız kaldı ki, bari Fransızca dersleri vereyim dedi, ama üstadı öldürsen, fakir Anadolu Müslüman çocuklarından para alamaz. Üstadım dünyayı sarsan, dünyayı çözen, tüm Müslümanları kargaşaya sürükleyen teorileri bulmuştu, ama aynı teoriler şimdi onun ruhunu çökertiyordu.

Yahudilikte uğraşanların raconunda "Selaniklili" demek büyük bir küfür anlamı taşır, araştırmacı akademisyenler, bazen üstadıma uğrar, sevmedikleri bir siyasi lider için, diyelim Mesut Yılmaz, “üstadım, bir araştırıver bunun soyunda bir Selaniklilik var mı?”, üstadım için Yahudilik, “frengi” gibi bir hastalıktı, ama avangart, modern düşüncelere de sahipti,

mesela feminizm üzerine kitap yazdı, İslamcı feministlere öncülük edecek, o günlerde herkesin korktuğu düşünceleri ilk o cesurca yazdı.

Üstadım, modern bir put kırıcıydı, tarih içinde hurafelerle dolmuş Müslümanlığı ayıklamak, orijini Kur'an'a dayandırmak üstadımın bayat felsefesiydi, bu yüzden, tüm tarikatları, mezhepleri dışlayıp, fikir sistemini Kur'an'ın üstüne inşa ettiğini söylerdi, Müslümanlığı, ölü gömmek, gasilhane dinine çevirenlerle amansız bir savaşı vardı. Üstadımın laiklik konusunda yazıları da tüm İslamcı çevreleri şaşırttı, kimsenin ağzına alamayacağı (bugünlerde herkesin kolaylıkla savunduğu) düşünceleri, yani laikliği, değişik teorilerle savunmaya ta o zamanlar başladı.

Ama bazen üstadımı acayip yaratık gibi görür, korkardım. Mesela, bir defasında altı yüz - yedi yüz sayfalık Sovyet İmparatorluğu-Yahudi İmparatorluğu benzeri bir başlıkla büyük bir kitabın daktilosunu yaptım, gördüklerim beni dehşete düşürdü. Üstadım, Stalin'in damadı olan Yahudi'den başlayıp, Sovyetlerde bir Yahudi bürokrasi şecereleri veriyordu ki, gerçekte Sovyet değil, Yahudi İmparatorluğuydu, Rusya! Üstadımın şecereye imanı tamdı, soyunuzda bir Hıristiyan varsa Hristiyan'sınız, Yahudi varsa Yahudi'siniz ve dünyayı yıkmaya çalışıyorsunuz.

Her neyse, üstadımı kalbimle inceledim, fedakârlığı, çalışkanlığı, dürüstlüğü, akıl almaz muhteşem bir maceraydı, yolda yürürken, birden bizi aşan bir aşkla birbirimizin yüzüne bakar, sarılırdık: "Pes etmek yok", üstadım cevap verirdi: "Bir kaydı şartla, hakikat bizi nereye sürüklerse!", "hakikatin önüne geçemeyiz!".

Hadi kendi açlığı bir yana, Fransa'da büyümüş, serpilmiş kızına beş kuruşçuk yardımı dokunmayışı üstadımı yıkmıştı, yüzünde yeri göğü sarsan bir vaveyla kopuyordu, bunu yalnız ben görüyordum. Üstadımın aklıyla kalbi karışıyordu, sonsuz romantizmi yok oluyordu, hepimizi kör eden bir büyük bunalıma daha girdi. Bu sefer, utanç duyduğu Müslümanların vatanından kaçıp Fransa'ya yerleşecek, her araştırmacı hayali gibi önce iş bulacak, sonra kızına yardım edecek, sonra kitaplarını alacak, sonra yine, hakikat araştırmalarına berdevam. Giderken, hayatta en değerli şeyi, daktilosunu bana emanet etti: Bu, bana olan ölesiye sevgisinin işaretiydi. Dosyalarını teslim etti, nasihatlerini, vasiyetlerini tembih etti. Kucaklaştık,

bu sefer çok sıkı ağlaştık, gözlerim dolu dolu “Pes etmek yok, üstadım!” dedim. Üstadım: “Bir kaydı şartla, hakikat bizi nereye sürüklerse!”...

Birçok insanın yazılarına gülüp geçtiği bu hayal adamı, esrarlı bir sihir taşıyordu, basit bir askerin imkânlarıyla koca ordularla savaşmaya yemin etmişti, altı ay sonra dönüp geldi! Orada neler oldu gibi korkunç, yakıcı, derin sorular sormamaya özen gösterdim. “Kendimi daha derinden tanıdım” dedi, hemen tartışmaların içine dalıverdik, kaldığımız yerden. “Üstadım, dünyanın en büyük devrimi olsun, hiçbir şey adına bir insanın öldürülmesine taraf değilim. Ve üstadım, öldürme karşısında bana cennet bağışlayan Allah’ı bile tartışırım” gibi tarihimiz için anormal, ideolojimiz için sarsıntılı sorular sordum. Ünlü pasifistler, Mahatma Gandhi, Martin Lutlıer King, Mandela, yüzyılın başında Russel, Roman Rolland'a olan hayranlığımı anlattım. Üstadım kaskatı kesildi, bu yeni durum için evine kapandı, altı-yedi ay çalışıp, yeniden geldi, “evet, şiddet üzerine kurulmuş bu tarihin zincirlerinden kurtulmamız gerek, hakikati arayan vicdanımız bunu emrediyor!” deyip bir de şiddet konusunda kitap yazıp, bu yeni düşüncelerini de dile getirdi!

Ancak, ben sokaktaki açlığın uçurumuna çoktan yuvarlanmıştım, bir çeyrek ekmek alıp, dönercilere, “ağbi bunu yağına banar mısınız?” ricalarına, şakayla karışığa getirip, başka bir yokluğa doğru savruluyordum, artık birbirimizi o kadar sık görmüyorduk, gözlerimdeki fırtınaya kimsenin tahammülü kalmamıştı.

İşte o günlerde üstadıma, “Üstadım, şimdi senin Hıristiyan kızını, Fransa'da, senin baban gizli bir Müslüman örgütünün lideri diye aforoz etseler” gibi haddimi aşan, ama hakikatçi samimiyetimize güvenen bir cümle söyledim, keşke demeseydim. Ağzından tek kelime çıkmadı, omuzları düşmüş, elinde çantası uçsuz bucaksız ve bomboş bir tarlada yürür gibi, uzaklaşıverdi, bir daha hiç konuşmadık! Kutsal Ahmet Yesevi şeceresine üstadımın kanıyla bir Hıristiyan girmişti, kızı.

On beş yıl var ki, ne masonluk, ne Yahudilikle ilgili kitap okumuyorum. Gözlerimle görmedim, arkadaşları anlattı. Üstadım, kitaplarında adı geçen Yahudilere, dönmelere, masonlara, birer mektup gönderip, hepsinden özür dilemiş. Bu mektupta, nasıl kendini çırılçıplak soyup, alevden bir kırbaçla kendi bedeninin acılarını nasıl haykırdığını tahmin ediyorum, ama

görmedim. Üstadım artık başka bir hayat yaşıyor ve şahidi olmadığım bu hayat hakkında bilgi vermek, terbiyeme sığmaz!

Üstadımın kitaplarında yüzlerce isim var, ama size anlatmak için güzel bir örnek; mesela İpekçi ailesi. Selanikli dönme bir aileden geliyor, diye suçlanır. Kanal 7'de, iki hafta önce, Nükhet İpekçi, eline üstadın Yesevizade'nin kitabını alıp, "işte küfrediyorlar!" diye bağırdı, vicdanım sızladı...

Üstadım "şecereciliği" çoktan terk etmiş, ama eski kitapları ortalıkta, yeni meraklılara kaynak oluyordu. Abdi İpekçi'nin tüm kitaplarını, seyahat anıları dâhil okudum, çok da sevmem, ama şimdiki gazetecileri görünce sevmeye başladım. Bu topraklara sosyal demokrasiyi İpekçi getirdi dersek, yanılmayız, İsveç, Norveç örneklerinden özenilerek demokratik bir sosyalizme inanıyordu, tüm hayatını da buna vakfetti. Yani, bireyin, sağlık, eğitim, işsizlik sigortası ve bireyin tüm alanlarda örgütlenip, bu örgütlerle siyaseti yönetmesine Abdi İpekçi'nin inancı tamdı. Biz de bu topraklarda bin yıldır yaşıyoruz ama bu düşünceleri aktüel, canlı siyasetin içine İpekçi soktu... Şimdi, soyundan, sopundan dolayı İpekçi'nin düşüncelerine değil, onun bir dönme soyundan geldiğini söyleyip, suçluyoruz...

28 Şubat'la sarsılan, Hizbullah'la kepazeliği çıkan İslâmi hareket, artık yavaş yavaş bireyin sağlık, eğitim, işsizlik sigortası ve anayasal teminatları gibi vazgeçilmez siyasetleri nihayet programlarına sokmaya, tartışmaya başlıyorlar, bin yıl sonra...

Ama elli yıl boyunca, yarım yamalak bilgiler, bir şeyi birazcık bilmek, genç yaştaki taş gibi Anadolu çocuklarını endişelere, sonra paniklere, sonra siyasi kavgalara sokuyor. Bilimsel olarak anlayamadığımız siyasi-sosyal şemayı, esrarengiz güçlerin kontrolünde yönetiliyor kolaylığında, onları el bombası bir beyinle yetiştiriyoruz. Bu gizli örgütlerin etkisi şüphesiz vardır, ama keskin gözler için, konuyu dibine kadar bilenler için, tüm bu sebepler, tüm bu komplolar bizim iflah olmaz saflığımız, cahilliğimiz üzerine oturuyor.

Mesela son elli yılda Yahudiler çölde bir yeni ülke inşa etti. Ama son iki yüzyılda Müslümanlar, öz topraklarında, milyonlarca şehidinin aldığı

topraklarda bir güzel anıt, estetiğine eskiden yapılanlar gibi hayran olacağımız tek bir camii yapamadı.

Ve, Tanzimat'tan bugüne Yakup Kadriler, Refik Halitler, aklınıza kim gelirse, yeni yetişen nesle, Yunan'ı, Ermeni'yi, Yahudi'yi amansız küfürlerle, lanetlerle andı. Savaş alanında bu cümleler haklı olabilir, ama Tanzimat'tan bugüne, ilk defa kara kuru bir zayıf çocuk, 1990 yılında, tüm bu mağaralardan geçtikten sonra, mahallesinde büyüdüğü Ermeni, Rum, Yahudileri birkaç sıcacık hikâyeyle anlatmaya koyuldu. Metinler küçüktü, yazar çocuk hücuma uğrarım diye korkuyordu ama bu küçük birkaç hikâye, edebiyat tarihimizin ilk örnekleriydi. Maalesef çok geç oldu ama yazmak bu ideolojik deliklerde büyümüş bana nasip oldu.

Sevgili okuyucu, size hakikati anlatmaya çalıştım, hakikat peşinde birlikte kudurup delirdiğimiz bu ülke insanlarından bir güzel tanesini saygıyla anmak istedim. Hatırasına olan bu saygımdan, incitmemek için elimden gelen özeni göstermeye, kelimelerimi dikkatli seçmeye çalıştım. Onu üzmek istemedim. Ve şüphesiz, kıskançlıkla sevdiğimiz bu topraklar için birçok sırrı daha hür kalıp, anlatabileceğim yirmi, yirmi beş yıl sonraki ihtiyarlık günlerine bırakıyorum.

Ancak, üstadımın kafasında teorileri-ideolojileri hazırdı. Teorilerinin orta yerine, kendi bunalımları sık sık giriyor, bu bunalımlar sayfalarca, bir nevi ideolojisinin büyük bölümünü oluşturuyordu. Ama üstadım, hayatının hiçbir döneminde, benim de “bunalıma” gireceğimi hiç hesap etmedi. Çünkü onun gözünde ben, taşradan gelmiş, saf, masum, taş gibi sağlam Anadolu çocuğuydum. Hiç sarsılmayacak, bu kadar hile, yalan, üçkâğıt dolu ideolojilerin üstüme düşmesine ses çıkartmayacak, yine de sadakatle bağlanacaktım...

Bu küçük ayrıntı da, benim bunalım dönemim Kuğulu Park’ta değil arkadaşlarımın mezarları başında, Karşıyaka'da geçti…

Bir diğer küçük ayrıntı da, orada bıraktığım tertemiz, pırıl pırıl Müslüman Anadolu çocuklarına: “Kardeşlerim! Hakikat bizi nereye sürüklerse, oradayız!”

Tükenmez Kalem

Ankara Oran semtinde bir ortaokul, aynı şehrin sınırları içinde 40 km. mesafede Haymana'nın bir ortaokulunu basket maçında 86-4 mağlup ediyor. Haymana'nın dört sayısı da şaibeli, aslında 2 sayı yaptılar, rakip takımın sayısı yanlış yazılınca 4 oldu. Ülkemizdeki derin gelir dağılımı eşitsizliğini, her şeyden çok öğreten sıkı bir örnek. Nasılsa, Haymana'nın çocukları ileride yenildikleri takımın çocuklarına, odacı, garson, çöpçü, bulaşıkçı, hizmetçi olacak. Oran'daki çocuklar da dev Avrupa takımları karşısında hepimizin milli gururunu temsil edecekler. Tuhaf olan Oran'daki takımdan ülkemizde 50-60 tane kaliteli okul çıkabilir, ama Haymana'daki okuldan ülkemizde 20 binin üstünde var. Haymana'daki çocuklar yenilgiye üzülmüşler midir, belki de umursamamışlardır. Kim bilir, içlerinde sadece bir çocuk, hadi adına Ömer diyelim, ağırına gitmiş olsun bu yenilgi. Biz de serde yazarız, alalım sazı elimize, yazalım hayalimizden yenilmiş küçük kara çocukların hikâyesini...

Okul takımı Haymana'ya geri dönerken, öğrenci çocukların çoğu ilk defa gördükleri büyük şehrin görkemli binalarına gözlerini dikip neler düşündüler? Çığlıklarla, neşeyle doluştukları minibüs, birazdan dev banka gökdelenleriyle dolu geniş asfaltları geride bırakıp, kuru bir dereyi takip etmeye başlamıştır. Bomboş tepelerde bir sıkıntı. Yorucu kısa otlar bitmek bilmiyor. Gök karardıkça tenhalık açması, dilenci gibi boyunlarını minibüs canıma düşürmüştür. Şoför mahallinde oturan öğretmen ki ona inançları hiç kalmamıştır. İkide bir çocuklar uyuyor mu diye gözetlemeye kalktığında, çocuklar kuşkulu bakışlarla öğretmenlerinin incecik gözlerini, neredeyse yırtılacak kalın paltosunun yağlı yakasını, dağınık saçlarını, naylon torbasına tıkıştırdığı bollaşmış mavi şeritli beyaz eşofmanını düşündükçe, minibüsün içi onlara artık loş, toprak ve boktan bir hayvan ağılına dönüşüyordu.

Ömer, öğretmenin kaim kirli ensesine bir daha baktı. Gazi Beden Eğitimi bölümünden mezun olalı, iki yıl oluyordu. Beden bölümü, ülkücülerin kalesi, ülkücü reisler burada yetişiyor, vatana, millete bağlı çocuklar, ne demişler Gazi ovası Bozkurt yuvası. Öğretmenleri ne zaman derse girse, dersin ilk yarım saati şöyle geçer: “Sırayı bozma, sıradan niye çıktın, bir düz duramıyorsun, hayvan kadar oldun sırayı bozuyorsun!” gibi bıktırıcı,

öldürücü nasihatler. Dersin ikinci yansı şöyle geçer: “Niye geç kaldın ulan, bir daha geç kaldığını görürsem, adam olan derse geç kalır mı?” gibi... Bahçenin ortasında bütün okul pencereden seyrederken yapılan haşlamalar, azarlamalarla.

Öğretmenin hazımsız pataklamaları aslında tayinini bir türlü Ankara’ya alamadığından, davaya o kadar hizmet etmiş, davanın kaymağını hep ağbileri, acısını, cefasını da hep o çekmiştir.

Sınıf arkadaşı Adnan, uyumuş gibi gözlerini kapatan Ömer'e bir dirsek vurur: “Bu akşam Çarkıfelek'i izleyecek misin?”, Ömer: “Bilmem” der, Adnan: “Ne lan üzülüyor musun?” Ömer, yine “Bilmem” der. Arkadaşı: “Oğlum onların hepsi milletvekili çocuğu, biz kazansak bile hakemler maçı onlara verirdi, Avrupa Birliği’ne gireceğiz oğlum anlasana...”. Ömer'in ablası Marmara Hukuk Fakültesi'nde okuyordu ve bu lafları çok duyuyordu, içinden “.ikiyim hakemini...” dedi, durdu, bunca yıl birlikte oynadığı arkadaşının aptal suratına, boş laflarına acıdı, şimdi yüzüne karşı “lavuk” dese kızar, içinden boş ver deyip geçiştirdi.

Öğretmen bir hışımla arkaya dönüp bağırdı: “Ne konuşuyorsunuz ulan!” Adnan: “Ben konuşmuyorum. Ömer konuşuyor öğretmenim” dedi. Bu sefer Ömer niye yalan söylüyorsun diye Adnan'a dirsek vurur, öğretmen bir daha arkaya bağırır: “Size demiyor muyum ulan!”... Ömer'in yüzüne bakıp, “Kim konuşuyor söyle” diye bağırır. Ömer: “Bir şey konuşmadık öğretmenim”, “Konuştun ulan, söyle...” Ömer: “Çarkıfelek'i konuştuk öğretmenim?”. “Ne Çarkıfelek’i?". “Akşam Çarkıfelek seyredecek misin, dedi?”. “Kim?”. Ömer, başını yere eğdi. Öğretmen: “Tabii Çarkıfelek seyrederseniz böyle olur, adam olsanız ders çalışırsınız, .mma koduğumun memleketinde masonlar, komünistler, Çarkıfelekler cirit atıyor, kimsenin ses çıkarttığı yok!”

Minibüse koyu, korku dolu bir sessizlik çöktü. Çok geçmeden Adnan, Ömer'in kulağına: “Ömeer kedileroeeo gömeeeer!” diye fısıldadı. Ömer dayanamadı: “Oğlum hiç ağırınıza gitmiyor, Fener yenildiğinde üzülüyorsunuz, kendiniz yenildiğinizde dıngılınızda değil!”. Adnan oralı olmadı, yine sırıtarak: “Ömeer kedilereee gömeeeer!”

Minibüs boğucu bir karanlıkla Haymana’ya girmiş, okulun önünde durmuştu, çocuklar her biri çantalarını kapıp ayrı bir sokağa doğru savruldu. Ömer'in ardından Adnan bu sefer sokağı çınlatır gibi: “Ömerrrr kedilereee gömeeeer!”

Ömer, Adnan'ın boynuna atıldı parçalayacak, boğacak gibi: “Oğlum nasıl yenilmişiz hiç ağırınıza gitmiyor”. Adnan: “Oğlum onlar komünist, oruç bile tutmuyorlar, zaten sen PKK'lısın...”

Ömer, PKK lafını duyunca korkudan ölecek gibi oldu. Çünkü evde, babasının, abisinin gizlice böyle şeyler konuştuğunu, uzak akrabalarının cezaevinde yattığını duymuştu. Evde Kürtçe konuşan yoktu, ama yürüme iki saat amcalarının köyünde Kürtçe konuşulurdu. Dersim isyanından sonra buraya yerleştirilmiş Kürtlerdi, devletin tunç eli Dersim’e vurmuş adını devlet Tunceli koymuştu, isyandan sonra Haymana’ya sürülmüşler. Ömer, Adnan'a içinden “senin .mına kordum ama...” deyip yakasını bırakıp, eve doğru yürüdü! İkide bir arkadaşlarının ona PKK'lı mısın demesini hem anlamıyor, hem de hazmedemiyordu, herhalde köydeki amcalarıyla bir ilişkisi vardı...

Eve girer girmez, lokantada çalışan ağbisi “maç kaç kaç?” dedi, cevap vermedi, iç odaya sıvıştı. “Sana diyorum lan, maç kaç kaç?”, usulca yere bakıp, 86-4 diye mırıldandı. Ağbisi, “..iktir git zıbar ulan, bir de aylığın yansıyla sana spor ayakkabısı aldık” diye ardından tekme attı.

Ömer, üç kardeşiyle birlikte yattığı yatağın içine gömüldü, yorganı üstüne çekmek istiyor, ağırlığına gücü yetmiyor, depremde başına tavan çökmüş gibi ağırdı yorgan. Yorganın altında baygın düşünceye kadar zırlayarak ağladı. Yıkılmıştı, her tarafına sümük bulaştı, kararını da burada verdi, yarın okula gitmeyecekti!

Bir de tuhaf rüya gördü. Depremde başına tavan çökmüş bir beton aracığında sıkışmış, kendisiyle beraber bacaklarının dibinde onlarca kedi, işveyle yalanıyor, okşuyordu onu. Kedilerin her biri, Oran'daki karşı takıma tezahürat yapan kızlara benziyordu.

Ertesi gün okula gider gibi hazırlanıp, amcasının köyüne gitmeye karar verdi. Üç ay önce annesiyle yürüme gitmiş, yolu çıkartabilirdi. Yani Ömer, hikâyemizde uygun bir yürek taşıyor, bu ülkenin çocuğu gibi, erik çürüğü

gibi, kara kuru, çelimsiz. Bilmediği bir duygu, gurur mu diyeceğiz, içini sıkıştırıyor, ancak onu tanımıyordu, okula gitmeyeceğim kararı cesaretini artırdı. Sportif, güçten, bedenden gelen bir başarı değildi kararı. Kendini dağlara vuran dedesinin, işine vuran annesinin, ha gayret dediği gibi, hep bir gayretle, ha gayret deyip kendine heyecan verdikçe, adımlarının hızlandığını, koştuğunu, zıpladığını, eğlendiğini gördü.

Tek kişilik bir kervan neşesiyle bir türlü dağılmayan bulutların ve meçhul bir sessizlikle akan derenin sesini dinleyerek, yerden kurumuş kül rengi otlar kopartıp, kimini sopa yaparak yürüdü. Tükenmez kalemini silah takımı gibi sıkıca eline aldı, bir köpek saldırırsa sokmak için!

Tepelerin ardından çıngırak sesleri duydu. Sonra kümeler halinde bayırlardan aşağı sevinçle kaçışarak inen küçük kara keçiler gördü. Yolu bırakıp bir tutam ot demeti yolup, keçilerin üstüne Moğol atlısı gibi hücuma geçti.

Koş Ömer koş. Kara keçilerin üstüne, baban da karaydı, annenin çerçevesi kalın sürmesi de karaydı, bu dağlarda açtıkları çadırları da kıl keçisinden karaydı, çadırın etrafında asırlar boyu oynaşan çıplak küçük çocuklar da karaydı, koş Ömer koş!

Çimenler ıslak ve altında görünmeyen kaygan bir çamur vardı. Küçük kara taşlar, her taşın etrafında kalın dikenli biçimsiz çiçekler. Uzaklarda bir dizi, kar kümeleriyle donanmış bembeyaz dağlar. Ayakları kayıyor, yorgunluktan ölecek gibi. Çobanın da keçi gibi sakalı, koltuğunun altında pilli bir radyo. Kara keçi sürüsünün arkasında tembel bir eşek keçiler nereye kaçışsa burnuyla peşlerinden yürüyor. Çobanın yanında önceden fark etmediği sümüğü akan küçük bir kız. Kıpkırmızı bir şalvarı, şalvarın üstünde pırıl pırıl pullar. Bir de keçilerden birinin boynuna sımsıkı sarılabilse. Derin bir sevinçle sürünün ardından koşturdu. Yorgunluğunu unutmuş, bir yığın sert, yüksek kayaların üstünden, altından koşturuverdi, dinlenmek aklına gelmiyor. Keçilerden hiçbirini yakalayamayacağını anladı. Çoban kızından yardım istedi, “şunu” dedi, şunu tutmak istiyorum. Kız: “Onu yakalayamazsın, o çok sinirli, morali çok bozuk!” Ömer, “neden?” demeden, Çoban kızı: “Daha bir hafta olmadı nişanlısını gözlerinin önünde kestiler!” dedi.

Ömer'in de morali bozuldu. Halsizlikten yere düşüp yığıldı. Çıngırak sesleri uzaklaştı. Etrafı ölümcül bir sessizlik kapladı, keçilerin bıraktığı misket gibi küçük kara bokları ayağıyla ezdi. Ne çok sinek varmış. Bir yığın soluk renkli çiçek, ne kadar ürkütücü, ne kadar sessizler. Teri kurumuş, üşümüştü. Biraz önce eline diken batmış, şimdi fark etti. Acıyla avcunun başparmağının altında dikeni çıkartmaya çalıştı. Minicik parmakları kıymığı dışarı alamadı. Aklına bir başka diken parçası sokarak kıymığı alabileceğini düşündü. Soluk, kül renginde, mavi, pamuksu çiçekli bir dikenin yanına çömeldi. Uzaktan yemyeşil görünen çayırların içinde ne çok tehlikeli diken ne çok küçük kaya parçası varmış. Bir kör gibi elini dikkatli, usulca uzatıp, ucu parlayan bir diken kopardı. Saatler geçiyor, sıkıntıdan çatlıyor, dikeni çıkartamıyor. Dikenin sızısı bileğine doğru dolanmaya başladı, henüz vakit erken, ama akşam olmasından korkuyor, acısı derinleşiyor. Korktukça, alnından sırtından terler dökülüyor... “Diken orada dursun” diye ani bir karar verdi!

Bu cesur karar o kadar mutlu etti ki onu, orada dursun, hep dursun, ölene kadar dursun. Hiç tanımadığı bir duyguydu. Kendine güveni arttı, hayatımın bir yarısını derime batan dikenleri çıkartmakla geçiremem, ne güzel konuşuyordu içindeki çocuk, evet birileri beynime, ellerime sokuyor, işin yoksa bir ömür diken çıkart. Acıyorsa acıyor, kısa kes! Bir minik dikeni bu kadar ciddiye almamalı.

Bunları düşündüğü o ana kadar hiçbir zaman kendini bu kadar cesur ve sevinçli hissetmemişti. Oturduğu çimenin ıslak yeşil çamuru çoktan pantolonunu delip geçmiş, üşütmeye başlamıştı. Ama sanki etrafı, dağları, dereyi saran bu geniş sessizlik ilk defa ona kim olduğunu öğretiyordu. Karlı dağlara doğru boğazı yırtılırcasına bağırdı: “Ömeer, Ömeeeer! Ben Ömeriiiim!...”

İçinden, engel olamadığı, düşünmemesi için her şeyi yaptığı, istemese de en olur olmaz zamanlardaki o cümle bir daha geçti: “Ben Ömerim, kedilere gömerim!”... Kendisi değil, içinde gizlenmiş, saklı bir teyp durduk yerde söylüyordu. Gizli teyp bazen ne derse onu yapıyor. Boş, gereksiz laflar bile bu yüzden canını sıkıyor, bazen tüm gününü bu terbiyesiz makinenin söylediği boş lafların ne anlama geldiğini çözmekle geçiriyor, annesi, komşuları da bir şey bilmiyor, bizim çocuk ne kadar düşünceli, kapının

önüne oturdu mu akşama kadar düşünür... Kafası karışıyor, ipnotize edilmiş gibi teybin sesinin etkisine giriyor. Zil çalıyor, ders çalışıyor, bir türlü makineye istediği cevapları yetiştiremiyor!

Şimdi burada, uçsuz bucaksız bu deli sessizlik, önünde sapsarı hasat sonrası buğday tarlaları, rüzgâr havalara uçuruyor kurumuş buğday saplarını, işte şimdi ısrarla teyp ne söylerse üstüne gidiyor, aksini söylüyor!

Aklına daha önce denediği cin gibi bir fikir geldi, teyp ne zaman konuşmaya başlarsa, umursamaz şarkı söyleyecek, öfkeyle bağırır gibi: "A leylim leylim leyli de kınalı leylim...", sesini beğenmedi, yırtınarak bomboş yamaçları çınlatmaya başladı: "Seni bana verseler, aleylim leyli de kınalı nennin de, cihana bildirseler!" Sesini ilk defa bu kadar uzun ve güçlü hissediyordu, "seni bana verseler, sabaha öldürseler, küçükken yar seveni cennete gönderseler, belalım nenni de..." Türkünün burasını çok sevdi, defalarca yorulmadan...

İşte, burasında türkünün, gözleri kan çanağı hem ağlıyor, hem cayır cayır bağırıyor. Uzaktan geçen köylüler gördü, içindeki ses kendine o kadar güven verdi ki, zavallı, diyordu onlara, acıdı, derin bir tiksinti duydu, köylülerin çamura batmış, çamurda kaybolmuş ayakkabılarını düşündükçe, boğucu, çirkin teybin sesleri, yeniden beynini işgal etti. Tam da bu türkü boşluğunda içinden geçen "senden bir bok olmaz oğlum, ağbin gibi bulaşıkçı olacaksın" gibi laflara karşı "yok ya", "vay anasını ya" gibi külhanvari süslü, kısa cevaplar yapıştırıyordu.

Bu sefer korkmadı teypten, ne kayıtlıysa, hepsini dinlemek için gelmişti buraya. Göklere baktı, sapasağlam duruyor. Aşağıda mırın mırın akıyor dere. Uzaklarda kapkara bulutlar, fare, kara çirkin böcekler kılığına girip saldırıya geçmişti. Fırtına yüklü bulutlar, buğdayı çoktan savurmuş, dumanı dağın eteklerini kaplamıştı. Çamurdan ağırlaşan ayakkabılarını çıkartıp tarlalara saldırıya geçti. Sanki bu büyük rüzgârın fırtına ordusunun zafer borusunu öncü kuvvet olarak o çalıyordu. Elini yumruk, yumruğunun büzüğünü ağzına dayayıp, bozuk borazan gibi öttürmeye başladı. Halıdan bir sedire uzanır gibi, yumuşacık otlarla kaplı tarlaların üstüne attı kendini, denize dalar gibi. Kollarını açtı. Hava kararıncaya kadar, tilkiler, iri fareler gelinceye kadar gözleri göklere çakılı böyle kalacaktı. Çünkü tam bu sırada beynine zehirli bir çivi gibi batan teybin konuşmaları susuyor, Herkül gibi

biri konuşuyor. Vücudu, elleri, ayakları şekerden, şerbetten altı kat gofretten daha tatlı bir hal alıyordu, bıraksalar, karşı dağların ardına kadar bir uçum gidip gelecek. Sevinçle kanatlı göklere yeniden: “Ömeeeer! Ömeeeer! Ben Ömerim” diye bağırdı. Allah kahretsin, yine elinde olmadan “kedilereeee gömerim” cümlesi izni olmadan zihninden akıverdi. Dün akşamki rüyasını hatırladı, enkaz altında kalmış, beton kırıkları içinde süslü, pamuk gibi tüylü, iri gözlü kedilerle baş başa kalmıştı. Hepsini boğup öldürmek geçiyor içinden ya da düzmek, bu çirkin şeyleri düşündüğü için çivi beynine daha saplanıyor, kurtulmak için çaresiz bildiği tek türküyü çabucak söylemeye başlıyor: “Aleylim leyli de kınalı leylim de...”

Kara bir uğultu, yabani, kapkara bir hayvanın yattığı yere doğru hücuma geçtiğini gördü. Korkudan dili tutuldu. Kaçarken beyni bomba gibi, patlayacakmış gibi ısındı, dümdüz arazide saklanacak yer yok. Derenin kıyısına doğru, yaşlı, asırlık, yarısı kurumuş bir ağaç buldu, arkasına dolandı. Bir an ağacın üstüne çıkmaya çalıştı, ne görsün bir kâbus, ağacın üstünde onlarca sırnaşık kedi gülerek ona bakıyor! Bir kedinin gülmesinden daha tiksindirici ne vardır dünyada.

Vahşi hırıltılı kesiklerle havlayan yaratık köpeğe benzemiyordu, kocaman boynuzları, boynuzlarında boklu çocuk bezleri asılı. Yabani hayvan eşinerek, soluyarak ağacın etrafında turlamaya başladı. Ömer, hayali bir dairenin içinde, kapana tıkılmıştı. Yaptığı her şeye pişmandı, neden gelmişti sanki buraya... “.iktir git”, “hadi lan” gibi o pek sevdiği süslü kısa, raconlu cevaplar aklına bir türlü gelmiyordu. Ama köpeğin havlamaları arasında, o an...

O an, beynindeki teybin sustuğunu, korkunun her şeyi unutturduğu, havlama sesleri içinde köpeğin konuştuğunu... Sanki korktuğunda daha mutluydu, içindeki derinliklerde büyük bir icat bulmuş gibi sevindi, korku tehlike değil, kurtarıcı gibiydi, hep korkmalıydı...

Yabani köpek boynuzlarındaki boklu çocuk bezlerini kilim gibi yere serip üstüne kuruldu, keçi değil, domuz değil, kalleş birine benziyordu, ön ayaklarını uzatıp, poz vererek oturdu. Hırıltıları durdu, sessizlik çöktü, hava kararmaya başlamıştı. Köpekle göz göze geldiği an, Ömer'in bağırsakları boşalmıştı, donunun içinde lapa lapa kokulu bir şey hissetti...

Köpek, “gizleme, donuna sıçtın işte!” dedi. “Beni buraya bu korkun çağırdı, bak bu çocuk bezleri, hepsi korkudan sıçmış, onlarla idare ediyorum, bu korkunun kokusuyla yaşıyorum...”

Yabani köpek, senin de en tatlı gıdan artık korku, tarlada peşine düştüğümde nasıl mutlu oldun, için içine sığmadı, her şeyi unuttun, çünkü korkudan beynin patlıyordu, artık hep korku isteyecek, deli gibi korku arzulayacaksın, belki de kedileri parçalayacak, benim dahi gözlerimi oyacak, leşimi çıkartacaksın, elindeki o tükenmez kalem...

Ömer, yabani, büyücü gibi konuşan köpeğin ağaca tünemiş sürme gözlü, işveli, arzu dolu kedileri görüp, sapık duygular beslediğimi öğrenir diye daha da korktu, yabani köpek, “kancık, orospuları gördüm, saklama. Kendi bokumu didikler gibi, korkularını eşeleyerek buraya kadar seni ben getirdim. Can pazarındayız, sana hiçbir faydam olmaz, artık deprem, felaket, skandal, işkence, acı, bunlar yetmez bana, her gün daha ilginç, daha hortlak korkular istiyorum, para kazanacağım, yazıp...”

Ömer, donuma sıçtığımı nasıl anladı, demeden, yabani köpek: Kendimden. Beni de beden öğretmenim liseler şampiyonasında takım puan alsın diye gardımı tutmayı bile bilmezken, bir kez bile boks antrenmanı yapmamışken 48 kiloda maça çıkardı, tam ringin önündeyim, arkadaşım kulağıma, “rakibin milli boksör, Balkanlar şampiyonu Bülent Bağbancı”. Korkudan geri adımlarla, tuvalete saklandım, boksörden dayak yerim diye değil, öğretmen beni bulur pataklar diye, boks şortum bok doldu, Allahtan heladaydım ama şortu çıkarınca dışarı neyle çıkabilirdim. Birinci çağrı, anons, ikinci çağrı, bulamadılar beni...

Yabani köpek havlayarak bir tur daha attı ağacın etrafında: “Bak birazdan kor ateşten yayılan kıvılcımlar gibi ateşböcekleri saracak etrafımızı, onlar da geceden korktukları için durmaksızın ışıldıyorlar!”... Tehlikeseverlik, korkuseverlik artık içimizi ısıtan tek insanlık meşalemiz. Ömer köpek havlamaları içinde geçen bu teyp konuşmalarını duymamak için yeniden şarkıya başladı, elinde tükenmez kalemini sıkıca tutarak: “Küçükken yar sevenin, loylu da loy loy loy...”

Yabani köpek, “koca bir hayattan da mezarlıktan geçerken şarkı söyler gibi geçerek yaşamayı düşünmüyorsun dur... Düşünsene, biraz önce sürüde bir

minik kara keçi yakalamaya çalıştın, boynuna sarılmak için. Aynı sürüde yaşıyoruz, ama hiçbirimiz artık birbirimizin boynuna sarılamayacağız. Çünkü çobanın götümüze sopasını bir değdirmesiyle, hepimiz aynı yöne hareket ediyoruz. Boynumuzda öyle zehirli korku tur atıyor ki, sürüde kim uzanırsa uzansın yakalayamayacak boynumuzu... Firavunların çağı yeniden başladı, holdingler, ordular bizi hep 86-0 yenecek, korku iktidarını kurdu, işte önümüzde bin yıl böyle hazırlanıyor... Isınmak için her gün daha korku meşaleleri arzuluyoruz..."

Ertesi gün, ağacın altında dinlenmeye gelen köylüler, parçalanmış, gözleri oyulmuş bir köpek leşi ve kanlar içinde bir tükenmez kalem buldular.

Yazar nereden biliyor bu öyküyü derseniz, o boks maçı sonrası, okula gidemedim, köy yoluna vurdum, tükenmez kalemimle beş-on kertenkele bir de orta boy bir civciv, biz "ferik" deriz, parçaladım, ama aynı tükenmez kalemle, yoksul çocukların yüreklerine batırılmış kıymıkları çıkartmak için, yalandan-dolandan kelimelerle uğraştım durdum, yolumuzu kesmiş yabani hayvanlara .iktir git demeyi öğrenmek için...

Melek Teyzeyle Sosyoloji

Kış iyice bastırdı, annemin korktuğu yine başına geldi. Komşumuz Melek Teyzeler yine, yakacak odun alamadı. Annem: “Şimdi borç diye kapıya dikilirler, benim de çoluk çocuğum var, eşşek kadar oğlu var, takım takım elbiseleri giyip geziyor Şadan, çalışsın köpek!” Bu kış bu sızlanmayla geçecek. Annemin söylenmesine aldanmayın, şimdi Melek Teyze, gelinlik kızı Nevin ablayla çay oturmasına gelip, lafın arasında odun istese, annem: “Aşkolsun Melek Hanım, komşuluk kara günde belli olur.”

Tüm sessiz şikâyetine rağmen, kömürlükten odunları seçip, leğen leğen sırtında taşırsa, şaşmam. Bitkin düşüp, belini tutarak merdivenleri çıkar, kapıdan duyarım: “Ne zahmeti Melek Hanım, ne zahmeti aşkolsun, komşuluk öldü mü?” Kapıyı sıkıca kilitleyip, içeri girince şikâyeti isyana dönüşür: “Koca oğlu var, Şadan kızların peşinde koşuyor, taşımıyor, benim belim mi tutuyor, bu komşuluk değil, hainlik!”

Melek Teyzenin yüzüne karşı hoşnuttu, incitmemek için iyi geçinirdi, o günlerde insanlar, yüz yüze, kapı kapıya, katı acımasız, isteseler de olamıyordu. İçinde düğümlenmiş lafları arkasından boca ederek kendi kendine konuşmak sanki bir tedavi biçimiydi.

Odun borcu leğen hesabı verilir, biter, bir leğen daha. Sonra hesap karışır, dört leğen miydi, beş leğen mi? Her odun parçası annemin eli, ayağı, bir organı, ciğerinden parça gibi, kış boyu annem: “Kadına bak, seçti seçti odunun kurularını aldı, ne kadar ıslanmış söğüt, kök var, bıraktı, o köklere balta girmez, o söğütler çırayla da yanmaz, gazla da...”

“Sen de anne, ıslanmış söğütleri niye alıyorsun!” “Odun kalmamış oğlum, nasılsa kuruları yakana kadar söğütleri de sobanın yanına koyar, kurutursun diye karıştırıp verdi oduncu!”

Dışarıda deli, yağmurlu rüzgâr, kanlı bir fırtınaya dönüşmüş, pencereleri zangırdatıyor, annem örgü şişleri elinde durmaksızın örüyor sobanın başında, çıtır çıtır yanıveren sıcacık sobada odunlar çatur çatur patlayarak

ses verdiğinde, odunun ateşi beyninde patlıyormuş gibi annem, örgüyü bırakıp söylenmeye devam ediyor, “Bu kışa bu odun dayanmaz, yetmez bu odun bize...”

Melek Teyzelerin evi kendilerinindi, başka da gelirleri yoktu. Kocası Polat Amca, yıllar önce kamyonunu çaldırmış, işsiz, güçsüz, ev içinde kahrından, sedirinde usul usul ölmüştü. Kızı Nevin, benden beş altı yaş büyüktü, “Nevin ablaydı”. Kâbe gibi üstüne titreyip toz kondurtmadığı iki gözü, dünya yakışıklısı oğlu, meşhur Şadan'dı, benden iki yaş büyük.

Şadan, kepazelik, rezillik, bir ailenin başına gelebilecek tüm felaketleri getiren adamdı. Har vurup harman savuran, .ötü boklu bir kazanova. Kendisini hiç ama hiç rahatsız etmeyen dangalaklıklarının bana öğrettiği, okuduğum üç deve yükü kitaptan daha etkili olmuştur. Şehrin bir yakasında adı: Süslü Şadan'dı, diğer yakasında Cenabet Şadan!

Ne var ki olağanüstü bir yakışıklılığı vardı, uzun boylu hızla akan su gibi yürüyüşü her kadının, kızın içini eritirdi. İşsiz, güçsüz, karaktersiz, hayta, çirkin, sefih ruhlu bu adamın dizginlenemeyen yakışıklılığı ona karşı koyulmaz bir cesaret veriyordu. Bu denli boş geveze, dolandırıcı, palavracı adamın keskin yakışıklılığı… Bir de öylesine düzgün, ütülü, fiyakalı elbiseler giyerdi ki, onu yeni tanıyan insanların, bu hayâsız serserinin sözüne güvenilmez, beş para etmez olduğu akıllarının ucundan bile geçmezdi!

Annemin odun derdi gibi, benim de ceket, gömlek sızlanmalarım vardı. Zaten bir ceketim vardı, ya tuğla fabrikasında çalışmış, ya da yaz boyu fındığa gündelikçi gidip zor almışımdır o ceketi. Sabah bir telaşla okula yetişmek için kalktığımda, “Anne ceketim nerede?”, “Melek Hanım aldı, Şadan'ın bu akşam yine düğünde programları varmış, sizin oğlan da seçsin Şadan'ın ceketlerinden alsın!” dedi. “Anne niye veriyorsun, herifin beş tane ceketi var!”, “Olsun oğlum komşuluk öldü mü, siz kardeş gibisiniz, sen de onunkileri giyersin!”

Annem, Şadan'ın altın sarısı ceketini getirir, gece düğünden düğüne koşmuş şarkıcılar gibi giyinir, mecburen sokağa çıkarım. Benim ceketim onun, onun ceketi benim sırtımda, utancımdan boğulurum, böyle karışık giyince, görenler gerçekten “kardeş” sanırdı. Şadan, sırtımda kendi ceketi, beni

arkadaşların ortasında görünce tiz kahkahasını patlatır, bu düpedüz yılışık adam ahlaki bir nutuk çekerdi: “Bana sormadan giyer, biz kardeş gibiyiz, annem onun da annesidir, Allah inandırsın, akşam kimin kapısı açıksa girer orda yemek yeriz”. Sonra bana dönüp, ceketin yakalarını düzelterek: “Bunun altına şu benim dik yaka gömleğimi de giy istersen, çekinme!”... Bu baştan sona yalaka gösteriye etrafımdaki tüm arkadaşlar da inanırdı. Tam bir orospu çocuğu ahlâkı. Bu laubali, tiksinti verici adamdan çektiklerimi yazdığım bu günleri bana bahşeden Tanrı’ya şükürler olsun. Her bir mağazaya borcu vardı, o ceketle hiçbir yerden geçemezdim. “Sen Şadan'ın kardeşi değil misin?” diye yaka paça beni dükkân içine çekerler, “komşumuz olur, bana ne kardeşim” desem de, profesyonelce yalan konuştuğuma inanırlar, tezgâhın arkasında, ana avrat tehditin bini bir para öldüresiye bir hırpalanmayla Şadan'ın borçlarını benden sorarlardı. Sinsi bir üçkâğıtçı muamelesi görmeye dayanamaz, ağlamaya başlardım: “Valla ağbi komşumuz olur, kardeşim falan değil!”...

Yalnız ben değil, tüm şehir “Şadan, Allah belanı versin senin” diye lanet okurdu, buna bir tek Melek Teyzeyle Nevin abla inanmazdı. Onlar, herkesin Şadan'ı kıskandığını, yakışıklılığının düşman çatlattığını iddia edip, gece gündüz yere göğe koyamazlar Şadan'ı. Onların gözünde Şadan köşklere layık bir beyefendi, kibardı, bu aşağılık, cahil insanlar bu kara gözlü şövalyeyi kızlarına almak için uğraşıyorlardı. Ve Melek Teyze bir daha borca harca girip Şadan'a kadife elbiseler, renk renk tüylü kuş renginde gömlekler, altın gömlek düğmeleri, en süksesinden ayakkabılar alırdı. Şadan bir kont gibi giyinip sokağa çıktığında annesi, ablası körü körüne ona bağlanmış köleler gibi ardından koşup, ceketini arkadan düzeltir, bir daha ayakkabılarının tozunu alır, “Bismillah, maşallah, aslan oğlum, hadi yolun açık olsun” dualarıyla sokağın başına kadar ardından bakmaya doyamayarak yola koyarlardı onu.

Süslü, gösterişli ve meteliksiz bu adam, liseyi yedi-sekiz senede bitiremedi, sonunda Akşam Lisesi’nden diploma aldı. Arkasından onu sokağa çıktığı andan itibaren takip eden Gıvrittin diye bir komik oğlan vardı. Daha çirkin bir insan evladı olamaz, pis, murdar suratı, aynen fareye benzeyen ön dişleri vardı. Kısacık boynu, şeytanın kuyruk boğumlarından en sivrisine benziyordu. Meyvesi bol bir ağacın dalına budağına sarılmış yılan gibi

kıskıvrak Şadan'ın gölgesine sarılarak bir hayat yaşıyordu. Şadan, onun, Kamil'i Mürşidiydi.

Gıvrittin'in bu asalak, acıklı halini herkes bilir, yine de severdi onu, çünkü Gıvrittin, kâğıt oynanan masalarda herkesin cebinden gizlice para çalma oyunları yapar, kahvede herkesi güldürür, sonunda gerçekten birinin parasını yürütürdü.

Kadınların gözdesi, bir görenin dönüp bir daha baktığı, bu olağanüstü çapkının arkasından ayırmadığı Gıvrittin, çirkin ruhunun cisimleşmiş hali gibiydi. Gıvrittin, gizli kapaklı çevirdiği dolapların riskini azaltmak için, uzaktan kumandalı maymuncuğu gibiydi. Ayak işlerine, her fırıldağa, her iğrenç dedikodunun ortasına önce Gıvrittin'i sürükler. Yorgun bir günün sonunda Şadan, kahvede masada, şövalye yüzüğünü çıkartır, oynaması için Gıvrittin'e verir, bu sultanlık da Gıvrittin'e yeterdi. Suratı, yol ortasında tekerlek altında parçalanıp ezilmiş küçük bir kuşa benzeyen Gıvrittin'in gün boyu gerçekten işi başından aşkındı. Önce iki saatte bir Melek Teyzeye koşar, Şadan'ın talimatlarını verir, Melek Teyze de Gıvrittin'den gün boyu olup bitenlerin brifingini alırdı. Ya da Şadan, yeni tanıştığı, kazıklamakta olduğu bir adamla henüz muhabbet içindeyken Gıvrittin'e, “koş Melek Teyzene haber ver, akşama misafiri var, ekşili yapsın!”... Ya da Gıvrittin'i iki kolu üzerinde itinayla tuttuğu Şadan'ın elbiselerini kuru temizlemeciye götürürken görürdüm. Yalvar yakar ve tüm ustaları, kalfaları gerçekten güldüren şaklabanlıklarıyla, hüner sahibi hokkabazlar gibi eğlendirip, “gelecek ay borcunu kesin verecek” deyip, elbiseleri bir daha ütülettirir. Bir de, Şadan'ın birkaç zengin çocuğu, arkadaşından araba anahtarlarını alıp, götürür. Her defasında onu, bir parmağının ucundaki burnundan çıkarttığı pisliği incelerken, diğer eliyle, bir türlü düğmesi tutmayan pantolonunu hep çekerek ve bir türlü hizasına yetişemediği Şadan'ın arkasında koşar adım yürürken heyecanlı bir telaş içinde görürdüm.

Ancak Şadan, kızlarla mektuplaşması haberleşmesi için, mahalleden eli yüzü daha düzgün çocuklar seçerdi. Şadan'ın aslında yalandan dolandan bir işi vardı. O zamanlar, bir bas, bir gitar, bir de bateri bulan grup kuruyordu, bugünkü gibi barlarda değil, sadece nikâh salonlarında çalıyorlardı. Grup isimleri, Üç Kuzeyli, Üç Yıldız, Grup Eksen, Grup Üçgen, Grup Pergel gibi, bir geometri tutkusu, 70'li yılların hal, dil, tavır, davranışlarını

yineliyordu. Gitaristler ayaklarını pergel gibi açar, sahnede üçgen gibi yer alırlar. Erkin Koray, Cem Karaca ağızlarını üçgen iç açıları gibi gerip, gırtlaklarından sesleri de üçgen gibi çatlatarak uzatırlardı. Pastane, düğün salonu süslemelerine, mobilyalara sinmişti üçgensi manyaklık.

Şadan, düğün sahipleriyle anlaşır, grubu bulur, arada komisyon alır, çoğu sefer grupların parasını vermez, yıllar, grup elemanlarıyla arasında bitmeyen kavgalarla akıp giderdi. Gruptan bir oğlan yıllarca Melek Teyzenin kapısına gitti, geldi, “Meşin montumu versin” diye...

Gıvrittin her düğünün gözbebeği, kısacık boyu, fareden çirkin yüzüyle, belediye salonu ağzına kadar köylü, peştemalli kadınlarla dolmuş ve ortaya oynamak için Gıvrittin'den başka kimse atlamazdı. Gıvrittin twist, ça ça gibi dansları komiklikle yapar, düğün sahiplerini gülmekten kırıp geçirirdi. Şadan ise, her program boyunca, kırık bir saksafonu güya çalmaya çalışır, üfler, götünü zenci şarkıcılar gibi yırtar, grubun arkasından rol çalmaya çalışırdı. Saksafonun ağızlığını çıkartıp tüm deliklerine bakar, program boyunca vaktini böyle geçirir. Grup elemanlarına, bu kırık saksafonu her programa boşuna niye getiriyorsun dediğinizde, “şekil olsun ağbi” derlerdi, o yıllardaki üçgenin kendi gitti, bir şekil olarak ruhu bugünkü tüm gösteri, şov, medya dünyamıza emanet kaldı.

Biz de mahalleden arkadaşlarla akşam tınlaması yaparken, düğünlerdeki grupları merak edip kafamızı nikâh salonundan içeri sokardık. Rezil olmak nasıl şey, anlatayım. Şadan, beni kapıdan gördüğünde, Yomralı, Aralıklılı köylü kadınlarıyla ve bir kamyon çocukla ağzına kadar tıka basa dolu salonun ortasında mikrofonu kapıp, parçayı kestirir: “Sayın misafirlerimiz, sizlere büyük bir sürprizim var. Sizlerin bu mutlu gününde öz kardeşim de aramızda”... deyip, kapıyı işaret eder. Hiçbirini tanımadığım yüzlerce peştemalli kadın, papatya çiçeği gibi süslenmiş yüzlerce çocuk, kapıya bakar. Düğün onların düğünü, onlardan bana ne, benden onlara ne, ama sırf fiziği düzgün diye bir zıpır mikrofonu eline geçirmiş. Bizim arkadaşlar da muzırlık olsun diye arkamdan itekler, kendimi sahnede Şadan'ın yanında bulurum. Hiç tanımadığım gelin damat gülümseyerek beni alkışlar, niye alkışlar. Şişko şişko, boynu altın dolu kadınlar bir bok oluyormuş gibi gözlerini bir heves, bir heyecanla bana diker, mutlulukla izlerler beni, Şadan koltuğunun altına başımı alıp, bir eliyle başımı okşarken, diğer eliyle

mikrofonu tutarak: “Sayın misafirlerimiz, sizinle duygulu bir anımı paylaşmak istiyorum. Biz kardeş gibiyizdir, böyle şeyler söylenmez, benim gardırobumda ne varsa onundur, annem, onun annesi gibidir...” Ve gerçekten Şadan'ın sesi incelir, duygulu, ağlamaklı bir hal alır: “Allah sizi inandırsın, bakın büyük konuşuyorum, Kâbe yolunda annemle zina yapayım, aynı kaptan yemek yeriz!” Bir alkış fırtınası... Şadan, daha söylediklerim ne ki, gibi alkış arasında başını anlamlı anlamlı sallar, zeytin gibi buruşmuş ağlamaklı yüzüyle gözlerimin ta içine bakarak, “sayın misafirlerimiz şimdi kardeşim için çalıyoruz”, dizlerini büküp, yarıya kadar eğilip, elini grubu başla işareti gibi uzatarak: “Formenşi... mensi...” Ve grup, o günlerde birçok uyarlaması olan formenşi... mensi... şarkısına başlar. “Formenşi... mensi... Aynaya baktım kilingi gördüm / Beyoğlu, salça/ Bu ne biçim kalça / Domates, biber / Beyoğluna gider...”

Ve Gıvrittin elime, belime yapışıp beni sahnenin ortasına sürükler. Ben, “oynamam, hayır” diye diretirim, Gıvrittin, zorla belime girer, “bunda bir şey yok, sen de becerirsin” gibi... Allah’ım, neden bana da Engin Civan, Dinç Bilgin gibi bankacı rezilliklerinden vermedin. Ben oynamam dedikçe, onlar çok modern dans ediyorlar, bütün modern tarzları biliyorlar, bana da ne kolaymış, öğretiyorlarmış gibi, iştahla gözleri açılmış köylü kadınlarının önünde, “bak, ayağını böyle yap, dizini böyle kır...” gibi yardımcı bir şefkatle... Siyaset, edebiyat, eğlence, modern tarzları, yılışık, vurdumduymaz ve aptallıklarının rahatlığıyla, ne var biz de yaparız diyenlerin elinden öğrenmek ne tiksinti verici bir şey!

Paçavralar ve pislik içinde sokaklarda yatıp kalkan hiç yıkanmayan, saçları odun gibi katılaşmış bir deli kadın vardı, hamile kalmış. Halk gidip gelip, kadının zavallı haline: “Bu bir insanlık suçu, hangi insan evladı bunu yapar” diye, lanetli küfürler savurdu. Ve bir dedikodu, bu işi yapsa yapsa, Gıvrittin deli kadını tutup, Şadan düzmüştür diye halkın inancı tamdı. Gel de Melek Teyzeye inandır bunları. O sahnelerde alkışlanan artist gibi oğlunun kıskanıldığını düşünüyor, gel de akşamları pencere önünde oturup, usul usul hüzünlü, duygulu, mehtaplı şarkılar fısıldayan Nevin Abla'ya inandır bunları.

Mahalle bakkalımız Firar Amca da isyan etti: “Oğlum, bunları ne Allah helak edebiliyor, ne devlet telef edebiliyor, bir kavim ki sorma, bir fiyaka,

bir gösteriş bulmuşlar, artık ne Allah'tan korkuyorlar, ne utanıyorlar, kendi işimizi bıraktık, düştük onların derdine!".

Bu azap verici tınmazlığı Melek Teyzeye birazcık çıtlatsan, dünya güzeli oğlu, birazcık yaramaz, o kadar, "Bir gün hapiste mi yattı, parasını içkilere mi yatırdı, benim oğlum kumar mı oynuyor, benim oğlum kimin kızını karısını sattı!". Evet, dediklerinin hepsi doğru. Anne-kız, açlıktan, borçtan, rezillikten perişanlaştıkça oğullarına daha güçlü sarılıyorlar. Şadan'ın borcunu istemek için kapıya kadar gelenlere Melek Teyze, yurdumuza saldıran alçak kâfirler gibi saldırıp, sokağın sonuna kadar hücum ediyor!

Nevin Abla ise, defter arasına sokuşturulan Yasemen çiçeği gibi gün geçtikçe kurumakta. Yine de her hafta, ellerinde çikolata sepeti, süslü, iri kadınlar, kalın adamlar, merdivenlerden kafile kafile çıkarak istemeye gelmekte. Annem, hiç değilse Nevin'i kurtaralım diye canı çıkmakta, Nevin'in, tığ örgüyle, kız isteme akşamı giyeceği elbiseleri dikmekte. Dünürlerle Nevin'in ağzı arasında mekik dokumakta. Nevin Abla'yı ikna için ortalıkta dört dönmekte. Annemi artık tutana aşkolsun, sabah, akşam namazlarına bir namaz, dualarına bir dua daha katıyor, Nevin Abla'nın talipleri için: "Bir hayırlı kısmet yarabbi" diye, ağzını doldurup her tarafı okuyup üflemekte. Nihayet genç bir hâkim çıkageldi, hâkimin kimsesi yoktu, "çöpsüz üzüm" dediler, annem, komşular sevinçten deliye döndüler! Nevin Abla, Nuh dedi, peygamber demedi, kardeşimi evlendirmeden ben evlenmem diye bütün çabaları boşa çıkardı.

Annem ev içinde söylenmelerine başlandı: "Kızım, ahın gitmiş vahin kalmış, bu yaştan sonra seni kim alır, Allah önüne bir saray kapısı bir devlet kapısı açmış..."

Tam da bugünlerde hepimizi korkudan tir tir titreten acı haber yangın gibi düştü sokağın içine. Şadan, on beş yaşında, ortaokuldan bir kız kaçırdı, kızın babası toptancıymış, eli silahlı adamlar Şadan'ı köşe bucak arıyor, diye.

Haber duyulur duyulmaz Melek Teyze'nin acı feryatları gökleri tuttu, kendini yerlere atıp bayılıyor, komşular etrafında su, kolonya, Melek Teyze, on kadının içinde dizlerini parçalayarak: "Ah, o sümüklü orospu oğlumun aklını çeldi, ah küçük orospu Allah'ından bulasın, ne istedin benim aslan

oğlumdan, ah kahpe, daha kimlerin altına yattın, ah orospu baban seni kimseye satamadı da oğlumu mu kandırdın!”

Kadın kalabalığının içinden annemi tutup, bir yana çektim: “Sen karışma anne bu işe. Görmüyor musun kadın hâlâ oğluna toz kondurtmuyor!”. Annem: “Oğlum öyle deme, nereden bakarsan evlattır, canı yanıyor!” “Şadan'ın neresi evlat, anne!”. Annem: “Allah canını alsın Şadan'ın” deyip Melek Teyzenin feryatlarına koşuyor. Yakın, tanıdık, akraba, parti başkanı, sözü geçen büyükler, polis, hâkim, bir hafta her yere gidildi, herkesle konuşuldu, sonunda kızın hamile olduğu anlaşılınca, kız tarafı, ateşkese razı geldi, “kızı almak kaydıyla!”

Asıl savaş yeni başlıyor, Şadan’ı evlendirmek için elde ayakta beş kuruş yok. Nevin Abla bir torpille işe koyuldu. İş, balık unu fabrikasında, muhasebeye yardım edecek. Günde yüz tane hamsi dolu kamyon geliyor, otuz ton hamsi bir günde boşaltılıyor. Yeryüzü topraklarında bu denli keskin koku yoktur, dağlar dağlar, gibi yığılmış on ton hamsiye bir günlük güneş vurmasın, üç tonu uçuyor, hamsi suyunu bıraktıkça, bu dayanılmaz kokunun bir kilometre ötesinden bile geçilmiyor, hamsinin yağı derinize sindikçe, bir ömür yıkansanız da boşuna!

Şadan’a iş aranıyor, önce şoförlük yapsın dediler, kayınbabası araba alırım yeter ki çalışsın, dedi. Melek Teyze: “Ben oğluma şoförlük yaptırmam” diye küplere bindi, bir hafta bu konuşuldu. Sonra “kayınbabasının dükkânında çalışsın” dediler. Melek Teyze “ben oğlumu onlara köle, hizmetçi diye vermedim” diye bir ay da bu konuşuldu. Melek Teyze, bir oturup bir kalkıyor. Sonunda kayınpederin imkânlarıyla kızın üstüne ev alındı, tüm eşyası yapıldı, Nevin Abla’nın maaşıyla da utanılmayacak küçük masraflar.

Şadan’ın karısı çocuğunu kucağını aldı, bir-iki yıl geçti, gözü açıldı, Şadan’a, o araba babamın, o yatak babamın, o giydiklerin babamın demeye başladı. Şadan kaçıp Melek Teyze’ye geliyor, “oğlum, karın değil mi, suratının ortasına iki tokat patlatsana” diyor, Şadan, karısını evire çevire dövüyor. Karısı, kardeşlerine telefon ediyor, Şadan’ın suratını balona çeviriyorlar, tanınmaz hale geliyor, kalın değneklerle, tekmeler altında saatlerce, böyle dayak olamaz. Şadan’ı hastaneye yatırıyorlar, o gece Şadan,

annesine, ablasına haber vermeden, şehirden kaçıyor, yirmi yıldır, bir tek gün dönmedi! Yirmi yıldır ne yapar ben de bilmem.

Geç vakit gece Kadıköy'den Cihangir'e gideceğim. Taksiler pazarlığa bile yanaşmıyor, bir taksi durdu önümde, "olmaz kardeşim" deyip fırladı, aynı taksi fikir değiştirmiş gibi geri geri geldi, şoför yüzümün içine baktı, "Şadan! N'aber Şadan!"… Sarıldık, ağlaştık, bir yandan da başıma bela aldım diyorum. "Bırakmam seni!" dedi, bırakmadı. Evine götürdü, karısıyla sabaha kadar konuştuk, içimden kesinlikle pavyonda konsomatristir, diyorum, sabah oldu, 13-14 yaşlarında iki kız okul için önlüklerini giymeye başladı, komşularının çocuklarıymış, depremde evsiz kalmış, yaza kadar onlarda kalıyorlarmış, Şadan bakıyormuş çocuklara. İçimden, "kesin bu çocukları organ mafyasına satacaktır!" diyorum...

Sabah durağa götürdü, şoför arkadaşlarına: "bu" dedi, "Öz kardeşim gibidir, Allah sizi inandırsın, aynı ev içinde büyüdük, aynı kaptan yemek yedik". "Dur Şadan yine böyle konuşma!" diyecektim, zil çaldı. Şadan "işe çıkmam lazım, on dakikaya gelirim" dedi, şoför arkadaşlarına "Sakın bırakmayın ben gelene kadar!" Kaldım durakta. Yaşlı bir şoför, "Ne mutlu sana, böyle delikanlı bir kardeşin var. Bu çocuğu on beş yıldır tanırım. Ev alacağım diye gıdım gıdım milyar para biriktirdi, hepsini gitti deprem yerinde harcadı. Bu çocuğun enkaz altından çıkardıklarını kimse çıkartamadı, dört-beş ay gelmedi oralardan. Durakta işimiz olmasa bile, sırf onun yüzünü, konuşmasını görmek için durağa geliriz. İnsan değil bu çocuk, bir melek!"

Şaşkınlıkla gözlerim doldu. Ah insanoğlu! Ah insanoğlu! Senden vazgeçenler utansın...

O gün bugün düşünüyorum, bir insanı bu denli değiştiren şey nedir? Aşağılanma duygusu. Bir insanın yüzüne tükürmek, bir ülkeyi yok etmekten daha ağır bir ceza!

Geçtiğimiz ay Melek Teyze'yi ziyaret ettim. Evin içinde mızmız gezinip duruyor, neye uğradığımı şaşırdım, Şadan her ay düzenli az da olsa para gönderiyormuş. "Melek Teyze, Şadan ne merhametli, ne çalışkan bir çocuk!" diyeceğim, Melek Teyze'nin umurunda değil. Şadan'a öfke bile duymuyor. Şadan diye birisi yok. Ülkesinden sürgün, devrik bir kraliçe gibi. Artık onun düşmanlarına karşı koruyacağı kimsesi yok. Kahvesini içip

Şadan lafı geçen cümlelerde anlamsızca duvarlara bakıyor. Koruyacağı kimse kalmamış. Hangi anne, oğlun kimseye muhtaç olmadan ekmeğini kazanıyor, dendiğinde gözleri yaşarmaz, gurur duymaz... Melek Teyze'nin yüzü ilgisiz, kireç gibi beyaz, donuk, ne ses, ne renk!

Melek Teyze'nin bu sessizliği çıldırttı beni, anlamam lazım, neden takdir edilen bir oğlu olmasından mutluluk duymuyor? Melek Teyze o yıllarda değil, şimdi büyük bir acıyla son günlerini yaşıyor, kaç gündür düşünüyorum. Her aile aslında, Tanrı, Âdem ve Havva'dan kurulu. Dışarıda olup biten her şey şeytanın işi. Bu kutsal kabuk içinde asla haklı, haksız, doğru, yanlış, iyi, kötü gibi şeyler yok. Üçünün de dünyaya geliş, varlık sebebi birbiri için, tek organmış gibi. Bu "doğal aileyi" tanıdıkça ürküntü duydum. Diyelim belgesellerde, ayının oğlu başka tarlaya giriyor, öldürülmek isteniyor, ayı, oğluna başka tarlaya girme, yaptığın kötü demez, hangi sebeple olursa olsun, hiç sorgulamadan ölümüne oğlunun yanında savaşır ve bundan büyük mutluluk duyar. Kırk yıl başbakanlık yapmış Süleyman Demirel'in ailesi de böyledir, yeğenim kötüdür, asla demez. Artvin'in dağ köyündeki aile de budur. Gülay Göktürk, Ali Kırca, Hıncal Uluç gibi kırk yıllık yazar insanlar da bir gün olsun patronum hırsızdır, asla demezler. Ne zaman ki o aileden koparlar, acı o zaman başlar. Çünkü dışarıdan bakınca toplum görüntüsü veren bu kalabalıklar tüm işlerini "doğal ailelerinin" yakınları, tanıdıklarıyla görürler. Yasalar, danıştaylar, yüz tane modern kurum kursan da, onlar işlerini yakın, tanıdıkla kurar, orada var olurlar. Bir insanın evinin tam karşısına bin yataklı hastane kursan da, o önce telefonla tanıdık bir doktor arar, kendi başına hastaneye gidemez. Çünkü doğal ailelerin bilinçaltında hiç tanımadıkları insanların kendilerine yardım edebilecekleri düşüncesi oluşmamıştır... Hiç tanımadığınız, en uzak ülkelerdeki yoksullar için acı duymak, modern bir hissiyattır, ilkellerde bulunmaz... Hepimiz, çoluğu çocuğu yakının rahatı için her modern kurumu, her toplumsal değeri pislik sinekleri gibi delik deşik ederiz... Ya da, yedi kişiyi öldüren Haluk Kırcı'yı sırf aileden diye koruruz... Modernleşmemizin önünü, dil, din, ırk milliyetçiliği değil bir milyon ilkelliğinden çıkamayan aile, can havliyle sırf kendi aileleri için tanıdıklarına tutunarak toplumun tüm kurumlarına ahtapot gibi sarılmış, buradan bir yüzyıl daha çıkamayız...

Melek Teyzenin sessizliğini çözebilmek için, üşenmedim, işte böyle şeyleri, anlayabileceği şekilde, birey, devlet, aile, sosyoloji, tane tane anlatmaya koyuldum... "Oğlum, sizin beyniniz yıkanmış, sizden artık bu memlekete beş kuruş fayda gelmez... Kitapta bile yazıyor, oğul, ananın sözünden çıkmayacak, gelsin otursun dizimin dibinde, ben bu yaşlı halimde çalışır, bakarım ona!"

Pul Makası Cinayeti

Doğduğumda babam, zenginliği dillere destan bir imparatordu. İki katlı, odaları geniş büyük bir Osmanlı konağında oturuyorduk. Dört karısı vardı. İkinci katta yüksek kapıları olan dört büyük odası. Her bir kadının odası ayrı ayrı. Büyük ağbilerim de evlenmiş aynı evde odaları vardı. Babam sıraya koymuştu annemleri, pazartesi, salı çarşamba. Sefere çıkınca, evde meydan savaşları çıkardı, sıra yüzünden. Birinci annem, “sıra benimdi” der, ikinci annem, “al senin olsun”, üçüncü annem, “ağrısız başım, başınıza çalın” diye usulca alevlenirdi kavga. Dördüncü annem torpilliydi, son karısı. Seferden döndüğünde sırayı bozar, ilk sırayı sil baştan dördüncü anneme verirdi. Dördüncü annem de diğer annemlerin karşısına dikilir, “niye kıskanıyorsunuz, Ayşecik gibi yüzüm var” diye nispet ederdi.

Babam kamyonlarıyla şehre döndüğünde muavinleri kamyonların arkasında halka şeker dağıtırdı. Eve değil, meydan hamamına gider, üç günlüğüne kapatır koca hamamı. Eve de haber salar: “Sıradaki gelsin!” Sıradaki çamaşır bohçasıyla gider. Dört kadından on iki kardeştik. On iki tane de aynı evde teyze, hala çocukları, muavinler, yirmi dört kardeş olurduk. Evin ilk katı basket sahası gibi büyüktü, mutfak ve oturma salonu gibi. Her öğün üç ayrı sofra kurulur. Bir çocuklara, iki kadınlara, üç erkeklere. Ve babamın sofrası ayrıydı, özel yağına, özel balına ve ızgara tirsi balığına kimse dokunamaz, yasaktı.

Sabah pazardan ip gibi sıra olmuş hamallar küfeleriyle oflaya puflaya gelirler. Kasa kasa balıklar üst üste koyulur. Tulum peynirleri kucaklanıp sürüyerek çekilir, bir küfe patlıcan, bir küfe marul, soğan kapının eşiğine yığılır. Babamın bir eski zaman huyu vardı, evde kurulan üç ayrı sofra dışında, büyük oğlanları sokağa salar, dilenci, gariban, yoksul insanlar bulunur, yalvar yakar yemeğe davet edilir, kapı eşiğine bir sofra bezi serilerek doyurulurlardı.

Biz, üçüncü hanımın çocuklarıydık, dört erkek kardeş. Büyük aile içinde lakabımız: “Hasankale’nin çocukları!” Babam tüm kadınlarını sefer güzergâhından aldı, Erivan'a seferler yapardı, ilk karısını köyünden, ikinci karısını Gümüşhane Kelkit, bir karısını Bayburt'tan, annemi Erzurum Hasankale'den, bir karısını da Kars'tan. Toplam sekiz-dokuz kadın aldığı söylenir, bunların çoğu bir-iki yıl kaldıktan sonra türlü sebeplerle ayrıldı. Ebedi kalanların sayısı dört. Sıra kavgasına son noktayı koymak üzere, kapı arkasında büyükçe bir kızılcık sopası vardı, eski zamanların ağır mahkemesiydi bu sopa. Evde gizli dehlizler, tavan arası vardı, kavga sırasında kadınlar kendi buldukları bu deliklere saklanırlardı, babamın siniri geçene kadar. İkinci annem ise bahçedeki büyük ağaca çıkar, akşama kadar inmezdi!

Sıra kavgaları, saç-baş yolmalar büyük iç savaşlara sebep oldu. Babam da zaten kadın sevdasına kamyonları birer birer elden çıkartmaya başladı. Eski evimizden, tam yedi ayrı eve taşındık. Büyük ağbilerim ayrı ev, annemler, birer birer ayrı ev. Bir başına yoksul, daracık bir derme çatma evin içine düştük. Babam her evi gündelik harçlığa bağladı ve her eve büyük oğlanlar bakacak dedi, ağbim, o sırada on üç yaşındaydı.

Mahalle kadınları babamın hikâyelerine pek meraklıydı, her gün bizde toplanıyorlar, annem de her gün onlara babamın kadınları nasıl kandırıp aldıklarının hikâyelerini anlatıyordu.

Dün gibi hatırlarım, sıcak, sıkıcı bir öğle sonrası, iç içe girmiş evler içinde kadınlar başını pencereden çıkarır: “Kıız, helva yaptım bizde toplanalım”, diğer komşu; “Kıız, suböreği yaptım bizde toplanalım...” Bizde bir şey yoktu, annem de bağırır; “Bende hikâye çoook, bende toplanalım”. Bizde toplanırlar, hava kararmaya doğru annem, hepsini sepetler, “yarına da kalsın” derdi.

O küçücük yoksul evin içinde paramız yoktu, üşürdük, akşam büyükçe bir tahta sini etrafına dizilir, ortada koca sahan içinde çorbayı kaşıklar, kardeşlerim, annem, ben birbirimizin gözünün içine bakar “kıs kıs” gülerdik, büyük bir zenginlikten yoksulluğa düşüşümüzü anlatır, halimize gülerdik.

Taşradan, köyden gelmiş insanlar büyük şehirde sefalet içine düşüp kahrolsalar da hallerine gülemez. Haline gülmek, şehirli yoksulların meziyetidir! Köyden gelmiş yoksul çocukların ilk işi servet sahibi olmak, tutunmaktır. Tutunmak-tutunamamak edebiyatı bu ülkede iyi iş yapıyor hâlâ. Aydın Doğanlar, Sabancılar hâlâ benim köşklerim, villalarım var övünmesi içindeler, yaşama sevinçleri servettir. Bunların yazarları ülkemizin sefaletine, çelişkilerine rağmen "halimize gülecek" ironiyi, edebiyatı asla geliştiremezler, çünkü dertleri tutunmak-tutunamamaktır. Cumhuriyetin ilk yıllarında Falih Rıfkılar, Yakup Kadriler, Hüseyin Cahitler müthiş yazarlardı, küçücük taşra kasabasının karton-makas devrimlerine büyük bir imparatorluktan gelmişlerdi, "halimizi biliyorlardı", çünkü yoksul küçük kasaba Ankara'nın değil, imparatorluğun çocuklarıydı. Köyden gelmiş zenginlerimiz, yazarlarımız, öküz iştahlarının kara bayrağıyla her bir kuruma saldırıp barbarca yağmalarlar, servetlerini kaybetmesinler, korkunç azaplar duyarlar. Şehirli yoksulların korkunç azabı da, bir gün halimizi anlatacağımız eş, dostun, okuyucunun kaybolmasıdır. Gün geçtikçe herkes, helvaların, su-böreklerinin peşinde, masalarında toplanıyor...

"Bende daha ne hikâyeler var." Tarihin en büyük serüvenine giriyoruz, çayınızı yudumlayın, işte burada yakın sigaranızı, başlıyoruz...

Eski evimizde ağbilerimle toplu sünnete beni de çıkarttılar. Küçüktüm, sünnetçi pipime baktı, "tutuk" dedi, tutuk, kabuk geri çekilmiyor demek, beni çıkardı.

Küçük evimize taşındığımızda ortada kaldım. Emekli olur olmaz sünnetçiliğe başlayacağını kapı arasından anneme söyleyen bir adam, hayatının ilk sünnetini tam da aradığı çocuğun üzerinde denedi. Anneme sokaktan bağırırdı: "Emekli olayım, senin çocukları ben sünnet edeceğim!" Adam emekli olmasın diye mezarlıktaki büyük servilerin altında yatsılara kadar Tanrı'ya boşuna yalvardım. 13-14 yaşına girmiştim, çok geç kalıyordum, annem adama pencereden: "Emekli olacaksan ol, çocuklar eşşek kadar oldu" diye çıkıştı. Hiç beklenmedik bir gün top oynarken, annem, kardeşim ve beni ensemizden yakalayıp eve sürükledi. Komşulardan alelacele maşallah şapkası… Yine komşudan sünnet elbisesi felaket bir telaşla giydirildi. Pirinç karyolaya yatırıldık. Gardolabın üstünden annemin canım ipek yorganı indirilip, katlanıp ayakucumuza

kondu. Kuş tüyü dantelli yastıklar başımızın altına, keserle dayak yiyoruz gibi el-kol çabukluğuyla yerleştirildi. Mahallenin küçük kızları odaya doluştu. Bakmıyorlar gibi yapıp büyük aynadan olup biteni kıkırdayarak izlemeye koyuldular. Arkadaşlarım panikle, o güne dek okumak için bir kere vermedikleri teksas-tommiks ciltlerini yastığımın altına dizdiler, "sıkıldıkça" okursun diye. Komşu teyzeler birkaç dakika içinde mutfak elbiselerini çıkartıp, kontesler gibi hazırlandılar. Yatağımın ucunda kolonya döküp başımı okşadılar. İçimden, o korkunç an geldi diyorum, düşüncesi bile korkudan bayıltıyor beni. Harala gürele içinde, “anne kulağına bir şey söyleyeceğim” diyorum, annem duymuyor, elinde kurabiyeli tepsiler giriyor, limonata bardakları çıkıyor. Sonunda bir komşu kadın annemi çağırdığımı duydu, yüksek sesle bir anons yaptı: “Büyük, annesini istiyor, büyük annesini istiyor!” Diğer kadınlar acıklı gülümseyişlerle yüzüme bakıp: “Yazık, annesini istiyor!” dedi. Annem geldi: “Yine ne var!”, “Kulağına söyleyeceğim”, “Anne bu kızlar odadan çıkmadan sünnet olmam!” Annem el çırpıp, “hadi hanımlar herkes çocuğunu alsın, dışarı, dışarı, dışarı...” Odanın çift kapaklı kapısı yarım boy camdı, camın arkasına dizildiler, yüz tane çocuk başı görüyorum, hepsini öldürebilirim.

Sünnetçi elinde tıraş tasma koyulmuş bir makas, elinde Erzincan depreminden kalma sarı kâğıda sarılı gazlı bezle girdi, salonda alkış tufanı.

“Önce küçük çocuğu kesersek ağlar, büyük de korkar, önce büyük” dedi... Salonda bir alkış, hep bir ağızdan bağrıştılar: “Önce büyük, önce büyük!” Naciye Abla pencereden sokağa bağırdı: “Önce büyük, önce büyük!” Çocuklar aşağıdaki mahallenin pencerelerine tünemiş kadınlara doğru yeni bir anons yaptı: “Önce büyük, önce büyüüüük!”

Ağlamaklı bir sesle, annemi istiyorum, dedim. Babam sünnete gelmemişti, umurunda da değildi. Annem, “babasız oğullarım, babasız oğullarım” deyip bizi okşarken ağlamaya başlayıp içeri kaçtı. “Annemi istiyorum” dedim, yeniden. Annem yok. Mutfağa doğru bir anons yapıldı: “Büyük annesini istiyor!”... “Niyeymiş önce büyük” dedim, “sen büyüksün o yüzden!”, “bana hiç ağbi demedi ki!”, “şimdi erkek olacaksın, diyecek” dedi.

Meteorolojide çalışan Adanalı çok sevdiğimiz komşumuz bacaklarımı ayırıp, kucağında adama sundu beni, her şeyi görüyorum, adamın usturası yok, ucu tırtıllı pul makası gibi kırt kırt kırt, tam üç kırtla kesti. Başımın içi

acıdan bulandı, bayılacağım. Pencereden sokağa anons: “Büyük hiç ağlamadı!” Salonda el çırpıldı: “Büyük ağlamadı!” Annem başımı okşayarak ağlamaya koyuldu: “Babasız oğullarım, babasız oğullarım, keşke ağlasaydı, acısını boşaltırdı...” Komşu kadınları ayaküstü kendi aralarında kulis yapıp fikir teatisinde bulunup başlarıyla onaylayıp: “İçine atması iyi olmadı, keşke ağlasaydı!..” Pamuklar, sargılar içinde önümde büyük bir top, üstüne de maşallah şapkasını koyup örttüler. Dışarıda bir güzel yaz yağmuru. En azından bir hafta top oynayamayacağım, acısından değil, sokağın uzaklığına ağladım. Fırtına perdeleri havalandırdı. Yağmur odaya, ayaklarımın ucuna vurmaya başladı, bir çığlık, yergök inledi. Salonda fısıltılarla: “Küçük, küçük kesildi...”

İri götlü, iri memeli, kontes saçlı komşu kadınların kilitli iğnelerle dantelli yorgan üstüne para iliştirdiklerini hayal meyal hatırlıyorum. Başımın içinde acıdan bir zehir duman, o güne kadar tanıdığım, sevdiğim her güzel şeyin önünü kesti. Top oynamaktan, teksas okumaktan iğrenç bir nefret duydum. Ne sağa dönebiliyorum, ne sola, o yatakta, tarihin yaratılmış en deli sıkıntısıyla arkadaş olmak istemedim, kımıldayamıyorum.

Mahalleye geldiğimizde annem “oğlum, düştük şalvarlı köylülerin içine” demişti, şimdi onlardan bir bölük toplanıp geçmiş olsuna geldi, annem ortalarında burnuna mendil tutmuş ağlıyor: “Babasız oğullarım, babasız oğullarım!” Tam da o sırada, kardeşim “anne, hani sünnet olduğumuzda bisiklet alacaktın”, annem bir hışımla fırladı, “Bana baba demeyin, Azrail yollarda canını alsın, boyu devrilsin!” Köylü kadınlardan en irisi, kolundan kalın burmalı bileziğini çıkartıp bir mendile sardı, “abla, çocukların masrafı olur, durumun iyi olduğunda verirsin!” dedi, annem, almadı, kadın diretti, sonra kadın, bileziği dantelli yastığın altına koydu, annem ertesi gün komşu bir kadınla bileziği “ne iyi insanlar varmış” diyerek geri göndertti...

Önümüzü tuta tuta kardeşimle ilk tuvaletimize gittik, misina ipi gibi incecik çişimizi seyretmek tek eğlencemiz oldu. Okulda sünnetli çocuklar, (küçük solucana, sizil denir) sizil gibi işer hava atardı, biz, hortum gibi, utanırdık, şimdi biz de sizil gibi işeyeceğiz diye sevindik! Uyandığımda kardeşim sünnetli yerine pamuklar sarıp, üstüne de bir şort çekip, sokağa fırladı, annem de peşinden: “Anam, bu oğlan şeytan, on dakika olmuş sünnet olalı, oynamaya gitti, konu-komşuya rezil olacağız, insan üç dakika yatağında

yatar!” diye bağırdı. Yanıma sokuldu, baş başa kaldık: “Keşke sen de bağırsaydın, içine atmasaydın oğlum!”

Sıra sargıların çözülmesine geldiğinde, dünyanın en cahil sünnetçisinin eline düştüğümüzü anladık. Sargı bezi yara kabuğuyla bir olmuş, kat kat, ucundan kaldırdığınızda deri soyulup, bütün bütün kalkıyor. Üç kişi beni zor zapt ediyor. Bu ne Allah’ım, yüz kere sünnet olurum, bu sargıları kimse anlatmadı, yara kabuğuyla derim kıpkırmızı kopuyor. Bu denli acı olamaz, feryatlarım üç mahalleden duyuluyor. Dişlerimi sıkıyorum, gözyaşlarını, lanet olsun, bir kat sargı açmadan korkudan bırakıyor sünnetçi, ertesi gün tekrar. Böyle günlerce sürdü, annem felaketi anlayıp, hastaneye gitmeye karar verdik, kapıdan çıkarken hiç tanımadığımız yaşlı bir teyze, kızım onda ne var, bir damla zeytinyağı damlatın sargıya dedi, dediğini yaptık, acıdan kâbuslar yaşatan sargı kendiliğinden düştü, annem, dövmek için sünnetçiyi beklemeye koyuldu...

Sargıların altından fırlayan tırtıllı yaratığı seyrettim bir müddet. Kenarları işlemeli dantel, pul kenarı gibi zikzaklı. Bir erotik şaka vardır, kızı kandırmak için, “gel sana pul koleksiyonumu göstereyim” denir. Bu tırtıl izler yüzünden herkesin pul koleksiyonumu göstereyim, şakasını gerçek sanırdım.

Bununla kalsa iyi, damlatmasın diye boynundan burulmuş yan çeşmeler gibi. İçine bükülmüş Ayşe kadın fasulyesi, spastik bamya, ne desem bu eğri şeyin adına, labirent kabuğunda uyuyan salyangoz, koklis gibi, müzik aletlerinden obua, şey için, nasıl desem, her defasında Candan Erçetin gibi ağzı eğri birini nereden bulayım! Allah’ın en güzel yapısını bir cahil sünnetçi kulu ne hale koydu! Yuvarlak bir şeyde köşe olur mu, oldu da bitti maşallah işte! Hiç değilse sperm bırakmayı becerebilir diye teselli edeceksiniz beni, spermlerin başı döner bu virajlı yolda!

Hiç kimseye derdimi söylemedim, doktora gitmekten ödüm kopuyor, öyle utanıyorum ki, biri duyar, görür, canım çıkıyor! Her şey gizlilik ve karanlıkta olacak diye emreden dinimizin gelenekleri de olmasa halim duman!

Ağzı bozuk, haz vermesi gerekirken acı veren, abartılmış bir eksiklik. Kıvraklığını yitirmiş, “nüktedan” bir hal almış. Bu meret yol yordam nasıl

bilip, becersin. Ve onu millete gösterip, şaklaban olmasına müsaade etmedim, dağdan inme bir yapısı olsaydı daha mı güzel olurdu? Bu yüzden gençliğime, erkekliğime yakışır havalarım olmadı. Artık benim zina gibi çirkin bir şey yapmam imkânsız. Ne taşıyorsanız, onun huyunu edinirsiniz. Çıkarcılık genç bir erkekte cinsel avantalarla gelişir, bir kızla yatmak için, o yalan bu yalan abartılı erkeksi gösteriler, hikâyelerle peşinden gideceğim bir yol göstericim olmadı. Üç günlük dünyada yalan yere milletim gibi tanıklık edip nereye varacağım? Halkımın kültüründe insan iki kişidir, biri Turgut Özal diğeri Küçük Turgut, tüm nasihat ve gelenekler Küçük Turgut üzerine olduğu için, bu kültürden sıyrılmak benim için zor olmadı.

Ancak, zengin ailelerin doğru olmayan bir utançla mongol çocuklarını hiç dışarı çıkartmayıp, gizlice ev içinde öpüp, okşayıp büyütmeleri gibi, bir sevgi besledim ona! Benimki sevda değil bir alamet. Adım kısa zamanda “efendi çocuğa” çıktı, zaten memlekette komşular hâlâ “Hasankale’nin çocukları çok efendidir” der.

Gençliğimde çok yakışıklıydım, hayal kırıklığı gibi çok sorun çıkıyordu, şimdi çirkinleştim, zayıfladım, pek de heveslisi kalmadı. Eskiden kamburların en mutlu rüyasıymış hızarcıda kamburlarını kestirmek, haşa, aklımın ucundan geçirmedim, şarkı söyleyemez anladım, davul da mı çalamaz.

Halk fıkraları seri erkekleri-erkekliği övüyordu, acilen yepyeni hikâyeler uydurup, bu barbar coşkunluğu durdurmam gerekiyor. Bir fıkra uydurup halk arasına saldım, bugün anlatılan “İstikrarlı Babamın Hikâyesi” tümüyle benim uydurmamdır, şöyle: “Çocuk evlenir, babasına gelir, “beş” der, babası “oğlum, baban bir” der... Üç ay sonra çocuk yine gelir, baba “üç”, der, baba, “oğlum, baban yine bir” der... İki yıl sonra oğlandan ses-soluk çıkmaz, baba, oğluna, “oğlum, baban gene bir!” der...

Kurtulamayacağım kızlara, öncelikle istikrarlı babanın hikâyesini anlatıp, karakterime ağırbaşlılık kazandırıyordum. Romantik bir peyzajın aşk sahneleriyle süslüyordum uzun yürüyüşleri, sokak aralarında turlarımız bitmesin, aklımız şeyimize gelmesin diye dua ediyordum.

İşte bu yüzden gerdek gecesinden herkes nefret ederken, ben çok sevdim bu geleneği. Yüz-göz olmadan, girip-çıkmak. Sevgili, nişanlı olup oynaşmak

tehlikeli. Oynaşma sırasında, birden yoklama çekebilir, bu riski göze alamazdım. Aslında gençliğimde rahat, kötü kızlara hastaydım, ama ani yoklama çekerler diye ödüm kopardı.

Karmaşık bir yoldan, dünyanın en büyük büyüsünü keşfettim. Kadınları güzel sözlerle avutmak, Şehrazat bin bir gecede hikâyesini bitirdiğinde öldürülecekti, bu yüzden bin gece uzattı hikâyeyi. Bende de hikâye çok, nasılsa babam, tüm sülalemizin bu dünyadaki kadın istihkakını doldurmuş, kadınları nasıl kandırıldığını eğlenceli bir üslupla anlatıp, vakit kazandım.

Kazara bir odada yalnız kalsam ölçüyü kaçırıp bir yatağa uzansam, ölmek üzere olan bir insanın zihninden sökün eden hayatı gibi, duyduğum güzel sözleri şelale gibi durmaksızın boşaltırım. Hafızam zayıf, şiirleri ezber tutamıyorum, sürekli uydurmak zorundaydım, gözü kararmış, delirmişçesine uydurdum, aklımız şeyimize uğramasın diye, kuyruklu yıldızların semalarında nefes nefese ölçüyü kaçırdım, krize girmiş gibi, savaşır gibi, çıldırmışçasına çığlıklar atıp, mehtaptan, vadilerin uğultusundan, ormanların gümbürtüsünden, yaprakların hışırtısından dizeler kurdum, güzel sözlerin makyajını abarttım! İyi de ettim, Tanrı’nın bu en güzel yaratığına titreyen, yakan şimşekler gibi parlayan sözler buldum! Sevdiğim kızı ellerimle okşamadan, duygularıma ışığın neşesini giydirip alev gibi kelimelerimle en berrak gecelerin denizinde yıkadım! Aklı şeyime takılmasın diye, cıvıldaşan, çiseleyen, kuğu boynu gibi, uçup yüzen coşku hastası cümlelerim fırça oldu, yatağımız tuval, rüzgâr gibi girdi koynuna kabarmış sözlerim! İstedim ki, her bir kelimem kelebekler gibi dokunu versin en kuytu, gölgeli yerlerine.

Sadece bana âşık, gerçekten sırlarımı ört bas edip bir ömür boyu susacak safdil birine açılabilirdim. Bu yüzden koca ömrümde bir-iki kere olsun, âşık bulamadım. Çok sonra, düzgün gönüllere gire-çıka eğriliği biraz düzeltir gibi oldum. Hami gibi toplara vuran varken, kale arkasında engelliler için ayrılan yerde sandalyede tezahüratla maça katkı sağlayan spastiğin yüzüne kim bakardı! Yürekleri kor gibi olup, başları dönüp, eğriyi düzgünü karıştırıp çift görecek kadar kendinden geçmiş bir yumuşaklığın içine soktum onları. Bir gün sahici bir “sertlik” bulup, acımasızca gittiler. Anladım ki erkek gücüyle beslenmemiş sözler yalnız beni kandırmış! Ağzım bozuldu, hepsi bu. Görmüyor musunuz, gereksiz yere ülkemin

yazar-çizerlerine uygunsuz yerlerinden dürtmeye başladım. Edebi AIDS'e tutuldum, yazarlar beni görünce korkup kaçıyor, bu hafta hatırlar, bize de döşenir diye. Oysa kesinlikle haksız oldukları için değil, benim eğrilik biraz toparlanır diye umutlandım. Bir yoklama çektik diye bana AIDS'li hasta muamelesi yapıyorlar. Bu yazar ilişkilerimi anılarımda tek tek anlatacağım, anı kitabımın adı hazır: "Büyük Yoklama!" Erkeklikleri kalmış mı, yalandan mı kabarmış bu kelimeler, anlayalım...

Türk milletinin aklı şeyinde denir, üzülürüz. Ne güzel, tüm dünyanın aklı şeyindedir, bu iftihar vesilesi olmalı, ancak, utanıyoruz, asıl utanmamız gereken şey, aklımız şeyimizde deyip kendimizi aşağılanmış hissetmek! Gerçekten aklımız şeyimizde olsaydı ne güzel olurdu. Aklımız abartıyor, sonra da utanıyor. Utana sıkıla, aynı zamanda böbürlenerek bir ahlâk olmaz.

Bir gün kafede arkadaşlarla, aklımız şeyimizde konuşuyoruz, yan masadan ihtiyar bir adam yanımıza geldi: "Oğlum, bu dert bitmez, benim şurada bir atımlık barutum kaldı, onu da atıp, huzur bulacağım!" dedi. Gülüştük. Peki, niye atmıyorsun amca, dedim. "Birdenbire yapılan şeylerde akıl yoktur" dedi.

Aristo felsefesi, bilgisizlikten yapılan şey için "İstemeyerek yaptı" der. Bu ülkede herkes "istemeyerek yapar". Bilmeden ağzınızdan kötü laf kaçar, "ağzımdan kaçtı" dersiniz. Neden bu ülkede, mizahçılar stand-upçdar şöhret, çünkü sürekli ağızlarından kaçar! Bu ülkede istemeyerek ağzımızdan kaçan, yanlışlıklarla siyaset, edebiyat, mizah, yazarlık, sanat yapılır. Çünkü hepimiz yarım akılla sağlam karakterli gerçek bir bütün, korkunç bir canavarı idare etmeye çalışıyoruz.

Gerçekten içinizde "eğri" bir yer varsa, aşktan başka onu düzeltecek ikinci şey akıldır! Konfüçyüs'ün ne büyük lafıdır: "Aşk, düzensizlikler içinde bir düzendir!" Ve bu topraklarda sünnet-gerdek-askerlik (ıstavrozu) üçlemesi tabuları yıkılmadan, kimse "erkek" olduğunu iddia etmesin! Çok aradım, Türk edebiyatında bir yazar çıkıp "erkekliğiyle" dalga geçmiş olsun, bu barbar, vahabi kültüre inat. Bu topraklarda yazarlar her şeyi dalgaya alırlar, Büyüklerini asla, çükleriyle dalga geçecek güvenli bir zekâya sahip değiller, iğrendikleri bu milletle aynı siyasi organın kazara çoraklarıdır!

Bu tabuları arkalarına almış yazarlar, fırtınayı, birilerini daha denize atıp boğmak, kurtulmak için beklerler! Biz, hepimiz, ya da bu küçücük et parçası, bu büyük kanlı fırtınanın ortasında büyüdü! Bu günler için! Gemisini dalgalardan kurtaran “kazandım” sanıyor. Bilmiyorlar ki bu deniz hep dalgalı olacak! Hayalı dalgaya alarak bu dalgadan kurtulamazsınız. Tezahüratsız, ağbisiz, dayısız, tek başınıza, pasifiği geçebilecek bir gemi için sağlam bir direk de yetmez, erkek adamlar gibi uygun deriniz olacak, yelken bezinden! Matadorun kıpkırmızı şalı gibi siyasi boralar karşısında şişecek o yelkenler. Ergen çocuklar rüyalarında tüm dünyanın ırzına geçer, yine doymazlar! Ne yapalım, insanız, dünyanın tüm güneşli, gölgeli, kuytu koylarını istiyor, ağlıyor, çırpınıyor, arzuluyoruz! Bunun için bir pul makasına ihtiyacınız var, dünyanın tüm uzak denizlerinden gelmiş mektup zarfların köşeleri tırtırlı pullarını kesip, büyükçe bir albüme yavaş yavaş dolduracak!..

Bu pul makası sünnetimde hediye edilmişti, piyano çalan komşumuzun büyük oğlu. Bir tıraş kâsesi içinde gelmişti, içinde beş-on tane de eski posta pulu. Hangi makasla kestiklerini hatırlamıyorum. Ben gördüğüm şeyin acısını çektim. Acıma göre hikâyemi uydurdum. Çünkü ben yazarım. Daha çok halimize gülecek hikâyeler var bende.

Ossuruk Kolu

İlkokul iki mi, üç mü bilmiyorum, manyak bir çocuğu sırama oturttular, suratı tam bir baykuşa benziyordu ve gördüğüm en aptal çocuktu. Teneffüste ağzını tıka basa yiyecek dolduruyor ve ders boyu yutmadan çiğniyordu, kazara unutup yutarsa, silgiyi ağzına koyar ders boyu çiğnerdi. Kalem kutusu öldürülmüş sinek cesetleriyle doluydu. İri fasulye tanelerinin içini topluiğneyle oyuyor, sonra sineklerin kafasını kopartıp oyuğa bir tabut gibi yerleştirip, tekrar fasulyeyi kapayıp, kızlara hediye ediyor, güya onları korkutuyordu. Bir gün okula ölmüş otuz-kırk santim boyunda engerek yılanıyla geldi, yine kızlar çeşmelerin başında ağızlarına musluğu dayayıp su içerken, yılanı kanala atıyordu. Her ders, her gün bir vukuatı vardı, azardan, dayaktan anlamıyordu. Bense sessiz, utangaç, içe kapanık, kimseyle konuşmayan bir çocuğum. Sınıfın bütün ilgisi üzerinde olduğu için, zamanla ona yanaştım, .ötünden ayrılmaz oldum. Gaddarlıklarına eşlik edemezdim ama sıkı bir çıraklık eğitimi aldığımı söyleyebilirim. Nereden koydular bu çocuğu sırama, hayatımı alt üst etti. Korkunç çıkışları vardı, şöyle, dersin ortasında birden ayağa kalkıyor ve bağırarak sınıfta birisinin ossurduğunu gülerek söylüyordu. Öğretmen, "sus oğlum", "otur yerine" dediği halde, o sırasından çıkıp ossuran çocuğu aramaya koyuluyordu. Cinayet gibi.

Üçüncü sınıfa geçtiğimizde bu çocuk başka okula mı geçmişti, yoksa ailesi başka şehre mi, bilmiyorum, sıram boşaldı. Ancak, öğretmenin gözleri benim sıraya alışmıştı. Sınıfta biri ossurduğunda göz aşinalığı öğretmen benim sırama bakmaya başladı, çocuğu bulamayınca, "hadi sen bak" gibi.

Önce utanarak, sonra alışarak, hayatımın en müthiş, nefes kesici görevinin sahibi oldum. İlkokul hayatım boyunca, hemen her gün bir ossuruk vakası çıkıyordu ve ben tüm popoları kokluyor, kim ossurdu bulmaya çalışıyordum. Sonra okul aile birliği duruma el koydu. Kokunun sahibini bir zaman sadece öğretmenin kulağına söylememi tembih ettiler. Tam tipime göre bir görev. Bu lanet okulda istediğimin işini bitirebilirdim. Her gün

oynadığımız arkadaşlar benden çekinir oldu. Müzik kolu, Kızılay kolu, ossuruk kolu. Ama hiç kimse yüzüme karşı yüksek sesle "bak, ossuruk kolu geliyor" diyemezdi. Adaleti temsil ediyordum. Kendime güvenim gelişmeye başladı. Adam öldürmek gibi bir duygu ama, burada kan tutması yerine, "ossuruk tutması" vakası vardır, şöyle, pürüzsüz yağ gibi kaygan bir ossuruğu birkaç gün unutamazsın, burnunun ucundan gitmez. Hayatın daha ilk basamağındaki bir çocuğu sınıfta anons ederek ömür boyu sakat bırakabilirim. Zamanla tüm kızların sepetlerinin birbirinin aynısı iri bir kuşun .ötüne benzediğini fark ettim ve hepsi, teftişim sırasında, önlük eteklerini tıkaç gibi bacak arasına sıkıştırıyorlar. Bu da suç sayılırdı, madem ossurmadın neden eteğini arkadan bacak arasına yapıştırarak sıkıyorsun diye öğretmene şikâyet edilirdi. Ancak, zaman içinde profesyonelleştim, sorumluluğun şuuruna vardım, suçu tespit etmeden, asla suçlu muamelesi yapmadım. Görev anında başka kişi oluyordum. Yüzüme taktığım sert maske herkesi korkutmaya başladı. Bir gün bilmeden okul hademesinin çocuğunu ihbar etmiş, temiz bir dayak yemiştim. Trabzon'un nemli havasında, kapalı boğuk sınıfın içinde öyle os-suruklar patlar ki, zehirden bir zıpkın sıralar arasında dolaşır durur, kokudan gözleriniz yaşarır, kapıyı açsak içeri soğuk dolar, zehirli gazı bulup cezalandırmak en kestirme yol! Aşk kepazelikleri de yaşanırdı, sınıfta birbirini seven iki kişiden biri ossurmuşsa, o ders birbirlerini tiksintiyle suçlayıp bir daha konuşmazlardı. Sorumluluğum büyüktü, vicdanımın sesini eğitmek, eşit dengeleri kollamak, yani adaleti belirleyen bir konuma yükselmiştim.

Bana gıcıktık yapmış bir çocuk, ossurmamış olsa bile suçlular listesine alabilirdim, ya da ossuran çocuk arkadaşımsa, onu korumaya çalışıyordum, ama genellikle teneffüste ağlayan arkadaşımla şöyle bir konuşma geçerdi aramızda: "Oğlum, herkes senin ossurduğunu gördü, şimdi seni göstermesem işimden olurum..." Ya da, "Ossuruk işini öğretmen Ahmetler'e verse, her ders dayak yeriz oğlum, inan bu yüzden seni ihbar ettiğim için kusura bakma..."

Hâlâ cevaplayamadığım soru, ossuruk görevinde beni cezbeden şey neydi? Şok edici bir şov mu, görev aşkı mı? Yakıcı, kavurucu ossuruk kokusunun her çocuğun korkudan suratım bataklık hayvanlarına çevirdiğini biliyorum, peri gibi güzel bir kız bile, korkudan sıçan yutmuş gibi olurdu. İnsanların basit ahlaki sızıntılarını ortaya çıkarmak, biraz da suratlarından

okunabiliyordu. Tehlikeli olabileceğimin herkes farkındaydı. Suç işleyebilecekler, okul çıkışında benimle işbirliğine, saygın dostluklar kurmaya başladı. Aileleri de şöhretimi kısa sürede kabullendi. Babaları sıklıkla benimle kuruyemişçi dükkânında spordan söz edip, beyaz leblebi ısmarlamaya başladı. Ara sıra da olsa şımartılmak, sevilmek zorunda olmak, fena bir duygu değildir. Bazı ossuruklar vardır, bulut gibi bir daire oluşturur asla dağılmazlar, bu bulutçuk kümesinin kenarından giriş yapacaksın, kokunun tiksindirici, alev almış fare kuyruğu kızgınlığı seni merkeze doğru sürükler, burnunuz oluk gibi, koku ucu boklu sopa gibi içeri girer, tam ortasında, faili bulursunuz. Bir de salkım saçak, yapış yapış kokular vardır, teneffüse çıksanız bile üstünüze başınıza bulaşmıştır, hatta akşam anneniz, “oğlum önlüğün ne kokuyor böyle pis”, diyebilir. Aileler beni sevmek zorundaydı, yoksa cici kızları için bir tedavi masrafına katlanmak zorundalar.

Tanrı'nın krallığı omuzlarımdaydı. Susturulması, tarihsel bir gerçek olarak mümkün olmayan, zengin bir şımarığın bütün özgürlüklerini anında elinden alabilirdim. İlk politik sınavımı böyle verdim. Kitle halinde benden nefret ediyorlar ama yüzüme karşı beni köpek gibi seviyorlar. Herkes benimle, “Seninle gizli, özel bir şey konuşabilir miyiz” diye yanıma gelip, samimi arkadaş havalarında mutlaka kantinden bir şeyler ısmarlayarak, dostluk kurmaya çalışıyordu. Sınıfta kimin kimi sevdiğini, kimin aleyhimde konuştuğunu, gizlice öğrenmiş oluyordum.

Önceleri, kulağıma fısıldanan bu kapı arkası arkadaşlıklara çok inanmıştım, sonra dönüp, gülerek, başkalarıyla neşeyle, sevinçle oynuyorlardı. Böylelikle cehennemimin haritası ortaya çıkıyordu, benimle dost görünüyorlar ama başkalarıyla oynuyorlar. Mesleğimin ilk günleri kabullenemezdim bu durumu, ağaçların arkasında gizlice ağlardım. Sonra, parlak bir fikir çaktı beynimde, “Ulan dedim, onlar kendi aralarında oynuyorlar ama, birbirlerini nasıl kıskandıklarını, kimin aleyhinde konuştuklarını, her şeyi biliyorum...” Dostluklarının gizli ayrıntılarını bilmem daha büyük bir duygu veriyordu bana. Artık kıskanmazdım onları.

Ama bir şekilde öğretmenden dayak yiyince hiçbirinin yardım etmeyişi, teselli etmeyişi, beni zırıl zırıl bir yalnızlığa daha soktu. “Bu dünyada hiç

kimseye yardım etmeyeceksin!" fikri, Tanrım oldu. Dünyada tek gücüm, mesleğime daha zalimce sarılmam, başka da şansım yok!

Okul kantinine indiğimde herkes simidini, sucuklu tostunu, frukosunu içiyor, benimle gizli işbirliği yapanlar aralarında bölüşüyorlar, bana da nezaketen ucundan azıcık veriyor. O ucundan, o azıcıkta hiçbir merhamet, şefkat, samimiyet yoktu, bu "azıcık" kahramanlığıma yakışmazdı, "idare ediliyordum", başımı döndüren bir sıkıntıydı benim için.

Kaderimi demir yumruğumla parçalamak zorundayım, yani ben, federal ajan, uygarlığımızın çelik zırhlı koruma görevlisi, alçakgönüllü vatandaşların, dostluk ve alçakgönüllülüklerinin korkularından kaynaklandığını biliyorum. Benim yanımda "masumlar". Ben olmasam asla masum olmayacaklar. Tüm dünyadaki ilişkileri böyle düşününce yeryüzünün dondurucu bir soğukla kaplandığını düşünüyor. İyi ki varmışım, diyorum.

Kuvvetimi, mesleki gücümü denemek için bazen onları kendi aralarında oynarken, taktığım lakaplarla çağırırdım, "lan demircinin piçi!", (demircinin oğlu), "lan kilink!" (kurukafa demek)… Herkese "lan" diye hitap etmek, eşit mesafeli bir adalet sayılırdı ve sıraları çocuk taşan bu sınıfta ilahi bir düzen fikri veriyordu bana. Herkese "lan" diyerek sıraya sokabiliyordum. "Lan kabak kafa (sarı demek), Zerrin'in silgisini niye aldın?"... Affetmemek size radikallik duygusunu öğretir ve yılışıkları adam etmede bire birdir. Ve en büyük yetenek "kestirme yeteneklerdir". Çözümleyemediğin her şeyi, kestirip atarsın. Sorunu kapı arkasında çocuğu duvara yapıştırarak, anında çözmüş ve mevzuyu halletmiş olmanın rahatlığı, ileriki yaşlarda "bahtiyarlık" duygusu verir. Ülkemizin büyük bir ahlâk çöküntüsü karşısında herkesin her gün ağlayıp zırlaması, güçsüzleşmesinin sebebi, kimse artık kestirip atamıyor, çünkü bir yerinden bulaşılmış sorunlar, maddi ve manevi kimsenin ordu ve polis dışında kestirip atmaya gücü yok. Oysa bizi sıkıntılardan kurtaracak tek duygu, psikiyatriste de gitseniz, ".mına koyum, bırak gitsin, hasiktir ibneyi, başka işin mi yok" cümleleridir, bu yüzden cumhuriyet tarihimizin insanımıza öğrettiği tek ve biricik atasözü: "Her şey olacağına varır" özdeyişidir.

Yine de seri ossuruklarla baş edebilmem kolay olmadı. Şu kadarcık mesleki bilgi vereyim, kokuyu değil, failin oturduğu sıradaki cilasının sıcaklığını

koklarsın, sürtünmeden hafif bir kuruluk duyarsınız, işte o ossurmamıştır. Ossuruk cinnet geçirmiş kokudur, kudurmuş bir dili vardır, ısırır. Kokuların karışmaması için en keskinini bulur, dışarı çıkartırsın. Geriye kalanları da aynı yöntemle ayıklamaya çalışırsın, bana kesin bilgiler gerek, bebek gibi ağlayanlar, baldan mumya gibi kımıltısız duranlar beni ikna edemez. Her zaman aynı açıklıkla davranamam. Araştırmayı yönlendirmeye çalışanlara yüz vermem. Ossuruk şeytanın .ötünüzden tüm dünyaya bulaşan gizli parmağıdır. Araştırmayı yarıda durdurmam için bana yönelmiş zavallı bakışlar hayatımın en nefis maceralarını oluşturur. Çünkü gerçek adaleti saf barbarlık inşa eder. Zamanla profesyonel bir kumarbaz gibi blöfler de yapmadım değil. Çünkü sönmemiş volkan gibi sürekli püskürten çocuklar vardı. Ve bazı çocuklar çok talihsizdi, ossurukları hiç dağılmaz, sabit bir nokta etrafında hayali bir canavar gibi uyur kalırdı. En yakın arkadaşım muhtarın oğlu Hasan, meslektaşım oldu, yardım etmeye başladı bana. Bizi bu kadar kafadar ikili yapan, kendi özel durumumuzdu. Sınıfın iki sidiklisiydik ve özel durumumuzu temizlemek için görev süremizin uzatılmasına yoğun bir gayretle çalıştık. Sidik kokusu daha masum, dürüst bir kokudur. Biz, ortalığı karıştıran, anarşist kokuların peşindeydik. Kolay sanmayın! Bu çocuk bahçesinde yaş bir pastanın ayırdına kim varabilir? Kimin sucuklu, kimin kaşarlı tost yediğini kokularından kim ayırt edebilir? İnce eleyip sık dokuyan bir şiddet, adaletten çok işkenceyi öğretir! Araştırma uzadıkça, sınıfta gerilim patlama noktasına gelir, bazı masum kızlar bu gerilimde hiç sebep yokken korkudan altlarına işer, bazıları ağlayarak koridora kaçarlar! Bu ince eleyip sık dokuyan adaletimizde “sara”ya tutulan arkadaşlarımız da oldu, bu zayıf, güçsüz hayvanları adalete alıştırmak uzun sürdü.

Ve emekli bir ilkokul öğretmeni, öğrencisinin bir büyük genel müdür olduğunu TV'den görüp gizlice odasında sevinç gözyaşlarını silmesi gibi, bizim de çok özel sanıklarımızdan bir tanesini yıllar sonra Mercedes gelin arabasında izlemek, aynı mesleki heyecanı yaşatır. Ağlar gibi olurum. Benim, o dürüst sanatkârlığım olmasaydı o şimdi gerdek gecesi bile ossurmaya devam ederdi. Eğitimim sonucu, eteklerini sırasına otururken sıkıca apış arasına tıkaç yaptığı gibi, umarım şilteyi aynı tıkaç rolüyle kullanır. Ani, infilakı bir koku patlaması, tüm evliliğini zehirden, çürümüş peynir kokusundan beter yapabilir. Cezalandırılmak duygusunun kendinden

geçme heyecanlarını katledeceğini söylüyorsa da psikiyatristler, ıkınmayı öğrendiği gururlu iradesi, onu yatakta rahat yaşatmayacak ama, şefkatli bir Türk aile sevgisinin karı-kocası yapacaktır...

Bu yüzden milli tıkaçları çocuk yaşta öğretmek, bir küçük sınıfı dolduran ossuruğun bir gün tüm dünyayı zehirleyeceğini bebek yaşta anlatmak lazım, ne demiş atalarımız, “Alışmayan .ötte don durmaz, orospu yemin tutmaz” ve yine atalarımız: “Tedbirsiz dağa sıçan, domala domala taş arar, silmek için...” demiş, Milli ahlâkımız bu metodu bir kez acı çekerek uygular ama, ömür boyu gönüllü kendi bedeninize tatbik edersiniz...

Meslekten çok şey bekleyen benim gibi adalet savaşçıları, ihtiraslı, gizli duyguların pis suratlı kokularını ayıklamayı öğrenerek, büyük ve enfes birikimler sahibi oldum. Sırların örtbas edildiği özel bilgidir, sezginle, dişinle, tırnağınla burnunu, kulaklarınla dikkat kesilip çalışacaksın. Öğretmenin tahtada ne anlattığına kendini kaptırırsan, kokunun infilak noktası gözden kaçabilir, bu kıllı yaratığı artık sıraların altında ara ki bulasın. Koku, henüz bağırsaklardayken iz süreceksin. Derslerimde başarısız olmam, bu kokuya ömür boyu dikkat kesilmem olabilir. Müthiş edebi yeteneklerim var, ama hâlâ bu sütunda kim ossurdu, onunla uğraşıyorum yıllardır. Rüzgârda uçuşan serseri bir virüsün peşine bir ömür feda etmeyi küçümsemeyin. Çünkü gerçeğe kimse inanmak istemez, gerçek, kamunun karambolüne terk edilmiştir, kim vurduya gitmiştir. Suçlu, bu yüzden kokuların sımsıcacık, keskin, saç buklesi gibi, lüle lüle yayılarak patlayanı değil, nasılsa ortalık toz dumana karışmış deyip, karambole salıverilenlerdir! İlk patlayan bukleler dayanamamış, yemekler ambara gazlı basınçlar yapmış olabilir, ama bu anı kollayıp sırf rahatları yüzünden ortalığı karıştıranlar, işte ağır suçlular onlar! Keyifle ossurmak için karambolü beklerler.

Biz, en arka sırada oturuyorduk, Hasan ve ben. Denizden gelen buz gibi rüzgâr kemiklerimize işliyordu, sobanın yanında oturanları, soba sıcağı ossurtmak için “kışkırtıcıdır”... Bu yüzden sadece şeytan, kurnaz aklımız büyüdü, bedenimiz güdük kaldı.

Biz "ıkındık", onlar salıverdi, açtık pencereleri havalanmak için, onların ossuruğu uçurtma gibi göklerine, ekranlarına süzülüverdi ülkemin, biz

ıkındık, içimizde keskin bir zehir döne döne bıçağa döndü bağırsaklarımızda.

Ossuruk kokusu her zaman sahipsizdir. Terk edilmiştir, artık onu kimse dışlayamaz, bu yüzden devlet, millet, medya el ele verip “örtbas” etmekten başka şansımız yoktur.

En zor vakalar, koku aramasında, kendilerinden emin, koku üzerine neşeli tahminde bulunup şakalar yapan, sağlıklı, gürbüz çocuklardır. Ciddiye alınacak vakadır, çünkü “yer değiştirmeleri” için konuşmayı, şakalaşmayı bahane sayıp, oldukları yerden şöhrete kaçarlar! Şakaya vurup aslında kendilerinden ne denli emin olduklarını gösterip bir de geniş bir taraftar kitlesi bulurlar. Çünkü bunlar karakter sahibi ve güven içinde büyümüşlerdir. Büyük adam olmanın, paçayı ebediyen kurtarmanın düsturu olarak bu güveni bir hak olarak görürler.

Göründüklerinden daha zeki olduklarına kendileri inanırlar. Araştırma sırasında kendilerine nasılsa “koltuk” çıkacağımı umut ederler. Aslında bu çocuklar, hayatlarının en karanlık yerinde, kaderleriyle oynadıklarını bilmezler. Risk geliştirme şampiyonlarıdır. Aslında koku “şöhretleri” olur. Bildikleri tek şey, “kokunun” on yıl sonraya kalmayacağı, ama evi-barkı, şöhreti sımsıkı kalacaktır. Benimle yüz yüze geldiklerinde ise olacakların henüz farkında değillerdir. Yani, kapıyı içeriden kilitledikleri için suçu örtbas edip, bir başkasına kolaylıkla yıkabileceklerini düşünürler. Oysa gayet iyi bilirim, çok yiyen, çok ossurur. Bu yüzden yazdıkları da zaten ossuruktan tayyare selam söyle o yare. İşte bu çocukları bu sütundan anons ederim.

Ve sonra sınıfta öğretmen bir nutuk çeker: “Çocuklar, bazı arkadaşlarınız küçük hatalar yapabilir, sırf bu yüzden birbirinize küfür etmeniz gerekmez...” diye beni azarlar.

Ben ossuruk dedim ama küçükken Trabzon'da ossuruğa, “gavara” denirdi, ne anlama geldiğini bilmiyorum, Osmanlıca sözlük “aniden çıkan bela” diyor. Boş palavra konuşana gavaramı yiyesin denir, palavra atana da, gavara attı, ossurana da “bir gavara attı” denirdi. Babam duymuş benim işi, oğlum seni okula gönderdik, gitmiş gavaracı olmuşsun, dedi. Babam öleli çok oluyor, bu yıl da bayramda mezarına gidemedim, şimdi Trabzon'a

gitmek bir 50-100 milyon masraf. Babacığım bu bayram da gelemedim mezarına, gavaracılık burada da para etmiyor, ancak bir zamanlar birlikte gavaracılık yaptığım arkadaşlarım her kabinede üçer-dörder bakanlık yapıyor, anlayamıyorum ben bu gavaracılığm neresinde yanlış yapıyorum.

Hasım Sahibi Halim Dayı

Kurumuş odun kabuğu gibi yüzleri, Karadeniz dağlarında kocakarılar. Eşarplarının altında kül rengine dönmüş, mavileşmiş saçları! Dallı budaklı, kupkuru elleri, bilekleri. Yaşlandıkça bükülüp eğrilen, o derece kuvvetlenen gövdelerinde sanırsınız bir su damlası yoktur. Kırılmış, küflenmiş çam iğneleri gibi kirpikleri. Entari üstüne entari giyip, çullaşarak kalınlaşmış bedenleri, bu toprakların meşhur, ağır, ladin, köknar ağaçları gibi derinlere kök salmış. Kapının önünde iki gara tavuk, bir naylon maşrapa, bir ezilmiş eski güğüm, bir de turşu basılan çömlek, bir gara inek, bir de gara köpeğim var, köy dediğin bunlar. Güller Halamın köyünde gün boyu bunlarla oynuyorum. Kurtları telef edip evin kapısına kadar sürüler halinde getiren gara gışa, kayaları söküp sürükleyen sağanak yağmurlara, ağaçları kökünden söken fırtınalara dayanıklı, iki büklüm omuzları... Lastik ayakkabısına bulaşan salkım salkım çamurun ağırlığıyla, ıslak, kaygan çimenlere, incecik patika üzerinden bata çıka yürüyor işte! Bu yaz, tek misafiri benim, "ula uşak, gözümün önünden kaybolma, keserim seni!" der, beni kocaman ceviz ağacının altına bırakır, köpek gibi bağlar diyeceğim, uzaklaşırdı. Ceviz ağacı dünyanın en büyük avizesi gibi...

Bir yolcu selam vermeden, oralı olmadan geçiverse, bu dağların gardiyanı gibi, ardından bağırır: “Nereye gidiysin, kimi aray-sun?”... Cevap vermezse, ardından bağırır: “Anladım dikine gidiysin!” Anlamı şu: “Dik kafalısın, .ikinin keyfine gidiysin, bir tanışıklık vermedin, sen adam değilsin...” Ne dünyanın en sık, en gür bu ormanları, ne her gün gölleri, denizleri toz toz edip bir saatte üstüne döken yağmurları... Bu dağları sırtında taşıyan Karadeniz'in kocakarılarıdır bunlar, adları, teyzecuğum, ninecuğum, halacum'dur...

Yüzyıllar öncesinden gelen bir gelenek, erkeğini çalıştıran kadınları ayıplar, erkeğini işe koşan kadınları adam yerine koymazlar. Erkek gurbete gider, ya da guma üstüne guma getirü korkusu mu, tarihte bunun nedenini çok aradım. Yoksa, tabiatı taşırmış bir analık duygusu mu? Ölünceye dek erkeği

bebek gibi görmesi. Erkek dediğin bir hayalet, tüfeği duvara asılı, kendi mapusta. Erkekleri ölmeden cenazeleri kalkmaz bunların. Ya da gelinler, kızlar büyüyüp, evin, tarlanın işini sırtına alıp, iri iri elli, koca koca kemikli suratlı çocuklar büyütüp, onların yükünü sona erdirdiklerinde düşerler toprağa. Erkeksiz kalmak, işsiz-güçsüz kalmak, cinlenmek gibi. Bu yüzden mi babaannelerimiz, halalarımız yanında büyüdükçe bebekleştik. Üstümüz gece yarıları yüz defa örtülür, önümüze yüz defa yemek konur. Kilerden, tarladan bir çuvalı sırtlansak, “sen, ha bule dur, garişma!” diye bin ihtimamlı, koruyucu nasihatlerle, bir çiçekmişiz gibi... Büyüdükçe erkek evlat, sanki sevdalı, kanlı, dallı, budaklı, karmaşık otlarla kafamız karışır gibi, bir ömür, kapıda, eşikte, bin bir nasihatle, bu otlan, “bak uşağum... dur uşağum...” diye temizleyip, dururlar. Sabit kalemle hocanın dil ucuyla ıslatarak yazması gibi, taşı deler gibi, alınlarımıza yazıverirler. Hiçbiri yaşını bilmez, “ne derdin var” dendiğinde “rutubetten” başka şikâyet söylemez.

Çırpılmış, kabartılmış, iki kat yün yatak içinde sabahın dokuzunda yeni uyandığımda, kapının dibine sırtındaki soğan çuvalını çoktan indirmiş olurdu, “hala sabah sabah nereden getirdin ha bu soğanı”... Sisli, yağmurlu bulutların örttüğü dağların arasından üç dağ öteyi gösterir, gözlerim seçemez, uzaklık başımı döndürür, sanki iki adım ötesindeki bir yermiş gibi, “bak, ha bu eski değirmenin önünden!” Bir de bilirmişim gibi, “Saime’nin kızını gelin ettiği ha bu köy!”... Camel Tropy rallisi olsa, sabahın erkeninden oraya yetişemez. Bir de mendilini açıp, birbirine ballanarak ezilerek bulaşmış böğürtlenleri (mora) erikleri önüme koyar... Sırtında çuval, durmuş, toplamış benim için!

Güya Güller Halamın misafiriyim, sinirle bağırır: “Ne istiysin, ha bu gara tavuktan, elleşme, canini çıkartacasun hayvancağuzun...”

Ve onu hep, tarlanın, fındıklığın, ormanın içinde tek başına konuşurken yakalardım. Kiminle konuşur, yağmurla: “Pok vardi, üç gündür yağaysin, birakmadun ha u tarlayi belleyelim...” ve yağmurla kavga etmeye başlar: “Ha u arkadaki bulutlar da gitsin, ben sana gösteririm eşeğin .ikini...”

Rüzgârla konuşurdu: “Ne istiysin, habu ağaçlardan, gidip hau dağun kayalarına çarpip çarpip, geliysin, ha buncağuzun (küçük bir erik ağacı gösterir) gücü kuvveti, cani mi var, sana karşi dursun.” Yine kavga başlar

rüzgârla: “Kafaya koydin kiracaksun, sanki millete kışlık odun kiray... Guru (kuru) havalar gelir, hem sana gösteririm...” Anlamı şu: Yaz ayları gelir, senin de gücün, takatin kalmaz, o zaman halsiz kalır, ben de senle eğlenirim... Kümesin önündeki sansar, çakalların ayak izleriyle konuşur: “Gelin, gelin ha u duvardaki Osmanli tüfeği .ötünüze sokarım sizin...”

Kapının önündeki kürekle konuşur: “Ula bağa bir şey diysin ama, anlamayrim...” Küreği her gördüğünde bu cümleyi ediyor, birkaç gün sonra, küreğe dönüp: “Aklim başimdan çikmiş, gübreyi tarlaya atacaktum, ula doğri söyliysin, unutmuşum..”

Evin duvarına gömülü kara fırınla konuşur: “Car car car yanaysın, gören sanır bir orduyu doyuriysin, akşamdan beri bir kuru ekmeği kabartamadun...” Fırının önünde, altına iri odunlar sürülmüş, zincirle tavana bağlanmiş kara kazanla konuşurdu: “Bakma ha ule gara gara, büiyrim, köpeklerin yalini (yemeğini) hazirlamadum...”

Evin güngörmüş büyüğü gibi uzun, geniş, tahtadan sediri üstündeki kilimleri, kırlentleri yüz defa kaldırır, çırpar, yeniden yerleştirir. Evin ihtiyar büyükleri gibi geniş kanatlı, ahşap, gacırtıyla odalara açılan kapıların paslı menteşeleriyle konuşurdu: “Ne gacur gucur ediysin, odaya girmeyecuk mu, bu oda babanım mudur, nedur deliliğim?...”

Odanın tahta delikleri aralığından ahırdaki ineklere seslenir, “çekilmedunuz bir yana, temizleyeseydim al timizi, şimdi zibarup yatarsunuz o poklarun içinde!...”

Sabah kahvaltıda benimle konuşurdu: “Ula uşak, ha bu tereyağından niye yemiysin?” “Hala, tereyağ İslak!”, Gerçekten tereyağın üstünde kalın su damlacıkları olurdu. Ve Güller Halam gibi buranın köylüleri en çok şehirlilerin kibarlıklarına gülerlerdi. Kapıya biri gelip, “Güller Abla, ha bu uşak kimindir?” dediğinde, halam gülerek: “Tereyağ yemiy, islaktur, der!” Köylü kadınlar çatlayana kadar gülerler. Yolda bir yaşlı köylü görse, “ha bu uşak kimindir Güller!”... Halam, “İslaktur diy, tereyağ yemiy ha bu uşak!”... Gülmekten yığılırlar. (Aradan yirmi beş sene geçti, bir uzak akrabam, babaannesine dergideki resmimi göstererek, “babaanne, bu yazar, bizim buralardanmış, tanır misin?” demiş, babaannesi, resmime bakıp, “ha u mu, tereyağ İslak diyen uşak... Güllerin torini...”

Ormana gideceği bir gün, ağlaya-zırlaya peşine takıldım, bayır, uzak, taşlı, kayalı, şırıltılı dereli, ince ince dikine yollar, kan ter içindeyim, kayıp düşüyorum. Düştüğümde gelip yüzümün, gözlerimin içine bakıyor, kuyudan su çeker gibi derin derin, “uşak, korkutma beni, benim bastuğum yerlere bas...” Nihayet orman göründü, beni düz, iri, büyük, parlak, bir kayanın üstüne oturttu, usulcacık namazını kıldı. Halam namazını kılarken ormana mavi bir duman doldu. Büyük, geniş ağaçlar kürk giymiş gibi. Küçücük ağaçların her biri ikindi ışığıyla tavus kuşunun tüyleri gibi. Serin mavinin içine yemyeşil, çimenlerin üstüne, sıcacık, mutlu, buğulu bir kalın duman yerleşiyor. Dallar, yapraklar, besbelli bizleri görmüş olmalı. Kurumuş otlar çıtırdıyor, rüzgâr bir bebek gibi konuşuyor, kibrit kadar bile yok, minik çalılarla. Neşeyle sürüklüyor onları bir kıyıcığa. Gümüş sırtlı küçük bir kuş, bardağın içinden içer gibi, başını kaldırıp gulp gulp, besbelli çok susamış. Rüzgârın dağıttığı aşağıda kalmış mısır tarlalarının içinde yüzlerce hırsız kuş, farecik saklı, sanki gözlerim dürbün, görüyorum. Çayır papatyalarının arasında çok güzel mor çiçekler, alevler gibi titriyor. Çalıların en küflü köşeleri parlarken, “rüzgâr kurutmadan beni, tutsana beni” der gibi. Dikenden girilmez, kurumuş kırılmış yaprakların üstünde çoktan ölmüş kupkuru böcekler. Ne çok okşamışlar burada gizlice birbirlerini. Tekrar çiseliyor yağmur, tekrar güneş açıyor, halam namazını çoktan bitirmiş, benim için bir kiraz ağacına tırmanıyor, tırmanırken kayıp düşüyor, ağaca: “.ikerim senin anani” deyip yeniden tırmanıyor, “ha u uşacuk şehirden gelmiş, çok mu görüysin iki salkum kirazu...”

Bin yaprağı da çiçek açmış, ismini, cismini hâlâ bilemediğim ulu, iri boynuzlu ağaçlar gördüm orada. Ömrüm boyu ne zaman canım sıkılsa, bunalsam odamda, işte bu her bir yaprağı heyecanlı ağaçları düşünürüm. Derin uykulara yatmışken bile gülen, saman sarısından kestane kabuğuna kadar her anı mutlulukla köpüren, tabiatın en güzel kâkülleri, yaprakları delik delik kızılağaçlar, kurumuş siyah yaprakları deniz gibi dibini doldurmuş karaağaçlar...

Halam çıkınını çoktan açmış bağırıyor: “Ula uşak paklava yer misin?” Şu dağın başında “baklava”yı nereden bulursun... “yemem hala!” “ahaaa ben yiyrim...” Gözlerim renkleri balıyla yiyor, gözlerimde reçine gibi ıslak, yapışkan bir parıltı zümrüt gibi katılaşıp dökülüyor, ne müthiş bir şey, böyle bir ağacın, böyle bir dağın, böyle durmaksızın ağlayan, gürleyen, serinleten

yağmurun, rüzgârın sülalesiyle akraba olmak... Halam, “cigar içesum geldi!” deyip, cigarasmı sarmaya başladı...

Her haneye bölünmüş odun denklerinin yanı başında oturduk, üstümüzde rüzgâr, geniş yapraklı, geniş gövdeli ağaçların aklını başından alıyor. Ayaklarımızın altından, çiğnedikçe, balık kızartır gibi çıtır çıtır sesler geliyor. Serin ağaçların dibine eğilip, kırılmış böcek kanatları, çamların dibine kadar sızmış bakırlaşmış reçineyle oynamaya başladım. İkindi güneşi, ormanın içlerinde, uzaktan yanıp sönen bir gece lambası gibi. Sırtımı dayadığım ağaç, bilmeksizin gıcırdayan bir beşik. Sanki ormanın karanlığında ürkütücü bir kadın. Deli, esmer bir çirkin kocakarının memeleri, laciverte gömülmüş gibi. Yemyeşil kurumuş yosun gibi sarmaşıklar sarılarak tırmanmış ağaçların sırtına. Rüzgâr, peşi sıra dalgalar gibi kalçalarına kadar saçlarını tarıyor! Ormanın içinde ışık yok, gün ortasında karanlık... Halam namazını kıldı, baklavasını yedi, cigarasını içti, benim gözlerimin nerelerde takıldığını da anlamış olmalı... Halam: “Ula uşak, bir kurşun atalim mi?”

Yanında silah da yok, atacağından değil, “güzellik karşısında kendinden geçme sözüdür bu”. Bu, mutluluğun, şükrün sonu demek, o çocuk aklım bilmezdi kurşun atmayı, bugünkü aklım olsaydı, atalım hala, bir kurşun atalım!... Ha u gürgenin dalina, bir kurşun atalim. Sonra o gürgenin dalina bir türkü yaksinlar: “Attim da vuramadum, gürgenin dalini!”... Dünya yan yana gelse mânâsını çı-kartamaz işte ha bu türkünün. İlk gençlik yıllarımda gördüğüm o tarlalar, çayırlar, ormanlar, içimde atamadığım o kurşunun yarası gibi, delip delip geçiyor dallarımı...

Karanlığın içinde bir hışırtı, ayak sesleri gittikçe yaklaşıyor, korkudan rengim attı, ayağa fırladım kaçmak için. Halam, oralı olmadı. Ormanın karanlığından çıkıp gelen bu kadını ömrüm boyu unutmam mümkün değil. Taşlaşmış göz oyukları, kör. Patates kabuğu gibi yüzü, eller. Çenesi, kemikleri, eski bir kayık teknesi parçaları gibi. Korkudan düşüp bayılacağım, ürkütücü dişlerinden birkaç tane kalmış, süpürge çalısı gibi, parmakları paslı demirden çivi gibi. Halamla kucaklaşırken görmeyen gözleri ağaçların tepesine bakıyordu. Bir bayram sevinci gibi, mırıltılarla konuştular. Sevimli gülümseyişlerle birbirlerini okşadılar. Halam, hem usul usul konuşuyor, hem de kadının eşarbını çözüp, altında saklı incecik beyaz

örtüleri bir daha çözüp, örgüsü çözülmüş siyah saçlarının birkaç tutamını örmeye başladı. Bir tapınağın önündeymiş gibi halam. Meğer hiç tanımıyormuşum onu, meğer başka zamanlar hayata dikleniyor, aksileşiyor, hiç konuşmuyormuş meğer. Şimdi bir melek gibi yumuşadı, yanakları pembeleşti, bir başka kadın oluverdi.

Yaşlı bir dilenciye benzeyen kadının ağzının kenarına yapış yapış tükürük birikmiş. Birbirlerini kıracaklarmış gibi, elleriyle antik porselen vazolar gibi, kalplerinin içini ovuşturuyormuş gibi. Sürekli birbirlerine dokunarak. Çocukluk arkadaşıymış halamın. Bildik ne kadar dedikodu, karşılıklı sıraladılar, dedikodu dediğin, kimin kızı hangi köye, hangi memlekete gelin gitti, kimin oğlu mahpustan kaçtı. Ve çığlık çığlığa, “ne dersün, doğru mi dersün” diye şakalaşıp, gülmekten yorgun düştüler, uyuyakalmışım...

Uyandığımda kör kadın yoktu. Halam, sırtına tam yedi odun denk etti, bana da bir küçük odun hazırladı. Ben de “yedi tane taşıyacağım” diye inat ettim, “bir tane yeter”, “yarı yolda atarsun, yazuk edersun odunlara” diye bağırdı. İnat ettim yedi odun aldım, yarı yola gelmeden üçünü attım, sonra diğerlerini, eve gelmeden sırtımda odun kalmamıştı...

“Hala, ormanda ne yapıyor o kadın?” dedim. “Ne kaduni pokun uşağu, Meryem teyzendir senin, Kara Halim'in ablası” diye çıkıştı, halamın yengesinin diye bilmem nereden bir yol bulup akraba olduğumuzu anlattı. Ve sonra baklayı ağzından çıkardı: “Oğlu dağda kaçaktur, her hafta ona erzak götürür!”

Sonra bana döndü, nasihat eder gibi, düşünceli: “Arkanda anan, ninen yoksa, sakun kaçakluğa düşme...” Ne demek kaçakluk. Neden kaçaklığa düşeceğim. O büyük çocukluk rüyası içinde büyük bir muamma gibi kaldı.

Halam birden durdu, bir oflaa, “alı uşağım ahhh, ha burayi göriy misin... Kara Halimin yedi yaşında uşağuni buracukta testereyle dilim dilim kestiler... On parçaya ayırdılar kuzucuğu. Bir torbaya koyup götürdüler!...”

Orman deyince işte testerenin kestiği o çocuk gelir aklıma.

* * *

Ne zaman babamın yanına varsam, yanında yaz-kış paltosunu çıkarmayan, kalın, birleşik (non-stop) kaşlı Halim Dayıyı görürdüm. Bir diğer masada,

onu bekleyen sınır kazığı (pasal) gibi adamları. Oyun oynasa, en dip masada adamları, biraz sonra kafalarını duvarlara vuracaklarmış gibi endişeyle, kapıları tutar. Duvar diplerinde, kahvenin iç odasında ayaküstü alelacele konuşulur, hızla girilir çıkılır. Zifirle boyanmış parkenin üstüne bir kat da talaş tozu dökülürdü, yaz-kış gergin suratlı adamlar bu odadan çıkmazdı. Bazen konuşmalar, sigara dumanıyla boğulmuş, impala arabanın içinde gece yarılarına kadar sürer, öyle gömülürler ki koltuklara, arkadan makasları yere değerdi arabanın!

Halim Dayının yanından geldiğinde babam, dehşetle “oğlum, Allah kimseyi hasım sahibi yapmasın, oturun kalkın, şükredin babanıza, sizi hasım sahibi yapmadım!”

Günlerce suskun oturan adamları emirleri armağan gibi alırdı, armağanlar çifter çifter şarjöre sürülürdü. Hasımları köyde kilitli, Halim Dayılar şehirde, onlar şehre giremiyor. Mapus damına toptancı dükkânıyla anlaşılmış, kasa kasa yiyecekler taşınırdı!

Belleri silah, bıçak, cepleri dinamit dolu, kaç kuşaktır gelen bu emanette, birbirlerini kökünden kazımaya yemin etmişler. Tüm aile, gizli bir şebeke. Kadınları dahi hiç çekinmeden kapı önünde silahları yağlardı. Kaçakçılığı meslek edinmişlerdi, bu yüzden tek söz çıkmazdı ağızlarından. Çiftle, çubukla, bahçeyle uğraşmazlar, kalın onluk çivilerle kapatılmış pencereler. Kimse tek başına sokağa çıkamaz. Bilinmez kahvelerde oturulmaz, kadınları habersiz oraya-buraya gidemez, çocukların okuyacağı okulda tüm talebeler incelenir, erkek çocuklar izinsiz sokağa çıkamaz, oturma, kalkma, adam tutma, adam vurdurtma, sanatları, teknolojileri akıl almaz zekilikler, kurnazlıklarla doldurulmuş, yüzyıl anlatsak, bitiremeyiz.

Bir gün jandarma komutanı, diğer gün bilmem hangi vali yardımcısı beyle hiç konuşulmadan suskun suskun saatlerce oturulur, zaman erimiş kurşun gibi akıverir gözbebeklerine. Bu suskunluğun tadına doyulmaz, sabırdan geçirilmiş zehirli bir içki gibi uzun öğle vakitleri. Kan lekeleri işte bununla silinir. Suskunca yere bakmaktan paslanmış kazmalar gibi suratlar, tespih çevirmekten parmakları kızgınlaştırıp elektrikleyen, baltalaşmış iri, kıllı kollar. Ve yanlarında ağaç gibi sert ve uzun çocuklar. Kapıların arkasında dahi hazır bekleyen yetmişlik ihtiyarlara kadar adamlar, bu büyük zaman boşluğunu dolduran kara diken bakışlı adamlar... Ve her an savaş

çıkacakmış, teyakkuz hali. Halim Dayı, suskun geçen üç-dört saatten sonra birden delilenir: “Nedir gardaşum, hep gardaş değil miyiz, nedur gardaşum!”... Bu, onun adamlarının beyninde zonklayan büyük hayat görüşüydü, büyük laf edilmişti! Başlar ağır ve gururla “doğrusun, çok doğrusun” gibi tasdikle sallanır!

Halim Dayının gelinleri de milletin dilinde, bir gelin almasın, kırk bin kez soyu, sopu araştırılır, gelin alınmaz, domir kafesli kadavraya benzeyen evlere tıkılır. Sonra, bilekleri kalın bileziklerle doldurulur, şıngırtısı komşuları tutar. Kaim eşarplara sardırılır, namı yedi köyü dolanır. Allı gardiyan gibi, altı sığır suratlı kaynana ortasına alıp sokağa çıkartılır. O kuyumcu senin, bu toptancı mağaza benim, yani, o cezaevinden bu cezaevine götürülen, ellerine kelepçe vurulmuş bir güvercin gibi... Bizim memlekette gelinlerin mürüvveti böyle olur, muradı böyle alınır. Gelin kız, başçavuş suratlı kadınların talimatlarına boğulup, kurşun sıksan girmez yataklar-yorganlar, odalar içinde bir ömür zindan hayatı yaşar. Ve sayesinde kardeşleri, ailesi iş, güç, dükkân sahibi olur, doyurulur...

Halim Dayıdan kimse gelin almasın, o kız gelin gitmez sanki, o fukara aileye karargâh komutanı tayin edilir. Entarisinin içinden kollarını açar, ona kimse karışmaz, eşarbının önünden ve arkasından saçlarını açar, ona kimse karışmaz. Tüm sülalenin kadınlarım peşine takar, o hamam senin, bu terzi benim, giydirir, yedirir. Kayınbiraderler bu kaçakçı ailede ayak işlerine koşturur, işte hayatları kurtulur. Halim Dayıdan kız alan aile, bu tehlikeli ve çok gururlu nişanı bir ömür soylu general madalyası gibi göğsüne takar. Düğünde, dernekte, onlar da bu tehlikeli yılanın bir ucuymuş gibi, sert önemli adamlar gibi gösterilir, “şu adam var ya Halim'in dünürü...” Daha büyük bahtiyarlık yoktur, yer, gök onundur artık. Halim Dayının damatları basit memur, ya da şu bitkisi gibi zavallı, sümük suratlı, kırıtık adamlar olur. Kazara geline el kaldırmasın, eğlencelik ramazan davulları gibi ahalinin orta yerinde dövülür, pestili çıkartılır!

Halim Dayının gelinleri, kızları, onun zenginliğini, saltanatını göstermenin vitrini gibiydi, son model dikiş makinesi, son marka saç kurutma makinesi, en yeni buzdolaplarını, hamallar, her gün onların evine taşırdı, halılar üçer kat serilir, fazlası, rulo rulo odanın duvarlarına dizilir! Kadınları büyük

mağazalarla ev arasında, erkekleri kahveyle ev arasında, iki ranza arasında yaşayan bir eski zaman sultanı, bir küçük beylik gibiydi!..

Sonra bir duyduk, hasımları, yerlerini-yurtlarım satıp Almanya'ya yerleşmiş, bir sevinç, bir bayram, yer gök inledi. Sonra bir duyduk 12 Eylül'de kaçakçılık işini yürütememiş, sıkıyönetimle başı belaya girmiş, bir duyduk, çocukları aileleri bölüp İstanbul'a taşınmış, Halim Dayı, kumara başlamış, pavyon âlemine dalmış...

Babam fikrini çoktan değiştirdi: “Oğlum, bu dünyada hasımsız kalmayacaksın...”

Bundan on yıl önce, Sis yaylasına çıkıyoruz, Trabzon'dan eski bir arkadaşla. Dönüşte ormanın içinden Tommiks'teki “konyakçı” gibi, bir elinde silah, bir elinde büyük rakı şişesi yaşlı bir ihtiyar önümüzü kesti. İnin uşaklar! Korkuyla indik... Ormanın içini gösterip: “Görüy misiniz ha bu güzelliği!”... Tedirginlikle, suyuna giderek: “Göriyrik dayi!”...

“Habu güzelliğe bir kurşun atılmaz mi?”, “atılır dayi”, Şarjörü boşalttı, ses, kayalara üç dört kez gitti, geldi, durum ciddi, korkudan ne yapacağımızı şaşırdık...

“Ha bu güzelliğe içilmez mi uşaklar!”, “içilir dayi!”. Rakı şişesini bize uzattı, hatırına bir fırt çekelim, bari... Allah'tan şişe boş, içimizde bir sevinç... “Şişe boş dayı!”, “Siz ha bule durun ben getiriyim...” deyip, ormanın karanlığı içinde kayboldu... Hızla arabaya binip, gaza bastık... Arkadaşım, “tanıdın mı” dedi, “tanımadım”... “Halim Dayı bu, bir düşün, Kara Halim”

Arkası Karanlık Ağaçlar

Ev ev, sokak sokak geziyorum Trabzon'u. Artık tanımıyorum bu şehri. Yoğun bir trafik, parlak camlı büyük işyerleri, hatıralarım karışıyor. Burada ne vardı? Hah işte hatırladım. Mustafaların evi, ortaokul, liseden arkadaşım. Hürriyet gazetesi o yıllar bir kampanya düzenliyordu, bir ünlü sanatçı,

ansızın evinize gelecek, sizden o günün Hürriyet gazetesini soracak, gazete bulunursa, ödül verilecek. Mustafaların evi büyük apartmanlar arasında çinko kapılı, küçük avlulu, minicik odaları olan kutu gibi bir evdi, kapıdan girerken başınız çarpmasın diye kafanızı eğerdiniz. İnanılacak gibi değil, Mustafaların evine o gece Ayhan Işık gelmişti, sevinçten havalara uçtular, şans gerçekten kapıyı çalmıştı, ne yapacaklarını şaşırdılar, sokakta karnaval havası esti, bütün mahalle Mustafaların kapısına doluştu. Mustafalar her gün Hürriyet gazetesi alıyordu, ama o akşam evin altını üstüne getirdiler gazeteyi bulamadılar. Görevliler komşulardan gizlice almasınlar diye kapıyı tutmuştu. Hürriyet gazetesi bulunamayınca, Ayhan Işık geldiği gibi gecenin karanlığında çekip gitti. Büyük şans kaçırılmıştı. Soğuk ve karlı o kış gecesi, telaş ve heyecanla Mustafa'nın annesi, kardeşleri herkes terlemişti. Ayhan Işık gittikten sonra, Ayhan Işık'ın oturduğu koltuk minderinin altında gazeteyi buldular. Bir orası bakılmamış. Herkeste bir “tüh” sesi, kapıda kocakarılar, bir elini diğer elinin avcuna vurarak, “tüh, tüh!”...

Şans kaçırılmıştı, ama Mustafa, Ayhan Işık’ı görmüştü, rüya gibi anlatıyordu o geceyi, bir mahalle topluca “hayıflandık”, masal gibi bir şeydi. Görseydim onu ne olacaktı, bilmiyorum. Hepsi karanlık bir sisin ardında kaldı. Otuz yıl sonra bu kapının önünde bir daha derin bir “tüh” çektim, mahallede yaşayan herkesin yerinde yeller esiyor.

Ankara’ya ilk geldiğimde Küçükesat'ta zenginlere çizme yapan amcamın oğlunun dükkânında oturuyordum. Dikkatimi bir çift, uzun ve süslü çizmeler çekti. Amcamın oğlu: “O çizmeleri Belgin Doruk ısmarladı!” dedi. Çizmeler büyüdü gözümde, uzandılar hayalime. Çizmelere baktıkça heyecanım artıyor, soluğum kesiliyordu. Ne vardı o çizmelerde, şimdi bulamıyorum, o çizmeleri gördüm diye çok mutlu olmuştum.

On beş yıldan çok tımarhanelerde yatmış, maceraları herkesin dilinde, Trabzon'un ünlü siması Deli Musa’yı henüz tanımıyordum. Tabakhane yokuşundan sola dönünce “kırık makas” şişko Osman amcanın terzi dükkânında oturuyorum, yedi-sekiz yaşlarındayım, sisli, yağmurlu ve gündüzü karanlık o günlerin en sıcacık dükkânlarıydı terziler.

Dükkândan içeri, gazetedeki Cumhuriyet Bayramı'ndaki parlamenter karikatür gibi, melon şapkalı, parlak lacivertten frak giymiş, uzun boylu bir adam girdi. Osman amca yerinden fırlayıp, saygıyla: “Hoş geldiniz

efendim!” dedi. Giydiklerine ve Osman amcanın nezaketine bakılırsa çok çok önemli bir adam dedim. Melon şapkalı adam, sahne almış tiyatrocu gibi konuşmaya başladı:

“Geçen ay. Sivas'ta kongreyi topladım, oradan Erzurum'a geçtim, Kazım'a, Ali Fuat'a, hemen Ankara'ya gidelim dedim. Ankara'da meclisi topladım, çok yoruldum, Rauf’a, sen şu işlerin başında dur, ben biraz dinleneceğim dedim, geçtim Eskişehir’e. Bindim bir jete, bas Afrika'ya dedim. Afrika üzerinden geçiyoruz, aşağıda ormanın içinde bir adam bir çocuğu kovalıyor. Hemen frene bastık, ip saldık, çocuğu jete aldım, meğer çocuk zümrüdü çalmış kaçıyor. Aldım zümrüdü çocuğun elinden. İsmet’e telefon ettim, “İsmet, işlerim var gecikeceğim!” Geçtim Amerika’ya, bozdurdum zümrüdü, bir ay geçmedi Osman ağbi, aha, Allah seni inandırsın cebimde beş kuruş kalmadı!”.

Deli Musa buydu işte, etkili ve süslü konuşması, ciddiyeti, inanılmaz hafızası, bir masaldı. Hem korkardım, hem de onun ağzından çıkan sözcüklere bayılırdım. Onun o puslu şehirde yüzünden düşmeyen filozofik tavrı, yazarlık hayatımda beni kelimelerin peşine sürükleyen gizli bir güçtü. Şimdi yanımdan elli tanesi geçse dönüp bakmam, beni büyüleyen sır neydi, bilemiyorum.

Bir “Mal Bilgisi” dersi vardı, hocası, Faik Hoca, biz ona “Mal hocası” derdik, bir gün Hikmet’i tahtaya kaldırdı. Hikmet soruları bilemedi, Faik Hoca: “Otur yerine, ne sen dersten anlıyorsun, ne baban tavlayı biliyor!”...

Sınıfın penceresinden, yüz metre ileride Faik Hoca’nın evi görünürdü, ders verirken gözü sürekli evin pencereleri, balkonundaydı. Hemen her ders, içimizden birini kaldırır, eve gönderir hanımı için: “Git şu karıya şöyle, birazdan yağmur yağacak, yatağı yorganı balkona atmasın...!” Bir başka ders yine içimizden birini gönderir, tembih eder: “Git şu kadına söyle, pencereleri açmasın, birazdan rüzgâr çıkacak!”

Sinema sanatçısı Tanju Gürsu, Trabzonlu, ben çocukken, Yeşilçam ekibiyle film çekmeye bizim mahalleye geldiler. Annem, o gün bahar temizliği, bir güzel camları silmiş. Komşular bağırmış: “Aşağıda artistler film çekiyor!” diye, annem kendi sildiği camı açık sanıp, başıyla camı kırdı. Akşam oturup kırılan cama hem üzüldük, hem güldük. İşte şimdi, uzun bir merdivenle

inilen köhne, tuğla, bu eski evin önünden geçiyorum, parıldayan bir şey var hâlâ burada. Eskimiş tahta kapısında insanın sırtına serinlik veren tatlı bir yeşillik!

Daha fazla bir şey arıyor kalbim bu evde. Akşam olur, şehre duman çöker, okul dönüşü, önlüğümü çıkartıp, annemin benim için yaptırttığı tahta masaya kitaplarımı açıp, ödevimi yapıversem, birazdan ağbilerim gelecek, yemek için sofraya otursak. Bu katıksız, dünümden kopup gelen bu özel koku, allak bullak ediyor beni, yaklaşıyorum kapıya, içeride annem hâlâ patates kızartıyor! İnsan yaşlandıkça, çocukluğu başka bir yatak, başka bir kucak gibi açılıyor önünde!

Büyük ağbim, bir kıza âşık olmuştu, öbür mahalleden. Kız, o günkü Türk filmindeki artistler gibi giyiniyordu. Kabartılmış saçları, topuklu iskarpin ayakkabı ve tek parça ev dikimi elbisesi. Ne zaman yolda kızı görsem, saçlarımdan ter fışkırır, kaçardım. Ağbimin aşk şarkısı: “Kanaryam güzel kuşum, ben sana vurulmuşum” idi. Sonra, aralarında hiçbir şey olmadı, ağbimin aşkı, bizim ailenin bir ferdi gibi, çok güzel, masalsı bir hikâye gibi uzadı, gitti. Şimdi kendime soruyorum, kızı gördüğümde neden, sessiz bir utançla ter basardı üstümü başımı. Derin manalı sarhoş gözleri vardı ağbimin, bazen gizli gizli, içli içli ağladığını görürdüm.

İşte şimdi, o kocaman kiremit rengi Tekel binasının duvarına yapışık yürüyorum, depolarda kurutulmuş tütünün kokusunu yine yağmurun buğusu bastırıyor. Tebeşirle, yüz metre uzayıp bu duvarı boydan boya çizerek yürürdüm. Çocukken çiziktirdiğim duvar bu, ne arıyorum şimdi bu duvarda didik didik... Yüzüm sapsarı, kurumuş, kederli, karışık bir tütün yaprağına dönüşüyor!

Belki de, memleketinden servet ve para için çıkmayanlar, döndüklerinde, olduğundan çok daha fazla şey arıyor!

Tam da böyle yağmurlu bir günde, ellerimi sürekli saçlarıma götürerek, Ortahisar surlarının dibinde, kalbimi fırlatan bir heyecanla bir kızı bekliyordum, önümden geçecek şimdi, minik, esans şişesi gibi bir kız. İlk gençlik yıllarım tüm ateşiyle üstüme çıkıyor, bütün sanat eserlerinden daha güzel bir anı. Usulca akan bir şarap gibi yine geçecek mi önümden? Böyle bekleyince burada, ne olacaktı? Tanrım, Atatürk Dolmabahçe’de, ben

burada öleceğim böyle beklerken! Gidip gelen kalabalık, köşe dibine, bacağını açmış işeyen bir sokak köpeğiymiş gibi bakıyor. Bakışlar gözüme paslı topluiğne gibi saplanıyor, kaçıyorum!

Akşam, mahalli TV’lere merakla bakıyorum. 61 TV, Zigana TV, Kuzey TV. Hepsi, Beşiktaş maçından soma, ekrana gelen döner bıçaklı saldırılan konuşuyor. Ekrana bir kasap geliyor, yanında kalabalık bir esnaf grubu. Kasap, ekrana doğru döner bıçağını kaldırıyor, mikrofona: “Bu döner bıçağıyla tavuk kesilir, insan değil. Biz maça döner bıçağıyla değil, yüreğimizle gidiyoruz.” Etrafındaki esnaf alkışlıyor kasabı.

Kuzey TV akşama kadar aralıksız anons yayınlıyor. Önce, ekrana “Varan 1” yazısı iniyor, ardından bağıran bir ses: “Kara vicdanlılar... İstanbul medyası, Trabzon'umuzun yetiştirdiği Şenol Güneş’imize saldırıyor!”

Sonra “Varan 2” yazısı iniyor, bağıran ses: “Kara vicdanlılar! İstanbul medyası Trabzon’umuzun yetiştirdiği ünlü futbol adamı Haluk Ulusoy’a dil uzatıyor!...”

Sonra, “Varan 3” yazısı iniyor, bağıran ses: “Kara vicdanlılar! İstanbul medyası Beşiktaş galibiyetimizi hazmedemiyor, döner bıçaklı saldırıyı Trabzon’umuzun üstüne atıyor!”

Peş peşe bu anonslar, akşam yapılacak futbol tartışması için. Eski futbolcular, halk, parti başkanları birer birer konuşuyor. Eski futbolcu Serdar Bali söz alıyor: “Dünyada Türk, Türkiye'de Trabzonlu olmak çok zor...”

Tıp Fakültesi'ni bilmiyorum. Arabalar belediyenin önünden kalkıyor. Ziyaret saati bir ile iki arası. Beş-on dakika var, ağzımda sigara. Başörtülü bir kadın sırtıma dokunuyor: “Sizin kiminiz var?”, “Ağbim,” “Geçmiş olsun kardeşim,” “Teşekkür ederim abla”...

Ulusoy'un 2 numaralı koltuğu. Şoförle yardımcı şoför, yol boyu gördükleri her şeyi bahane edip durmaksızın konuşuyor!

Terme Çayı pislenmiş, yemyeşil, bir adam sırtı yola dönük, elinde uzun çubuk oltası. Birinci şoför: “Ha buranın baluğu yenir mi?” İkinci şoför: “Zehirler insanı, ordan baluk çıksa ne olur!”

Birinci şoför: “Ha u ikimin herifi ne bekliy peki orda?” İkinci şoför: “Görmiy misin baluk tutay.” Birinci şoför: “Onun tutacağı baluğu .ikiyim!” İkinci şoför: “Baluğun ne suçu var, herife küfret!”

Birinci şoför: “Yaa bırak Allah’ını seversen, görmüy misin herif artis!” İkinci şoför: “Balık tutay, ne artisti gardaşum!”

Birinci şoför: “Yav gardaşum yenmez oramın baluğu, neyi tutacak, .ikimi mi?” İkinci şoför: “Yavv gardaşum sana ne, herif eğleniy işte!”

Birinci şoför: “Ha bule eğlenmek mi oliy, herif hava atay gardaşum!” İkinci şoför: “Gardaşum baluk tutmanın neyini hava at-sun!...”

Birinci şoför: “Yaav görmiy misin, oturmuş oraya, sanki bi-şee!” İkinci şoför: “Laaa, oturmuş, garişma işte!...” Birinci şoför: “Garişma olur mi gardaşum, deli ediy beni!...” İkinci şoför: “Yavv gardaşum sen yolina bak, otursun akşama kadar!”

Birinci şoför: “Arkadan gelen arabaya açayim bir telefon, baksunlar, hâlâ otiriy mi orda!” İkinci şoför: “Sen sinirlenme gardaşum birazdan kalkar adam ordan!...” Birinci şoför: “Yaav ben bilmiyrim mi kalkmaz, o .mına koduğumun uşağu ordan, ha bu yolu zehir eder bana! Sen de zıttıma gitme benim, aha buraya yazayrum, ha bu araba vursun, sebebi ha u adamdir!”

Bitmez bu konuşmalar. Arka koltuklar bomboş, geçiyor, burnumu cama dayıyorum. Gecenin dolunayı orman çöreği gibi, çöreğin ortasına yerleşiyor, dünyanın en güzel yüzü ağbimin yüzü, çörekleniyor kalbime. Lapalaşıyor karanlık, yağmur sökün ediyor! İncecik törpüler gibi onlarca keman beynimi öğütüyor. İpek yumuşaklığında sıra sıra dizili bulutlar, mavileşmiş çamların ardından ışıldıyor. Ne yapiyim şimdi ben, dizimi mi vurayim, çocukluğumdan beri işte böyle, ne zaman nerede görsem akşam vakitleri bu arkası karanlık ağaçları, sersem sepelek oluveririm. Akşamlan yükselir sesi bu ağaçların; bomboş ve görmediğim salıncaklarında ölüler sallanır gibi. Karanlık bayrağını dalgalandırır, yabani bir ürpertiyle, başka bir adam olurum. Yüreğimi ısırıp koparır, çocukluğumda ne varsa. Başka tür aynalarda hastalanmış gölgelere takılıp kalır gözlerim!

Ne çok gürültü çıkarır akşamları, arkası karanlık bu ağaçlar; gün ortasında sevmem onları, incecik askılı elbiselere benziyorlar, ya şimdi, gözlerim

olduğundan çok fazla sarkıyor, gecenin bir vakti çatır çatır böyle yine kimi çağırıyorlar. Her birinin suratı kadavra tahtası, yere mermi gibi düşüyor yağmur, geniş gövdeli ağaçlarda kızıl kıyamet, ancak bu kadar derinden okşanabilir bir insan. Nah, şuraya yazıyorum, arkası karanlık bu ağaçlar, deli edecek beni. Bugün ünlü bir yazar olmuş, dünkü o yoksul çocuk için fazla da bir hasar sayılmaz. Oyuk bir çukura doluşuyor gibi, şimdi orada hışırtılarla aralarında neler konuşuyorlar. Pençeleriyle rüzgâr ağaçların kabuklarını yırtıyor, geniş yapraklar düşüp, ıslanıp, ağırlaşıp, bayılıp kendini bırakacakları minik bir su birikintisi arıyor. Çatır çatır dallar, en kara en lacivert diplerde canavar kolları gibi boğuşuyorlar. Eser yok bahardan. Dövüşmüş, yorgun düşmüş kazık gibi ağaçlar. Geniş bulut kümeleri, canınız cehenneme diyen bir uğultuyla basıyor ormanı. Davul gibi patlıyor orman, mezar taşları gibi ağaçlar! Ruhum, kalbim patlıyor, her bir ağacın dalına bata çıka ilerliyor rüzgâr, uğursuz bir heyula gibi, bu itiş-kakış, bu her kafadan bir ses, bu karanlıkta boğazlanan incecik dallar, işte benim vatanım, yaşasın vatanım diye gururla bağırmak istiyorum...

Çocukluğun, mesleğin, aşkların, gün gelir ustası olursun hayatın! Ama şu, akşam olduğunda önümü kesen arkası karanlık ağaçlar, ne içeri girebiliyor, ne büyüsünden kurtulabiliyorum. Korkmadan biraz daha kulak kabartsam. Tanrı içeride saklanmış gibi. Ağız birliği etmişçesine işte yine hareketsiz, ölü gibi duruyorlar. Hızla açılıp kapanan kapılar gibi! İşte yine dev gibi bir canavar, derin derin solumağa başlıyor. Kalın kalın kütükler, silahtan fışkıran mermiler gibi dağıtıyor bulutları. Koca kayaları sökecekler yerinden! Tüylerimi diken diken ediyor. Korkumu yenip girebilsem içeri, ceset gibi soğumuş bedenim ısınacak biliyorum, işte yine görüyorum kuşlar cıvıl cıvıl götürüyorlar ağbimin yüzünü, dünyanın en güzel ağbisi. Ön safta dövüşen şu süslü ağaçlar değil meramım, daha derinde daha içeride.

Şu, bütün hayata kuvvet veren. Tüm ormanı kucaklayan, şu arkası karanlık ağaçların yanına, usulca girebilsem. Şu zırva dünyadan kurtulup, karanlıklara gömülü köyün ardındaki ormanların içine... Kuşlar geliyor, “o dünyanın en güzel ağbisi, işte bak okuttu seni, öğretti sana, soylu bir mesleğin oldu, sakın ağlama!” Başka bir serinliği var ağaçların, çiğ damlaları başka, kurumuş kuş tüyleri başka, yabancısı olmadığım bir yer. Geniş bir düzlük saklıyor içinde. Orada simsiyah gözlü yorgun atlar olmalı,

çok çalışmışlar, koşmuşlar, kardeşlerini, ailesini utandırmamış, aç koymamış.

Yol uzuyor, meşhur laf, hayat devam ediyor diyor birileri. Arkası karanlık ağaçlarla aramda bir perde, bir cam. O kadar sildim ki bu camı... Bir gün ben bile fark etmeden, dalgınlıkla kırıverip gidebilmek için; çocukluğumdan beri gölgesi sırtına yerleşmiş arkası karanlık bu ağaçların yanı başına...

İlk İmza

İlk kitabımın çıktığı günler. Bir tanecik satmıyor. Kitapçının kapısında testiyle su satan adam, seyrediyorum, maçlarda çok satmıştım. Böyle bir şey satmalı insan, sonu yok susuzluğun, insan, haldır huldur bir alışverişin telaşında bulmalı kendini. Baksana, müşteri içmekle kalmıyor, şapkasını bile ıslatıyor. Bir su bardağı bularak satıcı, kendini bir işe yararlı kılmış. (Her hafta Leman'da yetmiş kişi yan yana geliyoruz, söylenmemiş yeni bir söz, düşünce, espri bulmak için, her hafta başka bir şeyin peşine düşüyoruz, fiyatımız üç yüz elli bini geçemiyor. Sabancı suları pet şişelere doldurmuş, her şişeye aynı su dolduruyor beş yüz bin lira, üstelik memleket için, kendi için, kalkınmak için çok önemli adam!) Haftalardır kitabımın suratına bakan yok. Kelimeleri kürek mahkûmları gibi sayfalara tıkıştırdım, ruhumu zincirledim oraya, duruyor işte, yiyip içmekten kesileceğim. Satmasın, anladık. Bir tek kişi olsun almaz mı? Ağırıma gidiyor. Yine de iki elim kanda olsa her gün gidip ziyaret ediyorum rafları, hüzünle dokunuyorum onlara. Umutsuzluk üzerine kutsal bir dayanıklılık kazandım. Bu dünyada ne icat edilmişse "umutsuzlar" yaptı, umutlular, nasıl olsa, Allah'ın suyu, biri bir bardağa koyar diye bekledi...

Entelektüel bir ağbinin evinde, akşam oturmasında kitaplarını karıştırıyoruz. Bu zehirli, krizli hikâyelerde ayıp olur diye adlarını vermiyorum. Güngörmüş, nükteli, gül gibi rahiplerin bu sıcacık evinden bir elebaşının hikâyesine girmek yakışıksız olmalı. Kitaplar içinde oyalanırken yaldızlı, iri laflar ediyorum. Edebiyatı herkes bir bahar telaşı, bir bahar heyecanı olarak tanır. Kimin kapısını çalsak, yazar, doğru şeyler, güzel, şirin, tatlı, akıllıca, güngörmüş şeyler yazan adam olarak bilinir. Terleme, korku, tahrik, kışkırtı, kâbus, usanç, bok, sinek, belirsizlik, çıkışsızlığı kâğıtlara yapıştıran adamı kimse tanımıyor, yarı karanlık cümleler, öfke, solucan, kin, gerçeği bozan, hâlâ ağzı bir karış açık, hayata, kendine, beyaz kâğıda bakan bu adamı kimse tanımıyor. Temiz, düzgün, neşeli, sevgili, dostluk dolu edebiyatla hiçbir ilişkim yok, kelimeler sonsuz bir yangının

cesetleridir, kelimeler vahşi bir sırtlanın dişleri, hayatın leşlerine saldırır, sevgiyle, dostlukla, kardeşlikle yürüyen sanat, edebiyat, buraya kadar işte! Mehmet Fuatların, Tahsin Yücellerin, Oktay Akbalların şiir, edebiyat üzerine kitaplarını tiksintiyle bir bir çıkartıp raftan yerlere fırlatıyorum, bir nesli kandırdınız, kelek metinlerinizle.

Kapı çalındı. Kırk yaşlarında esmer, çakı gibi bir adam, elinde telsiz telefon içeri girdi. Hoşbeş, karşılıklı oturduk. Ev sahibi tanıştırdı, "Kaçakçılık Daire Başkanı", bize dönüp "polis olduğuna bakmayın, edebiyat, felsefeyle yakından ilgilidir". Tekrar misafire dönüp: "Bu gençlerin ismini unutma, geleceğin büyük yazarları!"

Sıkıntılı bir bekleyiş, bakışlarımızı halıda, duvarda tabloda boşuna oyalayıp, kaçırarak pireli bir gerilim, bir tarz uçurum, Kaçakçılık Daire Başkanı'yla ne konuşabiliriz. Kaçakçılık Daire Başkanı, sıkıntıyı yenemedi, koltuğundan kalktı, pantolonunun dizlerini topladı, tekrar oturdu, rahat edemedi, tekrar kalktı, sırtına bir minder koydu.

Osmanlı, altı asırda altı yüz sadrazam değiştirdi, hatta daha çok, bir saat, üç saat kalan sadrazamlar bile var, cumhuriyet yetmiş beş yılda elli beş hükümet. Şöyle hızlı çekim bir tarih filmi çekse zihnimiz, sürekli oturan kalkan bir adam görürüz orada, insan bu kısacık anda, sakallarını ovmaya, parmaklarını çıtlatmaya bile vakit bulamaz. Kanı kurumuş gözlerle izledi cümlelerimi. Ev sahibi "kaş-göz" yapıverdi, ukalalık mı yapıyorum, sustum, sonra lafı değiştirdim. "Hani, insan hayatının yarısı uykuda, bir yarısı tuvalette geçiriyor diye kısacık ömrü ölçerler..." Benim hayatımın bir seksen saati de, babamın sabah kahvaltısında zeytinlere çatal geçirişini izlemekle geçti, korkudan konuşamaz, babam sofraya uzandı mı biz uzanamazdık. Hitler, TÜSİAD, ihale, bakanlık, basın deyince babamın zeytine çatal geçirişini hatırlarım, suskunlukla, sabırla beklersin, bakışım bir başka yöne asla çeviremeden.

Oralı olmadı, yine sessizlik, öksürüğü, aksırığı bol. Sigara ikramı, çakmak, küllük alışverişiyle geçen bir asır gibi beş-on dakika. Çatlayacağım. Yine lafa girdim. "İşimiz düşerse yardımcı olabilir misiniz?", "Estağfurullah arkadaşım, sizin gibi pırlanta insanların ne gibi bir işi düşebilir!" Geldik yine, edebiyat, yazar, pırlanta ilişkisine, sinir sinir gülmeye başladım. Daire

Başkanı, dokunaklı, kırılacak bir eşya gibi krizimin dinmesini, boşuna bekledi.

Okuduklarımdan öğrendiklerim: Fırıldaklar dünyası, pis bir oyun. Daire başkanı, nihayet lafa girdi: “Ülkemizde neden gazete okunmuyor?” “Naylon torbalar yüzünden. Eskiden gazete alanlar, kesekâğıdı niyetine de kullanırdı, bakkalı, dükkânı, malı gazete parçasına sarardı. Şimdi, naylon torba, gazete gündelik dükkân ve ev eşyası olarak kullanımdan çıktı, öldü basın!” Nihayet gülümsedi, oh be rahat ettim.

Kültürlü olmayı hiç hesabıma yazmamıştım. Yılanın dil ucu zehriyle sayfaların arasında sürünüp, kitapları çok kısa cümleli, çizgili cümlelerle özetleme keskinliği edindim. Gözlerim çakılaşır, kitabın ta kalbini ararım. Bulduğumda tatlı bir baş dönmesi. Hayal gücüm fokurdar. Bir küçük şey öğrendiğimde, gururlu bir kartal gibi gün boyu göklerimde tek başıma süzülürüm...

Sekiz-on yıl babamın mezarıma hiç gidemedim, parasızlık. Ertesi gün arife. Neye baksam babama, toprağıma vefasızlığın utancımdan yüzüm... Çamur suyu gibi küfürlerimden bir delilik sızsın, başka bir insan yapsın beni. Genç yazarlarda bol olur, aşırı ahlaki bir duygu, tuzak kurdu yoluma, soylu, erdemli ne varsa iğrenç bir kasırgaya tutuyor. Hayaletten bir şeytan zehirli bir sıcaklıkla beynimi pişiriyor. Ertesi gün bayram. Şimdi Trabzon Kisarna'da yemyeşil çimenler, karayemişler, uzun incecik bir yağmur!

Ortağım şişko, tezgâhı, akşam serinliğinde çıkartalım, zabıta bela olmaz, birkaç saatte satar, bayram harçlığını çıkartırız, fazlasıyla yeter deyip bir güzel uyudu. Trabzon arabaları akşam sekiz-dokuzda kalkıyor. Bilet bulmak imkânsız. Ortağım uyurken kararımı verdim. Tek başıma sigara dolu koca karton koliyi kucaklayıp bulvara ineceğim...

Bulvar, ana baba günü, bağıra çağıra satmaya başladım. Bir saatte tezgâhın yarısı bitti. Kan ter içindeyim, sesim patlamış bir dümbelek. Sırtımda zamk gibi ter. Ama bir güzel rüya içindeyim. Yemin ettim, kazanacağım bu parayı. Saçlarım yapış yapış, ellerim vıcık vıcık. Yanımdaki tezgâhlar sinek avlıyor. Minderi bol bir sedirde uyur gibi bir sağa bir sola dönüp geriniyorlar. Bağırmamdan rahatsızlar, “kafamızı .iktin be kardeşim, bu kadar da bağırılmaz ki...” Bağırmaktan suratım fokurdayan demliğe döndü.

Tam o sırada önümde, şeytan gibi iki tane üniformalı polis bitti: “Kaldır tezgâhı, yürü!”

Betim benzim attı, “yapma be abii”, “Kaldır lan!”. “Akşama gideceğim, gözünü seveyim idare edin ağbi!” Kalın karton tezgâha dolgun sesli bir tekme fırlattı, içine göçtü tezgâh, sigaralar kalabalığın ayakları altına dağıldı! “Kaldır dedik!”

Ne oluyor demeden, birden kalabalık dairesi içine aldı bizi. Hepsi şenliğe dünden hazır. Hepsi benim polise yalvarmamı bekliyor, söylememeliyim, ama başka da çarem yok! Bu halkı tanırım, en kötü şeyleri hızla öğrenen çakıdan bir bilinci vardır, bunlara bir din versek, önce cinlerin perilerin nasıl düzüştüğünü merak eder, kardeşlik, yardımlaşma Hak getire. Yalvarmayacağım. Sigaraları topladım, koca kartonu kucağıma aldım, polis yakama yapıştı: “Yürü!”

Karşıya geçtik, Güvenpark'ın önünden eski Milli Kütüphane’ye döndük. Şeker pembesi incecik bir kız gelip gelip yüzüme bakıyor. Isırıcı bir güneş kafatasımda incecik bir nokta buldu, çıra alevi gibi çıtır çıtır çıtlıyor beynimin içi.

Polislerden biri yaşlı, göbekli, ananın .mim şimdi görürsün gibisinden başını sallıyor, hiç konuşmuyor. Diğeri, hakiki bir köy kazması! “Orospu çocuğu altı ay yatacaksın, kaçakçılığa girer, içeri gir de aklın başına gelsin!” Altı ay lafı, başımdan kaynar sular gibi dökülüyor. Ne desem, hızla bir puştluk, bir dümen, “tamam ağbi, bir daha olmayacak!” Allah kahretsin yine yalvardım. “Bittin oğlum bittin, kemiklerini kıralım da...” Halktan biri olsaydım, buracıkta hemen, hızla elenmiş, acilen dokunmuş bir cinlik bulurdum, ne desem boş, gaddar suratlısı, boğa gibi, sevimli alımlı kırmızıyı bulmuş, eğleniyor. Tövbe gibi bir iç geçirmeyle, “bir daha olmayacak ağbi, akşama gideceğim!” Özür dileme bu hayvanlardan. Bu hayvanların sofrası bu yalvarmalar, yakarışlar, bokunu yiyimlerle dolu. Hayatım burada bir yerde olmalı. Polisin dudak kenarları, kurumuş tükürük köpüğüyle taşıp çevrelenmiş.

Tam sırası, bir şok harekâtına girsem: “Bakın polis bey, ben sizin başkanınızı tanırım, isterseniz telefon edin!”, “.iktir git lan puşt!” Yanındaki polise dönerek: “Neler de biliyor ibne!” Ulan akşam herife şaklabanlık

yapıp güldürdük, şimdi güldürme sırası onda, milli ahlâkımız bin yıldır bunu söylemez mi? Bir tuhaf yüzsüzlük pençesi vicdanımdan bir vidayı daha bükerek iptal ediyor! Saatlerdir dolaşıyoruz, sıcak senin de ananı... Neden bir karakola girmiyoruz... Bir zarf atayım, belki düz haraççı polislerdir... Bak ağbi, bütün sattığım yüz sigara, hepsi yüz bin lira! Demek istedim ki, bölüşebiliriz. Demir pençeli ayakkabısıyla götüme bir tekme, bu tekmenin iz bıraktığı yeri hatırladıkça artık asla kahraman olamam, kaldırımı boyladım, gelip geçen kalabalık sefil bir daire oluşturdu, “kalk lan, topla sigaralarım!”

Kalabalık içinden, biraz önceki, şeker pembesi, daracık, mika gibi bir kız, sigaralarımı toplamaya başladı. Karışmasını istemiyorum, sigaraları aldım elinden. Üç kuruş için mi bu rezillik, ,şı rıl şırıl gözlerimden yaşlar boşanıyor, zorluyor, engelleyemiyorum. Ayağa kalk ve ana avrat gir polise, kalabalığa, hayatın işte burada, meydan oku ona, hadi, .ik analarını... Benden önce şeker pembesi kız bağırdı polise, kalabalığa: “Haksızlık ediyorsunuz, bırakın, yazık, bu işportacı değil bir yazar, onunla yapılmış röportajı okumuştum...” Rezillik ki sorma, Allah’ın belası kız konuştukça kepazeleşiyorum. Polis, kedi bacaklı kıza, “sen neyi oluyorsun”, “okuyucusu, o beni tanımaz!” Kalbimin sultanı şimdi mi geldin, en tiksindirici yaratıklar bile böyle bir anda uğramazlar kahramanların yanına. Vahşi bir hayvan gibi kıza saldırdım, “git be kızım, .ikerim senin kitabını, okuyucunu...”

Koli kucağımda, polisler arkamda, kız, tarihin şahidi gibi yanımdan ayrılmıyor, “ne olur gidin şu çay ocağında bekleyin, akşama gelirim!” Ne güzel polisle lafa girmiş, yüz bin lira gibi zarf atmıştım.

Büyülü bir sarhoşluk, olmayacak şey, yağmur boşandı. Her tarafımdan buharlar fışkırıyor, kıza baktım, çirkin, fare bacaklı ama yağmur değdiğinde saçlarına alev topuna değmiş gibi buharlaşıyor tepesinden, evet, bu kız sahiden benim okuyucum, polislere baktım kanı kurumuş pezevenklerin, buhar muhar yok, ıslanıyorlar, yüzleri biraz daha koyu çamura gömülüyor.

Kızı gönderdim, polislere bir yoklama daha çektim: “Ağbi, kazandığımın hepsi yüz bin lira!” Polis kudurmuş bir dehşetle suratımın ortasına yumruk indirdi: “Bu üniforma, bunun şerefi var ulan, orospu çocuğu, Türk polisine rüşvet mi teklif ediyorsun utanmadan!”

Karakola gitmiyoruz, haraç da istemiyorlar, kafam karıştı, nereye götürüyorlar. Bir yeraltı kahvesine indik. Karanlık, loş, bilardo masasının yanından geçip, helaya yakın... Çorumlular, Çankırılılar, Yozgatlılar, kirli, yağlı, kıllı enseleriyle...

Polislerden genci: “Sakın para lafını arkadaşım duymasın, gebertir!” Niçin yumuşak ve kulağıma arkadaşvari söylendi bu söz. Düştüm derin bir derde. Haraç isteniyor mu, istenmiyor mu? Çözebilsem, bu cehennemden kurtulacağım. Sesinin tonu değişti, sanki bana kızgınlığını sitemkâr bir dille anlatır gibi: “Oğlum ya, sen delisin, yüz bin lira için bu şerefli mesleği satar mıyız? Biz Türk polisiyiz, alnımızın teriyle yaşarız, her gün bir arkadaşımız şehit oluyor, sokağın ortasında öyle laflar ediyorsun ki, insan at nezarete köpeği, sabaha kadar kır kemiklerini diyor!”

Çok etkileyici bir konuşma, etkileyici de bir yer, kafam hâlâ karışık, haraç verilecek mi, verilmeyecek mi? Yan masada tek gözlü bir adam, masadaki öğrenci kızlara bakıyor, bir de bilardo masasına, tek gözü olduğu için tercihini kızlardan yana kullanıyor!

Genç polis sırtımı sıvazlayan bir şefkatle: “Hadi sen tuvalete git, bir işin vardır!” Tuvalette ne işim olabilir. Bu bir şifre olmalı. Avcumun içine binlikleri sıkıştırdım. Yumruklarımı masanın altından dizlerimin üstüne yerleştirdim. Haraç isteniyorsa uzanır alır, değilse ilgilenmez, parayı da avcumun içinde görmez, şifreyi kısa yoldan bu denli hızlı ancak böyle çözebildim.

Erkek, erkektir. Boğa suratlısının eli, masanın altından baldırlarımı okşamaya başladı. Kendimi bıraksam, bu müzik, bu Yozgatlılar, beni de Malatyalı Tuğçe yapacak, hayatımın geri kalan kısmı bu tuvalet kokusuyla yeni bir cinselliğe uzanacak. Polisin eli baldırlarımdan inmiyor. Aranırken, avcumu açtım, hadi alsın, gibisinden. Kahramanlık, ibnelik, işportacılık, şerefli Türk polisi, hep birlikte toplandık, bir tuhaf yere gidiyoruz, itaatsizlik edersem, artık bira içmeye giderken etek giymem gerekecek, mıncıklanır, okşanır, “yeter kardeşim, .ikeceğim yedi sülaleni, yeter...” Mutlu son, avuçlarımız buluştu. Milli mutabakat sağlandı. Mizah tarihimiz, götü kurtarmak için göt esprileri yaparak yaşadı, parayı alırken avcumdan: “Çok zayıfmışsın oğlum, biraz spor yap, yemek ye...” Polis yeni doğmuş bebek gibidir, kendi başına yemeyi bilmez, utanır, biberonu ağzına

vereceksin, emmeden yaşayamaz. Nihayet, ilk defa yaşlı polis konuştu: “Kasadaki ağbine bir küçük paket yap, bırakıver!” dedi. Sigaralardan on tane bir gazeteye sardım, kasadaki ağbiye bıraktım.

(*Genel anlamıyla polis, evlat, kardeş, arkadaş, ağbi, yavru, bebek, amcaoğlu, akraba, bizim oğlan, bizden, memleketlim gibi kavramlarla sahip çıkıp sizi toplumun bağrına basar. İnsan olmanıza izin vermez, evlat, bebek, akraba, evet, insan, hayır. Hoşgörü çığlıkları, karşısındakini susturmak için. Gücünü göstermekle kalmaz, size en uygun cinsel kimliği test etme şansı verir. Nesillerdir uygulanan bu esrarlı ayini siyaset bilimciler, eğitimciler yönlendirir. Bazı müminler, askerler, tüm sosyal hastalıklara iyi geldiğine inanır. Genel anlamıyla devlet. Kaybolan eski geleneksel halk kabadayılarını okullarda yetiştirip, halkın parasıyla maaşa bağlar. Yüksek teknolojiyle süslenmiş bu adamlar, önde gelen köşe yazarların ve politikacıların oyuncağı. Halkın gaddar, acımasız canavarları. Bizimki gibi bir konuşma, yazı sistemleri yok. Bir avuç seçkin, gözü kara, usta pratisyen yetiştirip faili meçhuller, ihaleler, basın, siyaset ve devlet işte bunun adı. Gazete köşesinde ey halkım bugün neye üzülelim diye boş kelimelere kafa patlatan yüzlerce adam. Sakin, zarif şeyler yazarken dahi, durmaksızın içinizden bir ses, .ik analarını, .ik analarını diye bağırmayan bir insandan yazar olmaz. Tarihin ilk gününden beri kendi doğduğu, büyüdüğü vatanına egemen olamamış bir halkın yazarı hiç olmaz. Ne yapacaksın, halk çoktan kuralsızlığı, puşt anarşistliği gündelik hayatın trafik ışıklarını ihlal edip torpiliyle, adam kayırmasıyla, rüşvetiyle bir yeraltı siyasetiyle delice tatmin ediyor. Siyasete gelince robot, siyasi karşı duruş imkânsız. Hayat karşısında cazgır, devlet karşısında hipnoza tutulmuş. Hayvanların yüzünü kızartacak bu ilkelliği hangi holdingler satıyor. DİSK’in yirmi bin işçisi kalmadı, HAK-İŞ’in üye sayısı yüz binin altında, çok böbürlenen Türk-İş’in gerçek üye sayısı dahi iki milyondan yedi yüz bine düştü, dünya tarihinde ilk defa sendikalı işçi sayısından daha çok polis, asker, yarı resmi olsun, sarı olsun sendika kalmadı. Sahanlıkla kabarıyor kalabalık. O eski masalların gladyatörleri artık bir daha uğramayacak bu sokağa. Sabancı’nın sigara fabrikası çok satsın diye kan döküp sokaklarda, gencecik çocukların ağızlarını burunlarını kırdılar. Sabancı’nın suyu satsın diye, beş yaşında su satan çocukları dahi karakollara çektiler. İşte mafya, kitaplarımı basıyor, korsan,*

cumhurbaşkanından en küçük karakollara kadar yüz bin kez şikâyet edildi, kılları kıpırdamıyor...)

Dışarı fırladım. Kucağımda koca karton kutu. İncecik yağmur gök gürültüsüne karışmış. Islatmadan sigaraları çay ocağına. Dokunsan kırılacak kuru dal gibi kedi bacaklı kız, karşıladı beni. Garson Kenan: "Geçmiş olsun ağbi" dedi, hızını kesmeden "ayıp ettin be ağbi, ağlamış, yalvarmışsın polislere!" Kim anlattı bunları. Gözüm kızda. Git başımdan Kenan, sırası değil. Para, sigara hepsi battı. Mika araya girdi: "Hayal kırıklığına uğradım. Sizin gibi yazarlar güçlüklere göğüs germeli..." İçimden, ".iktir git kızım", dışımdan, "ne yapayım, karakola götürüyorlar sandım, tutanak tutarlarsa..." Kenan: "Gözümden düştün be ağbi!" Ateş altında kaldım, yüzüm kül beyazı. Yorgunluktan cevap verecek halim... Etrafıma bir yığın genç birikti, çan çan, erdem, ahlâk, direnmek dersi veriyor. Hangi birine laf yetişti... Ahhhh...

Ahh kızın da çamaşırları terlemiş. Memeleri sütbeyaz. Allah'ım şu kalabalıkta bir diş atsam, kudursam, kurtulacağım biliyorum. Biz küçük insanlar söz ahlâktan açılınca neden kale savunur gibi bedenimizi zırhla örüyoruz.

Masada kelimeler, kan gövdeyi götürüyor, yüksek sesle kırıyor, parçalıyoruz birbirimizi. Bir kol uzandı masaya, elinde kitap. Gencecik, yakışıklı, uzunca bir oğlan: "Nihat Genç siz misiniz?" "Evet!" Kitabı imzalar mısınız?" Kapışmanın ortasında ilahi bir serinlik. Usulca aldım kitabı, vaftiz eder gibi itinayla... Terlerim düştü üstüne, dirseğimle sildim! Çocuğa adını sordum. Bir kalem istedim, beğenmedim, daha güzel uçlu bir kalem. El yazımın hiç de güzel olmadığını hayatımın o dakikasında öğrendim. Ahh beni rahatlatan bu hızır çocuğu kim gönderdi, kendime güvenim geldi, yeniden kartal gururu bakışlarımda. Nefret ettiğim, sevgi, dostluk, kardeşlik gibi tüm pis kokulu kelimeleri yan yana dizdim, doymuyorum yazmaya... Çok gizli bir tarihi belge imzalıyormuş gibi. Esrarengiz o anı büyüttüm... "Teşekkür ederim!" dedi çocuk, olgunluğu ve sakinliği çok provası yapılmış kibarlık dolu bir saygıyla: "Ben de!" dedim...

İşte biraz uğraşsam, Allah bir kapı açıyor ve işte birkaç tane, daha imzalasam adam gibi bir yazar olacağım...

Arkadaşlar kitap imzalamamı santim santim izledi, ne yazdığımı merak edip, kafalarını kitabın içine gömdü. Bu boşalmış, dingin anı hızla kullanmalıyım. Koli burada kalsın. Şöyle bir tur atalım dedim buji suratlı kıza. Bir meyve bahçesinde gezinir gibi, tüm dükkânlar çam ağacı, geniş yapraklı çınar ağacı gibi... Hepsine, her şeye dokunmak istiyorum. Tanrım inanmayacaksın, polisleri bile seviyorum, gidip topundan özür dilesem. Enine boyuna suyunu çıkarttık sokağın. Telgraf gibi vurucu, sert parfümler gibi uçucu, baygın cümlelerle kızın hayal kırıklığını gidermek için, tüm kültürümün ansiklopedilerini açtım. Bilmediği yüzlerce yazardan, hayatlarından, şaşırtıcı, olmadık anılar, dipnotlar, hikmetler, hayat için bir peygamberim artık, hayatı iki tokatla kendine getirebilirim artık. Büyüdüm, çok büyüdüm, bulut oldum, aşağı baktım, kıza, "tüm şu sokakları yıkacaksın, neymiş böyle..." Niye yıkacaksın! Açılsın buralar, daha... Şuraları, tepeye kadar yıkacaksın... Niçin yıkacaksın... Yolunu kesiyor insanların... Uzun, düşünülmüş, mimari iddialar, biri bitiyor, diğeri, hiç bitmiyor...

Hava kararmak üzere. Kitapçılar da kapanmak... Adımlarım yolu önceden biliyor. Kitaplarım rafta. Eh, bugünkü satışlar fena sayılmaz... En üstten bir kitap aldım. Kız, heyecanla kitabın içinden göstereceğim tarihi, masalsı parçayı bekliyor, görüyorum, başında yine o sıcacık buharlar! Kitabın ilk sayfasını, kardinalin sabah ayinindeki sakinliğiyle açtım... Neye uğradığımı şaşırdım, biraz önce imzaladığım kitap, çocuk geri vermiş... Alelacele kapattım, kız görmesin... Nasıl görmez, cin gibi!

Geç vakit çay ocağına uğradım... Kenan: "Ağbi, yazarlığı batsın, bırak bu işleri, bize göre değil... Geç şu çay ocağının kasasına... Nereden baksan, yirmi bin lira yevmiye... Bugün memurun kaç lira alıyor... Söyle ağbi, konuş, bugün senin memurun kaç lira alıyor... Ağbi Allah'ını seversen konuşurken insanın yüzüne bak... Nereye bakıyorsun iki saattir, duvardaki saate... Ne var saatte..."

"Son Trabzon otobüsü de kalktı!", Kenan: "Kiraz getirmiş çocuklar, yer misin?", "Yemem!"... "Çayını tazeleyim mi?", "Tazele!"... Hafifçe sırtıma vurdu, kulağıma fısıltıyla: "Kitabı imzalatıp geri veren oğlan buralara uğruyor, sen sesini çıkartma, ben ona...!"

Elinde bir bardak çay, tabağına içmem için ikram sigarası Marlboro yerleştirdi. Karşıma oturdu: “Ben seni anlıyorum ağbi. Bizim oralardan bilirim. Eşkıyanın mermi sesini herkes duyar, için için de sever yorganının altından. Ama hiç kimsenin, mermi sesini duydum demeye gücü yetmez.”

Sizi Ne Değiştirecek

(*Beni Köyüme Komün*)

İşte yine yaptığım işi hiç sevmediğim günlere geldim, buraya nasıl geldim? Çıkışı olmayan bu yazarlık sokağına nasıl girdin, bataklık yüzücüsü. Ne büyük şairler, büyük edebiyatçılar, ne içimdekileri anlatma duygusu. Ankara'ya gelişimin ikinci yılı, düşüncesiz bir hayvan gibi sağa sola saldıran, gençliğin sulu zırtlak köpükleri içinde güya siyasetle, ülkesiyle ilgilenen yarım akıllı bir gençtim. Ne uzun sessiz bakışlarım vardı, ne akşamı, yorgunluğu, göklerdeki kuşları merak ederdim. Tükenmez bir sersemlik içinde, arkadaşlarım ne yapıyorsa onu yapıyordum, kim bilir ruj sürselerdi sürerdim. Ne mide bulantısı, ne kokusu gözlerimi yakan zehirli bir ıstırap.

Bir arkadaşımın arabasıyla gezintiye çıkmış, Ankara gecekondularının sanki bin yıl gitsek hiç bitmeyecek ara sokaklarına dalıyoruz. Zavallı, korkak bir çakal gibi soğuktan donduğum, sanki hep bir tabutun tahtaları çakılan çivilerin seslerini duyduğum ürpertici sokaklara. Yolun ortasında, leşi çıkmış kedi cesedine vuran gün ışığını seyreden, soğuktan, açlıktan gözleri irileşmiş, morarmış, donmuş elleriyle çocukları hatırlıyorum. Şimdi, şık bir arabayla, ölü sokaklarla eğlenir gibi gecekondulardan zarif manzaralar beğeniyoruz. Ne güzel bahçesi var, kapısında kavaklar sararmış, tek katlı, bahçeli. Israrla arabanın ön camından masalsı renkler giydirmeye çalışıyoruz, bunalıyorum. İşte yine yaptığım işi hiç sevmediğim günlere geldim, buraya nasıl geldim.

Hayatımı infilak ettirip değiştiren, yarasını hep taşıyarak yüzdüğüm bu bataklığa şu haberle girdim, Kızılcahamam çocuk yuvasında otuz üç çocuk odacıları tarafından satılıyor, yuva kerhane gibi çalıştırılıyor diye, yazıyor Tercüman gazetesinde. Hafızam hâlâ kan saçıyor, Ruhi Su'nun sesinden "ne duruyoruz be kardeşim"i dinliyorum, gözyaşlarım parlaklığını kaybetti, kan kusan bir katil oluyorum, yarından tezi yok birilerini öldürelim!

Bataklık yüzücüsünü mosmor edip, ruhunu kangren eden, onu bir ömür boyu asla tövbe etmeyecek bir isyankâr yapacak, ikinci olay, daha trajik! Gecekondu gezintisi sonrası, elimde bir kitapla kahveye geldim, Tarih yazarı Çetin Yetkin'in konusu dışı bir kitap, 140 sayfa, "Belgelerle, Ankara'da 17 İntihar Olayı". Gençler kitapla ilgilenmedi, yaşı benim gibi kırkı geçen bir arkadaşım, "vay be, Nihat, nereden buldun o kitabı?" "Hatırladın mı, dedim", "hatırlamaz mıyım? Beni Köyüme Komün!" Gençliğimize bir zıpkın gibi saplanan bu kitaptan o yıllarda sadece on sayfa okumuştum, kızıl kıyamet bu on sayfada... Ailevi, parasal, sevgili ve değişik sebeplerle on dört intihar vakası çok tanıdık, ancak, en başta yer alan üç intihar vakası, üçü de gecekondulu çocuk intiharları! Çetin Yetkin, intihar resimlerini, teknik ayrıntılarını ve adli soruşturma raporlarını veriyor, her bir intiharı yorumlayabiliyor da, sıra bu üç çocuğun aynı zamanlarda ayrı gecekondulu evlerde "sessizce" ölümlerini açıklamakta zorlanıyor. Hayatımızı sağır eden bu sessiz ölümleri yeniden okuyorum.

İntihar eden çocuk, ilkokul beşinci sınıf öğrencisi, henüz on iki yaşını doldurmamış, erkek çocuk. Cesedi, gecekondu semtinde bir evin odunluk olarak kullanılan ayrı bir bölümünde bulundu. Odunluğun tahta olan tavanının bir kirişine bağlı bir ipte asılı olarak görüldü. Odanın içinde bulunan kuyunun duvarı ile cesedin sağ ayağı arasında bir okul çantası, gene sağ yanda yerde ayakkabıları, kuyunun kapağı üzerinde ise, boş bir gaz tenekesinin yanındaki bir elek altına bir bölümü sıkıştırılmış ve çizgili okul defterinden bir kâğıt ve yanında bir kalem bulunmaktadır. Çocuğun ölmeden önce yazıp bıraktığı mektupta şu yazı vardır: "Beni Köye Komün!".

Çocuğun babası bir bankada odacı olarak çalışmakta, ailede başka çalışan yok, üç odası olan gecekonduda babası, annesi ve biri kendisinden küçük, ötekisi bir yaş büyük kız kardeşleri ile birlikte yaşamıştır. İki kız kardeş de okula gitmekte, belirli bir hastalık geçirmemiştir,

Gerek ailesinin ve gerekse komşularının tanımına göre, sessiz bir kişiliği olmuş, ancak arkadaşları ile iyi ilişkiler kurmuş. Sınıf öğretmeni çalışkan, iyi ve ortanın üstünde bir öğrenci olduğunu belirtmekte. Ailesinin ve özellikle babasının çocuğa iyi davrandığı, elden geldiğince okul için olan, ayrıca kişisel ihtiyaçlarını karşılamaya çalıştıkları anlaşılmakta. Her iki

kardeşine de okuyup büyük adam olacağından ve özellikle yargıç olmak istediğinden zaman zaman söz etmiş. Okul kitaplarının dışına taştığı, çocuklar için yazılmış öykü kitapları ile ansiklopedileri okuduğu yakınlarınca belirtilmekte. Bir komşusu onun için “Denilebilir ki mahallenin en efendi çocuğu idi”, derken, orta yaşlı bir komşusu “Çok zeki bir çocuktu, altmış yaşında bir kimsenin bildiklerini bilebilecek kadar akıllı idi. Kimseye bir zararı yoktu. Neden intihar ettiğini anlayamıyor, hiçbir sebep düşünemiyorum.”

Olay gününden önceki gece, aile, komşuları ile birlikte evlerinde oturarak vakit geçirmiş, çocuk ise, sınıf öğretmeninin makarna tanelerinin yapıştırılması ile oluşan bir resim yapmak biçiminde verdiği ödevini yapmış. Olay sabahı da hep birlikte kahvaltı yapılmış, kahvaltıdan sonra çocuklar bahçeye çıkmış, çocuk, kitaplarının bazılarını içinde sakladığı odunlukta ders çalışmak istediğini ablasına söyleyerek odunluğa gitmiş ve kısa bir süre sonra ölü bulunmuştur.

İkinci vaka. On altı yaşında, yine Ankara’nın gecekondu bölgesinde. Gerek evde ve gerekse odada sandalye, kilim, perde gibi basit eşyanın dışında başka eşya yoktur. Yer kaba sıvadır. Mektup veya buna benzer bir şey bırakılmamış. Cesedin ayakları çıplak olup üzerinde giysi olarak bir gömlek ve pantolon vardır. Ceket oda kapısının üzerindeki çiviye asılmıştır. Gömlek, pantolon ve ceketin ceplerinde herhangi bir eşya bulunamamıştır. Ayaklarının hemen dibinde içinde çeşitli sebzeler olan plastik bir leğen bulunmaktadır.

Bir köy çocuğu, altı yıl öncesine değin köyde büyükbabasının yanında kalmış ve onun tarafından yetiştirilmiştir. Annesi on yıl önce doğum yaparken ölmüş, babası teyzesiyle evlenmiş. Yaşı ilerleyince altı yıl önce, yani dokuz yaşında köyden Ankara’ya babasının yanına gelmiş. Bir süre soma burada ona bir gömlekçide işçi olarak iş bulunmuş, aynı gecekonduda öteki dört kardeşi, babası ve üvey anası ile birlikte yaşamaya başlamıştır. Ancak, olaydan on beş gün önce işten ansızın ayrılmış olmasına karşın bunu ailesinden gizleyerek her sabah işe gidiyormuşçasına evden çıkıp akşam eve dönmüştür. İşten çıkmış olduğu ancak öldükten sonra öğrenilebilmiş. İşten çıkması için belirli hiçbir neden yoktur. Bununla birlikte ölmeden bir gün önce öğleden sonra hasta olduğunu, işyerinde

kustuğu için kendisini eve gönderdiklerini söyleyerek eve gelmiş ve yatmıştır.

Ailesi, komşuları, çevresi, çok efendi, çok sessiz, sakin ve terbiyeli bir kişi olduğunu söylemekte. Bir komşusuna göre, köyde büyükbabasının yanında yetiştiği için iyi bir insan olabilmiştir. Bir başkasına göre ise, evliya gibi bir insandır. Herkesle iyi geçindiği, üvey annesi durumunda olan teyzesi ile de iyi ilişkiler içinde bulunduğu, ancak, yaşıtlarının arasına girmediği, onların eğlence ve oyunlarına katılmadığı, kardeşlerinden ayrı durduğu, içine kapanık bir kişilik olduğu anlaşılmakta. Ara sıra sinemaya gitmekten başka eğlencesi olmamıştır. Bir süredir sigara içmeye başlamıştır.

Akşamüzeri sokağa çıkıp biraz dolaştıktan soma eve dönmüş ve durumunda ailesince herhangi bir değişiklik veya olağanüstülük gözlenmemiştir. Gerek ailesi ve gerekse komşuları intihar etmesi için hiçbir neden bulunmadığını ve neden kendisini öldürdüğünü bir türlü anlayamadıklarını ısrarla söylemekte.

Üçüncü vaka, yine gecekondu, yine çocuk on beş yaşında. Odanın kapısı içeriden kilitlenmiş olup pencerenin perdesi tümüyle örtülmüş ve arkasına da açılmamasını sağlamak üzere bir leğen yerleştirilmiş. Ceplerinde kişisel bir eşya bulunamamış ye yapılan araştırmada mektup veya benzeri bir şey bırakmadığı anlaşılmıştır.

Babası bir süre önce kente göçmüş, olaydan iki yıl önce felç geçirerek ölmüştür. İkisi kız, dördü erkek olmak üzere altı kardeşi daha vardır. Bir döşemeci atölyesinde işçi olarak çalışırken intihar etmiştir. Bu işine düzenli bir biçimde gidip geldiği anlaşılmaktadır.

Yakınları, ailelerinde hiç akıl hastası olmadığı, çocuğun herhangi bir hastalık geçirmediğini bildirmekte. Çevredeki izlenimden çok sessiz, durgun, hiç söze karışmayan bir kişiliğe sahip olmuş bulunduğu anlaşılmakta. Bir yakını, onu biraz uyuşuk olarak tanırdık, bir komşusu ise, “çok mülayim bir çocuktu, efendi idi. Mesela bir ağabeyisi vardı, hiç ona benzemez. Konu komşu ile iyi geçinir, çok sakin ve ağırbaşlı bir çocuktu.” Annesi: “Beş erkek çocuğumun içinde en akıllısıydı. Haftada yüz elli lira para kazanırdı, evin masrafının çoğunu o yapardı. Ağabeyisine iyi cins

sigaralar alırdı. İlkokulu okudu, sınıflarını hep iyi geçti. Çok akıllı bir çocuktu, neden böyle yaptığım bilemiyorum.”

* * *

23 yaşında bir genç, buzdan şapka giymiş taş Ankara evinin soğuk cesetten farksız odasında, on sayfa tutmayan bu metinleri okuyup, başka bir dünyaya fırlıyor, artık Ruhi Su’nun sesiyle, “Destanımızda yalnız onların maceraları vardır” diye bağıracağım.

Hiçbir büyük edebiyat eseri, şiir, film, dünyada yaşadığım, duyduğum hiçbir trajik olay, gecekondulu çocukların bu fazlasıyla sessiz ölümleri kadar beni etkilemedi, yaralandım, zihnim artık hep hasta ve perişan! Bir yazar tavrı olarak yirmi yıla yaklaşan edebiyat uğraşımda, hiç intihar yazmadım, coşkudan, bulutların kavgasından yanaydım, intihar teması, kötü edebiyatçının işidir, intiharı gösteriye dönüştüren edebiyatçılardan iğrendim ve çoğu yazarlar, güya keskin, sert bir konu işlemek, etkilemek isterler; boşunadır, çünkü edebiyat zanaatındaki etki, vakayla, temayla değil, kelime ve cümlelerle olur. İşte sonunda yazıyorum, ne yapayım, sığmadı içime, alın işte meleklerin, gecekondulu çocukların sessiz ölümlerini. Ulan ne biliyordular da öldüler. Üçü de not bırakmadı, sadece G harfi yanlış yazılmış bir not: “Beni Köye Komün”. Şikâyetçi olmadılar, bağırmadılar, deli dolu türküler söylemediler, dert yanmadılar, merasim yapmadılar.

Bu, yıldız parlaklığında ve yıldız uzaklığında sessizliği nasıl başardılar! Edebiyat, yazı, sanat, arkadaş, dost, kahve, her yerimiz ses dolu. Ses için çıkarız sokağa, resimler bağırır, filmler bangır bangır, insanlar haykırır, dergilerde kelimeleri infilak ettiririz, ölürsek pata küte, yaşarsak doludizgin, çağlayan gibi gürültülü kavgalarla, meydanlarda götümüzü yırtarız, bu en uzak denizlerin en derinindeki yosunlar kadar sessizliği nasıl başardılar!

Ömrümüz artık, zihnimizi kana bulayan bu sessizliği çözebilmekle geçecek. İşte Yunus, Mevlana, öyle bağırmışlar ki, “ıstırabı” bal eylemişler, sesleri sekiz asır sonrasından bile duyuluyor. Yazmak, çizmek, bağırmak, tüm sanat biçimleri, hepsi soytarı fırıldağı mı? Hiç annelerinin eteklerini çekiştirmemiş, babalarına küsmemiş, kardeşlerine yüksek sesle konuşmamış, usulca çekilmişler. Kollarım yoruldu bu bataklıkta,

çözemedim, çözülmüyor bu usul usul şekil değiştiren bulutlar gibi bu sessiz ölümler.

Tek şansımız kalıyor yaşamak için, gülünç insanlığı karşımıza alıp, gelip geçen zamana yemin ediyorsunuz, o sessiz ruhlara, derin bir kardeşlik zinciriyle tutunabilmek için. O sessiz çığlıkları, tarihin en zehirli, en keskin kılıçları gibi bir ömür boyu ruhumuzun kılıfı gibi giyeceğiz. Bu ağır baş dönmesinden kurtulmanın tek yolu. Sabah akşam kimsenin kabullenmediği bu suçu, tek başına delirmiş bir kral gibi üstüne vazife alıyorsun. Karanlık kuyudan beter geceler içinde, lanetli, yağlı, kıllı kelimelerle içimize düşen bu garipliğin, artık cenaze arabalarının izini süreceğiz!

Tuzumuz, ekmeğimiz bu gariplik! Bulutlar beyaz bir kefenle gelir, rüzgâr, yağmur bu gecekondunun sokaklarında artık en alçak hayvandır. Uzun uzun düşünürsünüz, beyninizde korkunun yağından kimyasal kistler oluşur, o güne kadar tanıyamadığınız bir insan doğar içinizde. O kadar güzelleştirir ki kan dökmeyi. Şafak yeri gibi kızıl parıltısıyla kan dökmek arzusu ruhunuzu tutuşturur, beyninizdeki yakıcı korkusuyla yağın kızgınlığını ancak böyle unutursunuz, pusu kurdum, plan yaptım, birkaç politikacının kalbini deşeyim, olmadı.

Şimdi ben ne diyeyim size. Buzdan şapka giymiş taş Ankara evlerinin soğuk cesetten farksız odalarında, kısa yoldan, aptalca, vicdanımı rezilce kandırdığımı düşündüm ve sonra... Bu, bozulmamış melekleri yanıma aldım, içime koydum, kimle sevişirsem onlar da... yürürsem, onlar da... konuşursam onlar da... Gözlerimin içi, bakışım, can sıkıntım, onlar da, her tarafım, derin deniz, mavi gök, yediğim şeftali, bu zarif meleklerin hayalleriyle kuşatıldı, ruhum uzun ve sessiz susuyor, uçup uçup gidiyor! Hiç bozulmamış bu meleklerin gırtlağımdaki mumsu ilmiğini hiçbir şey çözmüyor!

Sonunda beni başka bir adam yaptı bu ölümler, ama aynı gecekondu mahallesi camiinde “peygamberimiz günü bir hurmayla yiyerek geçirirdi” diye nasihat eden geleneksel ahlâkı, siyasi yapıları, devleti hiç etkilemedi. Ve ayrıca bu ölümler bizim gibi boş gezenleri, canı sıkılan umutsuz üniversite öğrencilerini, işsizleri, hayalleri tükenmiş ev kadınlarını etkileyerek geleneksel ahlâka daha da hizmet eder. Bakın, bunlar inançsız, bunlar bunalıyor diye suçlanarak, bir nevi ölümlerden etkilenmemiz,

“kötülük”, “sapıklık” olarak, siyasi düşüncede, toplumda yerini alır. Oysa okudum, gördüm ki, çaresiz yoksulların meleksi ölümleri, son iki yüzyılda bütün coğrafyalarda ayağa kalkıp geleneksel ahlâkı tartıştırmış, Tanrı'yı koltuğundan etmiş, hatta sanatı, soytarı bir lükslük diye hafife almış, milyonlarca aydını çılgına çevirip, darmadağınık etmiş. Sartre'ın bütün felsefesini iki cümleye indirebiliriz: Başkasının sorumluluğu. Sorumlu insanlar, bu sessiz, çaresiz ölümlerden, tarihin en yüksek manifestolarını bulup yüreklerine kezzapla kazımışlardır.

İşte burada tuhaf şeyler oldu, felsefi kavramları tutuşan duygularımızın tam da üstüne oturtamadık, benim gibi on binlerce insan, kendini suçlu hissetmeden, “sorumlu” olabilmeyi başaramadı. “Sorumluyuz”, ama asla “suçlu" değiliz”i öğrendiğimizde iş işten geçmişti. Bilinçaltımızda kendimizi suçlu hissetmek bu topluma ve şimdi şirketleri, fabrikaları olan arkadaşlarımıza yaradı. Egomuz suçu üstlenmez, didişir, kendi kendini yer, yiyeceklerimizi karıştırdık.

Modern toplum için büyük günah, suçsuzluktur. Melek çocukların suçları yoktur, suçsuzluk onları uçurur, egolarının hayatta kalabilmelerini sağlayacak çatışma alanları yoktur. Bu yüzden modern toplum elini çabuk tutup, üç, beş, yedi yaşına girmeden çocukları suçlar, ayıplar, günahına ortak eder. Böylelikle toplum suçlu çocukları pek sever, cani küçükler, hırsızlar, baliciler, sübyan koğuşları ve biz “bozguncu anarşistler” topluma diyanetten, tüm eğitim kurumlarından daha çok hizmet ederiz, çünkü toplum, “hadi gelin onları eğitelim” diyerek toplumsal bir hedefte, huzurda buluşur. Ve on binlerce arkadaşım insan olmanın sorumluluğunu, hiç kimsenin bir şey yapamadığı bir toplumsal ideale, devlete havale etti...

Geleneksel ahlâka, ya da devlete sığınmamızın, suçu ona havale etmemizin sebebi, yalnızca suçun ağırlığından korkup üstümüzden bir an önce atmak endişesi değil. Tarih boyu, geleneksel ahlâk ve devlet de büyük bir iddiada bulunur: İyi bir yurttaş, ya da iyi bir mümin olun, siz de “melekleşeceksiniz”. Kendini yeterince “suçlu” hisseden genç on binlerce arkadaşım, bu melekliğe uçarak koştular. Din ve devlet, suçlulara, öyle korkunç bir iyimserlikle melekliği pompalar ki, meleklikle kölelik ayırt edilmez bir hal alır. Ve modern toplum, suçu kendine havale eden müminleri, yurttaşları çok sever. Ve sonra neden hâlâ, sevişemiyoruz,

bölüşemiyoruz, kardeş olamıyoruz diyen eleştiriyi, korkunç bir kötümserliğin canavarı, yıkıcıları, toplumsal canileri olarak hapse atıp, öldürürler!

Peki, modern toplumun hiçbir nimetini sunmadığı halde, geleneksel ahlâk ve devlet, neden iyi bir mümin, iyi bir yurttaş meleklik (kölelik) projesine inanır. Çünkü kapitalizm, nasıl insanın iştahına, sonsuz arzuları ve ihtirasına sesleniyorsa, din ve devlet de insanın evrensel "uyuşukluğuna" seslenir. Bu alışverişin sonunda hapis yoktur, suçlanmak yoktur, toplumdan dışlanmak yoktur, kendi gayretiniz de yoktur, ucuz ve beleştir, ideolojilerin nazını çekmeye, felsefi kavramları ayırt etmeye de gerek yoktur.

Kanepesinde, televizyonu başında, sorunlarından kurtulmuş bu uyuşukluk hali, meleklerin kokusu gibidir. Hafızanın sersemlik hali, ancak büyük uyuşturucularla, şarapla ele geçirebilir! Oysa şimdi, tatlı bir ahenge uymuş dimağın, kalbin uyum içinde. Yelkenle gezinir gibi sokaklarında. Saadet, zevk taşan bir melek gibi. Müzik gibi. Akarsu gibi yaşamak. Dünyada bundan daha tatlı ne vardır. Sessiz çoğunluk dediğimiz bu kalabalıklar işte bu dans eden uyuşukluk! Dünyanın en mutlu, bahtiyar insanları topraklarımızda yaşıyor. Bunu zevkle, sefayla, bilimle, ahlâk, servetle, çalışmakla değil, “uyuşuklukla” ele geçirdiler!

Mucizevi bir uyku, o kadar tatlı, o kadar mutlular ki, son iki yüzyılın tüm felaketlerine rağmen onlar, “bozulmamış bir millet” ve yine bozulmamış “dinin” melek çocukları! Ne otuz bin kişinin ölümü, ne milyonlarca genç çocuğun üniversitelerde kıtır kıtır kesilmesi, bu keyfi bozmayacak! On binlerce insanın masum, meleksi ölümü, cesetleri duruyor meydanlarda seyrediyoruz!

1. Dünya Savaşı ve Kurtuluş Savaşı’nda kahramanlıklarda bulunmuş cumhuriyet tarihimizin en ünlü doktoru Tevfık Sağlam anlatıyor, tıp derslerinde o yıllarda kokuyu giderecek, çürümeyi engelleyecek ilaç yokmuş. Kadavra sınıfta, ağır ağır, mosmor, deşilir, kokar, öğrenciler her derste bayılıp yere düşermiş. Bazı öğrenciler, kokuya dayanmak için lavanta tutarmış burunlarına!

TV’ler, meclis, polis, devlet, iyi yurttaşlara, iyi müminlere lavanta satıyor! Ve bu yüzden sessizce intihar eden, sessizce üstlerine binalar düşen

çocukların anneleri hâlâ, düğün salonlarında kadın kadına sarılıp dans ediyor! Peki anneciğim; fırtına, soğuk, rüzgâr hiç yoksa, kelebekten daha hafif bembeyaz çiçekler dalından kendiliğinden nasıl düşüyor, neden düşüyor?

Diyarbakır Güvercinleri

Hayat ne çabuk değişti. Henüz elli yıl önce Diyarbakır’da herkesin bir atı vardı. Seklevicedran, Cilfiçaraba, Kırmoşa en cins şöhretli atlardı. Herkes atlarının cinsiyle iftihar eder, her akşam, bugün Bağdat Caddesi’ndeki gençler gibi at yarışları yapılırdı. Yarış meydan okumayla başlar, sıradan bir insan dahi, koskoca Kolağasına meydan okuyabilirdi ya da şöhretli at sahibine: “Nerede o kıratlı, nerede o paşalı” diye nara atıp, yarışa davet ederdi. Seyrantepe’de her akşam cirit oynanırdı. Cirit sopası, paşanın atına ya da kafasına isabet edip bayıltsa, sesini çıkartmazdı. At terbiyeciliği fazlasıyla estetize edilmişti, bir atın merdivenden çıkması kolay, inmesi zordu. Hayranlık ve hayretle izlerdi halk. Ya da at, dörtnala ter içinde geldiği o an, işaret edilen bir çizgi üzerine gelip ayağım koyup birden durması, üstün bir mahirlikti. Ya da at, köye giderken bıraktığı ayak izlerinin, dönüşte aynı yerlerine basarak geri dönebilirdi, hiç şaşırmadan, günlerce konuşulurdu.

Henüz elli yıl önce şehirde sekiz-on tane boranhane vardı, yabani kuşlar beslenir, gübresi meşhurdu, dünyaca ünlü Diyarbakır karpuzlarının yetişmesi, lezzetinde önemliydi.

Cemiloğulları, Diyarbakır'ın bilinen, en köklü, en büyük bey ailesidir. Karadeniz'in ünlü Çakıroğlu, Sarıalioğulları, Cumhuriyet öncesi toprak ağalığının üstünde derebeylik düzeyinde ailelerdir, bugün sülalenin eski konaklarında ailenin özel armaları hâlâ kapıları süsler. Cemiloğulları çok daha geniş, yüzlerce köye hâkim, toprağa bağlı, kentsoylu, derebeyliği hak eden bir aile. Aile, Cumhuriyet öncesi dönemde çocuklarını Avrupa’da kolejlerde okutuyor. Ailede yabancı gelinler. Şato benzeri sağlam yapılı kasırlarda piyanolar.

Ailenin Mustafa Kemal’le derin dostluğu, isyanlara karışmadıkları halde bir gün arzuladıkları siyasi ağırlığı alamayınca, bozuluyor. Atatürk, Cumhuriyet döneminde aile bireylerini sürgüne gönderiyor. Bu siyasi küslük, 70’li yıllarda aile bireylerinin birçoğunun Milli Nizam Partisi’ne girmesine sebep oluyor.

Fransa’da boks şampiyonluğu olan, İstiklal Marşı henüz olmadığı için madalya töreninde Mozart’ın Türk marşını çaldıran Esat Cemiloğlu, Ankara’da ilk boks faaliyetlerini başlatan adam, Cemilpaşazade ailesinden. Muazzez Abacı'nın, 21 gibi erken yaşta sarılık benzeri hastalıktan ölen babası da yetiştirdiği en iyi boksörlerden. Cemiloğlu, aslında bir ziraat mühendisi. 1940 yılında “Trakya’da Pamuk” adında bir küçük kitabını okudum. İkinci kitabı daha da küçük, 1968'de çıkıyor, broşür gibi, sonra Dicle Üniversitesi bu 22 sayfa kitabı, fotokopi çoğaltıyor, kitabın adı: “Diyarbakır Kuşları-Güvercinleri”. Cemiloğlu, Kümes Hayvanları Derneği’ne de başkanlık yapıyor.

Bundan elli yıl önce, Diyarbakır'da bir çift güvercin, bir çift manda fiyatına müşteri bulabiliyor. Fatihpaşa Mahallesi’nde Kurşunlu Camii pazar yeri ve yoğurt pazarındaki yerler, kuşçuların dernek, borsa işlerini görüyor. Son asrın meşhur kuşbazları hâlâ konuşuluyor, Behram Paşa Camii'nden Münir Efendi. Mevidanlızade Emin Efendi, Cemilpaşazade Kasımbey ve Raif Hoca, Hamit Yazıcıoğlu'nun amcası, Eminigazeli, Zazo Alo ve Mahzunun oğlu Mehmet Efendi gibi insanlar memleket kuşçuluğunda nam yapıyor.

Cemiloğlu kitabında, Diyarbakır güvercinlerini dört ana cinse ayırıyor: 1. Göğsüak, 2. Ketme, 3. İçağlı, 4. Kızılbaş. Ve her cins, altı ayrı renkte altı ayrı şubeye ayrılıyor: 1. Göğsüak: Siyahına Atlas, sarısına Narinci, kırmızısına Ciğeri, gök renginde olanına Göğala, açığına Kürenk, zeytin rengine Zeytuni adı veriliyor.

2. Ketme: Siyahına Ketmeatlas, sarısına Bozak, kırmızısına Ketmeciğeri, gökrengine Ketmegökala, külrengine Ketmekürenk, zeytuni rengine Ketmeysufi.

3. İçağlı. Siyahına Zengi, sarısına Tahini, kırmızısına Gümüş-kuyruk, gökrengine Kara, açığına Miski, zeytuni rengine Yusufi.

4. Kızılbaş. Siyahına Karabaş, sarısına Sarıbaş, kırmızısına Kızılbaş, gökrengine Mavibaş, külrengini elde edememişler, zeylunisine Zeytunibaş.

Diyarbakır kuş meraklıları Mendel kanununa göre, beş yüz yıla varan çalışmalar sonucu bugünkü kuş çeşitlerini elde ediyorlar. Bunlardan sadece Göğsüak cinsinin özellikleri şöyle: “Atlas ile zeytuninin ayakları tüysüz, diğerleri tüylüdür. Mesela, bir Narinci veyahut Ciğeri, Kürenk, Göğalanın boynu ve göğsü muntazam bir kolye gibi beyaz olacak. Ayaklarının tüyleri kendi renginden. Başları kâküllü. Her iki yanağında kendi renginden başlarının rengine yapışık ve gerdanına doğru “benk” tabir edilen iki zülüf olacak.

Kuşların renk, tüy, kanat özellikleri ayrıntılarıyla açıklanıyor bu özelliklere girmeyenler kıymetsiz olup, Habeş tabir ediliyor, yani soylu değil. Veya bu özellikleri taşıyıp mesela gagasının siyah olması değerini düşürür. Mesela kâkülünün muntazam olmaması, renginin parlak olmaması, göğsündeki püsküllerin az olması da değerini azaltır.

Bu cinslerden başka, Mısır'dan gelme Mısır cinsi vardır, bunlar rengârenk olup, sütbeyaz ve sırtları siyah. Sırtları gök rengi, beyaz, kuyruğu siyah... gibi. Bunların gagaları küçüktür. Bir buğday tanesinden ufak, göğüsleri açılmış gül gibi püsküllü olmalıdır. Makbulü, püskülünün büyük açmış gül gibi olması, gagasının da çok ufak olması.

Ayrıca, çeşitli renklerde ayaklan paçalı, taklacı güvercinler vardır. Altı sekiz saat havada takla atarak kalabilirler. Evi istikametine dönüp, 50-20 santim kadar yere doğru iniş, birden minare boyu yükselmesi, heyecan verici ve çok makbul sayılır. Dalış şekilleri bahis mevzuu olur. Fazla dalış yapanlar bahsi kazanır. Kuşlar, yukarı yükselirken kollarının çok kuvvetli ses çıkarması, kendi sahası dışında da alçaktan geçmesi değerini artırır.

Bunlardan başka, uçurtmak için değil, süsü için beslenen rengârenk kuşlar vardır. Mesela, Ketme denen cinsin omuzlarına kadar inen kürklü tabir edilen, yakasında bir kürk yakası manzarası veren bir cinsi çok beğenilir.

Mendavi denilen cins de rengârenk olup, Tavus kuşunun kuyruk açması ve duruşu gibi hareket eder. Başı geriye adeta kuyruğuna değer. Ve göğsünü ileriye doğru bir top gibi dışarıya çıkaran süs güvercini de mevcuttur. Normalde güvercinlerin kuyruk tüy adedi 12 olmasına rağmen, bunların en

az 30, 40'ı, bir hindinin kabarması gibi daima kabarık şeklini alır, hava atarlar.

Halep, Hama, Humus, Şam ve Beyrut'ta beslenen kuş cinsleri, Diyarbakır kuşlarının iki misli büyüklüğünde olup, kozar tabir edilen cinslerdir, bunlar Diyarbakır havalisinde makbul sayılmadığı için beslenmez. Yalnız, Antep, Kilis, Maraş ve Urfa vilayetlerinde kuşbazlar bunlara meraklıdır.

Kuşlar, buğday, darı, mısır darısı çokça da mercimeği sever. Hastalıkları difteri, verem, felç, ishal ve kursak hastalıklarıdır. Kuşçuluğun fazla gelişmesine rağmen tedavisi ilkel kalmış. Pratik yöntemlere başvurulur, ishale karşı nar kabuğu, difteriye karşı ağız ve boğazı ispirto ile yıkamak. Verem, felç kursak hastalığına karşı tedavi yoktur. İçilecek sulara itina edilir, sabah akşam kapları yıkanır.

Kuşbazlığın gelişmesine sebep, kuşbazların kendi aralarında yaptıkları müsabaka ve bahislerdir. Beş yüz yıldır bitmeyen bu bahisler kentte aralıksız bir festival havası yaratır. Sabah ve ikindi serinliğinde küme halinde kuşlar uçurulur. Kuşbazların kuşları sürüler halinde birbirine girerek bir tek küme halini alır. Bundan sonra kuş sahibi kendi kuşlarına, kümese dönmeleri için bir kuş göstererek, dama atarlar. Bu suretle kuşlar havada yeniden bölünerek kümeslerine döner. Dönerken beraberlerinde yabancı kuşları da getirirler. Beraber gelip de inmeyen ve dönüp evlerine giden kuşlara Şatırkuş adı verilir.

Dama inen yabancı kuşlar, baltama tabir edilen tor, yani ağ İle tutulur. Tutulanların kanatları kesilir. Çekilir veya bağlanarak muhafaza edilir. Asla sahibine verilmez.

Şatır kuşları kuşbazlar, kırkar, ellişer adet olmak üzere sepetlere koyup pazarlık ederek bahse tutuşmak suretiyle şehir dışında uzak bir mesafeden hep birlikte salıverirler.

Sonra hep birlikte toplu olarak şehre gelirler. Herkes evinde kuşların kümeler halinde dönmesini bekler. Kuşların uzak mesafelerden defalarca salıverilmesine rağmen, hiçbirinin başka kümese gitmemesi değerlerini artırır, bu kuşlardan kuşbazlar, yeni yavru kuşları yetiştirir ya da satın alırlar. Bu kuşlar yavru ve acemi olduklarından kuşbazlar tarafından iddialı olarak uçurulur.

Mesela, 5 kilometre mesafeden çok alışkın bir Şatırkuş evine kaç dakikada varabilir, bahis tutulur, hangi kuş sahibinin kümesine erken dönerse bahsi kazanır. Ya da ev sahibi kuşbaz, kendi kuşunun bir kısmını dama çıkarır, bir kısmını avluya salıverir. Bir tanesini de eline alır. Bu kuş ya avludaki kuşların, ya da damdaki kuşların yanma inerse, bahsi kaybeder, doğruca kümesine girerse bahsi kazanır.

En sıkı bahis, kışın kar yağdığında, avlu ve damlar beyaz olduğunda tanımaz, kuşlar evi bulamaz. İkinci ağır müsabaka, geceleri yapılır, gece zifiri karanlıkta, uzak mesafeden 40'ar, 50'şer güvercin bir arada salıverilir, aynı gece içerisinde dönmesi şarttır, fazla fire veren kuşbaz bahsi kaybeder.

Kuşların kanadı yeni çıkanına “Lepir”, çok ötenine “Haşşaş”, renginin haricinde bileklerinde tüy olanına “Bilezikli”, göğüsten ileri çıkan tüylere “püskül”, gagasına “dimdik”, ayağı tüylüye “pampallı”, saplı bir kasnak file ile yakalamaya “baltama”, melezine “Habeş”, fazla ötenine “ferah”, dişisine sevdalı olanına “aşıktora”, karmakarışık renklisine “kuboy”, uçmaya tahammülü olmayan idmansızına “fülfül”, yumurtlamayanına “sakat”, dişi gagasını erkeğin gagasına geçirerek başını sallamasına “emişmek”, kümesini, evini çok iyi tanıyanına “şatır”, evini tanımayana “yaya”, çift olup da yuvada sevişenine “yuvakızdırmak”, dişinin çifte gelip erkeğe sürtünmesine “kösnemek” denir.

Ömürleri ortalama 7-8 sene, 10 sone yaşayanları var. Suriye, Irak, Urfa'da da beslerler ama, Diyarbakır kuşları kadar şöhretlileri yok, zaten Diyarbakırlılar başka kuşları ciddiye almaz. Hapishanelerde esrar taşımada da kullanılır. Erkeğin dişisinin etrafında dönerek kur yapma sırasında çıkarttığı: "Bagbagova... bag-bagova" sesini, kuşbazlar taklit eder, sesini dinlemeye ayrı meraklıları var!

Telefon rehberinden Esat Cemiloğlu'nu bulup, Bahçelievler'deki evine gidiyorum, bu ünlü ailenin ünlü şampiyon boksör ve ziraat mühendisi artık 93 yaşında. İşitme zorluğu çekiyor, tek başına tavla oynuyor, büyük ekran televizyonunun kumandasını elinden düşürmüyor, her gün gelen bir gecekondulu kadın ev işlerini yapıyor. “Bundan elli yıl önce, diyorum, Diyarbakır'da sade bir insanın mutlu olduğu bir küçük an, anlatabilir misin?” diyorum. “Akşam evine dönerken, sabah gönderdiği kuşu evin damında tünemiş görürse, dünyanın en mutlu insanı oydu” diyor.

Doğu'da iç savaş patlamadan, henüz 1975'lerde, kuşbazlığın sonu geliyor, beş yüz yıllık bu gelenek bir anda nasıl sona eriyor, giden kuşlar bir daha hiç geri dönmüyor mu, halk artık bu kuşlar hiç geri dönmeyecek diye umutlarını hepten mi kesiyor. Ne oluyorsa, modernizm, İstanbul, yoksulluk, bilinmez, kuşlar geri dönmüyor!

Elli yıl önce Diyarbakır'da her evde bir çift kuş, bir kümes mutlaka vardı, diyor. Beş yüz yıldan beri gelen bu gelenek son otuz yılda kayboldu, kuş türlerinin yeniden ıslahı bir beş yüz yıl daha istiyor. Karadenizlinin silah, Orta Anadolu'nun bağlama, ülkemizin güreş merakı, biliyorsunuz, yeniden yaşatılır da, yedi-sekiz yıl ömürlü kuş sevgisi bir daha yeniden nasıl yaşasın! Hadi gelin de bu geleneği yaşatın!

Kuşların beslenme türü buğday, kuru bakliyat. Halkın da beslenme türü buğday, kuru bakliyat... Aynı sofradan yiyorlar. Fakir bir aile bütçesini zorlamıyor kuş sevgisi. Ortadoğu'nun, dünyanın en cins güvercinleri asırlardır hangi sevgiyle besletildi, korundu... Eski zamanlarda, tabii bugün de, fakirle köleyi enerjileriyle ayırt edebiliyoruz. Köle iş yapmak için, at, deve, eşek gibi çalıştırılmak için yedirilmek zorunda, fakirin üreteceği kadar gücü yoktur, bir kuş gibi, kuru bakliyat, mercimek, buğday yeter de artar bile.

Anadolu üzerine konuşmaya çalışan tüm siyasal, sosyal bilimciler, türbeler, mezhepler, şeyhler cenkler üzerine ve bunların kahraman, tarihlerini yorumlar. Halkın siyasal sosyal davranışlarını yüzde yüz bir mutabakatla, türbe, ağa şeyh, üzerinde şekillendirir. Bir halkın asırlardır sevincini heyecanını, umudunu, gurbete gidenini, aklını başından almış bu kuşların, kahramanlıkla, cenklikle, şeyhlikle, Hz. Ali cenkleriyle hiçbir ilişkisi yoktur. Anadolu'da sırtında kırbaç izi olmayan elle tutulur tek hayvan kuştur. Koç, boğa, deve, eşek, at, köpek, insan, sırtında mutlaka bir "mor iz" taşır. Bir Helen bilgini Daptihos yergileriyle meşhur, bir öyküsünde, kralların adını "mor iz" koyar, kölenin sırtındaki kırbaç, halat şakırtısıyla açılan yaranın adını vermek için. Anadolu'yu ağa, şeyh, ırgat, İslâm tarikatları, mezhepleriyle ilişkilendirip anlamaya çalışmak yüzyılımızın derin bilim modası oldu. Bu halkın, tüm kentin, hemen her gün yeryüzü topraklarının en cins, en estetik kuşlarının peşinden koştuğunu, ürettiğini, uçurttuğunu neden sosyal bir davranış olarak o halkın ruhsal karakterinde

önemli bir yere koymayız. Bu kuş sevgisini Diyarbakırlılar kalplerine koydular, biz, hiçbir yere koyamadık. Gurbete, savaşa gidenlerin, kuş gibi, turnalar gibi uçup gittiğini türkülerde dinledik. Erenlerin, şeyhlerin kuş gibi uçtuğuna inandık. Hatta 1960’da Menderes, Yassıada’da mahkûmken, halk: “O her gece kuş olup uçup Eyüpsultan’da namazım kılıp geri dönüyor” diye inanıyordu. Bu kara tüylü kuşların asırlardır gidip neden geri dönmediğine inanmadık.

Bundan 15-20 sene öncesi olduğu gibi, beş-on kişinin özel hobisi, sevgisi, olsaydı, üstünden atlanıp geçilirdi, ama, yüz-yüz elli sene önce bir şehrin tümüyle katıldığı şenlik, bir günlük heyecanı anlamak ve bu halkın uçurttuğu kuşların nerelere savrulduğu, hangi göklerde kaybolduğunu anlamak zorundayız. Kölenin azat edilmesi gibi, kuşun serbest bırakılması ayrı, gururlu bir sevinç mi veriyordu? Biz çocukken sokaklarda saka kuşları satılırdı, küçük, yirmi beş kuruş verir alırdık avuçlarımıza, hemen bırakırdık. Pır pır, uçardı sonsuza, bir liramız olduğu zaman hemen kafesin önünde sıra olurduk, dört tane kuş alır, birbiri sıra bırakıverirdik, kuş uçup gözden kayboldukça, içimizde gururlu bir sevinç, biz de onunla birlikte kanat çırpardık, ufukta seslerin arkasında saklı dağ başlarına doğru...

Kuşun yurdunu bulabilme imkânı için serbest bırakılması gerekir herhalde, budur demokrasi. Evini bulanlara Şatır deniyor, bulamayan melezlere “Habeş”. Kuş sevgisi neden dönüp dolaşıp bir bahiste odaklaşıyor. Evi bulacak mı, bulamayacak mı gibi bir iddia neden herkesin, her insanın yüreğini yakıyor? Sürükleyici bir heyecan beş yüz yıldır durmaksızın sürüyor, karlı havada, zifiri gece karanlığında, hayatın bin türlü meşgalesinde bu iddia daha da koyulaşıyor. Evini bulan kuşa üstün bir nişan veriliyor, cinsi övülüyor! Mercimekten küçük, minnacık, ışıl ışıl gözbebeklerine boyundan, ülkesinden, annesinden babasından büyük kederler düşen kuşların sıtması mı tuttu, verem mi oldu, neden yuvalarını bulamaz oldu?

Bahis için şehir dışından kuşları bırakanların evlerine dönme heyecanı, derin derin soluklar, iri iri adımlar, her gün aynı şey, damın üstüne tünedi mi kuşlar, beklentisi. Diyarbakır'ın o meşhur gavur amı sıcaklığında sık sık alın terini bu mendille sildi insanlar beş yüz yıldır. Hapisten dönmedi, gurbetten dönmedi, gözlerinden çoluk-çocuğa kan fışkırttı bu keder! Hayallerin ve

umutların sonu, tüm kuşların tüyleri ürperdi, hiçbir sarhoşluk, hiçbir coşkunluk bu surat kemiklerini eriten, kemirten acıyı alamadı... Ne kaldı geriye, tek başına bir yoksulluk, fukaralığın bir talih oyununa döndü kuşbazlık, beş parasız akşamüstü, evin damına konan onlarca kuş, sevinciniz oldu, havadan sudan bir berekete sığınıp, pazarda paraya çevirdiniz. Yeri göğü inleten kanat sesleri, karın tokluğu oldu, onlar da tarihin yoksul öfkesine boyun eğip, kaybolup gitti!

Beş yüz yıldır Diyarbakır göklerinde serinletici gölgeler yapıverdi güvercinler. Kuşbazların kara, kızgın, öfkeli bakışları beş yüz yıldır Diyarbakır göklerine asılı kaldı, kuş bakışı. Ne oldu bu şehre son otuz yılda, bir daha dönmedi kuşlar. Göklerde bir uçurum mu vardı? İstanbul'da yetiştirilmesinde hiçbir özen, acı, gözyaşı olmayan kuşlar bin yıldır yaşıyor ehlikeyif. Kanat çırpınmaya bile üşeniyorlar. Beylerin, holdinglerin ayakları altında rahatça geziniyorlar. Kimse yakalar, öldürür kuşkuları hiç yok. Akşama kadar öyle tıka basa yiyorlar ki, camii duvarlarında kendileri için yapılmış kuş köşklerine sığmıyor iri, yağlı götleri. Kaç siyasal iktidarın efendileri değişti, ama İstanbul’un iri götlü, katmer katmer kursaklı ve bir hışt deyince topu birden korkuyla havalanan güvercinleri değişmedi. Bir avuç buğday, bir avuç mercimek nedir ki, bulamadı Diyarbakırlı. Beyazıt Meydanı’ndaki o domuz yavrusu gibi yağlı yağlı güvercinlerin ne güzel köşkleri yuvaları var. Hiç kimse merak etmiyor, evlerine dönecekler mi, evleri hemen oracıkta, kimse merak etmiyor, yiyecekleri var mı, yiyecekleri hemen oracıkta. Ama asırlardır Anadolu’da, bir avuç buğday bulacak, bir insana, kaderlerini verdi yığınla insanlar. İşte asırlardır Anadolu’da evinin, yurdunun yolunu bulacak bir insana, “kaderlerini, boyunlarını” teslim etti on binlerce insan...

Yine değişiyor efendiler yukarıda, aşağıda değişen ne? Eşek sahibi düşmanı görünce eşeğine yalvararak kaçar, eşek sahibine döner, ne kaçıyorsun, taşıyacağım bir yüktür, ha o, ha sen... Mahpus damından bir dışarı atsalar kendilerini. Bir avuç buğday için bir iş bulabilecekler mi? Döndüklerinde evlerinin yolunu onlara artık kim gösterecek?

Diyelim havadasınız. Binlerce kuşun arasında kanat çırpıyorsunuz. Şaşkınca. Hastalıklı, sıska, körpe bir kuşsunuz. Nereden tanıyacaksınız bu evi? Şu, loş bir hapishane avlusuna benzeyen ev miydi? Şu, önünde

kadavra, ölüler kalkıyor sıra-sıra, orası mıydı? Yoksa, sur dibinde et, kebap yiyen, yağlıları seyreden boyacı çocuğun yanına mı tünesem. Şu Mardinkapı'da kokuşmuş paçavralar giyen beş-altı yaşında, kara, sümüklü çocukların oynaştığı eve mi insem? Neresi evim? Şu, kan banyosu gibi kiremitleri, çatısı, avlusu yıkanmış ev mi, şu koyun koyuna, bir mendil kadar battaniye altında yatan on yedi çocuğun büzüldüğü ev mi? Yoruldu kanatlarım. Lapa lapa kar yağıyor, ağırlaşıyor. Yoruldu kanatlarım. Demiri eriten kavurucu yaz güneşi tüylerimi alev alev yakıp kızdırıyor. Bayıldım, bayılacağım. Şu kapı dibine çömelmiş ağlayan biçimsiz şalvarlı ağlayan anneler, oraya inecektim. Tanrım, şu kara uğursuz geceyi karartan sonsuz mermi seslerinin döndüğü gençliğimin çöplükle çevrili şu mahallesi miydi? Ne sert rüzgâr surların üstünden. Kaburgalarım çıta çıtır kırılıyor. Bekleyen kaldı mı? Yeniden şişiverse yüreğim balon gibi. Çocukluğumdaki gibi cıvıldayan kuşlarla dolu o avluya yeniden girebilsem. Unutuverdim sokaklarını. Hangi kemer kapıdan girecektim, her bir taşı düşmüş. Sonsuza değin çırpınıp duran. Şu yıkıntılı kara köşe, naylon torbalarla örtülü pencere miydi? Yıkanmış tertemiz çamaşırları asılı, annemin dizdiği, oraya mı inecektim? Ayakkabılar görsem çamurlu, uzaktan gelmiş, alelacele avluya fırlatılmış, ah oraya mı inecektim, yoksa evimi mi istemiyorum, emniyetli bir delik mi benim boşlukta asılı tüm hayallerim? Bir açık perde görsem gagamı vuracağım. İçimde acıyla mermi olmuş bu kederle gözlerimi dikip, masmavi göğü yeniden delip geçeceğim, toprağı eşeleyip. Gizli gizli yuvalarına mı girsem kırmızı akreplerin? Mavi, masmavi gök. Ağır basıyor kanatlarıma. Daha da yukarı dikip gözlerimi... Asılı kalacağım, böyle, ah, ne türküler yağdıracağım böyle bol bol, sağanak! Ah, bu masmavi gök, boğucu bir oda burası, koparıp alıyor yıkıcı rüzgâr, yıldızları bile kızgın... İnmek istiyorum... Tanıdık bir eski taş, bir kırılmış kiremit parçası... Tünemek istiyorum... Ah, son otuz yılda... Hayat ne çok değişti. Yurduna dönecek mi, dönmeyecek mi, bu bahsi bekleyen, iddiaya girmiş tek bir kuşbaz kalmadı... Ay ışığı parlıyor ıssız, sonsuz koyu lacivertte... Nereye ineceğim... Pırıltılar yanıp sönüyor! Kalbim küt küt atıyor... Kimdir bu gelen, kimdir bu geri dönen, biliyor mu bu şehir!

Toprak Saha

Ortaçağda kilise önlerinde, akademi bahçesinde, öğrenciler ve rahipler arasında her futbol maçında sert kavgalar çıkardı, mahalle savaşları, iç savaşlar gibi. Uzun yıllar futbol yasaklandı. Futbolun seyirlik oyun haline gelmesi, yerel polis teşkilatının güçlenmesi, yani 19. yüzyılın sonları. Bugün dünyayı saran futbol heyecanını polise borçluyuz.

Futbol tutkusu, aynı okulda, mahallede, her gün gördüğümüz tanıdık, yakın arkadaşlarla oluşturulan manevi güç birliği, dayanışma ziyafeti. Taraftarlık, savaşın “oyun havasına” dönüştüğü kutsal bir ayin! Televizyonla, tanımadığımız uzak ülke takımlarını da sevebiliyor, hiç görmediğimiz insanlarla dayanışma içine girebiliyoruz. Erkek kası ve gücünün, incelikli oyunlarla estetize edilip savaşların duyguya döküldüğü bir insanlık yarışı!

İnsanoğlunun çok konuşup anlayamadığı iki şey var, ilki; Aşk! Ne güzel gündür o. Kalbimizi bir anda dinamite çeviren, çiçeğin yüreğimizde bombalaştığı bir duygu. Kapkaranlık, sıkıntılı iç dünyamızı pespembe, buğulu akşam güneşlerine dönüştürür. İkincisi, oyun. Aşktan da öte. Coşkunun toplu aşkı. Hırsın, toplu sevişmesi. Gururun toplu zaferi. Gol anında topluca öpüşmek, taşkınlığın topluca dansı... Derin bir endişe, mezar sessizliğiyle topluca acı çekmek!

Diyelim Cimbom’un zaferleri, çırçıplak taşkın ruhumuzun güneş banyosu gibi, coşku, gurur, bir insanlık duası gibi, güzel erkeklerin melekleşip rüzgârlaştığı, o an içimizde havalanan delirmiş neşenin Tanrısı, o an hıçkıra hıçkıra ağlamak istiyor.

Ancak, Fener'in küçük takımlara yenilgisinde daha sert bir hüznün tadı var, âşığına durmaksızın acı çektiren vahşi güzel bir kadın, Fener! Beynimizin doku ve düşünce değil, kan ve alev olduğunu bize öğreten, futbolun, kıskıvrak bir acının toplu aşkı olduğunu bize anlatan, Fener! Her defasında müthiş, rüya gibi takım kursak da, her hafta sürpriz bir yenilgi, maçın son dakikaları hızar gibi kesiliyor, kalbimiz, her hafta felaket. Hırsın, tutkunun isterisiyle akıtılmış gözyaşlarının pırıltısında, “acıların takımı” yazıyor. Kızdırılmış acılar çektikçe, kepaze mağlubiyetler yaşadıkça, delik deşik oldukça kalbimiz, takımımıza daha derinden bağlanıyoruz. Sanki coşkuya,

zafere değil, kalbimizin lime lime paramparça edilmesine ihtiyacı var. Sanki yenilgiler mahzunlaştırdıkça bizi, daha da güzelleşiyoruz.

Her hafta gencecik çocuklar, ruhsuz ibneler, diye bağırsa da, aslında ertesi hafta onlardan yeni bir acı haber bekliyor, azabın bitmesini istemiyoruz. En kötü şarabın kırılmış ağzıyla sur dibinde, kan revan dudaklarla, itler, köpekler gibi ağlayarak içmek gibi. Bu matemle zafer arası futbol destanının adı Fener! Uğrunda gençliğimizi harcadığımız küfürler, isyanlar içine sokuyor bizi. Delirip isyan ettikçe, mutsuz geceyi gece bekçileriyle geçirip ağız dolusu küfürler ettikçe, sanki daha çok Fenerli oluyoruz. Artık bize seri mağlubiyetler yaşatacak, her gün akıl almaz puştluklar, dalaverelerle önüne gelene yenilecek bir takım lazım...

Cimbom sokaklarda zafer davullarıyla şaha kalkmış yürüyen bir ordu, Fener, yenildikçe yatakta, yataktan çıkmak istemiyor, bu hastalık, aşkı daha güzel anlatıyor!

Geleneklere bakın, “yas” ve “ağıt” bizi, toplum olarak bütünleştirici, kopmaz parçaları haline getirmekte. Sırf acıların, taziyelerin, yasların yıldönümleriyle yaşayan cemaatler, milletler var. Diyelim Kerbela faciası, Şii ve Aleviler için bir varoluş destanı, Kerbela, Ergenekon'dan çıkış gibi bir halk millet oluşun hikâyesi...

Veya, Yahudileri mermer gibi bir arada bütünleştiren “ağlama duvarıdır”, iki bin yıl önce Kudüs’te onlarca yıl süren iç savaşlar ve sonunda büyük sürgünü hatırlatır, Yahudi olmak, bu tarihsel acıların yâd edilmesi. Acılar “zaferler” gibi kutlanır, çünkü o milleti, bu acı, bu acının sabrı, duası, kutlaması, millet yapmıştır.

İsa!nın çarmıha gerilişinden bir din doğmuştur, İsa'nın o andaki acısı, Hıristiyanlığın her şeyidir, ya da İncil, işte bu kutsal acı üzerine dinleşmiş, Hıristiyanlık halini almış, “müjdeye” çevrilmiştir!

Çarmıha gerilişi İsa'nın, “zafer” olarak kutlanır, çünkü Hıristiyanlığın doğum günüdür bu, insanlığa büyük müjde, o acı anı. İnsanlığın ruhsal terbiyesi iki bin yıldır bu acının meyveleriyle sabırlı, saygılı, kiliseye sadık insanlar yetiştiriyor!

Fener sevgisi, taraftarlıktan, kulüpten öte, tarihsel bir cemaati hatırlatıyor, yenilgileri bu yüzden “zafer”dir, baksanıza tribünde taraftarın yüzü kızarmış, baksanıza, küçücük taraftarın ağlamaktan gözleri şişmiş. Mutlu, toplumsal birlikteliğimiz işte bu kızarıklık.

Sadece manevi olarak değil. Acılara son verelim, Fener’i kurtaralım diye karşı çıkışta bulunsak bile, kulübün tüzüğü gereği, üye olmak, idareci olmak imkânsız, bu yönü de, siyasal olarak devletimize benzer!

Müdahale etmemiz imkânsız acılar! Yaşadığımız topraklar, tarih, devlet, din, kapitalizm, bize müdahale etmemiz imkânsız acılar sunuyor. Oysa Fener'i, oysa bu dünyayı çok seviyoruz. Açlıktan, soğuktan titresek de, onlar plazalarda otururken bizler portatif, naylon bir çadır bulamasak da, bu ülkenin acılarına, sevinçlerine ortak olmak istiyoruz. Ayaklarına kapanacağımız “acılar” istiyoruz!

Tarih bize yasların, zafer ve coşkulardan çok daha etkili olduğunu gösteriyor. Acılardan uzakta kalmanın, topluluğun dışına itilme olduğunu ve “telaşsız” yaşayamayacağımızı biliyoruz. Tanrıların bize bir çift sözü var, topluluğun heyecanlarından, zehir zıkkım acılarından uzaklaşmak, büyük günah, dünya sürgünü bir büyük korku!

Akan kanları gördükçe Tanrı, iştahı kabarıyor dinlerin, dinleri aracılığıyla, cemaatten (sürüden) uzaklaşırsanız size asla yardım etmem diye tehdit ediyor, umudunu kesme, git ve mağlup kepaze takımlarının ayaklarına kapan, merhamet dile, yardım iste... Acının cellat basısından. Tarihin tekerleği bütün kara parçalarında böyle dönüyor artık. Neşeli bir arkadaş, kavgacı, inatçı birkaç gazeteci, başka bir fikri olan birkaç siyasetçi bulmak artık imkansızlaşıyor!

Tek başına ağlamak, imkânsız! Bunu becerebilseydi insanlık... Leş kargası rahiplerin, zebani liderlerin oyuncağı olmazdı kitleler, halklar!

Bundan yüz elli yıl önce, tuhaf on binlerce aydın geldi yerküresine; bu acılar sizin değildir, terk edin onları deyip, tek tek insanları topluluktan kopartmaya başladılar. Edebiyat, şiir, sanat, bu tek kişinin acılarını, trajedilerini anlamaya çalıştı ki yer-gök oynadı. Bir tek kişinin psikolojik yükünün tarih kadar büyük, devletten, dinden daha ağır olduğunu gördüler. Bu yükün ağusunu kaldıramayan insanlar, öldürücü bir kargaşalığa

sürükledi Avrupa’da her birey, bir dinamit olup patladı, adlarına, nihilist denildi. Dinsiz, devletsiz, işsiz, güçsüz bu insanların başıboş kitleleri ayaklandırdı, altı üstüne geldi tarihin, coğrafyalar büküldü, seri ihtilaller. Birileri insanoğlunu cimciklemişti, hızla kendi gibi tek başına ağlayan insanlarla büyük örgütler, sendikalar arkasına saklanmaya çalıştı! Tanrı ruhlarımızın hırsızı mıydı, tüm acılarımızı, işadamlarına, din adamlarına, krallara neden peşkeş çekiyor?

Dünyanın hafiften başı döndü, bu iddia, yüzyıl sonra, 1990’larda Rusya’da kaybedildi. Ama hâlâ incecik yağmurlar yağıyor içimizde, ama hâlâ körpecik Doğulu çocuklar karpuz-kavun atıyor kamyonlardan! Yıkılan şehirlerden, paramparça olan dünyadan geriye bugün iki fikir kaldı.

Birincisi, vahşi kapitalizm! Dolar için, otuz bin işçiyi gözü kırpmadan işten atan, küçücük okul çocuklarına defter, kitapları bile mafya eliyle satan, küçücük okul çocuklarına bile okul önlüklerini mafyacı holdinglerin ihaleleriyle satan!

İkinci fikir Avrupa'da! İki yüzyılın siyasi-sosyal ayaklanmalarının karşılığı alınmış, eğitim, işsizlik, sosyal haklar! Avrupa Birliği’nin, Avrupa’nın insanlığa hediye ettiği büyük haklardır bunlar! Avrupa Birliği bu hakları koruyacak, saklayacak, emanete sahip çıkacak mı, yoksa vahşi kapitalizme boyun eğip onlar da sosyal hakları, eğitim, işsizlik, sağlık sigortalarını rafa kaldıracak mı? Avrupa Birliği, neyin birliği? Ekonomik bir dev olmanın mı? Bu haklarla insanoğluna Avrupa'da bir soluk, bir nefes alma yolu açmak mı? Bocalıyor, karar veremiyor Avrupa, Amerika ültimatom gönderiyor, otuz bin, altmış bin işçiyi gözünü kırpmadan atacaksın, sendikaları kapatacaksın, yoksa benimle baş edemezsin!

Bizler, bu topraklarda tek başına ağlayan insanın modern dinini inşa eden, Avrupa kültürünün sağlık, sosyal, eğitim, işsizlik haklarını öğrenerek, övünerek, ideal yaparak, büyüdük! Bugün yerküresinde iki büyük dev savaşıyor ve biz, Avrupa'nın bize öğrettiği bu hakların ne pahasına olursa olsun yaşatılması, bir insanlık ülküsü olarak doğduğumuz köylere kadar uzanmasının yanındayız, başka da dinimiz yok! Gelin görün ki, kapitalist eşkıyalar basıyor köyümüzü. Siyaset, din, devlet, ya da Ali Şen'in .ötü, Demirel'in suratı, Fethullah’ın gözyaşları, insanoğlunun ebediyen zehirlendiğini, insanlık cinsinin bu abes, hortlak fotoğraflar arasına sıkışıp

kaybolduğunu anlatıyor, futbol, siyaset, din, fotoğraflar yer değiştiriyor, hiçbir şey fark etmiyor!

Benim, uzun ince, kara şeritli daktilom! Söyle bana! Milli, dini acıları yoksul, çaresiz insanlara satanlar bunlar değil mi? Para için, devleti, vatanı, dini satanlar bunlar değil mi? Koca Afrika kıtasını AIDS'le yok etmeyi, Afrika üzerine oturmayı düşünen bunlar değil mi, ağzına kadar dolmuş tahıl ambarlarını çürütüp denizlere atanlar bunlar değil mi? Uçsuz bucaksız denizlerdeki küçücük adaları bile soyup soğana çevirenler, suyu satanlar, havayı satanlar, ayetleri satanlar, çarmıhtaki çivileri, Sakal-ı Şerif'i, şehitliği, Kadir Gecesi'ni, duaları, şükürleri, evliyaları, fatihleri, otomobil reklamlarıyla satan bunlar değil mi? Bir küçük maymunun elindeki muzu, bir küçük karıncanın taşıdığı dane buğdaya göz koyanlar, uykularımızı, hayallerimizi, kardeşlerimizi, türkülerimizi, annelerimizin gözyaşlarını satanlar bunlar değil mi? Atın kişnemesini, kuzunun melemesini, eşeğin anırmasını, ilacı merhemi, böbreği, körün gözünü, insanları diri diri yakarak, dünyayı mayın tarlası yaparak satanlar bunlar değil mi? Uzun ince kara şeritli daktilom, asırlardır bizi döven, nükleer bombalarını çıplak çocukların üstüne atan, tarlaları, ormanları, denizleri kâbusa çeviren, Tanrı'ya kuyruk, kuyruğuna teneke bağlayan, karanlık, aç gecelerde boş sokaklarda pis cızırtısıyla gencecik çocukları kuş uykularında terörist yapan bunlar değil mi? Bu demir, mermerden oyulmuş tarihin en besili hayvanlarını kim doyurdu, söyleyin, sağır, kör, dili tutulmuş kardeşlerim, bundan daha büyük azap kalmadı tarihte, söyleyin, bir insanın, bir küçük çocuğun kalbi hâlâ neden diken gibi batıyor ellerine, neden bu dikeni dolarlarla, borsalarla temizliyorlar. Tarihin en enayi kardeşlerim, oturdukları koltuklara çivilenmiş bu hayvanlar hiç mi keyfinizi kaçırmıyor?

Bin yıldır yeniliyor bu Fener, bizler sahaya hiç çıkmadığımız halde gizli polis teşkilatı bütün mağlubiyetleri, kargaşayı bizden biliyor, polis hırsını tribünlerden alıyor!

Üstelik Fener yeşil sahada yeniliyor, bizler toprak sahada! 19 Mayıs Stadyumu'nun hemen yanında, iki toprak saha! Amatör maçlar oynanıyor. İlçe takımları tabii ki çok güçlü, Polatlı, Kızılcahamam... Devlet kurumları takımları Dışişleri, DSİ, Tarım Kredi gibi, her zaman parlak formaları, şık kramponları vardır. Ya semt takımları, Yenidoğanspor, Ulubey, Çalışkanlar,

Dikmen gibi. Semt takımları sahipsiz! Holding takımlarına, belediye takımlarına, torpilli Şekerspor gibi takımlara karşı çaycı, tezgâhtar, dönerci çırağı, muavin, değnekçi, Lunaparkta şıkşıkçı, kara yüzlü genç çocuklar kıran kırana savaş veriyor! İki toprak saha, küçük çakıl taşları hızar gibi, düşen bir daha kalkamıyor. On binlerce amatör futbolcu her gün bu sahada hayatları için bir müjde, bir neşe, bir şans arıyor. Kramponlar parçalanmış, ayakları pişirip, haşlayıp deriyi çoktan kaldırtmış, işkence pabuçları gibi.

Toz bulutu içinde top görünmüyor, hakem görünmüyor. Tribünün üstü alüminyum tente, düştü düşecek kafalara. Oturulacak sağlam tek koltuk yok, tribünün altı, sarhoşların, delilerin geceleri uyuyup sıçtığı küflenmiş mağara gibi sığmak, b.k kokusundan tribünlerde oturulmuyor.

Tribünlerde en fazla elli-altmış seyirci, seyirciden çok çekirdekçi, ciğerci, gobitçi, köfteci, sucu. Seyirci dediğin, genç takımların çocukları zorla getirilmiş, intihar tutkusu gibi futbol tutkusu, ateş gibi gözler, hiçbirinin şansı yok. Üçüncü ligin tüm seçmelerine çıkıp, elenip, sonunda kümeye düşmüşler, yedikleri bir lahmacun, mahallenin eğri-büğrü küçük değnekleri gibi çocuklar. İkinci bir formaları yok. Sırtlarındaki formayı yıkayıp yıkayıp dört-beş yıldır giyiyorlar. Şortları, bacak aralarında büzüşmüş. Yağmur yağdığında çamur suyu içiyor, hayat bize de gülsün diye bu vahşiler ormanında beş parasız savaşıyorlar. İçtikleri bir bardacık portakal suyu yok. Demir kapılarla sımsıkı kapanmış küçücük, havasız odalarda giyiniyor, soyunuyorlar, bir havluyla, on beş kişi kurulanıyor. Dikenli tellerin ötesinde olmak, Meksika'dan Amerika'ya kaçmak gibi bir rüya, tribünlerin bu tarafı. İşsizlik-umutsuzluk bataklığı! Büfede beş yüz liranın üstünde hiçbir şey satılmıyor.

Üçüncü lige transfer olmuş futbolcuya "hayranlıkla" bakıyorlar. Günlerce ardından konuşuyorlar. Mahalli ligde en pahalı futbolcu, bir yıllığına 1, 1.5 milyon, bu parayı kapan kendini adam gibi futbolcu sanıyor. Rüya öyle büyük ki, can sağlığı bilmiyor, tanımıyorlar, mahalleli çocukların öfkeli tekmeleri kemikleri çılgınlaştırıyor. Sinek kadar küçük yüzlü kara çocuklar gibi hiç büyümemiş otuzunda incecik adamlar, değil koşmak, hızlı bile yürüyemiyorlar. Bir tek kişinin topu söküp alacak gücü yok, adamakıllı dövülüyorlar. Kamyonet, dozer suratlı rakip takımın oyuncularının elleri de çalı kökleri gibi, göz çıkartıyor, lukıiu; konçsuz bacaklarda kemik parçaları

bırakıyor. Hakemin düdüğüyle terden sırılsıklam, davul gibi şişmiş toprak yüzlerle terk ediyorlar sahayı. Gidip uzanabilecekleri yatak bile yok, herkes işinden zor izin almış... Tekme yediklerinde kendilerini yumuşacık kucağına atacakları yeşil çimler hiç yok, tek ayaküstü ağlayıp, acılı çığlıklar atıyorlar...

Dolmuş parası bile bulamayıp beş kilometre yürüyerek maça gelmiş, işte rakibi, trilyonluk belediye takımı, trilyonluk holdinglerin Telekom gibi takımları, her yıl bir holding ya da büyük ilçeler mahalli lige takım sokuyor, sonu gelmiyor bunun, semt çocukları, yirmi yıl var ki, kendileri gibi başka mahallenin çocuklarıyla oynayamıyor, holdingler, belediyeler gibi rakiplerin tozu dumana kattığı bu toprak sahada, kornere giden topa, dermanı kalmamış, “var git işine, uğraşma benimle” der gibi bakıyor. Kafasında imkânsızlaşmış hayallerini bir ara pası, bir top istobuyla şekillendirmeye çalışıyor, ayağı kayıyor, şekil şekle uymuyor, arkadaşlarına köpürmüş bir öfkeyle: “koşun ulan, koşun orospu çocukları, koşun Allah için...”

Koşun çocuklar, holdinglere, trilyonluk belediyelere karşı koşun, Allah için koşun, vatan için koşun... Bu kadar kötü bir saha, bu kadar haksız bir hayat, bu kadar çirkin bir krampon, koşun, şu eşek sürüsü, semerli, tamponlu sürülere karşı... Kaslarımız bu kadar çelimsiz, insanoğlu bu kadar zayıf olmamalıydı... İnim inim çaresizlik içinde, başlar yerde çıkılıyor sahadan, habire tekmelenen hasta sokak köpeklerinin mahzun bakışlarıyla... Birbirleriyle yaptıkları konuşmalar şu kadarcık: “Kaptan, gelecek maç, saat kaçta!”... Havayı yalayarak yer gibi, belki hayalleri, gelecek hafta gerçek olur gelecek hafta... Maç bitmiş, holdingin birkaç seyircisine hâlâ “bir avuç ibne, otur yerine” diye bağırıyor, mahalleli kalabalık.

Takımın başında hâlâ, rakısını zeytinle içen eski bitirim abiler, yumurta topuk ayakkabıları, ütüden parlamış, katlanmış kruvaze takım elbiseleriyle, topçularından, 80'li, 83'lü diye bahsediyor, genç takımdan acar bir çocuk için ağzı ballanarak: “O seksen beşli” yani, 15-16 yaşında, yani, iki milyar edebilir, büyük bir sebatla, 85'li çocuklar aranıyor mahalleden, başka semtlerden, genç takımlardan! Bu çocuklar büyüdükçe, mahalleye büyük ağaçlar dikilmiş, büyük heykeller yapılmış gibi gurur duyuluyor, o boş, çöplerle çevrili mahalle arasından gıpta edilen bir kahraman çıkabilir.

Kalabalık sarhoş olmuşçasına, yüksek gerilimli gözlerle onu seyrediyor. Erkeğin erkeğe aşkıdır bu, hayalleri kayarak yer değiştirir. İnce bacaklı bu gencecik çocuklar, mahalle arasında, artık lakapları buldozer, tank, takoz, kırko, pala, beton, kazma'ya çıkmış ve çoktan esrara, şaraba vurmuş koca koca kramponların arasında top çevirmeye başlamıştır. Dokunsan yıkılacak bu eskimiş kahramanların yanında top çevirmenin de ahlâkı var, mesela, bacak arası yapamazsın, yanında top beklerken uzun top süremezsin. Maçtan sonra bir bardak üzüm şırası ya da devre arası, hıyar turşusu, hayatın her şeyi…

İşte kaç haftadır, bu toprak sahada, Yenidoğan'ın, Çalışkanlar'ın maçlarını izliyorum, holdinglere karşı hiç şansları yok, ama topu onlar oynuyor, çünkü sadece onların hayalleri var, sadece onlar takım arkadaşlarıyla aynı semtte oturuyorlar! Trilyonluk takımlara karşı hayat oyununu onlarla oynuyor. Hayatın hiçbir ahlâkı kalmadı, küçücük mahalleli çocuklar, holdinglere karşı hayallerinden gizli gizli akan yaraları hiçbirimize göstermeyerek, soylu bir rakip bekliyor, bu boş sahada, soylu bir düşman arıyorlar gururla, en kralının anasını .ikerim diyen bodoslama inadıyla, holdinglere karşı ceza sahasına girmeye çalışıyorlar...

Kardeşlerim! Yabancı dergilerin tıpkıbasımında da dünya birincisiyiz, sömürge kültürünün dahi dozunu kaçırdık. Ülkemizde yüzün üstünde Amerikan markası dergi, orijinaline birkaç sayfa ek yapılarak basılmakta. Tanrım, bu nasıl kâğıt çöplüğü! Tüm bayiler Mamak çöplüğü. Gün geçtikçe, daha da alçak oluyorlar, bir yıl önce Milliyet gazetesi utanmaksızın Amerika'da günlük bir gazeteyi ilave vermeyi bile denedi. Hafif meşrep S.o.s mopolitian, Claire, şebek zengin karılarının Singapur kertilmeni gibi sayfalar. Bayiinin önünde şöyle göz gezdirin, otodan borsaya, parfümden dekorasyona yüzün üstünde, manken, lüks arabaların pırıl pırıl baskılarıyla modern bir mezarlık!

Bunca para, kâğıt, insan kıyımı, israfını göze almalarının sebebi, dergilerin çok kolay, ucuz çıkartılması. İki tane kelepir çevirmen, sigortasız-sendikasız iki tane de ODTÜ bitirmiş cici kız tutar, Amerika'dan da orijinali postalanır, size de basmak kalır!

Duymayanlara biz duyuralım. Şimdi de dünyaca ünlü MAD dergisinin Türkiye baskısı "bir milyon liraya" medyamızın holdingleri tarafından,

“dünyanın en çok satan mizah dergisi” yaygarası, reklamıyla piyasaya sürüldü. Kaç mı sattı dersiniz, iki yüz adedi geçemediler. Bu da arşiv ve kütüphaneler zorunlu alış yapar, oralara gider. Birkaç yüz satan dergiyi “rakip” sayacak değiliz, üstelik Leman dergisi hayatında hiçbir mizah dergisine laf atmadı, ahlâkı gereği...

Ancak, dünyanın en çok satan mizah dergisini kahramanca, ağızlarını şapırtadarak reklam edenler, bir gün olsun Türkiye'nin en çok satan mizah dergisini ağızlarına almazlar. Ama holdingler, bizi satın almak için, milyon dolarları gözden çıkarırlar. Ahh Türkiye, orospu çocukluğunun bile tadını tuzunu kaçırdın. Dergiyi midem bulanarak okudum, arkadaşlara uzattım, iğrenerek yere attılar. Ereksiyon halinde cinsel organ, seks mağazasından şişme bebek gibi, medyanın şişme yazarları, şimdi de şişme dergilerde kahramanlık yapıyorlar!

Radikal gazetesi bir yığın yazarını kovdu, şimdi de Yenibinyıl gazetesi başta Kürşat Bumin, bir yığın gazeteci çıkardı, geride kalanlar arkadaşlarının atılmasından hiç söz etmedi. Kalem dediğin artık holding patronlarının kucağındaki o sert şey, toplu bir gazetecilik aşkı, artık topluca o kucağa oturmak. Ahh Türkiye, kalbinin inceliklerini eşeleyeceğimiz bir yazarın kalmıyor. Şimdi o holding köşelerinde bin bir çalımla sırıtan suratlara bir daha bakın, yazar değil, her bir .öt deliği, bu karanlık b.klu ağızlar ülkemizdeki siyasi, iktisadi çirkinlikleri yumuşatıp, o kucakta emiyorlar!

MAD dergisi, gerçekten müthiş bir dergi. Soğuk savaş yıllarında Amerika'da her biri zekâ akrobatı, zekâ cambazı çizerler, başta Don Martin ve Sergio gibi muhteşem karikatüristlerin akıl almaz mizah gücüyle derin bir muhalefet rüzgârı estirdi. Bir büyük mizah sarhoşluğuyla karikatürü sanatlaştırıp, mizah dergiciliği tiryakiliğini İngilizce konuşulmayan ülkelerde dahi bulaşıcı hastalık gibi yaygınlaştırdı. Don Martin, Sergio ve arkadaşlarının yüzyılımıza imzasını koymuş sanatları, mucizevidir. Hayatları MAD dergisiyle, MAD dergisi mizahla Özdeşleşmiştir!

Tek kelimeyle “harikadırlar”. Ancak, evrenin harikalarını iyi tanımak lazım. Bugün Çin Seddi'nin, ya da Özgürlük Heykeli’nin tıpkısını Türkiye'de yapmanın anlamı yok, gülünç olur. Çünkü Don Martin hayatında bir tek Çorumlu, Çankırılı görmedi, çünkü Sergio, hayatında Demirel, Doğramacı,

Demiral, Ali Şen gibi suratlar görmedi, çünkü MAD dergisi, bizim mahallede top oynamadı.

“Zeynep bu güzellik var mı soyunda?”, MAD dergisi Zeynepleri tanımaz. Bu gülünç örneklerin artık bataklık gazına dönüştüğü yüzlerce girişim var ülkemizde, bir zamanlar, Memduh Ün, Şekspir'in dünyaca ünlü eseri Hamlet'i, Fatma Girik için uyarlamıştı, ortaya kokmuş balık gibi rezil bir şey çıktı.

Dünyayı çepçevre kuşatmış bir kültür savaşı bu, bir dünya savaşı; Avrupa direnmeye çalışıyor, bireyin, sağlık, işsizlik, sosyal haklarında, dilimiz döndüğünce altta kalanların hikâyeleriyle, çizgileriyle çıkıyoruz holdinglerin karşısına. Mc Donald lahmacuna karşı. Telekom, Tofaş, mahallenin çocuklarına.

Ancak, reklamlara aklı yetmeyen sabi çocukların beyinlerine girip, şartlandırarak kandırıyorlar. Amerikan sinemasının uzaylı, efektli gürültülü filmleri ergen çocukların iyi adam Batman, kötü adam Joker gibi basit hayal dünyalarına girip, şartlandırıyor. Amerikan sineması, Avrupa ve yerli sinemaya karşı, şimdi de Leman'a karşı MAD dergisi.

Çiçek demetleri gibi, kuş sürüleri gibi Anadolu gençlerine sundukları hayale bakın. Bir tarafta dünyanın en büyük mizah dergisi, markası, imkânları, kırk yıllık arşivi satın alınacak, diğer tarafta, arkalarına Türkiye'nin en büyük basın patronu, matbaası, kâğıt fabrikaları, bobinleri, dolarları, plazaları alınacak ve bu işi masa başında kotarmak için her vesileyle devrimci, Kemalist olduklarını bağıran üç-beş çizer bulunacak. Ne yapacaklarmış, tarihin en acımasız bu kültür savaşında, işgal kuvvetlerinin safında yazacaklar!

İki kadeh içince, 68’de Amerikalı denizcileri nasıl denize attıklarını anlatanlar, bugün Türk limanlarında kültür puştluğuna soyunmuşlar, bizim mahallede karı satana pezevenk, ailesini satana gavat denir. Bu kültür savaşında cephemiz bellidir, medyanın dışında kalmaktan, şöhret kuşunu kaybetmekten, davalardan, mahkemelerden ürküyorsanız, kuyruğunuzu .ötünüzün çatalına batırıp bir kenara kıvrılın. Yok, bizler sanata doymadık diyorsanız, bu köpekliği Amerikan dergilerinde yapmayın. Paramız yok

diye çırpmıyorsanız, sırf bu yüzden şapşallığınızı vatan hainliğine çevirmeyin.

Bir de öyle bozuk mizah yapıyorlar ki, “uçmuşsunuz be ağbi” diyeceğim, Amerikan kısmisi böyle mi oluyor diye, mizahın basitliğinden utanıyor insan. Sanat, şüphesiz çılgınların oyunudur. Ama karikatürist ağbiler fazla ciddiye almış, fazla derinden yırtıyorlar .ötlerini, öyle sanat aşkı ki damarlarında ülkelerini bile satıyorlar. Şimdi onlara sorsak, “sanatın vatanı” yoktur, “dünya vatandaşı” olduklarını söylerler, sizin öyle sanatınız var ki, size kimlik bol, Kemalist olursunuz, demokrat olursunuz, darbeci olursunuz, Amerikancı olursunuz, Aydın Doğan sizlerden neler yapmadı, neler!

Oysa biz tek şey istiyoruz, bu mahallede, tek büyük hayalimiz var!

Bağımsız olmak. Bunu da bir Cumhuriyet çocuğu olarak Mustafa Kemal’den öğrendik. Amerika’yı alın arkanıza, domuzlaşmış suratlarıyla holdinglerinizi alın. Bu mahallede, satılmış milyar dolarlık eşekleri de sahaya sürseniz, iki yüz adet satarsınız. Leman dergisi, Anadolu çocuklarının harçlık paralarıyla yüz bin satıyor!

Leman düşmanı akademisyenler, bir avuç ibne yazarlar, koşun DR mağazalarına, koşun, soylu sanat derginiz, düzeyli sanatınız çıktı... Leman’a para vermemek için çırpınanlar, gün sizin gününüz, holdingci patronlarınız ta Amerikalardan sizin için getirdi...

Biz alışığız. O semt sahasında, incecik, çalı gibi bacaklarımıza sert tekmeler yiyerek büyüdük. Ömrümüz boyu soylu bir rakip aradık. Dürüstçe sahaya çıkacak! Ömrümüz, kaim enseli satılmış patronların köpeklerini tekmeleyerek geçiyor, böyle yazarlık mı olur? Kalplerimizin incecik yazıları olmayacak mı? Şöyle cesaretine, yüreğine hayran olacağımız, şehvet derecesinde ülkesine, onuruna bağlı, saldırıları tek başına göğüsleyecek, gizli servisleri, dolarları, kredileri, tehditleri, entrikaları işin içine karıştırmayacak, harbiden bir rakip çıkmayacak mı?

Sanatı, devleti, dini, ahlâkı, kapitalizmin meyveleri zehirli bir gaz gibi, her şeyi çürütüyor, biz bu mahallede, öğrendiğimiz gibi top çevirmeye devam edeceğiz! Bu topu bize kimse öğretemez. Bu sahada, bu toprağın çocuğu bizler, .ikimizin keyfi nasıl istiyorsa, öyle top oynayacağız. Plaza değil,

burası toprak saha, çakıl dolu. Bu toprakların ağır ağır akan bağımsız dergileri, gürül gürül serpilen bağımsız gazeteleri çıkana kadar, Anadolu'nun pırıl pırıl çağlayanları gibi sanatın, gazeteciliğin düzenbazlarına karşı burada bekleyeceğiz!

Çünkü bizi de yanı başımızda bekleyenler var, "bizim çocuklar bu hafta yine kime geçirmiş..." diye... Nâzım Hikmetler, Yılmaz Güneyler, Orhan Kemaller, Aziz Nesinler...

Bokundan Yemiş Deli

Kamuoyu 5-6 ay önce, Bilkent Edebiyat Bölüm Başkanı, eski Kültür Bakanı, köşe yazarı Talat Halman'ın İsmail Cem'e yazdığı "yalaka" şiirleri duymuş, iğrenmişti. Kelimeleri bu denli bayağı, alçak, görünce insan alay dahi edemiyor, bir bozuklukla kuşatılıyor, cevap veremiyoruz. Oysa bu insanlar, pırıl pırıl bir neşe ve mutlulukla Türkçe, edebiyat öğretiminin bu ülkede en büyük imkânlarla donatılmış makamlarında ötmüyorlar. Bu makamların şevkiyle burunları göğe kalkmış, tiksindirici bu insanların pislettiği suyun adına edebiyat deniliyor ve bu balgam kavanozunda binlerce melek yüzlü çocuk edebiyat öğreniyor! Mümkün değil, öğrenemezler! Paralarınıza yazık etmeyin, "ahlâk" olmayan yerde, "bilim" olmaz!

Alın bir bozuk daha! Türkçe'nin en büyük kurumu Tömer'in başkanı, üstelik Dünya Türkçe Öğretmenler Başkanı unvanlı, Süleyman Demirel'in yakınlarından, bakanların dostu, Mehmet Hengirmen. Şiir kitabının adı, "Aydınlık-Karanlık". Kitabı, Engin yayınlarından çıkıyor, Kültür Bakanlığı yıllarından tanıyorum bu yayınevini, Bakanlığa ucuz turizm broşürleri ve benzeri uyduruk, üstünkörü tanıtım kâğıtlarından yüz binlerce nüsha satıp, geçinen bir yayınevi!

Kitabın arka kapağında Yunus Koray imzası, Hengirmen için neler diyor, dinleyin: "*Hengirmen'in şiirleri gücünü yalınlıktan ve bilgelikten alan şiirler. Onda eski uygarlıkların şiirlerinden, özellikle Eski Mısır, Eski Hint ve Eski Çin şiirinden fışkıran çağdaş bir ozanın düşünsel enginliği görüyoruz. Dünyayı ve sonsuzu kavrayışta insan ufkunun sınırlarını zorlama, aşma isteği; Hengirmen'in şiirlerinde düşünceyle düş gücünün nasıl buluşturulabileceği gerçeğini bir kez daha ve kendine özgü bir anlatımla ortaya koyuyor...*"

Yani, bir hazineymiş Hengirmen'in şiirleri, bakalım. Kitabın ilk boş sayfasında şu iddialı sözler yazılı: "Düşüncelerim kafama sığmıyor /

Yazmak İstiyorum...”

İkinci boş sayfasında, şu iddialı sözler yazılı: “Bu kitaptaki şiirler, toplumun bana verdiklerinin yeniden, topluma sunuluşudur...”

Şimdi, bu hazinenin kapağını açalım, 48. sayfada “Evlenme Teklifi” başlıklı şiiri: “*Ela gözlüm, tatlı sözlüm, güler yüzlüm / Düşün, taşın / Bize taşın...*”

“Tersine” başlıklı şiiri: “*Şu ağaçlar ne aksi / Yazın giyinir, kışın soyunur*”

“Obur” başlıklı şiiri: "*Yemeyi severdi / Bir gün dokuz kurşun yedi / Hazımsızlıktan gitti!*”.

"Kundura" başlıklı şiiri: "*Bu kundura, zavallı bir kunduradır / Bu kundura her gün, akşama kadar / Yüz elli kiloluk, Ayşe hanımı taşır...!*”

"Aç" adlı şiiri: "*Bir kahkaha, üç yüz gram pirzolaya bedel, derdi / Parasız olduğu zamanlar / Hep gülerdi!*".

"Çağrı" adlı şiiri: "*Bir elmanın yarısı sen / Yarısı ben / Haydi gel, bir bütün olalım, istersen!*"

"Mezar Yazıtı" adlı şiiri: "*Benim yaşadığıma dair, eserlerim var / Ya sizin!*"

"Çobanın Derdi" şiiri: *“İyiyse çoban / Koyunlar güzel otlar / Kötüyse çoban / Buyurun kurtlar, sizlere ziyafet var!”*

"Uzayda Bir Otel" adlı şiiri: *“Bu dünya bir otele benzer / Evrim yolcuları olan bizler / Geliriz mavi bir küreye / Bir vücut verirler bize / Yeni ortama uyum sağlayalım diye...”*

1991 Sevgi Yılı nedeniyle Yunus Emre’ye ithaf şiiri: *“Hepsini sevelim, sevilelim / Kimseyi incitmeyelim / İncitmeyelim ya sevgili Yunus / Bizi incitenlere ne diyelim!..*"

Ve tekrar arka kapaktan Yunus Koray imzalı tanıtımı dinleyelim: "Karşımızda derinden özümsenmiş bir yaşamın farklı şiirleri duruyor!"

Bir de şöyle mısra Hengirmen’den; “Sana duyduğum saygı, anama duyduğum saygının bin fazlası!..”

Bir de şu şiiri okuyalım: *“Toprağın midesi geniştir / Eritir en iğrenç pislikleri / Sindirir milyonlarca cesedi / Ve biz leşleri koklarız çiçeklerde /*

Leşleri dişleriz meyvelerde / Bilmez kimse?”

Bu topraklarda yaşayan her insanın kötü, iğrenç, basit, uyuz, berbat, sıkıcı, mıy mıy, bir işe yaramaz şiir yazmaya hakkı vardır, beğenmez, ilgilenmez, bir kenara atarsınız. Ancak bu adamın Türkçe öğretim kitapları, hikâyeleri, tüm dünya dillerine çevriliyor, Güney Afrikalılar da, Çinliler de, Türkçeyi bu cümlelerle öğreniyor...

Ve kötü değil, “bozuk” şiir, bozuk sanat eseri, aç karnına içilen cılk yumurta gibi, bok gibi yapışır beyninize, bir derin sıkıntı infilakı yaratır. Bozuk, yani paranoyak bir hafızanın radyasyonuna tabi tutulmuş algınız, düşünceniz, hayata bakışınız, o güne dek öğrendikleriniz, bir çarpışmayla, bu şiirleri bir kez okumayla “budalalaşır!”

Bu şiirler gülme, eğlenme, komiklik duyguları yaratmış olsa, ne güzel eğlenir, dalgaya alır, gideriz. Türkçe'nin en başındaki bu adamın şiirleri, paranoyak bir kasırgaya tabi tutulduğumuzu, dipten gelen bu radyasyonun artık çığırından çıktığını, üniversitelerde, bakanlıklarda, bir yerlerde, korkunç şoklar yarattığını, işitilmemiş deliliklere yol açtığım, işitilmemiş yeni bir kimyayla toplumu topyekûn bambaşka bir beyin, zekâ manyaklığına sürüklediğini görüyoruz!

Bokundan yemiş adamlar... Bu beyinden sıyırmış şairlerden, bakanlıklarda, büyük adamların etrafında, büyük kurumların başında, depolar dolusu var. Varillerce zehir atılıyor, genç nesillerin okullarına, dillerine, annemizin sütü kadar temiz, beyaz Türkçe'nin içine...

Dünyaya Türkçe öğretenlerin başında bu adam! Üşenmedim saydım, yüz sayfalık kitabında yüzün üstünde "ölüm" kelimesi, ölüm kelimesini kullanmadığı şiiri yok gibi. Sayıları elliyi geçen ve en çok kullanılan kelimeler şunlar: Evren, güneş, karanlık, milyarlarca, yokluk, sonsuzluk, galaksi, yörünge...

Galaksi ve yörüngelerle kafayı yemiş bu adamın ne demek istediğini psikiyatristler iyi anlıyor. Ancak, kendisine hakaret edildiği gerekçesiyle açacağı davaya, bilirkişi olarak psikiyatristler değil, edebiyat bölüm başkanları çağrılacak, mesela Talat Halman! Hâkim, şiir mi diyecek, Halman, şiir diyecek, ortada deli olarak biz kalacağız.

İşte resmi edebiyat, resmi bilim, resmi Türkçe! Eskiden, bokundan yemiş delilere halk acır, giysi, elbise verir, yemek yedirir, bir tuhaf eski zaman cins kuşu gibi beslerdi. Artık, bokundan yemiş deliler sırf sağcı siyasete bağlılıkları yüzünden korunuyor, besleniyor, en büyük kurumlarda baş tacı ediliyorlar!

Ve hepiniz işe girmek için "beyaz kanatlı bir melek bu adamlar" diye övgüler yağdırmak zorundasınız, "bir dünya kahramanı", "sanat atölyesinde doğmuşlar", "duygusallıkları, zarafetleri, ahlaki ilkeleri, ikna edici edebi kabiliyetleri" diye göklere çıkartacaksınız. Yüzünüz kızarmadan, "okuduğum en zevk verici eser" diye takdim edeceksiniz. Sıcacık bir maaşınız olması için, ne Yunus'u, ne Fuzulisi, tüm galaksilerin en büyük şairi, Hint, Çin edebiyatını aşmış, Türkçe, onun şair ellerinde Tanrı'nın büyük bir mükâfatına döndüğünü yazacak, söyleyeceksiniz. Devletin, akademilerin eti kemiği olmuş bu paranoyanın içinde ekmek bulabilmek için susacak, yalakalaşacak, solucanlaşacak, manyaklaşacaksınız...

Bu şiirleri okumak, beyin hücrelerinize fare kuyruğu dokunmuş gibi, hepimizin zihnini bozmuştur, hemen dilimin ucuna gelen bir iki düzgün şarkı sözü yazayım, Türkçemizi toparlayalım: "Ufuklara yaslanmış yorgun dağlar sırayla"... "Belki dirilirim içsem elinden / Serin çam kokulu bir tascık ayran"... "Benzemez kimse sana, tavrına hayran olayım / Bakışından süzülen işvene kurban olayım / Lütfuna ermek için / Söyle perişan olayım", oh be...

Amerikan psikoloji dergilerinde tartışılan iki hararetli konu var, birincisi ilaç vermek ya da vermemek! Bizim doktorların maşallah böyle dertleri yok, ilaç şirketleri her yıl lüks otellerde eşleriyle birlikte ağırlayıp, turistik ziyafet çektiriyor, dönüşlerde basıyorlar ilacı... İkinci konu, klinik vakalarda teşhis savaşları yaşanıyor, mahkemeler, tazminatlar! Neymiş efendim, doktorun ifadesi, hastanın ifadesi, tüm konuşmalar tane tane lime lime inceleniyor, hangi cümle söylendi, nasıl söylendi, binlerce girift, ayrıntılı tartışma! Bizde Allah'a şükür, "teşhis" "tanı" karmaşası henüz yok, biz henüz, bu deli kapatılmalı mı, yoksa kapatılmamalı mı sürecindeyiz ya da bu bodoslama delileri alıp baş tacı ediyoruz!

Oysa Anadolu'da hakiki delileri ayırt etmek için basit bir yöntem vardı. Deliye para verilir, almaz ise o deliye korku dolu bir hayranlık beslenir,

hakiki deliymiş diye iltifat görür, ancak hızla uzaklaşılır ondan. Bugünkü delilerimiz paraya bin takla atıyor, zaten hepsi para yüzünden deli olmuş, deliymiş numarasına yatıyorlar.

Parayı kabul eden deli, ehlileştiği, evcil özellikler gösterdiği için cins bir dev fare gibi bağırlarına basılır, tatlılık dolu bir lütuf ve hürmetle her cefasına katlanılır. Ve insanlar, hayatlarında hiç kimseye sarf edemedikleri absürt, bozuk, tuhaf lafları, soruları, takılmaları, küfürleri, yani tüm cinslikleri, bu deliler üstünde denerlerdi. Velhasıl bu deliler tüm halkın, amatör ham söz dizinlerini ve küfürlerini, garip şakacıklarını denediği birer ayaklı sanat atölyeleri gibiydi!

Çocukluğumun en müthiş delisi Deli Hüseyin'di. Kocaman burnunun deliklerine kadar inmiş patlamış gözleri. Bu yüzden, diliyle gözünün saydamını yalar, bir gösteri yapardı. Pantolonunu göğsüne kadar çekerdi, arkadan götü yükselir, sırtında iki kanatlı bir kambur gibi dururdu.

Birkaç haftadır aralıksız süren uzun yağmurların şemsiyelerine sığınmış kadınlar, çarşıda öteberi bakıyor. Tozdan küçük yağmura hiç aldırmayıp, dükkânın önüne atılmış hasır sandalyelere tünemiş esnaf, esneyerek yoldan geçenlere bakıyor. Üstü şekerlikle kapalı ve akrobatik numarayla tepsiyi ters çevirerek getiren dükkân çırakları, ustaları, eski tahta masanın gıcırdayan çekmecesinden bir kırmızı marka alıp, şekerliğin üstüne koyuyor, usulca... İşler kesattır, dükkâna öğleye kadar bu çaydan başka giren, kasadan bu kırmızı markadan başka çıkan, yoktur... Yolunu gözledikleri kimse de yoktur!

Dizginlerini koparmış salyalı bir at gibi, Deli Hüseyin dörtnala şehre girer! Bakırcılar çarşısından, içyağları da satılan tifticilerin önünden, zeytinyağı tenekeleriyle dam, çatı yapılan çekiç sesleriyle dolu sokaktan, diken gibi kabaralarıyla öcü gibi görünen kalkanların tepsilere dizildiği balık pazarından, kavun, karpuz, bostan satan dükkânların saman tozlarını dumana karıştırıp, naftalin kokan, kumaş boyalarının satıldığı semerciler çarşısından çığlıklarla çıkar. Son durak, kumaş toptancıları, elbise satan dükkânların, manifaturacıların bulunduğu kunduracılar caddesi...

Deli Hüseyin'in sokağa girişiyle üstünü başını parçalaması, dal-daşşak üryan kalması birkaç saniyelik işti. Her dükkânın camı çerçevesi indirilmiş,

bomba patlamış gibi, her dükkân sahibi köpürerek fırlardı sokağa. Ergen kızlarına çeyizlik bakmaya gelmiş uzun mantolu kadınlar bin pişmanlık içinde kaçışır, utançla yüzlerini duvara döner, bir elleriyle eşarplarını yüzlerine kapatır, diğer elleriyle koltuğunun altına sıkıştırdığı kızının yüzünü kapatırdı.

Ve tabii, Deli Hüseyin de dal-daşşak, Yunan heykellerindeki gibi ballanmış küçücük bir erik üstüne yürüyen tırtıl kadar pembemsi ve uysal durmuyordu. Tek boynuzlu bir öküz ölüsü! Boşlukta sallanan korsan piton! Bu yaratığın sadece uykusunda beslendiğini düşünmek, deniz solucanları gibi sadece kabuğunda bir hayat sürmesi, sadece rüyasında kükreyerek meleklerle iş tutması bu dev mongol için ne hüzünlü bir hayat! Bir deliye ait olunca bu organ, bir nesne, et parçası gibi görünmüyor, merakla izlenen bir garip bilinç hali.

Ağırbaşlı, ağarmış sakallı, tespihi elinde, camiden yeni dönen hacı, hoca esnaf neye uğradığını şaşırır, tüm kötülüklerin şeytanı sokağa cehennemiyle gelmiş gibi gözleri parlar, saldırıya geçerler! Duadan dilleri düşmeyen hocalar: “.ikini, daşşağmı topla ulan!” diye bağırır, “.ik, daşşak” laflarını pimi çekilmiş el bombası gibi herkes birbirine atar. Kadınlar, iki ateş arasında kalmış, gözlerini mi, kulaklarını mı kapasın. Ortaçağ büyücülerinden kalmış hasta edici bir elektrik akımına tutulmuş gibiler.

O şehirden çıktığım güne kadar Deli Hüseyin, öğle vaktini hiç şaşırmadan bu gösteriyi boğuşarak her gün yapardı. Görkemli bir kamu hizmeti. Anladığım kadarıyla bu yaratığın soyunda görünmek, görünmemek gibi evrensel bir korku var! İyice bakmaz iseniz, adak ağacı gibi pis iplik parçalarının asıldığını sanırsınız. Evreni ayakta tutan bu gizli tapınağın hiç temizlenmemiş olduğunu, artık mantar mantar tüm pislik bitkilerini büyüttüğünü görürsünüz!

Esnaf, her gün, Deli Hüseyin'in ne yapmak istediğini bildiği için, üstüne çullanıp pantolon giydirir. Elbise durmaz, kilitli kancalarla tutturulur. Deli Hüseyin cicileri giyince sakinleşir, tek istediği de elbisedir zaten, usulca gözden kaybolur. Ertesi gün, yine ve bazen pantolon bulunamaz, Sezar gibi kumaşlara sararlar Deli Hüseyin'i, üstünden kumaşı atmasın diye de kaim iplerle bağlarlar! Ve bu bağlamada gizli bir pohpohlama var sanki, yarın bir daha gel. .ik, daşşağın utancı, merakı değil, çok uzaklara sürükleniyorlardı

sokakla, sinsi bir zevk alıyorlardı, .ik, daşşak yelkeniyle bu tehlikeli denize açılmaktan, esnaf Koca Ahap'tı, Hüseyin beyaz balina.

Deli Hüseyin'in ayakta kalma tehdidi “çıplaklık”, karın doyurması için başka şansı yoktu. Her akşam bu cici elbiseleri birilerine götürüyor, ertesi gün yine yırtık pırtık sokağa fırlıyor. Onu besleyip büyüten, evine alan kim ise, onlara karşı aşağılanmaması, korunması için evine ekmek taşıyor, böyle. Deli Hüseyin, her gün mezbahada boğazlanıyormuşçasına bir arbedeye girerek, üstünü başını temize çekiyordu.

Bu acayiplik değirmenin sokağında tüm ergen merakları lime lime kıyılan çeyizlik kızlar, biz çocuklar, artık başımızı öne eğip usulca yürüyebilir miyiz? Onlarca esnafın Hüseyin'in üstüne çullanırken çıkarttıkları hırıltılar, küfürler ve bir müddet sonra milletini, namusunu, sokağını kurtarmış gibi, tekrar hasır iskemlesine oturup, çırağın getirdiği üstü şekerlikle örtülü çayını içip, usulca kırmızı markayı şekerliğin üstüne koyuşu... İnanılmaz bir doyum. Zihnimde, bu sakin sokakta tüm kaldırım taşları ayrı bir böcek olup yürürdü, basit bir dünyada, zapt edilemeyecek canavarlar, halinden memnun hacı hoca hayatları ağızlarında, gözlerinde köpürerek kuduruyordu. Hayatlarının başka hiçbir yerinde saçları sakalları bu vahşi korkuyla terlememiş bu insanların şimdiki doğal hallerini zihne inandırmak imkânsız! Vebalı bir diken gözlerinin tam bebeğine batıyormuş gibi çıldırırcasına boğuşmaları, işte bu boğuşma, dalaşma seansları için her gün Deli Hüseyin'e şükran borçluyuz. Biricik güvenimiz, ahlaki hoşnutluk bulduğumuz o sade hayat, allak bullak olup bir sokak ihtilaline dönüşüyor. Ve sonra küfürlü nüktelerle süslenip fırtınayı savarlar. Rahat bir yatakta gerinip durdukları bu uzun sokakta artık hiç konuşmaksızın günü boylu boyunca, ikindi ışığının koyu sarı renklerinin oyunlarıyla tamamlarlar. Hacı, hoca tüccarların kalbine saplanan bu dal, daşşak gösterisi, şeytanı taşlayarak bir başka ibadet gibi bitiyordu. Balta girmemiş bu kasabalarda hayvanlar, gündelik hayata böyle alışıyor, aynı ihtiyarlar aynı sokakta kuruyarak ölüyorlar!

Ve artık kih kih kih diye gün boyu delice gülen Arnavut-kaldırımlı sokak! Varsa bir hayat önünde her adımında kih kih kih kih diye sırıtarak gülen bu hortlaksı köprüden geçmek zorundasın, ya da kih kih kih bir çakıltaşı gibi

sertleşip gözlerine çakılır, bu sokakta artık .ik, daşşak bir gün sen soyunmalısın.

Velhasıl halkımız delisini fındıkla, fıstıkla beslerdi, ancak hakiki deli dediği, Deli İzzet'ti, İzzet'i sokağa dahi sokmazdı. Sahilde kayalıkların arasında kımıltısız oturur, martılar başına başına konar, hiçbir hayvan sınıfına giremeyecek kadar pis kokardı, yanına yaklaşılmaz, bazen kayalıktan uzun bir sopayla dalgaların içine yuvarlarlardı onu, dalgalar yıkasın diye. Bazen ev kadınları kova kova su döker başından, bazen hortuma tutulur. Her iki kolu, her iki bacağı çürümüş ağaç gövdelerine benzerdi, tırnaklar uzamış çatallaşmış, soyulmuş fare derisi gibi kemirilmiş kafa derisi, soğuktan, sıcaktan hiç etkilenmez, çenesinin altından sürgün vermiş söğüt gibi bok yeşili bir tutam sakal uzanır. Ancak, geceleri girebilirdi şehre. Uzun Sokak'ta, ışık oyunlarıyla süslenmiş fantastik bir mağazanın önüne oturur, gece ilerledikçe, çocuklar üstüne işemek için kuyruğa girerdi. Biri işer, diğeri işer, işedikten soma delice bir kahkaha atarak, arkasında sakladıkları kaya parçasını İzzet'in tam alnına indirip, kaçarlardı.

Merhametli Allah bir güç veriyordu ona, İzzet, gülerek bakıyordu, hiçbir şey olmamış gibi. Bedenleri yusyuvarlak ve lastik kafalı çocuklar, duvar diplerinden kazıyarak boklar getirir, yetmez, yazlık İnci Sineması'nın helasından kürekle boklar taşınır, üstüne atılır. Hızlarını alamazlar, boklar kartonlarla, gazete kâğıtlarıyla yeniden yerden kazınarak üstüne atılır, yine hızlarını alamaz, suratına boylu boyunca sürerler. İnsanın kanını ürperten bir soğukkanlılıkla gülerdi, başından aşağı salkım saçak boklar süzülürken kutsal bir heykel gibi, ya da ayakları yeraltında bir kutsal mağaraya bağlanmış gibi, kımıldamazdı. Hayatında tek bir bardak sıcak çay içmemiş. Vahşi şakalar karşısında bir an olsun sarsılmamış. Bir an ayağını kımıldatsa, ayakkabısının yırtılmış ağzı kudurmuş bir at gibi görünür, çocuklar, arkalarına bakmadan kaçıp, sokağı boşaltırdı. Uzaklardan olup biteni izler, kımıltısı sona erdiğinde, teyakkuzda yeniden yanaşırlar. Gecenin yarasa gözlü çocukları için neşe çiçeğiydi İzzet. Sidiğin, çöplerin, odun parçalarının, boklu gazete parçalarının ve yüzüne yaklaşılarak boğazlar kazılarak suratının tam ortasına balgam fırlatılmış İzzet, o bokların içine gömülüp usulca melekler gibi uyurdu. Sabah dükkânı açacak çıraklar için tam bir felaket. Uzun sopalarla dövülerek kaldırılır. Hayatında bir kez olsun

uyku sersemliğiyle gerinerek uyanmamış bir yaratığı anlamamız mümkün mü? Tanrı'nın merhametli gizli parmağı İzzet'le ne öğretmek istiyor bize?

Dünyanın en tatlı geceleri, sahilde dalga çırpıntılarıyla başlar, uzun uzun gezmek, yaşadığımız hayatın en romantik akşamlarıyla mayıs, haziran akşamları. Liseden kız arkadaşlarımız, annelerinden on-on beş adım geride kalır. Fısıltılarla konuşur, anneleriyle arayı açtıkça usulca, hayatlarında yakaladıkları bu en özgür anlarda duygularının her bir coşkulu rengini yaşamak isterler. Şarkılar söyleriz, avuçlarımız ter içinde, en moda şarkılarıydı o günün "Ağlar gezerim sahili, sanki benimlesin...", "Pişman olup da bir gün dönersen bana geri", "Bu kadar yürekten çağırma beni, bir gece ansızın gelebilirim"...

Ve sonra ayaklarımızı dalgalara uzatıp, kayalıkların üstüne otururduk, bir yerlerimize midye, şişe kırıkları batarak. Hepsinin bir gözü annesinde, "Annem gördü" diyen, korkuyla fırlayıp bizden ayrılıyor, sonra yine bir pundunu bulup geliyor! Dalgalar kayalıkların diplerinde küçük oyuklar içinde süslü, neşeli köpükleriyle bitmeyen bir resim gibi, gençliğin o en sıcak çağında oynaşıp duruyor. Köpükler çıplak ayaklarımıza uzandıkça çılgınca deliye dönüyor, sevinçten gecenin korkusuz martıları oluyoruz. Başımıza yükselen, durduramadığımız mor bir alev! Ellerimiz ilk defa, bu koskoca yeryüzünde belki de burada birbirine dokunacak. Parmaklarımız hınzır yengeçler gibi kayalıklar üzerinde birbirimizin koluna, şakayla, omuzlarına yürüyor, bir bahaneyle, cimciksi şakalar şarkıların içine karışıp kayboluyoruz...

Görülürüz korkusu, annelerini göz hapsinde tutarak, kaygan, yosunlu kayaların üstünden sıçrıyoruz, kızlı erkekli beş-altı arkadaş. Boğaziçili, mehtaplı, Çamlıcalı, ada sahilli şarkılarla, hepimizin yeni öğrendiği gizli bir plana doğru mu hazırlanıyoruz. Kayalıklar kuytu köşelerine çekiyor bizi. Hayallerimiz el ele tutuşmaktan ötesini bilmiyor, ama... Ah o bin tane penceresi olan karanlık kayalar. Ah o milyoncuk köpüklerin sızıverdiği midye ağızları, dalga sesleriyle soluğumuzu kesiveriyor. Serin yaz akşamları nasıl da kudurtur! Serin yaz akşamları, ne güzeldir çekilirken dalgalar kayalıkların dibinden içini çeker gibi hazla yükselen uğultular. Işıklı şehir uzakta kaldı. Gece yansına doğru ateşli bir coşku kamçılıyor, hepimizi. Avuç avuç köpük alıp göğsünden döküyor kızlar. Sızarken su

göğüslerine, ne güzeldir yüz ifadeleri. Çarpıcı bir arzuyla dökülmeye doymayan şelale tülü gibi. Dokunsam şimdi omzuma, birden taşıverecek, allak bullak olup toz gibi incecik havaya savrulacağız. Kollarımız köpükler içinde birbirimize çelenk oluyor. Dokundukça tuvale fırça. En hoş renkleriyle sürtündükçe tuvale fırça, kızgınlaşıyor. Mermi gibi başımız dönüyor. Kalbim patladı patlayacak, bomba tozu. Birden ürkütücü, kezzap gibi yakıcı bir çığlık kız arkadaşımdan. Neye uğradığımızı şaşırdık. Dehşetli bir sarsıntıyla çığlığın atıldığı karaltıya baktık. İki çocuk kayalıkların altında, İzzet'in arkasında. İğrenç bir resim. Çığlıklarla kaçışan kızların ardından koştuk. Balıktık sanki, çirkin ellerinden kayıp hayatın, yeniden denize kaçtık.

Yalnız oradan değil, ertesi gün okulda, ertesi yıl birbirimizi hiç tanımamışız gibi kaçtık, o resim kepaze bir kuyuya sokmuştu, o çığlık, masumluğumuzu derimizden testereyle soyup aldı gençliğimizden!

Bu yüzdendi İzzet'in kaya darbeleriyle dövülmesi, kimse yanaşmasın diye üstüne bok sürülmesi.

En güzel çağında hayallerimiz, etinden kemiğinden sıyrılıp, derin suçluluğun çelikten, baktığı her şeyi zehirleyen yılansı yalnızlığına sürüklendi. Bir daha bakamadık gözlerimizin içine; artık içimizdeki şehvetli fırın bir ömür kapalı mı tutulacak? Ellerimiz tutuşurken birbirine, terler içinde gizlenen resim, aynı resim miydi? Bu tartışma beynimizde hayli uzun sürdü!

Yalnız İzzet'e sürülmedi bu pislik, cıvık, yeşil, nesne, bok değildi, bir bilinç hali, tarih müzesi! O serin yaz akşamlarını anlatan şarkıların, düşlerin, ilkokulların, edebiyat fakültelerinin üstüne sürülüyor ve bu buzdan ince, melek düşlü çocukları, kim istese kırar, bozar şimdi! Ateş, ter basar şimdi, doktorlara koşar, ilaç içer şimdi.

Yoksa o kasabadan hiç çıkmasaydık, Deli Hüseyin, Deli İzzet olmak sırası bize gelene dek, bekleyiverseydik! Bu zihni kazımak, bu hafızayı temizlemek, bu tarihi değiştirmek için, geldik işte bu şehre, o kasabada bokundan yemiş delilerin kusmuk lekeleriyle...

Canıma okudular, bokundan, püsürüğünden tanırım Türkçeyi! Deliksiz aptalların, zırva cırcır böceklerinin, beyinleri bir kez zonklamamış bu çürük

vebalı dişlerin, hangi düşleri, hangi nesli, hangi nehirleri iğfal edip bozduğunu, iyi bilirim!..

Kaşarlı Tost

Tarihin ilk çağlarından beri, bir siyasi kaza sonucu nihayet, “iyi kalpli, pamuk prenses” bir Cumhurbaşkanımız oldu. Dün bir, bugün iki. Devletin adamları harekete geçiverdi. Taktikleri yüzyıllar boyu aynı, “delirterek” onu indirmek. Emin Çölaşan’ın yazılarını okuyup delirmemek mümkün mü? Bu filmin adı: “Pamuk Prenses Paranoyaklar Ülkesinde!”

Ecevit'in Sezer'e dayattığı KHK de ilginç. Bilindiği üzere seçimlerde sol, binde bir gibi inanılmaz bir hezimetle çıktı. Ancak, bu binde bir içinde, bir küçük sendika, KESK, kararlı, inatçı, çalışkan tavrıyla büyüdü. Türkiye solunun umudu oluverdi, bir memur sendikası olmak istiyordu KESK. İşte devletimiz binde bire dahi tahammül edemiyor, KESK’i tarihten silmek, KESK üyelerini tümüyle işten atmak için bu yasada haftalarca, aslanlar gibi direniyor! Bu yasayla KESK bir hafta içinde tarihe karışacak. Çünkü bu sendikaya kayıtlı üyeler zaten belli, amirler-müfettişler gelip bu listelere imza atacak. Tarihin en zor gününde, en zavallı maaşlarla sürünen bu memurlarımızdan da kurtulmuş olacağız. Herkes içinden bu soruyu sorsun, binde bir’e dahi neden tahammül edemiyorlar?

Bir-iki aydır sürekli Adalet Bakanlığı ve Cezaevleri Genel Müdürü, F Tipi cezaevleri için, “modern, her şeyi modern” gibi, içinde yüzlerce “modern” kelimesi olan açıklamalar yapıyorlar, devletin para adamlarının TV’lerinde. Evet, “denetleme” modern, kontrol modern, gözetleme modern. Delikleri dikiz eden kameralar modern. Kapanlar, kapılar, zincirler modern. Ama hukuk, modern değil. Bir slogan atana 18 yıl ceza veren bu hukuk... Bir örgüte üye olmadığı halde, sempati duyuyor zannıyla, net, üç yıl dokuz ay ceza veren ve hapishaneleri bu çocuklarla dolduran bu hukuk, modern değil.

Bir modernlik de, cezaevlerinde psikiyatrist olacakmış. Psikiyatristler cezaevlerinde gizli servislerin emrinde çalışır! Diğer modernlik, Fransa’da aynı cezaevleri varmış. Avrupa cezaevlerinde her gün bir intihar vakası

vardır ve Fransız gazeteciler, Fransa'nın en utanç duyulan yeri cezaevleridir, demekte. Fransa cezaevlerinde nefes almanız mümkün değil, insan görmek için yapacağınız tek şey, rahip istemek, ya da kilise ayinine katılmak. Aslan evladınız Çakıcı'ya yufka yüreğiniz dayanamadı, hemen alıverdiniz. Üstelik Fransa'da cezaevleri vergi kaçakçılarıyla dolu, sizin cezaevlerinize henüz tek bir vergi kaçakçısı girmedi, girdiğinde bakalım, F Tipi'nde mi ağırlayacaksınız onu.

Açıklamalarında, "örgütü" yok etmek, alanını daraltmak için F Tipi'nin yararları konuşuluyor. Örgütün her telefonu, her ismi, her evi polis tarafından kontrol ediliyor, biliniyor. Üstelik örgüt bu gençleri toplamak için çok gayret sarf etmiyor. Çünkü o on yedi yaşlarındaki gençlerin ya babaları işkencede öldürülmüş, ya ağbileri faili meçhul olmuş... Sekiz-dokuz yaşında ağbisi, babası öldürülmüş, işkenceden geçirilmiş çocuklar 17 yaşına gelince ne olur? Siz örgütü değil, işkenceyi kaldırın, ödünüzü kopartan örgüt o zaman dağılacaktır, modernizm de budur...

* * *

Yol boyu kafamda hep bu düşünceler, İstanbul'a iner inmez dergiden Vedat'ı (Özdemiroğlu) buldum. Gidip kahvaltı yapacağız. Beyoğlu'nda bacağımıza kâğıt mendil satan çocuklar yapışı yor, "sakın para verme Vedat!", "alışıyorlar!"... Psikolog arkadaşlarım var, "asla vermeyin" diyorlar. Yoksa rahat yaşama alışıp, fare gibi onlarca çocuk ürüyorlar... Vedat "ben de senin gibi düşünüyorum, vermeyeceksin!", yüzüme bakıp, "son defa veriyorum, yanlış anlama"... Sonra gülerek, "bu ne ya, sigarayı bırakıyorum, son defa içiyorum gibi", "Vallahi ciddi diyorum, Vedat, çocukları, aileleri alıştırıyoruz, yoksa bunlarla baş edemeyiz, fareler gibi çoğalıyorlar!"...

Beyoğlu, Galatasaray Lisesi önü, şehrin kapısı! Öfkeden kudurmuş, dişlerini gıcırdatan iki tabur polis! Şapkadan, miğferden yüzleri seçilmiyor. Üniformaları, eski zaman mareşalleri gibi! Ayakkabılar, kemerler, apoletler, gömlekler, tertemiz elbiseler, bilimin, teknolojinin, modanın, lüksün tüm imkânları milyarlarca dolar harcanarak işte karşınızda! Omuzlardaki, şapkalardaki kurdeleler nasıl olmuşsa bıçak yüzü gibi sert. Hepsi Cengiz Han'ın soyundan, iki bin yıldır halkın kanını döküp duruyorlar, Allah için savaşıp duruyorlar! Birazdan önlerine gecekondulardan getirilmiş birkaç

kara, kuru kemik atılacak! Yeleleri, kuyrukları, boynuzları olan kıyım taburları gibi. Eskiden saraylarda şatafatla giyilen elbiseler, şimdi kendilerine güvenleri gelsin, devletin gücü bu elbiselerin teknolojisinde sırıtsın, ürkütsün diye! Birazdan ana caddeye sızacak zayıf, zavallı insanları ısırsın diye! Çaresiz insanların üstünde tepinsinler diye... Yatılı okullarda müfredatla aygırlaştırılmış, yoksulların, tutsakların, kölelerin çığlıkları boğdurulsun diye, hepsi düzenli dişlerini fırçalıyor. Polis şefleri, soylu beyefendiler. Devletin şık prensleri! Avam güruhunu, çıplak ayaklı, yıkanmamış, kirli tişörtlü, buruşuk yüzlü, kazınmış kelleli çocukları püstürtmek için, devletin halkına dokunduğu, en tatlı dilli, en tatlı yeri, cilalanmış kunduralarıyla ortalık yerde, ellerinde telsiz, sağa sola bakmıyorlar! Gözkapaklarını görebilsek, bir filozofla saygın bir sohbetten yeni dönmüş... Yakından görebilsek, gözleri şövalye nişanları gibi keskinleşmiş bir parıltı... Son yıllarda polis şeflerinin yüzü neden şarkıcı Mithat Körler’e benziyor?

Ve sokak tertemiz, istiridye gibi parlıyor kaldırım taşları! Bir tanecik çöp, tozcuk mümkün değil, yalayarak temizlenmiş, balık pulu gibi parlıyor taşlar! Rüzgâr da şehre yılanvari buradan giriyor! Padişahımızın tahta çıkışını mı kutlayacağız, İngiliz Kraliçesi mi ülkemizi ziyaret edecek? Neyi bekliyoruz? Kulakları, burnu, ağzı kabin zırhlar gibi, keskin bakışları hepimizi şiddetli suçlu sancıların içine sürüklüyor. Hep birlikte ün kazanıp, ülkemizin onuru adına yeni bir zafer kutlaması mı? Galatasaray Lisesi önü, sabahın on biri!

İki tabur polis bekleşiyor, kımıltısız, iki bin yıllık korkulu bir rüyanın içinde bekliyoruz, balık kokusu, ter kokusu, taş kokusu, vatan kokusu, cop kokusu, tekme kokusu. Polislerin sanki dört kolları var, dördünde de sopalar! Gövdeleri kabuktan, kaplumbağa gibi örtünmüşler! Çıt yok! Biri çıkıp bir fıkra anlatsa, devletimiz ortadan bölünecekmiş gibi, ağır bir ciddiyet! Taştan sokak, kocaman bir sanduka. Sandukanın içinde “devlet”. Geniş ve soluyan burun deliklerinin hışırtısıyla bekleşiyoruz! Sanki, tonlarca ağırlıkta görünmeyen hantal bir yaratığı bekliyoruz!..

Oysa o Galatasaray Lisesi önü, aydınlarımızın Batıya açılan kapısıydı! Batı, bilim, edebiyattı, edebiyat şarap mahzeni gibiydi! Şimdi, küflü mektupları dahi çürümüş onlarca yazarımız, bir kez kahkahayla gülemeden o kapıdan

giriverdiler. İki tabur polisin ciddiyetiyle Tevfik Fikret de, bir aşağı bir yukarı, cinnetinden parça parça hırçın mısralar yapıp geçivermiştir oradan. Hiçbir edebiyat, hiçbir yazar, böylesine ölüm sessizliğine gömülmemişti o kapıda. Ay kadar parlak zekâ taşıyan Yakup Kadri de, şık elbiseleriyle, skandallar, gürültüler ortasında kaç kez geçmiştir oradan. Şimdi, yalnız insan dışında başka hiçbir şey yemeyenler, orada. Galatasaray Lisesi'nin önü, Havva anamızın incir yaprağıyla kapattığı, yerimiz. Batının bizi düzmek için açtığı kapı. Soğuktan donmuş, açlıktan ölen, duyguları sona ermiş, macerası bitmiş aydınlarımızın Batının sıcak yüzünü öğrendiği, yenidünya nimetlerini, modern zevkleri öğrendiği yer ve bu muhteşem kazıkla, Süveyş'ten Yemen Çöllerine kadar cephelerde savrulup yok olduğu yer! Galatasaray Lisesi'nin önü, sabahın on biri, Ölüler diyarı gibi... Suratlarımız neye benziyor, bütün mesele de bu, hiçbirimiz bilmeden, bekleşiyoruz!

Ve yolun karşısında, karışık düzen içinde gazeteci ordusu, polis kadar çok. Çoğunun yüzü, kamerasından görülmüyor. Likör şerbeti gibi, küçük, tatlı gazeteci kızlar. Tiril tiril giyinmiş, incecik, pembecik tişörtler. Minicik taşlı yüzükler, gösterişli ve mafyatik gözlükler, her biri manken, Galatasaray Lisesi'nin önünü defile yerine dönüştürüyor. Erkek kameramanlar köşeli alınlı, kalın kaşlı, hayatın en önemli işini yapıyormuş gibi, sıkı bir tutku ve merakla kızların yanında büyüleyici pozlar veriyorlar, Tarantino'nun film setindeyiz. Genç erkeklerin yüzleri metal renkli, neden bu çocukların suratları son model arabalara benziyor. Her biri özel okullarda birinci sınıftan itibaren üç milyar para ödenmiş her yıllarına, hepsinin eğitim masrafını toplasak, şu küçük gazeteci ordusu bir milyar dolara patlamıştır ailelere! Patronları Karamehmet, New York Borsası'nda ayakta alkışlanıyor. 10 yılda 50 milyar dolar, dünya ekonomi tarihinde, eşi benzeri yok. Haber müdürleri, karşılarında iki tabur polisin tüm maaşından daha çoğunu kazanıyor, bir ayda. Fısıltıyla usul usul minicik şakalar yapıyorlar, ferahlayıcı gülümsemelerle soylu bir fedakârlığı yerine getirmenin gururunu yaşıyorlar. Başlarını gruptan koparıp dışarıya baktıklarında, soğuk bakışlarından dünyanın en güzel kokularını alıyormuşuz gibi bir göz atıyorlar bizlere. Eskiden "kasıntı" derdik, şimdi "soğuk" diyoruz, böylelikle küçümseyici, yukarıdan bakışlara da bir meşruiyet verip, umursamaz bakışlarını yüceltmiş oluyoruz. Boğaziçi, ODTÜ bitirmiş

olmalılar, her biri güzel bir yüze sahip. Ne çok kamera var, otuz metrekare içinde gazetecilerin elinde yüz milyon dolarlık teçhizat. Hayallerimizin kanatlarını ya da karanlığın pençesindeki ruhumuz için değil, akşam haberlerinde yaka paça yerde sürülme görüntüsünden birkaç saniye, çoğu görüntü çöpe atılmak için. Hayalleri de var, bu görüntüler dünyaca ünlü ajanslara satılabilir, içlerinden afişlere girecek güzellikte, ödül alacak bir yerde sürülme görüntüsü yakalayabilenler dünyanın en şanslı gazetecileri. Sakalı henüz bitmemiş gencecik gazeteci çocuk, bir topçu teğmeni gibi ortalığı kolaçan ediyor. Yanakları, dudakları, genç erkeğin, beyaz, kırmızı şarap gibi. Telaşlanmak ya da düşünceli durmak yakışmıyor gözlerine. Gencecik yaşında seri katiller gibi soğukluğu şu gözü kör olasıca soylu gazetecilik mesleği için edinmiş, onlarca insan öldürürse de, kalbi hiç hızla çarpmıyor. Onursuzluk, utanmazlık, hiçbiri değil, “gazetecilik”, yapay kaygılar! Küstah ve pişmanlık dahi değil, haber müdürleri işe götüre getire kusursuz bir ciddiyet, ne sinirleri, ne ahlaki kompleksleri var. İnsan bu denli genç yaşta cömertçe yok etmemeli duygusallığını, coşkularını, iyi bir maaşla hayatın yükü azaltılmaz. Şimdi burada, dokunuversem şu kamerasız diğer omzuna: “Başka mevsimlerin de olacak senin, henüz yirmi beşine varmadan bütün dürüstlüğünüzü çürütmeyin, kalbinizdeki ateşleri bir maaşla satmayın! Mantıklı ol, ellili yaşlara da bir küçük ahlâk, bir küçük sevinç saklayın...”

Gazeteciler, polisler karşılıklı, kahramanca bir gururla neyi bekliyorlar? Ah gazeteci kızlar, ufak tefek güzellik şeytanları gibi. Şu minicik göğüslerine girip, uyuyuversem. Ne güzel şeyler, cansız yıkılıvereceğim sokağa.

Müthiş çirkin bir bağırtı, sessizliği dağıtıverdi! Herkes o yere koşuyor, herkes birbirini çiğneyerek o yöne atılıyor, nihayet sahaya top girmişti ve bu bir Amerika futboluydu! Sanki yeraltından kara kuyruklu bir yaratık çıkmış gibi. 16-17 yaşlarında komi kadar küçük bir kız, “tutsaklara özgürlük, F Tipi’ne Hayır” diye bağırıyor! Tüm gazeteciler, polisler kişneyerek üstüne atıldı! Kabotaj Bayramı’nda denize ördek atılır, herkes çullanır ördeğe. Kızın sesini duymuştum, duvara sürtünen cam parçası gibi cızırtılı, çirkin bir ses. Lağımdan çıkıp kanal kapağına sıkışmış farenin yüzü gibi küçük, tiksinti veren bir çirkinlikte yüzü. Domates kasası tahtalarından iki bacak! Akrep kuyruğu gibi kan kırmızı kaş, göz. Yanında birazcık daha toparlak, miyavlamaya dahi takati kalmamış dişsiz bir kedi gibi bir kız

daha! Sulu bir domatesi dahi parçalayamaz, ama sokağı ayağa kaldırdı. Miğferli, demir zırhlı, çelik dikenli on tane polis üstüne bindi kızların! Kolunu kavrayıp ters çevirdiler. Sırf bu kolunu kırıp, ense köküne eliyle bastırma becerisini edinebilmek için kaç yıllar boyu defalarca çalıştılar, ama kızcağızın iki kolu var, iki polise iş düşüyor, diğer onlarcası, onlar da boşluklardan demir ökçeli tekmeler fırlatıyor! Tarihin, tüm çağların, tüm dinlerin, kutsal devletimizi bölen şeytan yakalanmıştı işte. Tekme tokat, itiş kakış şöleni, erkek değil bunlar, tuhaf yaratıklar, taşakları .ötlerinden asılı ve organını kuyruk gibi sallayıp, çivili ayakkabısının tabanıyla suratının taa ortasına yerleştiriyor tekmeyi... Üç metre ötedeki minibüsün içine, sanki fil taşıyormuşlar gibi, ayıla bayıla, üfüre savura, kıra parçalaya kızcağızı uçan tekmeler eşliğinde götürüyorlar! Kızcağız dediğimiz, patlıcanın yanmış, kızarmış ucu gibi bir şey, uçtu mu, alev mi aldı, köşeli, eklemli, dehşetli ayaklar, bacaklar, tekmeler, eşliğinde minibüse tıkıştırıldı! Bugünlerde Tanrı'nın kudretini de aşmış devletin bu çelikten göğsü, yüreği kaymak bağladı! Sokak taşının üstünde kara bir böcek lekesi gibi birkaç damla kan sızmış, kulak memesi kadar küçük yüzlü kızın neresinde saklıymış... Polisler tekrar eski tabur kıtası vaziyetine, gazeteciler düşen kameraman arkadaşlarını kaldırmaya, herkes üst başlarının tozunu alıp, gülerek, bu üç-dört dakika sürmeyen büyük macerayı ağızlarına doldurup şapırdata şapırdata konuşmaya başladılar!

Cephe gerisine toplanmış küçük seyirci kalabalığın üniforması daha korkunçtu. Katı, donmuş bakışlarıyla eğlenceli birkaç sahne daha seyredebilmek için yüksekçe bir yer arıyorlardı kendilerine. Bir adam, gösterici kız tekme tokat götürülürken, “kızım bir işe girsen çalışsan, teröristlerle ne işin var” diye söylendi. Vedat, sinirle adama dönüp, “mastürbasyon salonunda mı iş bulsun” diye çıkıştı... Kameraman çocuk, mutlulukla zafer işareti yapıyor arkadaşına, “aldım, aldım”, “çektim, çektim”, diğeri, hayıflanıyor “kaçırdım...” Kunta Kinte (Kökler) filminde kölelikten kurtulmaya çalışan zenciler yakalandığında nasıl dövülürdü? Roma’da aslanların önüne parçalanması için insanlar nasıl atılırdı? Şiddet daha da mistikleşip derinleşiyor, artık aslanların önüne birileri değil, gönüllü atlıyorlar! Ama seyirciler aynı seyirci, tribünler aynı tribün, macera aynı macera! Kürek mahkûmları ya o kürekle dövülür ya da o küreği kaptanın istediği hızla ölünceye dek çevirirler!

Burada ne işimiz var? Vedat'la kahvaltı yapmak için çıkmıştık, gösterinin ortasına düştük. "Ayak altında çiğneneceğiz" dedi Vedat, "hemen bir dükkâna girelim", hızla "girelim... girelim" dedim, çünkü Vedat'ın engelleyemediği küfürlerini kazara polis şefi duyar, ödüm kopuyor. Gözlerimiz dışarıda, kendimizi bir kafeye attık. Dışarıda sessiz bekleyiş sürüyor, gazeteciler, polisler karşılıklı konuşlanmış ölümcül bir tören! Kafede bir güzel esmer kız, garson. Vedat: "Güzel olduğu için iş bulmuş, yoksa minibüse tıkıştırılan kızlarla aynı mahallede oturuyor..." "Polisler de aynı mahallede" dedim, Vedat gülerek, dışarıdaki sertliği yumuşattı: "Ulan hemşeri hemşeriye yapar mı?" Garson kız, uzun saçlı, simsiyah, şarkı gibi. Daha oturmadan yerime, içimi yaktı. İşte İstanbul burası, içime aktı! Alıp mehtaba mı çıksam? Yüzyıllar boyu divan şairlerinin aradığı kız bu mu, bu kızları ölünce gömmüyorlar, Aşiyan tepesine ağaç diye yeniden dikiyorlar. Kızın dudakları, göğüsleri, kalçaları, görülmemiş bolluk. Esmer garson kız, usulca: "Ne alırsınız" dedi, azgın yerlerim cazgırlaştı! Hazır depreşmişken, pavyondaki müteahhit adamlar gibi, şapşal orospulara "kızım gel sana arabalar, evler alayım, seni tatillere Karayiplere götüreyim" diye bağırasım geliyor. Ağzıma acı bir sıvı doldu. Bir güzel kız, bir bakışıyla bizi neden maskara ediverir. Hay içimde durmaksızın kadın omuzu, gerdanı ısıran sapık erkeğe sıçıyım. Hay tükenmek bilmeden tüm kadınları gözden geçiren bakışlarıma sıçıyım. Su gibi kız. Bir bakışıyla ruhumu soyup acı soğana çevirdi. Sahte bir nezaketle, mesafeli duruyor, "siz boktan adamlarsınız, sizinle işim olmaz" der gibi. İçimde dalga sesleri, kamçı gibi dövüyor sahili. Ya öyle durma, ya o kartal gagası kaşlarının bıçaksı ucundan, incecik, pembecik bir ısırık ver. Vatan orası. Sen vatan olsan esmer kız. Şu gösterici kızları minibüse kadar bile taşımam, senin için oracıkta presten geçirir, sucuk yaparım. Sen tarla olsan... Eski zamanlardaki gibi güneş sabahları doğsa, akşama kadar yorulsak, gece yarıları hep birlikte bölüşsek, erkekler, kadınlar, toplaşsak, göğsümüz aşkın özsuyuyla, pınar gibi doluverse. Parmakları su kelebekleri gibi. Elimde değil, içimdeki sapık birden dokunacak kıza. Ah Tanrım bu çocuğu nereden tutuyorsun, tuttuğun yere kılıçlarını sokuyorsun. Dışarıda yeniden bağırtılar, çığlıklar yükseldi, rüya bitiverdi.

Vedat, garson kız hışımla kapıya koştu. Gazeteciler, polisler saç saça. Eller, kollar... Kalabalığa değil, camdan, bir tek polis şefini takip ediyor gözlerim.

Hem eskrimci, hem tekvandocu, hem boksör, hem de hakem gibi orta yerde çok çalışıyor, uçan kol bacakların arasında dört dönüyor. Vedat, otomatiğe bağlamış gibi “Allah belanızı versin, Allah belanızı versin...” Sus, diyorum Vedat’a, başka türlü otomatiğe bağlanıyor: “Ne bu yaaa, ne bu yaaa, ne bu yaaa...”

Masada kalakaldım, bağırışların cıyıltıların cinneti dayanılır gibi değil. Açtım tostun içini, erimiş kaşar. Garson kız ağlamaklı, gösterici kızı değil, sanki onu dövüyorlarmış gibi, elinin tersiyle diğer avcuna vurup, “Of, of, of...” kaç tane tekme atıldı, esmer kızın oflarını sayarak çıkartıyorum. Tatlı, siyah ballanmış erik gibi kız, şimdi ağzına bok bulaşmış gibi, iğreniyor, kanlı basurlu küfürler ediyor... Of, of... annemin oflarma benziyor... Kaşarı parmaklarımla çekip uzatıyorum, uzuyor kaşar... Kardeşlerim, kaşar uzuyor! Elime yapışıyor kaşar! Kardeşlerim, kaşar elime yapışıyor!

İyi bir kaşar peynirinin rengi sarı olmalı, düz, pürüzsüz, kıvamı ne çok sert, ne yumuşak... Yendiği zaman ağızda kolay dağılabilmeli, hafif, yakıcı bir lezzeti olmalı. Kaşar peyniri yapılış tarzı ve saklama şartlarına göre kalın, küflü kabuğu olur. O kabuğu dişlerimle sıyırırdım. Bazen yüz gram kaşar alırsın, hepsi kabuk olur, annem, “oğlum yine seni kandırmış, bunun hepsi kabuk”... Annem de bir of ki of, aptal yüzüme bakıp bir kaşar almayı beceremiyorsun... Kaşarın o sert kabuğunu yemek, çocukken ne lezzetli şeydi, of ki of... Eskiden kaşar ustaları dahi vardı, Trabzon'da... Kaşar kelimesi Museviceymiş. Yenmesine haham tarafından müsaade edilen her şeye kaşar deniyormuş, ama bu kelimeyi peynir yerine yanlış kullanıyorlarmış... Bulgarlar bizim kaşara, "kaşkaval" der. Çekip uzattığım kaşarın üstüne bir küçük kara böcek konuverdi, yoksa hep orada mıydı, parmaklarımla almak istedim, olmadı, yapışmış peynire, peynirle tek gövde olup ölmüş. Böceğe yakından bakıyorum...

Minik kara böcek bir büyük fareye benziyor, sivri, kıllı bir ağız, uzun, kuvvetli bıyıklar, iri, büyük koyu siyah gözler, ön ayakları dört parmak, boğumlu, alt, üst çenesinde azı dişi. Fare bir gece hayvanı... Yeşil otlar da yermişler ama evin mutfağına, kilere mutlaka bir delik açar! Dünyada düşmanı en fazla hayvandır. Ancak, insana en çabuk alışan hayvan fare. Hışırtınızı ezberler, artık sizden korkmaz! Farelerle birlikte şehirlerde yüzlerce yıldır birlikte yaşıyoruz, ne çok nefret ettik onlardan yine

gitmediler. Bu kadar leşlerini çıkarttığımız tüm halk, tüm devlet, tüm ahali birlik beraber olup dövdüğümüz başka hayvan olmadı, yine de vazgeçmediler. İstedikleri ne ki, şu mutfağa giden yolu öğrenebilmek. Asırlar geçti, o mutfağa giden yolu hâlâ azı dişleriyle kemirerek sert betonları kırarak açmak istiyorlar, hiçbir teknoloji geliştiremediler. Bizi sevmeselerdi, bu kadar ölüme rağmen, bu kadar katliamımıza rağmen çoktan çekip giderlerdi! Anladım ki, insanoğlunu en çok fareler seviyor, çünkü insanlıktan çıktığımız o leşlerini çıkarttığımız anda dahi, yakamızı bırakmıyorlar!

Esmer garson kız başımda bitti: "Yemeyecekseniz, alayım tostu!" Tırnaklarımla kurumuş kaşarın üstünde izler bırakıyorum, fare ayağı izleri... Dışarıda sesler kesildi... Vedat, "hesabı verelim, kalkalım"... Hesap tabağı önümüze kondu... Vedat, eylem koyar gibi yüklü bir bahşiş bıraktı. "Ne bu Vedat, pavyon hesabı gibi!" Suçlu bir sessizlikle Beyoğlu'nun arka sokaklarına daldık. VedatIı sıkıştırıyorum, "Bak Vedat, genç bir kıza bu kadar bahşiş verilmez, pavyon karısı hesabı"... Vedat, otomatiğe takılmış gibi "dur be ağbi yaa, dur be ağbi yaaa"...

Rüzgâr bizden önce geçti sokağı, bir türkünün bir mısraı üst katların birinden düşüverdi önümüze, "kalenin dibinde bir taş olaydım"... Zınk gibi kalıverdik. Bu ne yaa Vedat, Kalenin dibinde taş... Bunu kim yazmış, bunu kim söylemiş... KALENİN DİBİNDE BİR TAŞ OLAYDIM...

Cadde Yayınları: 25

Seri Günümüz Türk Yazarları / Deneme

Birinci Basım: Ekim 2005 - 1000 Adet
İkinci Basım: Ocak 2007 - 1000 Adet

Kapak Tasarımı: Mithat Çınar
ISBN: 975-7991-21-X
Baskı: LeMan Ofset (212) 858 00 93 (Pbx)

Cadde Yayınları bir LM Basın Yaym Ltd. Şti. kuruluşudur.
Adres: Firuzağa Mah. Defterdar Yokuşu No: 47 Cihangir / İstanbul

Tel: (0212) 292 94 50/51 - 292 44 89 - 292 44 92
Faks: (0212) 292 44 91

Nihat Genç'in eserleri:
Amerikan Köpekleri
Bu Çağın Soylusu
Soğuk Sabun
Kompile Hikâyeler
Modem Çağın Canileri
Köpekleşmenin Tarihi
Dün Korkusu
Edebiyat Dersleri
Nöbetçi Yazılar
Memleket Hikâyeleri
Hattı Müdafaa
Karanlığa Okunan Ezanlar

ARKASI KARANLIK AĞAÇLAR

Nihat Genç